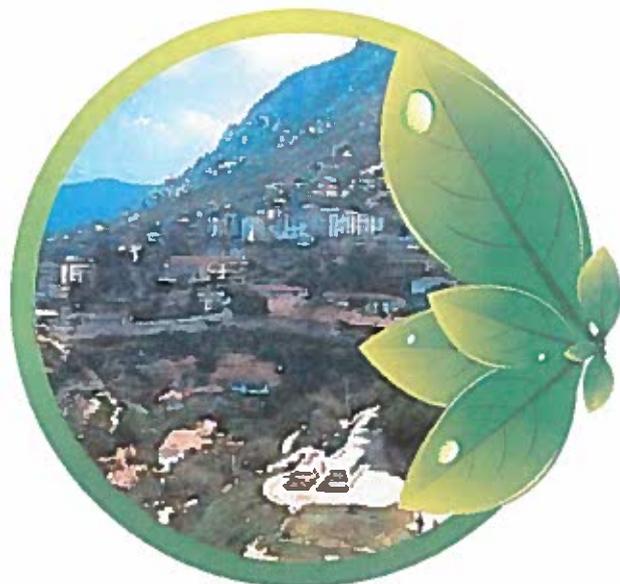
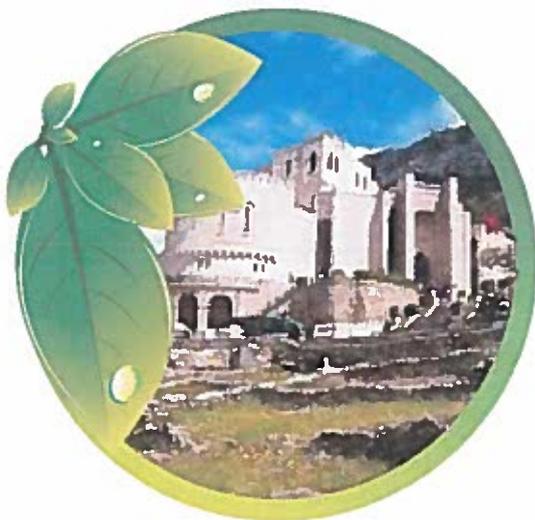

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

**PLANI I PERGJITHSHËM VENDOR
BASHKIA KRUJË**

Raport Përfundimtar
Vlerësimi Strategjik Mjedisor
Plani i Përgjithshëm Vendor
Bashkia Krujë

Konsulenti: UTS-01

Grupi i punës

Dr. Alfred Lako

Prof. Asoc. Oltion Marko

Dr. Markel Baballëku

Inxh. Anisa Llango

Inxh. Patris Martopullo

Alfred Lako
Markel Baballëku

Tabela e Përmbajtjes

SEKSIONI 1: PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
1.1 Hyrje	1
1.2 Kuadri i Vlerësimit	5
1.3 Objektivat e VSM	6
1.4 Vlerësimi i Ndikimeve Mjedisore	9
1.5 Procesi i Konsultimeve	11
1.6 Konkluzione dhe Rekomandime	11
SEKSIONI 2: HYRJE	13
2.1 Çfarë është VSM	13
2.2 Kuadri Ligjor i VSM	13
2.3 Fazat kyç të procesit të VSM-së	14
SEKSIONI 3: PËRSHKRIM I PËRGJITHSHEM I PLANIT	16
3.1 QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE	16
3.1.1 Analiza SWOT për secilin nga pesë sistemet territoriale (N, U, B, UB, IN)	16
3.1.2 Strategjia për 5 sistemet	26
3.2 Ndërhyrjet në Infrastrukturën publike dhe rrjeti rrugorë i propozuar	32
3.3 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR	37
3.4 LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË	38
3.5 ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.	42
3.5.1 Plani i Përgjithshëm Kombëtar	42
3.5.2 Planet ndërsektoriale	46
SEKSIONI 4: PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE	52
4.1 Analiza mjedisore	52
4.1.1 Burimet natyrore - Hyrje	52
4.1.2 Flora dhe fauna	52
4.1.3 Zonat e mbrojtura natyrore	57
4.1.4 Evidentimi i problemeve mjedisore, hotspote, burimet e ndotjes dhe ndikim në shëndetin publik.	65
4.1.5 Kushtet klimatike	69
4.1.6 Hidrografia dhe hidrogeologjia	74
4.1.7 Zonimi makrosizmik dhe në varësi të rëndësisë, zonimi mikrosizmik;	80
4.1.8 Evidentimi i problemeve mjedisore, hotspote, burimet e ndotjes dhe ndikim në shëndetin publik.	90
4.2 Analiza metabolike	93
SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0").	111
5.1 Toka	111
5.2 Ajri	112
5.3 Faktorët Klimatike	112
5.3.1 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike	112
5.3.2 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike	113
5.4 Uji	113
5.5 Biodiversiteti	113
5.6 Mbetjet	114
5.7 Zhurma	114

5.8	Popullsia dhe asetet materiale.....	114
5.9	Trashëgimia Kulturore.....	115
5.10	Peizazhi	115
SEKSIONI 6: BAZA PËR PËRGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR.....		116
6.1	Përcaktimi i Objektivave Mjedisore.....	116
6.1.1	Detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë	118
6.1.2	Identifikimi i ndikimeve mjedisore.....	133
6.2	Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis	134
SEKSIONI 7: VLERËSIMI I PËRPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE.....		146
SEKSIONI 8: VLERËSIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE		149
SEKSIONI 9 VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE.....		154
9.1	Vlerësimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave të zbatimit të Planit për realizimin e objektivave mjedisore të Planit	154
9.1.1	Toka.....	154
9.1.2	Ajri.....	156
9.1.3	Faktorët klimatike.....	158
9.1.4	Uji.....	159
9.1.5	Natyrë.....	160
9.1.6	Mbetjet	162
9.1.7	Ndotja prej zhurmës.....	164
9.1.8	Popullatat dhe asetet materiale.....	164
9.1.9	Trashëgimia kulturore	166
9.1.10	Peizazhi	167
9.1.11	Konkluzion mbi Vlerësimin	167
9.2	Impaktet Kumulative	171
SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASA ZBUTËSE		173
10.1	Toka.....	173
10.2	Ajri.....	175
10.3	Faktorët klimatike	176
10.3.1	Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike.....	176
10.3.2	Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	176
10.4	Uji	178
10.5	Mjedisi Natyror	179
10.6	Mbetjet	181
10.7	Zhurmat.....	182
10.8	Popullsia dhe asetet materiale.....	184
10.9	Trashëgimia kulturore	184
10.10	Peizazhi	185
10.10.1	Strategjia e Peizazhit	185
10.10.2	Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit	186
10.10.3	Faza e ndërtimit	186
SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS.....		188
SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE		192

Lista e figurave

Figura 3.1 Sistemi natyror. Burimi PPV Bashkia Krujë	27
Figura 3.2 Sistemi ujqor. Burimi PPV Bashkia Krujë	28
Figura 3.3 Sistemi bujqësor. Burimi: PPV Bashkia Krujë	29
Figura 3.4 Sistemi urban. Burimi: PPV Bashkia Krujë	31
Figura 3.5 Sistemi infrastrukturor. Burimi: PPV Bashkia Krujë	32
Figura 3.6 Harta e sistemit rrugor të propozuar	34
Figura 3.7 Korridor i portokalli (KP1-1)	35
Figura 3.8 Korridor i portokalli (KP1-2)	35
Figura 3.9 Korridor i gjelbër (KGJ2-2)	36
Figura 3.10 Korridor i gjelbër (KGJ2-3)	36
Figura 3.11 Korridor i gjelbër (KGJ1-2)	36
Figura 3.12 Korridor i gjelbër (KGJ1-1)	36
Figura 3.13 Rruga bregdetare peizazhstike jashtë qendrave të banuara (RBP1)	37
Figura 3.14 Draft PPK. Rajonet ekonomike. Pozicioni i territorit të Krujës	43
Figura 3.15 Draft PPK. Hierarkia e propozuar e qendrave urbane	44
Figura 3.16 Draft PPK. Ndërlidhja hapësinore e qendrave sipas hierarkizimit të propozuar	44
Figura 3.17 Draft PPK. Ndërlidhja hapësinore infrastrukturor. Pozicionimi me Hub-et e lëvizjes	45
Figura 3.18 Draft PINB. Pozicionimi i bashkisë Krujë në rajonet e bregdetit	46
Figura 3.19 Draft PINB. Potencialet agrikuturore	46
Figura 3.20 Draft PIN Durana. Hierarkizimi dhe specializimi i qendrave urbane të rajonit	49
Figura 3.21 Draft PIN Durana. Zhvillimi i Cluster-ave të kulturës e të turizmit.	49
Figura 3.22 Draft PIN Durana. Networku i qendrave të sistemit Urban-Rural	50
Figura 3.23 Draft PIN Durana. Analizë e zonave të gjelbra të territorit	51
Figura 4.1 Pamje nga Parku Kombëtar i Qafë Shtamës	57
Figura 4.2 Pamje nga Sarisalltiku	58
Figura 4.3 Pamje nga Shkëmbi i Vajës	59
Figura 4.4 Pamje nga Gryka e Zezë	60
Figura 4.5 Pamje nga Selvia e Teqesë	60
Figura 4.6 Rrapi i Buranit	61
Figura 4.7 Sipërfaqe të mbuluara nga Pisha e Zezë në Qafë Shtamë	61
Figura 4.8 Pamje nga Kroi i Nënës Mbretëreshë	62
Figura 4.9 Rrapi i Bretit	62
Figura 4.10 Rrapi i Ballabanecit	63
Figura 4.11 Rrapi i Taslloit	63
Figura 4.12 Rrepet e Arramerasit	64
Figura 4.13 Harta e zonave të mbrojtura ekzistuese dhe të propozuara	65
Figura 4.14 Aktivitetet me impakt mjedisor	66
Figura 4.15 Harta e zonave klimatike	71
Figura 4.16 Diellzimi mujor në orë	71
Figura 4.17 Temperaturat mesatare mujore. Stacioni Krujë	72
Figura 4.18 Harta e temperaturave mesatare vjetore	72
Figura 4.19 Reshjet mesatare mujore. Stacioni Krujë	73
Figura 4.20 Lagështia mesatare mujore. Kruje	73

Figura 4.21 Harta e trëndafilave të erës	74
Figura 4.22 Hartë Hidrografike e Shqipërisë.....	74
Figura 4.23 Deformime shtratore, erozion i brigjeve dhe rrezikim i objekteve inxhinierike.....	76
Figura 4.24 Zona me rrisht përmbytjeje	78
Figura 4.25 Harta e epiqëndrave të tërmeteve karakteristike	82
Figura 4.26 Harta e izoseistëve të tërmetit të 1 Qershorit 1905	83
Figura 4.27 Harta e izoseistëve të tërmetit të 17 dhjetorit 1926	84
Figura 4.28 Harta e izoseistëve të tërmetit të 30 Nëntorit 1967.....	84
Figura 4.29 Harta e izoseistëve të tërmetit të 15 Prillit 1979	85
Figura 4.30 Harta e zonimit neotektonik (Pliocen-Kuaternar) të Shqipërisë.....	86
Figura 4.31 Harta sizmotektonike e Shqipërisë në shkallë 1: 500.000	88
Figura 4.32 Harta e PGA për Shqipërinë në truall shkëmbor, me RP 475 vjet	89
Figura 4.33 Aktivitetet me impakt mjedisor	90
Figura 4.34 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Krujë	95
Figura 4.35 Ndarja në zona sipas shpejtësisë së erës dhe orëve vjetore	96
Figura 4.36 Energjia diellore në Shqipëri	99
Figura 4.37 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë.....	103
Figura 4.38 Fluksi i energjisë.....	104
Figura 4.39 Konsumi i energjisë	104
Figura 4.40 Potenciali energjetik	105
Figura 4.41 Fluksi i ujit	106
Figura 4.42 Konsumi i ujit.....	106
Figura 4.43 Fluksi i ushqimit.....	108
Figura 4.44 Fluksi i mbetjeve	109
Figura 9.1-Harta e integruar e vizionit të territorit të bashkisë. Burimi: PPV Bashkia Krujë	171

Lista e Tabelave

Tabela 1.1 Lista e projekteve bazë.....	4
Tabela 1.2 Lista e projekteve të zhvillimit.....	5
Tabela 1.3 Lista e projekteve të zhvillimit.....	10
Tabela 2.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së	14
Tabela 3.1: Kuadri ligjor	38
Tabela 3.2 Përmbledhje e dokumentacionit të konsultuar	39
Tabela 4.1 Shpejtësitë mesatare të erës sipas drejtimeve	74
Tabela 6.1 Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore	118
Tabela 6.2 Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore	133
Tabela 7.1 Grafiku i Vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave.....	146
Tabela 7.2 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore.....	147
Tabela 8.1 Projekte Strategjike që pritet të shkaktojnë Ndikime në Mjedis	150
Tabela 8.2 Krahasimi i projekteve specifike në kuadrin e përputhshmërisë së tyre me objektivat mjedisore; përqindjet e ndikimeve të vlerësuara.....	152
Tabela 9.1 Prezantimi i përputhshmërisë së objektivave mjedisore me projektet strategjike të PPV Bashkia Krujë.....	169
Tabela 11.1 Monitorimi i ndikimeve në mjedis prej zbatimit të planit.....	190

SHKURTIME

AKM	Agjencia Kombetare e Mjedisit
AKPT	Agjencia Kombetare e Planifikimit të Territorit
ARM	Agjencia Rajonale e Mjedisit
BB	Banka Boterore
BE	Bashkimi Evropian
BER	Burimet e Energjise se Rinovueshme
BMA	Bimet medicinale dhe aromatike
BTEX	Benzen, Toluen, Etilbenzen dhe Ksilol
CFC	Klorfluorkarbonet
ERE	Enti Rregullator i Energjise
GHG	Shkarkimet e gazeve sere
HCFC	Hidrogjen flourklorkarbonet
IAP	Gazesjellesi Joniano-Adriatik
IEA	Zona me Rendesi Ekologjike
INSTAT	Instituti i Statistikave
IOM	Organizata Nderkombetare per Migrimin
IPA	Instrumenti per Asistencen e Para-Anetaresimit
ITUN	Impiant i Trajtimit të Ujerave të Ndotur
IUCN	Unioni Nderkombetar per Ruajtjen e Natyres
KE	Komisioni Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
Kfë	Banka Gjermane per Zhvillim
KKT	Keshilli Kombetar i Territorit
KM	Keshilli i Ministrave
Konsulenti	Studio UTS-01
KTZH	Komiteti Teknik i Zhurmave
LAeq	Niveli i zhurmave urbane
MB	Mbreteria e Bashkuar
METE	Ministria e Ekonomise, Tregtise dhe Energjetikes
MM	Ministria e Mjedisit
MRR	Mbetje të rrezikshme
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban

NATURA 2000	Rrjeti i zonave të mbrojtura të natyres ne territorin e Bashkimit Evropian
NBSAP	Strategjia Kombetare e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit
NJQV	Njesi e Qeverisjes Vendore
NMVO	Perberes organike të paqendrueshem pa-metan
NOPIU	Njësia Kombetare e Implementimit të Projekteve të Ozonit
OBSH	Organizata Boterore e Shendetesise
OM	Objektiv Mjedisor
OSHEE	Operatori i Shperndarjes se Energjise Elektrike
PBB	Prodhimi i Brendshem Bruto
PCB/PCT	Bifenile të poliklorinuara / Trifenile të poliklorinuara
PINS B	Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin
PKIE	Plani Kombetar per Integrimin Evropian
PKPZM	Programi Kombetar i Punes per Zonat e Mbrojtura
Plani	Plani të Pergjithshem Vendor
PPK	Plani i Pergjithshem Kombetar
PT	Planifikim I Territorit
SBERAJ	Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian
SEE	Strategjia e Evropes Jug-Lindore
SEIZP	Sistemi Europian i Informacionit per Zjarret ne Pyjet
SHBA	Shtetet e Bashkuara të Amerikes
SKMIU	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar të Ujerave
SKMM	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Mbetjeve
SKZHI	Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2014-2020
SPI	Sistemi i Planifikimit të Integruar
TAP	Tubacioni Trans-Adriatik
TMD	Teknikat me të mira të disponueshme
UBT	Universiteti Bujqesor i Tiranes
UET	Universiteti Europian i Tiranes
UNDP	Programi i Kombeve të Bashkuara per Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	Programi i Kombeve të Bashkuara per Mjedisin
UNESCO	Organizata per Edukim, Shkence dhe Kulture e Kombeve të Bashkuara
UNFCCC	Konventa Kuader e Kombeve të Bashkuara per Ndryshimet Klimatike
UNIDO	Organizata e Kombeve të Bashkuara per Zhvillim Industrial
VKM	Vendim i Keshillit të Ministrave

VNM	Vleresim i Ndikimit ne Mjedis
VOC	Perberes organike të paqendrueshem
VSM	Vleresimi Strategjik Mjedisor
WBR	Unaza e Ballkanit Perendimor

SEKSIONI 1: PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE

1.1 Hyrje

Ky raport paraqet gjetjet e Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, të territorit administrativ të Bashkisë Krujë. Ky dokument është hartuar paralelisht me procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, proces i cili ka filluar në janar 2016. Në këtë raport janë marrë parasysh të gjitha ndikimet që mund të kenë në mjedis propozimet e bëra nga Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) për të gjithë territorin që administron kjo bashkia.

Gjatë këtij procesi janë kryer konsultime me specialistë të institucioneve përkatëse dhe me grupet e interesit, siç është parashikuar nga legjislacioni në fuqi. Ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", përcakton që në bazë të një Raporti Paraprak lidhur me impaktet mjedisore të rëndësishëm nga zbatimi i Planit, Autoriteti propozues kryen konsultime, që në momentet e para të elaborimit të Planit, me subjektin që është ngarkuar për përpunimin e tij dhe subjektet e tjera kompetente në fushën e mjedisit, me qëllim përcaktimin e rëndësisë dhe nivelit të detajimit të informacioneve që do të përfshihen në Raportin Mjedisor.

Raporti paraprak është hartuar me synimin për të favorizuar integrimin midis instrumenteve të ndryshëm të programimit, planifikimit dhe vlerësimit që kanë të bëjnë me territorin në studim, duke mbajtur parasysh në të njëjtën kohë, të kalimeve të shkallës të nevojshëm të cilët mund të përdoren për përjasje më të thelluara.

Plani përcakton 5 sisteme territoriale dhe një listë objektivash strategjike për secilin sistem si më poshtë:

- **Sistemi Natyror (N)**

N 1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit.

N 2. Zbutja dhe ulja e ndikimit të vendbanimeve ekzistuese urbane brenda dhe përreth zonave natyrore të mbrojtura.

N 3. Zvogëlimi progresiv dhe zhdukja e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe vijës bregdetare, në harkun kohor të të dy dekadave për të cilat parashikohet plani vendor.

N 4. Zgjerimi dhe përmirësimi sistemeve aktuale operative dhe menaxhimi i ciklit të mbeturinave të ngurta urbane.

N 5. Fuqizimi i rrjeteve urbane teknike, në veçanti rrjetin e ujësjellësit dhe kanalizimeve.

N 6. Rivendosja në punë e rrjetit të kanaleve të vaditjes e kullimit të tokave bujqësore dhe hidrovoreve, gjë e cila do shërbejë edhe si një masë mbrojtëse nga përmytjet.

N 7. Zbutja dhe ulja e ndikimit të zonave dhe objekteve industriale dhe të minierave ekzistuese brenda dhe përfaqëson zonave urbane.

N 8. Rritja e zonave pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare.

N 9. Promovimi i turizmit natyror dhe të ekskursionit.

N 10. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si një lidhje strukturore midis zonave me vlerë dhe pasuri të madhe të biodiversitetit.

N 11. Promovimi dhe përgatitja e instrumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor (Planet e menaxhimit për shtet me interes të komunitar /rrjeti Emerald; planet e resurseve natyrore të zonave të mbrojtura).

- **Sistemi Ujor (U)**

U.1 Ruajtja dhe mbrojtja e burimeve dhe rezervave natyrore hidrologjike.

U. 2 Modernizimi i rrjetit të ujësjellësit dhe rrjeteve të shpërndarjes lokale.

U. 3 Rritja e hidrocentraleve.

U. 4 Forcimi i sistemit të menaxhimit dhe shpërndarjes së ujit publik, i parë si një nga të mirat/resurset e përgjithshme.

U.5 Rigjenerimi i organeve kryesore hidrikë, në të mirë të ekosistemeve lokale dhe zhvillimin e mundshëm të turizmit sportiv.

U.6 Krijimi i një Autoriteti Publik Menaxhimi të burimeve ujore, në njohjen e zonave homogjene territoriale, si një mjet kontrolli dhe menaxhimi të cilësisë.

- **Sistemi Bujqësor (B)**

B. 1 Promovimi dhe zhvillimi i modernizimit dhe inovacionit në sektorin e industrive vendase dhe në sektorin e integrit të zinxhirëve të strukturave të prodhimit dhe përpunimit të ushqimit.

B. 2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorin bujqësor, blegtoral dhe pyjor.

B. 3 Përmirësimi i aftësive sipërmarrëse dhe profesionale të punëtorëve në sektorin e bujqësor dhe pyjor.

B. 4 Promovimi i metodave të kultivimit biologjik dhe të permakulturës.

B.5 Konvertimi për përdorim bujqësor, i zonave të degraduara dhe të braktisura.

B. 6 Rinisja dhe mirëmbajtja e aktivitetit blegtoral pyjor në zonat kodrinore, në lugina dhe zonat malore të brendshme, të kultivimit të bimëve aromatike dhe mjekësore (çaj mali etj.), si dhe të kultivimit të peshkut në ligatinat dhe zonat bregdetare.

B. 7 Rinisja dhe mbështetja e aktivitetit blegtoral, në zonat fushore e bujqësore blegtorale, në zonat kodrinore dhe ato malore.

B. 8 Riorganizimi dhe zhvillimi i strukturave mbështetëse për aktivitetin bujqësor, të tilla si shoqëritë (konsorciumet) bujqësore për shërbim dhe trajnime, për fermat e vogla dhe të mesme.

B. 9 Zhvillimi i ndërtimit të objekteve të logjistikës për mbledhjen, ruajtjen, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve ushqimore vendore, mbi bazë të konsorciumit dhe/ose kooperativës.

B. 10 Promovimi i krijimit të qendrave të kërkimit dhe trajnimit në agrobiznes dhe edukimit në mirë ushqimin, madje edhe në shkolla dhe fushën e arsimit.

B. 11 Promovimi i themelimit e shpërndarjes territoriale të strukturave akomoduese (struktura agro-turizmi, B&B ekologjike, ferma didaktike, fshatra ekologjike) dhe të restoranteve cilësorë që valorizojnë produktet dhe traditat ushqimore vendase, si dhe peshkimin dhe kultivimin e peshkut.

- **Sistemi Urban (UB)**

UB. 1 Nxitja e rikuperimit dhe rivitalizimit të qendrës historike të qytetit të Krujës si dhe qendrave apo monumenteve historike të vogla brenda qytetit, nëpërmjet përdorimit turistik, por edhe nëpërmjet banimit.

UB. 2 Forcimi i strukturave hoteliere dhe shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), termal (spa), në zonat urbane të Krujës, pranë Aeroportit Ndërkombëtar "Nënë Tereza", pranë banjave termale në Bilaj, në zonat me interes natyror peizazhistik dhe mjedisor, si dhe në fshatrat e zonave të thella malore.

UB.3 Përshtatja, sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare, të objekteve kryesore të infrastrukturës (rrjetet kryesore), në zonat urbane dhe në zonat informale.

UB. 4 Rregullimi, sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar, i strukturave infrastrukturore sekondare (objektet publike, gjelbërim dhe parkime), në zonat kryesore urbane.

UB. 5 Zhvillimi i qendrave të reja urbane në qendër të Fushë-Krujës dhe lokalitetet e tjera të mëdha urbane (universitete, qendra kërkimore, biblioteka dhe mediateka lokale).

UB. 6 Zhvillimi i sistemeve alternative të lëvizjes urbane (rrugëve çiklizmi, rrjetet këmbësorësh), të integruara me sistemin e transportit publik, rrugor dhe hekurudhor.

UB. 7 Racionalizimi dhe zgjerimi i rrjetit të rrugëve automobilistike, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale.

UB. 8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi, si një korridor transporti me lëvizje të shpejtë, i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë e rëndësishme kombëtare; rehabilitim ky, i parashikuar edhe në PPK.

UB. 9 Nxitja e qasjes, përdorimit dhe shkëmbimit të resurseve urbane të përbashkëta (Urban Commons) për të gjithë qytetarët, me vëmendje të veçantë për personat me aftësi të kufizuara.

UB. 10 Realizimi i aksesit dhe sigurisë së qytetit dhe të resurseve urbane të përbashkëta, si dhe realizimi i qasjes së drejtpërdrejtë së fëmijëve në qytet (Qyteti mik i fëmijëve).

- **Sistemi Infrastrukturore (IN)**

IN. 1 Të sigurohet efikasiteti i plotë dhe funksionaliteti i rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridoret nacionale), me ndarjen e trafikut lokal, me ndërtimin e mbikalimeve dhe nënkalimeve e rrjeteve lokale, duke bërë progres kështu, në transformimin gradual në autostradë.

IN. 2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, për lidhje ndërkombëtare si dhe për përdorim urban dhe lokal.

IN. 3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pikat aksesi dhe shërbimi të qendrave të banuara, dhe si pika të lidhjes me rrjetin e korridoreve të gjelbër, të cilët realizojnë ndërveprimin ndërmjet zonës bregdetare dhe asaj malore.

IN. 4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimit në nivel territorial, urban dhe lokal.

IN. 5 Zhvillimi i një rrjeti të rrugëve me lëvizje të ngadaltë, lidhur me rizbulimin e vendeve dhe peizazheve me bukuri natyrore, kulturore e arkeologjike, etno-antropologjike, si dhe atyre me cilësi të pasura agro-ushqimore (rrugë të ullishtave, rrugë të vreshtave, rrugë të produkteve lokale).

IN. 6 Forcimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit, si në nivel rajonal (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet ëireless, me kablo në qendrat kryesore).

IN. 7 Avancimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit të energjisë, me një fokus të produktet që kanë ndikim (ndotës elektromagnetike) dhe shqyrtimin e zhvillimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë.

IN. 8 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit të energjisë nga burime të rinovueshme në zonat urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike.

IN. 9 Kontrolli dhe nxitja për kursimin e energjisë dhe për rikuperimin/ripërdorimin/riciklimin e mbetjeve të ngurta komunale.

IN. 10 Krijimi i një qendre logjistike strategjike, lidhur me afërsinë ndaj aeroportit ndërkombëtar dhe portit kryesor turistik e tregtar të vendit, portit të Durrësit.

Tabela 1.1 Lista e projekteve bazë

01	Përmirësimi i rrjeteve teknike
02	Mbrojtje e akuiferëve
03	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor
04	Mbrojtje ndaj përmytjeve
05	Menaxhimi i mbetjeve urbane
06	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
07	Përmirësimi i hekurudhës
08	Planifikim i detajuar vendor
09	Plani i emergjencave civile
10	Qendra kulturore në zonat urbane
11	Qyteti mik i fëmijëve

Tabela 1.2 Lista e projekteve të zhvillimit

PROJEKTE ZHVILLIMI			
	PP	PSV	PSV
	AFAT-SHKURTËR (projekte pilot)	AFAT-MESËM	AFAT-GJATË
INFRASTRUKTURË DHE LOGJISTIKË (I+L)	Transformim i stacionit hekurudhor në Budull	Rindërtim i Urës së Tubit	Aksi i ri Thumanë - Tiranë
		Rruga Prezë - Budull	Rruga Krujë-Tiranë
		Lidhja Thumane/Bubq	Sistemi i aeroportit "Nënë Tereza"
		Pol logjistik i integruar në Fushë-Krujë	Lidhja e Bubqit me bregdetin
		Rikualifikim i qendrës urbane të Thumanës	Rruga lidhëse Krujë-Mamurras
		Rikualifikim i qendrës urbane të Fushë-Krujës	Rruga Krujë Burrel
TURIZËM KULTUROR (TK)	Rikuperim i një gurorjeje të braktisura në Krastë	Kalaja e Krujës dhe Pazari i Vjetër	Ujërat termale në Bilaj
	Korridori i gjelbër Albanopolis – Lugina e Ishmit - Bregdet	Pika me interes religjioz dhe panoramik në Sarisalltik	Turizëm malor në Qafështamë
	Kalaja e Zgërdheshit (Albanopolis)		
INOVAÇION PRODHIMI (IP)	Inkubator ndërmarrjesh dhe shkollë profesionale	Ndërtimi i baxhove eksperimentale	
		Zonë tregu lokal	
		Kontrolli i cilësisë së ajrit dhe shëndetit	

1.2 Kuadri i Vlerësimit

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin Strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *"një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qellim adresimin e këtyre efekteve në mënyre të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim-marrjes"*.

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyre të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- ♦ *Ligji nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor"*
- ♦ *Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian*
- ♦ *Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE)*

1.3 Objektivat e VSM

Objektiva kryesore e VSM-së është që të shqyrtohen ndikimet në mjedis të projekteve të Planit të Përgjithshëm Vendor, Bashkia Krujë dhe të jep sugjerime e të hartojë programe për mbrojtjen e mjedisit në mënyrë që ndikimet negative në mjedis të jenë sa më të vogla.

Raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore, objektivat mjedisore si dhe përcakton dhe analizon ndikimet potenciale si më poshtë:

➤ Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i zonave me aktivitet të dendur bujqësor apo zona pyjore;
- përdorimi i burimeve të energjisë së rinovueshme dhe karburanteve "bio";
- administrimi i mbetjeve të gjeneruar nga aktivitetet e ndërhyrjeve infrastrukturore

➤ Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë.

Ndikimet Potenciale:

- emetimi i ndotësve në ajër, të cilët kanë ndikime të dëmshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti;
- emetimi i ndotësve për të cilët janë përcaktuar kufijtë e sipërm në nivel kombëtar;
- ndikimi në shëndet (sistemi respirator) në rastet e një pranije të lartë të ndotësve në ajër.

➤ Faktorët klimatike

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve "sere" në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Ndikimet Potenciale:

- ndjeshmëria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme të motit;
- emetimet e gazrave "sere" që shkaktohen nga djegia e karburanteve.

➤ **Uji**

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njëlmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

Ndikimet Potenciale:

- siguria nga përmytjet;
- ndikimet e substancave të rrezikshme në cilësinë e ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore, në rast të derdhjeve aksidentale të tyre;
- ndikimet tek ujësjellësit dhe cilësia e ujit të pijshëm;
- ndikimet mbi ujerat që përdoren për larje (plazh).

➤ **Mjedisi natyror**

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i habitatëve;
- ndikim në linjat e migrimit të kafshëve;
- ndikim në integritetin dhe funksionalitetin e zonave të mbrojtura dhe të zonave të Natura 2000
- ndikime mbi tipologjinë dhe cilësitë e veçorive të çmuara natyrore.

➤ **Mbetjet**

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve e incineratoreve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Ndikimet Potenciale:

- ndikimet nga zona të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar;
- ndikimet nga venddepozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme);
- kapaciteti i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues/mungesa e tyre
- mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore;
  - ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi (kuadri ligjor është plotësuar që prej vitit 2011, por nuk zbatohet në praktikë).

➤ **Zhurma**

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ndikimet Potenciale:

- ndotja akustike që shkaktohet gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës përkatëse dhe ndikimi tek shëndeti i njerëzve.

➤ **Popullsia dhe asetet materiale**

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime mbi asetet materiale për shkak të nevojës për hapësirë;
- aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve të ndryshme;
- ndikimet që lidhen me sigurinë rrugore.

➤ **Trashëgimia Kulturore**

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime në elementet e trashëgimisë kulturore.

➤ **Peizazhi**

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të larte.

Ndikimet Potenciale:

- ndryshimi i peizazhit dhe i veçorive pamore të hapësirës.

Ndikimet e rëndësishme në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkalleve të mëposhtme:

Shkallët e vlerësimit të ndikimit të Plan ndaj arritjes së objektivave mjedisore:

A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv

B – ndikim i parëndësishëm

C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse

D – ndikim i rëndësishëm

E – ndikim shkatërrues

X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimeve të Planit sipas shkallës A, B dhe C do të thotë që ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të pranueshme. Ndikimet e parëndësishme janë vlerësuar me B, ndërsa ndikimet që behen të pranueshme vetëm pas zbatimit të masave zbutëse përkatëse, janë vlerësuar me C. Shkallët D dhe E nënkuptojnë se ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të papranueshme.

1.4 Vlerësimi i Ndikimeve Mjedisore

Objektivat e përcaktuara mjedisore duhet të jenë në përputhje me Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", objektivat e përcaktuara në SKZHI II dhe Direktivën 2001/42/KE, të cilat janë të rëndësishme për të vlerësuar politikat dhe projektet që parashikon Planit për të arritur objektivat e tij.

Për të përcaktuar rëndësinë e objektivave mjedisore, duhet të vlerësohet përputhshmëria e objektivave dhe politikave të Planit me objektivat e përcaktuara mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë krijon konflikte apo veprime të ndërsjellat mes objektivave dhe politikave të ndryshme, si dhe konflikte të theksuara interesi mes objektivave, të gjitha këto duhen vënë në dukje veçanërisht në pjesën e Vlerësimit të projekteve specifike të Planit.

Në përgjithësi, në këndvështrimin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, janë si më poshtë:

- objektivat përputhen plotësisht (4 objektiva)
- objektivat përputhen pjesërisht (3 objektiva)
- lidhja mes objektivave është e zbehte (3 objektiva)

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një riverifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

- Secila prej objektivave të Planit (përveç 2 objektivave të sistemit Bujqësor) është në përputhshmëri të plotë me të paktën 3 objektiva mjedisore;
- Pesë objektiva të planit kanë një lidhje të pjesshme me të paktën një objektiv mjedisore;
- Gjashtë objektiva të planit kanë një lidhje të zbehte me të paktën 1 objektiv mjedisor;
- Dy objektiva e planit që lidhen me sistemin urban dhe turizmin janë në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore;
- Secila prej objektivave të planit (përveç dy objektivave që lidhet me sistemin urban) nuk kanë në lidhje me të paktën 1 objektiv mjedisor;

Edhe në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i përputhshmërisë është i lartë. Sidoqoftë dy objektiva mjedisore (i) OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës, dhe (ii) OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme, janë objektivat me nivelin më të lartë të përputhshmërisë me objektivat mjedisore.

Si konkluzion i përgjithshëm mund të thuhet se objektivat dhe politikat e Planit janë në përputhshmëri me objektivat mjedisore.

-Objektivat strategjik të planit ndahen në tre grupe kryesore si më poshtë:

a. Infrastruktura dhe logjistika

Ne këtë grup bëjnë pjesë 13 projekte sipas tabelës 1.2. Projektet e përfshira në këtë grup kanë ndikime të ndryshme në mjedis. Ndikimet në mjedis janë vlerësuar në seksionin nr.9 për secilin projekt.

b. Turizëm kulturor

Ne këtë grup bëjnë pjesë 7 projekte sipas tabelës 1.2. Projektet e përfshira në këtë grup kanë ndikime të ndryshme në mjedis. Ndikimet në mjedis janë vlerësuar në seksionin nr.9 për secilin projekt.

c. Inovacion prodhimi

Ne këtë grup bëjnë pjesë 4 projekte sipas tabelës 1.2. Projektet e përfshira në këtë grup kanë ndikime të ndryshme në mjedis. Ndikimet në mjedis janë vlerësuar në seksionin nr.9 për secilin projekt.

Tabela 1.3 Lista e projekteve të zhvillimit

PROJEKTE ZHVILLIMI			
Objektivat e Planit	PP	PSV	PSV
	AFAT-SHKURTËR (PROJEKTE PILOT)	AFAT-MESËM	AFAT-GJATË
INFRASTRUKTURË DHE LOGJISTIKË (I+L)	Transformim i stacionit hekurudhor në Budull	Rindërtim i Urës së Tubit	Aksi i ri Thumanë - Tiranë
		Rruga Prezë - Budull	Rruga Krujë-Tiranë
		Lidhja Thumane/Bubq	Sistemi i aeroportit "Nënë Tereza"
		Pol logjistik i integruar në Fushë-Krujë	Lidhja e Bubqit me bregdetin
		Rikualifikim i qendrës urbane të Thumanës	Rruga lidhëse Krujë-Mamurras
		Rikualifikim i qendrës urbane të Fushë-Krujës	Rruga Krujë Burrel
TURIZËM KULTUROR (TK)	Rikuperim i një guroreje të braktisura në Krastë	Kalaja e Krujës dhe Pazari i Vjetër	Ujërat termale në Bilaj
	Korridor i gjelbër Albanopolis – Lugina e Ishmit - Bregdet	Pika me interes religjioz dhe panoramik në Sarisalltik	Turizëm malor në Qafështamë
	Kalaja e Zgërdheshit (Albanopolis)		
INOVAION PRODHIMI (IP)	Inkubator ndërmarrjesh dhe shkollë profesionale	Ndërtimi i baxhove eksperimentale	
		Zonë tregu lokal	
		Kontrolli i cilësisë së ajrit dhe shëndetit	

Në përgjithësi, kolaudohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

1.5 Procesi i Konsultimeve

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta është një pjesë shumë e rëndësishme e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim më të lehtë dhe me të zbutur të projekteve përkatëse.

Procesi i konsultimeve ka nisur para hartimit të raportit paraprak të VSM dhe është përqendruar kryesisht në dy pika:

(i) qëllimet e veprimit;

(ii) mbledhja e të dhënave dhe informatave të nevojshme për analizat e mëtejshme.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes.

Gjatë procesit të hartimit të VSM-së do të konsultohen grupet e mëposhtme:

- ⇒ Ministritë e linjës
- ⇒ Autoritetet mjedisore
- ⇒ Njësite e qeverisjes vendore
- ⇒ OJF-të
- ⇒ Universitetet
- ⇒ Publiku i gjere

1.6 Konkluzione dhe Rekomandime

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve të projekteve strategjike në lidhje me arritjen e objektivave mjedisore konkludon si më poshtë:

- Në përgjithësi, evidentohet që me anë të pozicionimit të përshtatshëm të aktiviteteve hapësinore dhe duke ndërmarre gjithë masat zbutëse, të gjithë grupet e projekteve të propozuara janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor;
- Gjatë zbatimit të projekteve, priten të ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten për ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe për popullsinë dhe asetet materiale;
- Përgjithësisht, shumica e impakteve negative janë të lidhura me fazën e planifikimit (pozicionimi i infrastrukturës specifike në hapësirën e territorit dhe përgatitja e kushteve teknike të përshtatshme), pasi Kruja ka veçori të theksuara diverse dhe të shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peizazhistike që mund të ndikohen konsiderueshëm prej zhvillimeve të infrastrukturës, sidomos atyre me shtrirje të gjere dhe korridoreve sipas sektorëve (transport, energji, ujë, etj.);
- Impakte negative mbi shëndetin human mund të ndodhin për shkak të rritjes së ndotjes nga zhurmat dhe impaktet në cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat me densitet të lartë banimi ku do të përqendrohen edhe një seri veprimesh

në territor të ngushtë dhe kjo do të ndikojë kryesisht në fazën e zbatimit të projekteve specifike.

Në vijim raporti VSM thekson edhe rekomandimet e mëposhtme të përgjithshme:

- ✓ Ka nevoje për të forcuar bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet autoriteteve përkatëse të sektorëve të caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shëndetësisë;
- ✓ Ka nevoje për integrim të mëtejshëm mjedisor të planeve sektoriale dhe atyre vendore në Plan, me qëllim zbatimin e masave zbutëse dhe zbatimin e procedurave të parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-të specifike;
- ✓ Ka nevoje për të siguruar infrastrukturën mjedisore dhe standardet e parashikuara për shërbimet. Kjo nevoje duhet të ndiqet me përmirësimin e praktikës së menaxhimit mjedisor të sektorëve përkatës;
- ✓ Plotësimi i standardeve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrojtjes së mjedisit;
- ✓ Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajër, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashikuara nga Plani;
- ✓ Përgatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmëria e zbatimit të Planit në tërësi, janë masa të rëndësishme për të siguruar shëndetin e publikut dhe për të rritur kontributin në lidhje me arritjen e objektivave mjedisore;

SEKSIONI 2: HYRJE

2.1 Çfarë është VSM

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *“një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyre të përshatshme që në fazat më të hershme të vendim- marrjes”*.

Qëllimi i VSM-së mund të përkufizohet si garantimi që konsideratat mjedisore informojnë dhe integrohen në vendim-marrjen strategjike në mbështetje të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm nga këndvështrimi mjedisor. Më konkretisht, procesi i VSM-së mbështet autoritetet përgjegjëse për planet dhe programet, si dhe vendim-marrësit, që të marrin në konsideratë:

- Tendencat kyç mjedisore, potencialet dhe shqetësimet që mund të prekin apo mund të preken nga plani apo programi;
- Objektivat dhe indikatorët mjedisore që janë në përputhje me planin apo programin;
- Efektet e mundshme dhe të konsiderueshme mjedisore të opsioneve të propozuara dhe të zbatimit të planit apo programit;
- Masat për të shmangur, zvogëluar apo zbutur efektet negative dhe ato për të rritur e përforcuar efektet pozitive;
- Pikëpamje, sugjerime dhe informacion nga autoritetet përkatëse, publiku dhe – sipas rastit–vendet fqinjë që preken nga zbatimi i planit apo programit.

Në përgjithësi, VSM-ja aplikohet për plane, programe, politika dhe dokumente të tjerë me natyrë strategjike (përfshirë mundësisht edhe dokumentet ligjore).

2.2 Kuadri Ligjor i VSM

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyre të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”**, i cili ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe autoritete përkatëse, detyrat dhe përgjegjësitë e tyre, si dhe rregullat e procedurës për kryerjen e Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Ligji është përafshuar me Direktivën 2001/42/KE, datë 27 qershor 2001. Me shume informacion gjendet në http://ëëë.legjislacioni.gov.al/frontend/change_documents/129.

❖ *Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian mbi Vlerësimin e efekteve në mjedis prej planeve apo programeve të caktuara (Direktiva e VSM-së). Më shume informacion gjendet në <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>.*

❖ *Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE). Më shumë informacion gjendet në http://ëëë.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.*

2.3 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Në tabelën më poshtë përshkruhen fazat kyç të procesit të VSM-së.

Tabela 2.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Faza	Përshkrimi
Shqyrtimi	Gjatë shqyrtimit identifikohet nevoja për VSM që aplikohet në një plan, program apo projekt specifik. Shqyrtimi si proces fokuson burimet tek ato plane, programe apo projekte të cilat mund të shkaktojnë efekte të konsiderueshme në mjedis dhe shëndet, dhe përjashton nga procesi i VSM-së ato të cilat kanë ndikime të vogla, ose nuk kanë fare ndikime. <i>Qëllimi i shqyrtimit është të identifikojë nëse VSM-ja duhet të aplikohet për një plan, program apo projekt specifik.</i>
Studimi i shtrirjes/qëllimit të VSM	Çështjet e identifikuar gjatë studimit të shtrirjes/qëllimit të VSM-së do të orientojnë Vlerësimin e gjendjes baze të mjedisit, Vlerësimin aktual të ndikimeve të pritshme dhe konsideratat për opsione të mundshme alternative. VSM-ja merr në konsideratë përfshirjen e aspekteve me të gjera mjedisore apo sociale, siç janë adaptimet ndaj ndryshimeve klimatike, mundësitë për punësim etj. <i>Qëllimi i kësaj faze është të përcaktohen çështjet kyç që duhen adresuar në raportin e VSM-së.</i>
Analiza e gjendjes ekzistuese	Analiza e gjendjes ekzistuese do të përbeje bazën për Vlerësimin e ndikimeve dhe përpilimin e skemës së monitorimit. Për VSM-në është e rëndësishme që të përvijohen tendencat e mundshme në të ardhmen – kështu që duhet të bëhet analiza e tendencave në të kaluarën, me qëllim që të parashikohen zhvillimet që do të ndodhin në te. Vlerësimi i ndikimeve të pritshme nuk mund të bëhet pa kuptuar mirë gjendjen ekzistuese të çështjeve kyç të identifikuar në studimin e shtrirjes/qëllimit të VSM-së. <i>Qëllimi i analizës së gjendjes ekzistuese është që të orientojë drejt një specifikimi më të mirë të çështjeve kyç, dhe një identifikimi më të mirë të problemeve kryesore që lidhen me planet, programet apo projektet përkatëse.</i>

<p>Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutëse</p>	<p>VSM-ja analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive të planeve të propozuara. Një nga përfitimet kryesore prej VSM-së është se ai mundëson identifikimin e efekteve mjedisore të një numri projektesh të përfshira në dokumentin strategjik, dhe si i tille ai do të adresojë efektet e pritshme kumulative, të cilat mund të rezultojnë prej aktiviteteve të vogla individualisht, por të konsiderueshme të marra se bashku, që do të kryhen për një periudhe të caktuar kohore.</p> <p>Në vijim të rreziqeve dhe ndikimeve të identifikuara, VSM-ja sugjeron masa zbutëse për të adresuar efektet e pritshme negative si dhe për të rritur ndikimet pozitive që do të vijnë nga zbatimi i planeve, programeve apo projekteve përkatëse. <i>Kjo faze ka për qëllim të vlerësojë efektet e konsiderueshme negative dhe pozitive të planeve përkatëse, dhe, në vijim të konkluzioneve të analizës së ndikimeve, të marrë në konsideratë alternativat dhe opsionet, dhe të formulojë masat zbutëse për të parandaluar, reduktuar dhe, sa me shume të jetë e mundur, të kompensojë çdo ndikim të konsiderueshëm negativ të planeve, programeve apo</i></p>
<p>Hartimi i raportit të VSM-së</p>	<p>Raporti i VSM-së përmbledh të gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjatë gjithë procesit të VSM-së dhe shërben si baze për konsultimet me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit. <i>Qëllimi i kësaj faze është përgatitja e një raporti të shkruar mire dhe të kuptueshëm, i cili paraqet të gjithë informacionin dhe të dhënat e rëndësishme, konkluzionet dhe rekomandimet në një mënyre të qarte, dhe kështu do të mundësojë konsultime efektive me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit</i></p>
<p>Adoptimi</p>	<p>Jepet informacion mbi adoptimin e planit, programit apo projektit përkatës, si janë reflektuar komentet dhe sugjerimet e procesit të konsultimeve, si dhe për metodat e monitorimit të efekteve të konsiderueshme mjedisore që vijnë nga zbatimi i planit, programit apo</p>
<p>Monitorimi</p>	<p>Monitorimi i efekteve të konsiderueshme mjedisore dhe realizimi i veprimeve të duhura korrigjuese/zbutëse për çdo efekt mjedisor të konsiderueshëm të paparashikuar.</p>

SEKSIONI 3: PËRSHKRIM I PËRGJITHSHEM I PLANIT

3.1 QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE

1. KRUA

Objektivat

- Qender turistike kombëtare.
- Turizëm i alternuar, historik-kulturor, eko, malor, kulinar, etj. për ta zhvilluar gjatë gjithë vitit ekonominë.
- Mbrojtje e mjedisit.
- Qender logjistike.
- Zhvillimi i bujqësisë

Politikat

- Forcimi i mobilitetit dhe logjistikës.
- Promovimi potencialësh turistike.
- Nxiti e vlerave bujqësore.
- Aksesimi i vlerave natyrore, kulturore përmes infrastrukturës me impakt të ulët në mjedis.
- Masa konkrete për mbrojtjen nga rreziqet natyrore.

Kruja dhe Fushë Kruja hyjnë në grupin e qendrave dytësore urbane. Si i tillë ato karakterizohen nga tipare zhvillimi ekonomik të specializuar. Kruja karakterizohet nga ekonomia e lidhur kryesisht me turizmin historik dhe natyror, ndërsa Fushë Kruja me zhvillimin e logjistikës. Këto qendra, në bashkëpunim me qendrat primare (Metropoli Tiranë dhe Durrësi), ndihmojnë në zhvillimin e zonës ekonomike primare (rajoni ekonomik Tiranë-Durrës).

3.1.1 Analiza SWOT për secilin nga pesë sistemet territoriale (N, U, B, UB, IN)

3.1.1.1 Analiza e përgjithshme

Pikat e forta

- Pozicion gjeografik i favorshëm, në brendësi të një territori që përfshin zona malore dhe bregdetare, në afërsi me detin dhe me një klimë të këndshme.
- Identiteti i fortë historik dhe kulturor, veçanërisht e rëndësishme në perceptimin e kësaj vlere në nivel kombëtar (historia e Skënderbeut, hero kombëtar)
- Përfshirja e territorit të Krujës në parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar dhe Planeve Ndërsektoriale
- Afërsi me zonën metropolitane Tiranë-Durrës
- Pjesë e zonës territoriale me vlerë dhe funksion të lartë ekonomik të vendit (motor kombëtar ekonomik)
- Pjesë e Fashës C "Trashëgimi Kulturor Kombëtar"

- Përqindje e lartë e popullsisë me moshë të re, popullsi aktive
- Vetëdije e pushtetit vendor të rolit të tij me dëshirën për të kontrolluar zhvillimin e tokës në një bazë të qëndrueshme
- Prirje e komuniteteve lokale drejt veprimeve të solidaritetit dhe mbrojtjes së përbashkët ndaj rreziqeve

Pikat e dobëta

- Nivel i konsiderueshëm i të papunëve dhe rritje e ulët ekonomike
- Nivel i të ardhurave mesatarisht të ulëta në popullsinë lokale
- Prezenca e zonave me periferialitet urban, varfëri dhe përjashtime sociale
- Nivel i lartë i informalitetit, qoftë në ekonomitë ashtu edhe në proceset urbane
- Nivel i ulët i resurseve publike lokale
- Niveli i ulët i ofertës së aftësive teknike dhe profesionale lokale, për shkak të zhvendosjes së fuqisë punëtore të kualifikuar dhe të kuadrove teknike dhe profesionale në qendrat e mëdha urbane (Tiranë dhe Durrës)
- Mungesa e planeve urbanistike të bazuar në analiza dhe interpretime të sakta të gjendjes faktike
- Paqartësia e pengesave, ruajtjes dhe mbrojtjes së të mirave të përbashkëta urbane
- Prani e ulët e shoqatave në mbrojtje të pasurisë publike.
- Pasiguri mbi të drejtën e pronës
- Fragmentim i lartë i pronës së tokave bujqësore, me ndërmarrje të tipit familjar që prodhojnë kryesisht për vetëkonsum
- Mungese infrastrukturash për magazinimin dhe transportin e mallrave
- Nivel i ulët i kreditimit bankar, shpeshherë i paaksesueshëm nga ndërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla
- Mungese e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve urbane
- Nivel i lartë i ndotjes, që pengon shfrytëzimin e bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie biologjike me vlere të shtuar të lartë
- Mungese e infrastrukturave të tjera në pjesë të mëdha të territorit, si rrjetet e kanalizimeve, uji i pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashme pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Mundësitë

- Potencial i lartë ekonomik në industri dhe bujqësi
- Zhvillimi i shërbimeve ndaj turizmit në raport me rritjen e kërkesës turistike brenda dhe jashtë vendit
- Çmim i ulët i truallit, i fuqisë punëtore dhe i faktorëve përbërës të ndërtimit

- Prioritet i zhvillimit territorial i caktuar nga planet e niveleve më të larta (Planet e integruara, planet sektoriale, Planet Kombëtare)
- Mundësia e përfitimit nga afërsia territoriale me Tiranën dhe Durrësin në bazë të lidhje së mirë ekzistuese infrastrukturore.
- rritja, faktike dhe potenciale, e sektorit turistik të vendit, integrimi i të cilit me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të ndihmojë në shpërhapjen e produkteve lokale dhe rajonale.
- Prezenca në rritje e investitorëve të huaj , që mundëson krijimin e ekonomive të shkallës, tejkalimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë të kërkuara nga normativat evropiane.

Rreziqet

- Varfëria, përjashtimi social dhe informaliteti në proceset prodhuese dhe urbane mund të shndërrohen në probleme sociale
- Braktisje në rritje e vendbanimeve rurale dhe malore të brendshëm dhe i zonave bujqësore me përdorim bujqësor dhe blegtoral
- Migrim drejt zonave urbane fushore
- Zaptim i tokave prodhuese bujqësore për përdorim rezidencial, edhe në mungesë të drejtës së pronësisë
- Paaftësi e sistemit territorial lokal për të tërhequr projekte dhe investime në prodhim, për shkak të faktorëve të shumtë të dobësisë territoriale (mungesa e infrastrukturës dhe shërbimeve)
- Degradim territorial në rritje, si pasojë e paaftësisë së kontrollit të zhvillimit të territorit dhe në orientimin e zhvillimit dhe rinovimit urban
- Mungesa e koordinimit dhe marrëdhënieve efikase midis organeve të ndryshme të qeverisjes administrative (administratat lokale dhe rajonale)
- Mungesa e riorganizimit të “makines” administrative lokale në periudhën pas reformës administrative

3.1.1.2 Analiza SWOT - Sistemi Natyror

Pikat e forta

- prezenca e aseteve të shumta natyrore, si:
  - a. Parku i Qafë Shtamës
  - b. Kodrat e Krastës
  - c. Mali i Krujës
  - d. Monumentet e shumtë natyrorë

- Biodiversitet i lartë i pranishëm në territor, i shprehur nga pasuria e florës dhe e faunës e karakterizuar nga lloje të shumta endemike (që nuk gjenden në vende të tjera) dhe nga prezenca e specieve që motivojnë përcaktimin e zonave të mbrojtura ekologjike mjedisore (rrjeti Emerald i Bashkimit Europian), si : ujku, ariu, breshka e tokës dhe e detit.

Pikat e dobëta

- Mungesa e mjeteve të kontrollit dhe pengimit të modifikimit dhe shkatërrimit të peizazhit natyral dhe resurseve ekologjike nga ana e administratave publike.
- Ndërgjegjësim i ulët publik në masat dhe mjetet e kontrollit mjedisor
- Përhapja e vendbanimeve joformale dhe spontane në zonat e mbrojtura dhe me ndjeshmëri të lartë mjedisore, (shtretërit e lumenjve, rripat bregdetarë)
- Degradim progresiv i cilësisë mjedisore të përgjithshme, për shkak të mungesës së sistemeve të trajtimit, rimëkëmbjes, riciklimit dhe ripërdorimit të mbetjeve solide urbane.
- Mungesë analoge e sistemeve të përshtatshme të trajtimit të mbetjeve solide urbane, sidomos në kontekstin bujqësor dhe përhapjen urbane
- Mungesa e masave të kompensimit dhe lehtësimit të impakteve mjedisore të prodhuara nga komplekset e mëdha industriale (fabrikat e çimentos) dhe nga aktivitetet e minierave (guroret e gëlqeres në kodrat e Krastës dhe impiantet e tjera minerale të rajonit)

Mundësitë

- Mundësia e zhvillimit të turizmit natyror, ekskursionistik, sportiv, kulturor dhe arkeologjik, qoftë në zonat e brendshme ashtu edhe në zonat bregdetare
- Mundësi e turizmit dhe e aktiviteteve të kërkimit dhe eksperimentimit në fushën mjedisore dhe në zonat e mbrojtura
- Përmirësimi i përgjithshëm i ekuilibrave ekologjik dhe i faktorit të biodiversitetit për politika të përshtatshme të mbrojtjes dhe progresit ekologjik lokal
- Përmirësimi i përgjithshëm i cilësisë së jetesës në qendrat dhe në kontekstet urbane për realizimin e ndërhyrjeve të zbutjes dhe kompensimit të ndikimeve të prodhuara nga impiantet industriale, aktivitetet e nxjerrjes së mineraleve, ndotja nga infrastrukturat rrugore dhe aeroportuale

Rreziqet

- Rritje e mëtejshme e vdekshmërisë dhe e sëmundjeve si pasojë e aktiviteteve industriale dhe të minierave jo të rregullta në aspektin mjedisor

- Rritja e shtrirjes urbane në dëm të zonave me interes dhe vlera mjedisore dhe peizazheve
- Humbja e resurseve ujore prej ndotjes së akuiferëve sipërfaqësorë dhe nëntokësorë
- Ulja e cilësisë së ajrit dhe mjedisit për shkak të shpyllëzimit progresiv të zonave malore, zonave liqenore, bregdetare dhe të shtretërve të lumenjve.
- Rrezik i lartë zjarresh për shkak të mungesës së kontrollit, menaxhimit të aktiviteteve pyjore dhe blegtorale, mungesa e kundërvënies ndaj krimit të organizuar
- Humbje progresive e biodiversitetit të kafshëve, zvogëlimi i specieve të mbrojtura, për shkak të mungesës së rregullave, kontrolleve dhe programimeve të aktivitetit të gjuetisë

3.1.1.3 Analiza SWOT – Sistemi Ujor

Pikat e forta

- Prania e resurseve të pasura ujore si në nëntokën dhe në sipërfaqe
  - a. rrjedha uji gjithëvjeçare
  - b. basene ujore natyrore
  - c. basene ujore artificiale
  - d. rrjeti i kanalizimeve artificiale për përdorim bujqësor

Pikat e dobëta

- Rrezik i lartë nga përmbytjet në zonat urbane dhe bujqësore
- Mungesa e mirëmbajtjes së rrjetit të ujitjes dhe të hidrovoreve
- Shkarkimi i mbetjeve urbane në shtratin e rrjedhave të ujit natyrore dhe artificiale
- Shkarkimi i ujërave të zeza në rrjetin e kullimit sipërfaqësor
- Mungesa e furnizimit të drejtpërdrejtë me ujë të pijshëm në shumë fshatra dhe qendra të vogla urbane
- Kapacitet i ulët i furnizimit me ujë i të gjitha qendrave urbane
- Mungesa e të ardhurave të përshtatshme nga tarifimi i resurseve ujore

Mundësitë

- Përmirësimi dhe zhvillimi i sistemeve ekzistuese të ujitjes për bujqësinë
- Shfrytëzimi i potencialit hidroenergjetik akoma të papërdorur.
- Racionalizimi i përdorimit të resurseve ujore të pijshme, nëpërmjet masave dhe mjeteve të menaxhimit më të mirë të resurseve të tilla
- Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, të menduara si të mira të përbashkëta

- Rikualifikim dhe rigjenerim në aspektin ekologjik mjedisor të trupave kryesorë ujorë, në dobi të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi të mundshëm të turizmit sportiv.

Rreziqet

- Përkeqësimi i ekosistemeve lokale për shkak të ndotjes së trupave ujor natyralë dhe artificial
- Humbje progresive e pakthyeshme e resurseve ujore të pijshme, për shkak të ndotjeve industriale, bujqësore për shkak të pesticideve dhe plehrave kimike, mbetjet solide dhe të lëngshme urbane, pusët e ujërave të zeza të shpërndara gjerësisht në zonat bujqësore urbane
- Përmbytjet dhe aluvionet periodike, lidhur edhe me përshkallëzimin e fenomeneve meteorologjike, si pasojë e ndryshimeve klimaterike dhe të rritjes së temperaturave mesatare
- Humbja e jetëve njerëzore, dëme ndaj njerëzve dhe materialeve, shkatërrimi i ekonomive, infrastrukturave dhe pasuri e patundshme si pasojë e fenomeneve të sipërpërmendur
- Modifikimi dhe humbja e cilësisë së peizazheve bregdetare dhe lumore
- Mungesa e vlerësimit si në terma ekonomik të resurseve ujore dhe termale ashtu edhe në terma turistik (turizmi termal, turizmi sanitar)

3.1.1.4 Analiza SWOT – Sistemi Bujqësor

Pikat e forta

- Prezenca e aktiviteteve të konsiderueshme bujqësore
- Predispozitë e mirë e rrjeteve ujore, edhe pse duhet mirëmbajtur dhe rigjeneruar
- Klima e favorshme dhe ecuria e reshjeve në rajon, favorizojnë rritjen e kulturave të ndryshme bujqësore

Pikat e dobëta

- fragmentimi i lartë i pronave bujqësore, përmasa të vogla të prodhimit dhe të punësisimit të ndërmarrjeve bujqësore lokale
- Gjendje e përhapur problematike në lidhje me pronësinë e tokës.
- Mungesa organizimi e sektorit të prodhimit dhe shpërndarjes së produkteve bujqësore
- Mungesa e shërbimeve dhe infrastrukturës në mbështetje të sektorit
- Mungesa e qendrave të magazinimit të ushqimeve, ruajtjen dhe shpërndarjen e produkteve ushqimore në tregjet lokale dhe kombëtare

- Niveli përgjithësisht i ulët i teknologjisë dhe njohurive të sektorit, nivel i ulët i arsimit dhe njohurive të punëtorëve të sektorit.

Mundësitë

- Mundësia e eksportit të produkteve tipike bujqësore organike në tregjet lokale, në zonën metropolitane dhe në perspektivë, në tregjet e Ballkanit dhe vendeve të Adriatikut
- Mundësia e rritjes së prodhimit në sera dhe hidroponike
- Mundësia e rinovimit dhe zhvillimit të llojeve të reja dhe të vjetra të bimëve cilësore, në lidhje me bujqësinë organike, në territoret kodrinore dhe të rrëzës së malit (sidomos në kultivimin e ullirit, vreshtave dhe pemëtarisë)
- Zhvillimi dhe rimëkëmbja e pylltarisë, bujqësisë dhe aktivitete blegtorale në zonat rrëzë malit, në lujna dhe zonat malore të brendshme, edhe në fushën e bimëve aromatike dhe mjekësore, të kulturës së peshkut në zonat kënetore dhe bregdetare.
- Rimëkëmbja dhe zhvillimi i aktiviteteve blegtorale në zonat fushore dhe aktiviteteve blegtorale në zonat kodrinore dhe malore
- Organizimi i fermerëve të vegjël dhe të mesëm në forma të shoqatave kooperative.
- Trajnimi dhe mbështetja për formimin e kopshteve urbane të shpërndara në zonat e marginalizim të madh dhe varfërisë urbane
- Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative
- Zhvillimi i një sistemi të ofertave të hotelerisë cilësore, lidhur me vlerësimin e produkteve dhe traditave ushqimore lokale, kultivimin e peshkut dhe peshkimin.

Rreziqet

- Rritja progresive e përdorimit të tokës bujqësore për banim, që sjell fragmentimin e tokave dhe përfitimit bujqësor
- Problemet e pasojave territoriale të lidhura me sistemin e pronësisë
- Humbja e tokës bujqësore për shkak të përmbytjeve të mundshme të përsëritura të lumenjve (pasojat ekonomike të rrezikut të pakontrolluar hidro-gjeologjike)
- Humbja e tokës dhe kulturës së specializuar bujqësore për shkak të braktisjes dhe degradimit mjedisor që rrjedh prej tij
- Humbja e cilësisë dhe vlerës së peizazhit - kodrat e Krastës - për përhapjen pa kontroll të aktiviteteve nxjerrëse të gurave, planet mjedisore të riaftësimin dhe për shkaqet e braktisjes së kulturave të specifike (ullinj, vreshtat, pemëtoret)
- Humbja progresive e traditave dhe kulturës agro-ushqimore lokale, me pasojë në karakterin e përgjithshëm të kulturave dhe traditave lokale

3.1.1.5 Analiza SWOT – Sistemi Urban

Pikat e forta

- Prania e zonave urbane me mundësi dendësimi të ndërtesave dhe të rritjes së faktorëve urbanë (urbanizim dhe shërbime)
- Prania e ndërtimeve të reja ose e ndërtesave me moshë mesatare, pa probleme serioze strukturore
- Zona urbane të karakterizuara nga funksione mikse, pa probleme të dukshme ndarjeje
- Kosto të ulëta ndërtimi
- Prania e zonave industriale
- Prania e një qendre historike me impakt kombëtar dhe ndërkombëtar (Kruja), subjekt i ndërhyrjeve rimëkëmbjes urbane në kohët e fundit.
- Prania e zonave me interes historik dhe kulturor (kështjella e Krujës, zona arkeologjike e Zgërdheshit)

Pikat e dobëta

- Mungesa e hapësirave të gjelbra në zonat rezidenciale
- Mungesa e hapësirave të dedikuara lojërave të fëmijëve dhe kohës së lirë të të moshuarve
- Mungesa e ndërtesave publike me funksion specifik të lidhur me kulturën, artin dhe turizmin
- Degradimi i zonave urbane, urbanizim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar
- Prania e gjerë e ndërtimeve informale dhe e ndërtesave edhe në zona bujqësore në mungesë totale të veprave të urbanizimit primare dhe sekondare
- Prania e problematikave të ndryshme të lidhura me akomodimin, në veçanti lidhur me kërkesën e ndërtimit social
- Rritje urbane spontane përreth kornizës infrastrukturore dhe rurale. Zhvillimi është i tipit spontan, jo i planifikuar dhe është i karakterizuar së pari nga intensifikimi i të ndërtuarit në zonat qendrore dhe pranë rrugëve kryesore të qarkullimit
- Mungesa e hapësirave publike dhe cilësi e dobët e atyre ekzistuese.
- Mungesë e menaxhimit dhe mirëmbajtjes së hapësirave urbane
- Prania e ndërtimeve të reja ose me moshë mesatare, që nuk respektojnë normat ndërkombëtare të sigurisë sismike dhe të kursimit të energjisë
- Prania e një pjese të konsiderueshme të ndërtesave publike tashmë të ndërtuara, me cilësi të ulët ose të keqe të ndërtimit, paqartësi pronësie, që nuk respektojnë standardet normale të ndërtimit dhe natyrisht standardet ndërkombëtare të

mbrojtjes sizmike dhe të kursimit të energjisë, me aspekt ose shumë pak vlerë ekonomike

- Mungesë e respektit për zonat me vlerë të madhe historike, me impakt të rëndësishëm në terma të peizazheve vizuale dhe pikëpamjeve të përgjithshme (qendra historike e Krujës)

Mundësitë

- Rehabilitimi administrativ dhe urbanistik i ndërtesave informale në proces legalizimi
- Mundësi e zhvillimit të zonave industriale me anë të prodhimit cilësor në sektorin e mobilieve, e përbërësve të ndërtimit, e sektorëve prodhues, të transporteve, lidhur edhe me prezencën e aeroportit ndërkombëtar Nënë Tereza
- Përmirësimi i sistemit të lëvizshmërisë, nëpërmjet realizimit dhe riorganizimit të rrjetit automobilistik dhe integritit dhe rritjes së rrugëve pedonale dhe pistave çiklistike
- Zhvillimi i sektorit turistik në lidhje me historinë dhe kulturën, sportin dhe natyrën, fenë , itineraret eno-gastronomike (turizmi me bazë ushqimet lokale), lidhur me ofertat e reja pritëse (hotele, bed&breakfast, agro-turizmi, hostelet rinore, kampingjet) dhe me shërbimet plotësuese të turizmit (zona sportive, golfi, qendrat e hipizmit, shtigjet e kalërimit, qendrat sportive të integruara, parqet për aventura, etj.)
- Mundësia e ndërtimit të ndërtesave publike (shërbime publike) në terrenet në pronësi të bashkisë, ose në formën e kompensimeve të të drejtës së pronësisë mbi prona private, sipas programeve të barazisë urbanistike
- Mundësia e realizimit të veprave të urbanizimit në formën e një konsorciumi për zbritjen e kostove të urbanizimit ose nëpërmjet operacioneve Project Financing (projekte të vetëfinancuara)

Rreziqet

- Degradimi i përgjithshëm i gjendjes së banesave dhe i mjedisit urban
- Humbja e karakterit dhe e identitetit të qendrave historike
- Ndotje progresive dhe rritje e rrezikut mjedisor që vjen nga industrinë ekzistuese (në veçanti fabrikat e çimentos, industrinë e minierave dhe guroret e gëlqeres)
- Humbje progresive e jetës sociale në qendrat e vogla rezidenciale
- Braktisje dhe degradim progresiv, zvogëlim i dendësisë së popullsisë në zonat malore lindore, si pasojë e pamundësisë së shtrirjes së shërbimeve
- Prirja për vazhdimësinë e fenomeneve të ndërtimit të paligjshëm, për shkak të mungesës së rregullave, kontrollet dhe rregullat sanksionuese, si faktor alternativ i

tregut të ligjshëm të banesave dhe të shërbimeve, dhe si gjendje degradimi të përgjithshëm urban.

3.1.1.6 Analiza SWOT – Sistemi Infrastrukturor

Pikat e forta

- Pozicioni dhe afërsia me korridoret e mëdha kombëtare të trafikut dhe me nyjet kryesore të transportit (Aeroporti, Porti i Durrësit, Hekurudha, Korridori Veri-Jug)
- Mbulim i plotë nga rrjeti elektrik i zonës kryesore urbane
- Prania e aeroportit ndërkombëtar "Nënë Tereza"

Pikat e dobëta

- Infrastruktura rrugore në gjendje të keqe
- Pamjaftueshmëri në furnizimin me ujë dhe largimin e ujërave të zeza
- Mungesa e një sistemi racional të largimit të mbetjeve urbane
- Mungesa e një rrjeti të transportit publik mes qendrave urbane dhe në brendësi të qytetit
- Braktisja dhe mospërdorimi i rrjetit hekurudhor
- Mosrespektim i distancave të ndërtimeve të reja nga kufiri i rrugëve, veçanërisht përgjatë aksit kombëtar dhe rrugës së vjetër kombëtare
- Rrezikshmëri e lartë dhe nivel i lartë aksidentesh në kryqëzimet dhe nyjet lidhëse (kryqëzimet në disnivel) të rrjetit rrugor kryesor dhe dytësor

Mundësitë

- Rivitalizimi i rrjetit hekurudhor, qoftë nga pikëpamja e lidhjes në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar (lidhje me Malin e Zi) dhe si bazë e riorganizimit të marrëdhënieve në shkallë metropolitane dhe lokale
- Zhvillimi i turneve tematike në mbështetje të turizmit kulturor dhe mjedisor dhe të lidhur me vlerësimin e resurseve bujqësore dhe ushqimore lokale
- Zhvillimi i një rrjeti të lëvizshmërisë të ngadaltë, të integruar me realizimin e rrjetit ekologjik rajonal dhe kombëtar. Mundësi e lidhjes direkte midis Krujës dhe Tiranës
- Mundësia e transformimit të Krujës dhe Qafë Shtamës në pika kryesore të tërheqjes së flukseve të turizmit kulturor dhe mjedisor të kryeqytetit dhe të zonës metropolitane të Tiranës
- Mundësia e krijimit të një qendre logjistike strategjike të lidhur me afërsinë me aeroportin ndërkombëtar dhe nga porti kryesor turistik dhe tregtar i vendit (Durrësi)
- Mundësia e zhvillimit dhe integritimit e zonave të tipit Qendra Biznesi pranë aeroportit ndërkombëtar

Rreziqet

- Zhvillim urban përgjatë akseve infrastrukturore dhe lidhjeve të tyre, që sjell rreziqe reciproke për eficientë e brendshme si të sektorit të sistemeve urbane ashtu edhe të mobilitetit
- Degradim progresiv i rrjeteve ekzistuese i pazbutur dhe i papërbullur për shkak të mungesës së resurseve të përshtatshme dhe nga nevoja në rritje për investime
- Mungesa e fondeve për mirëmbajtjen e duhur të rrjeteve dhe infrastrukturave
- Rreziqe të lidhura me realizimin e infrastrukturave të reja, pa ndërhyrjet e duhura të masave zbutëse: ndotja e resurseve natyrore, rritja e pakontrolluar urbane, impakt mbi peizazhin dhe mbi zonat natyrore.

3.1.2 Strategjia për 5 sistemet

Plani i Përgjithshëm Vendor për bashkinë Krujë përcakton ndarjen e territorit në pesë sisteme dhe strategjinë territoriale për secilin sistem si me poshtë:

- ***Sistemi Natyror (N)***

N 1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit.

N 2. Zbutja dhe ulja e ndikimit të vendbanimeve ekzistuese urbane brenda dhe përreth zonave natyrore të mbrojtura.

N 3. Zvogëlimi progresiv dhe zhdukja e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe vijës bregdetare, në harkun kohor të të dy dekadave për të cilat parashikohet plani vendor.

N 4. Zgjerimi dhe përmirësimi sistemeve aktuale operative dhe menaxhimi i ciklit të mbeturinave të ngurta urbane.

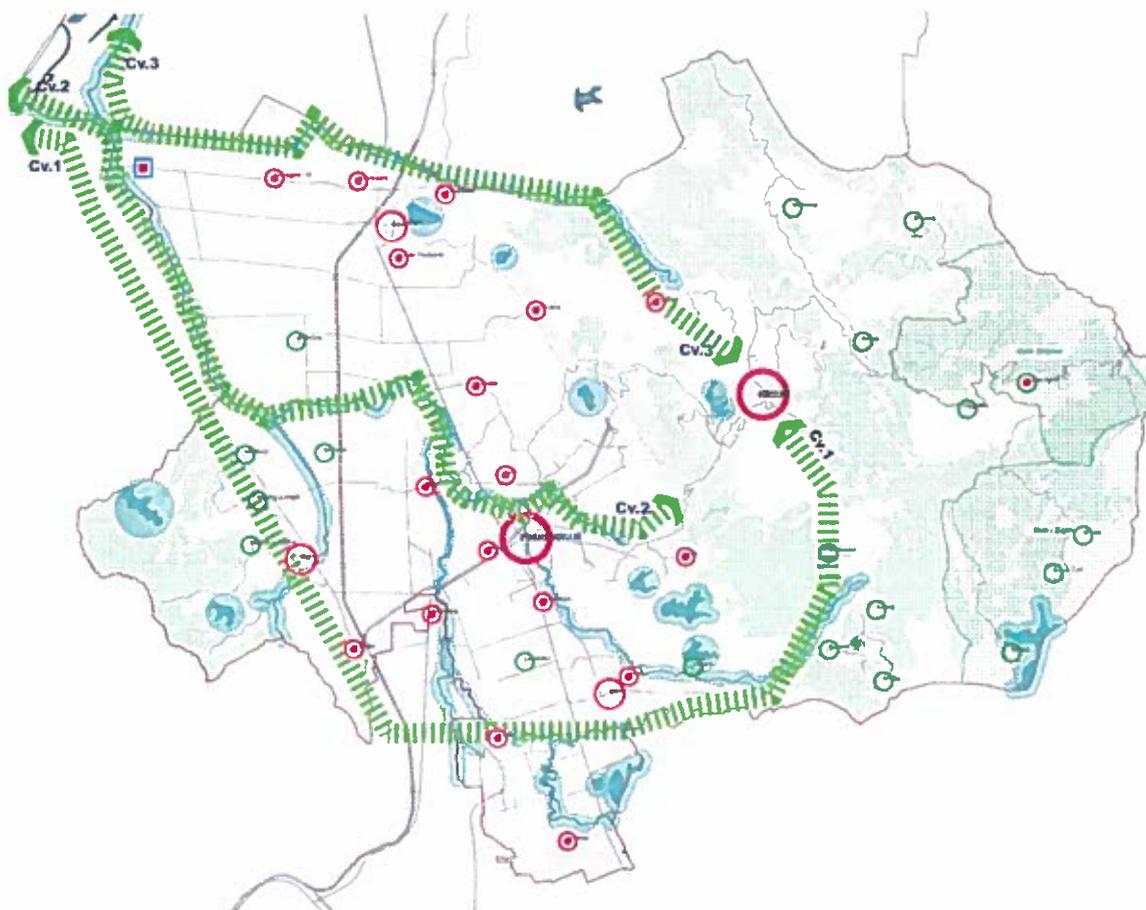

Figura 3.1 Sistemi natyror. Burimi PPV Bashkia Krujë

- N 5. Fuqizimi i rrjeteve urbane teknike, në veçanti rrjetin e ujësjellësit dhe kanalizimeve.
- N 6. Rivendosja në punë e rrjetit të kanaleve të vaditjes e kullimit të tokave bujqësore dhe hidrovoreve, gjë e cila do shërbejë edhe si një masë mbrojtëse nga përmytjet.
- N 7. Zbutja dhe ulja e ndikimit të zonave dhe objekteve industriale dhe të minierave ekzistuese brenda dhe përfaq zonave urbane.
- N 8. Rritja e zonave pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare.
- N 9. Promovimi i turizmit natyror dhe të ekskursionit.
- N 10. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si një lidhje strukturore midis zonave me vlerë dhe pasuri të madhe të biodiversitetit.
- N 11. Promovimi dhe përgatitja e instrumenteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor (Planet e menaxhimit për sitet me interes të komunitar /rrjeti Emerald; planet e resurseve natyrore të zonave të mbrojtura).

- **Sistemi Ujor (U)**

- U.1 Ruajtja dhe mbrojtja e burimeve dhe rezervave natyrore hidrologjike.
- U. 2 Modernizimi i rrjetit të ujësjellësit dhe rrjeteve të shpërndarjes lokale.
- U. 3 Rritja e hidrocentraleve.

U. 4 Forcimi i sistemit të menaxhimit dhe shpërndarjes së ujit publik, i parë si një nga të mirat/resurset e përgjithshme.

U.5 Rigjenerimi i organeve kryesore hidrikë, në të mirë të ekosistemeve lokale dhe zhvillimin e mundshëm të turizmit sportiv.

U.6 Krijimi i një Autoriteti Publik Menaxhimi të burimeve ujore, në njohjen e zonave homogjene territoriale, si një mjet kontrolli dhe menaxhimi të cilësisë.

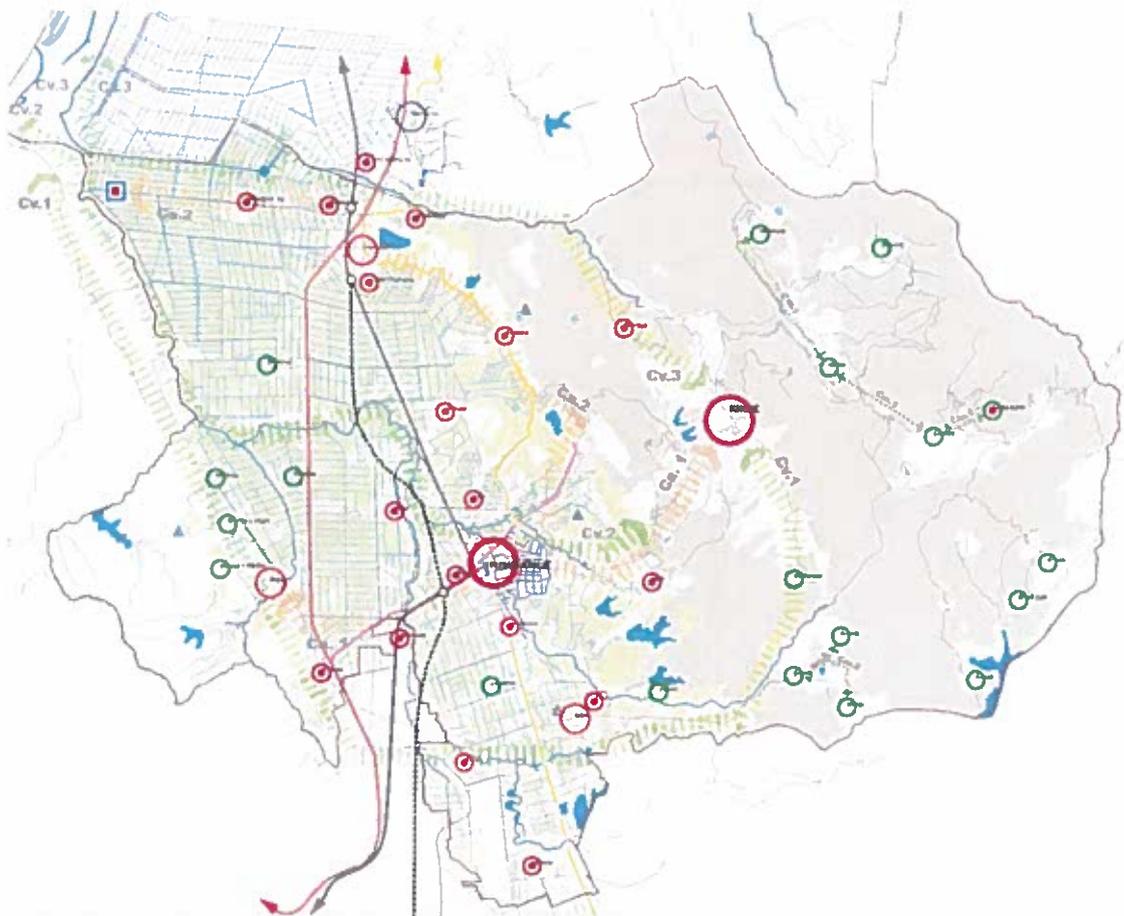

Figura 3.2 Sistemi ujit. Burimi PPV Bashkia Krujë

- **Sistemi Bujqësor (B)**

B. 1 Promovimi dhe zhvillimi i modernizimit dhe inovacionit në sektorin e industrive vendase dhe në sektorin e integritit të zinxhirëve të strukturave të prodhimit dhe përpunimit të ushqimit.

B. 2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorin bujqësor, blegtoral dhe pyjor.

B. 3 Përmirësimi i aftësive sipërmarrëse dhe profesionale të punëtorëve në sektorin e bujqësor dhe pyjor.

B. 4 Promovimi i metodave të kultivimit biologjik dhe të permakulturës.

B.5 Konvertimi për përdorim bujqësor, i zonave të degraduara dhe të braktisura.

B. 6 Rinisja dhe mirëmbajtja e aktivitetit blegtoral pyjor në zonat kodrinore, në lugina dhe zonat malore të brendshme, të kultivimit të bimëve aromatike dhe mjekësore (çaj mali etj.), si dhe të kultivimit të peshkut në ligatinat dhe zonat bregdetare.

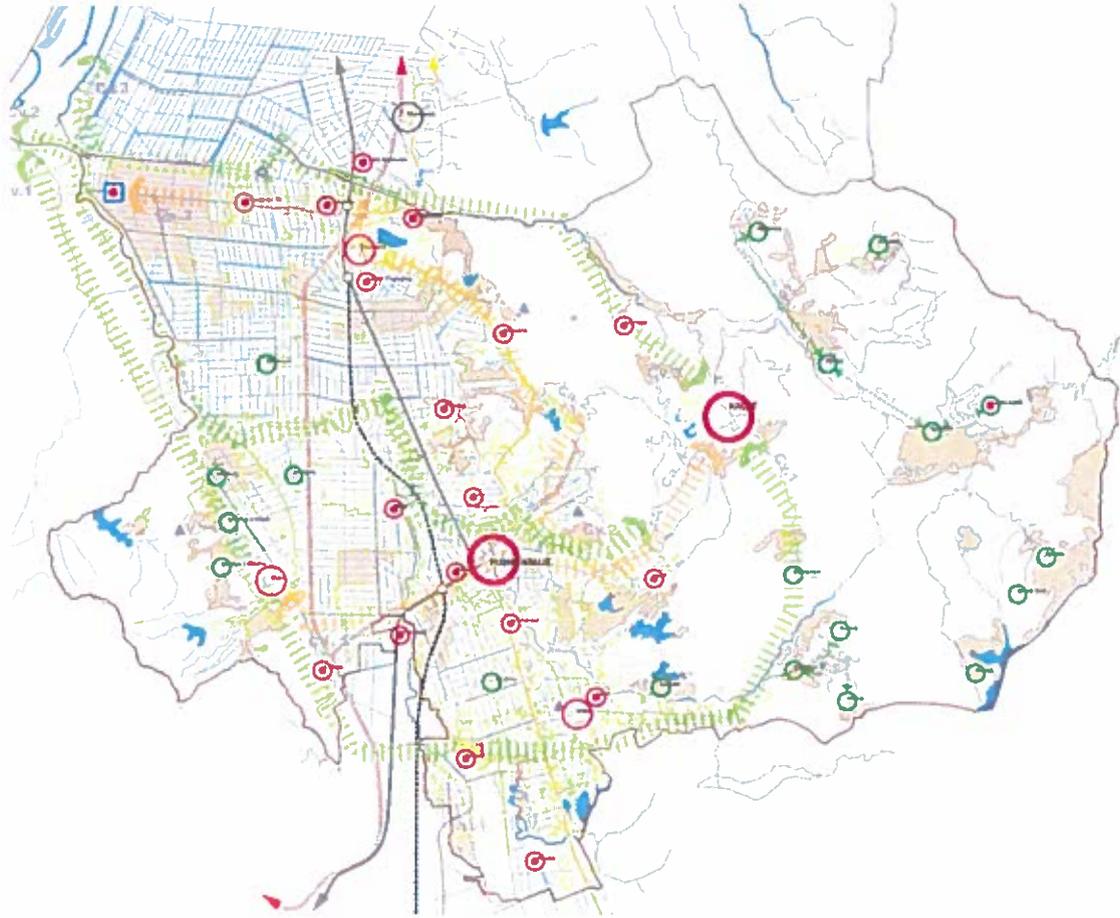

Figura 3.3 Sistemi bujqësor. Burimi: PPV Bashkia Krujë

B. 7 Rinisja dhe mbështetja e aktivitetit blegtoral, në zonat fushore e bujqësore blegtorale, në zonat kodrinore dhe ato malore.

B. 8 Riorganizimi dhe zhvillimi i strukturave mbështetëse për aktivitetin bujqësor, të tilla si shoqëritë (konsorciumet) bujqësore për shërbim dhe trajnime, për fermat e vogla dhe të mesme.

B. 9 Zhvillimi i ndërtimit të objekteve të logjistikës për mbledhjen, ruajtjen, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve ushqimore vendore, mbi bazë të konsorciumit dhe/ose kooperativës.

B. 10 Promovimi i krijimit të qendrave të kërkimit dhe trajnimit në agrobiznes dhe edukimit në mirë ushqimin, madje edhe në shkolla dhe fushën e arsimit.

B. 11 Promovimi i themelimit e shpërndarjes territoriale të strukturave akomoduese (struktura agro-turizmi, B&B ekologjike, ferma didaktike, fshatra ekologjike) dhe të restoranteve cilësorë që valorizojnë produktet dhe traditat ushqimore vendase, si dhe peshkimin dhe kultivimin e peshkut.

- ***Sistemi Urban (UB)***

UB. 1 Nxitja e rikuperimit dhe rivitalizimit të qendrës historike të qytetit të Krujës si dhe qendrave apo monumenteve historike të vogla brenda qytetit, nëpërmjet përdorimit turistik, por edhe nëpërmjet banimit.

UB. 2 Forcimi i strukturave hoteliere dhe shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), termal (spa), në zonat urbane të Krujës, pranë Aeroportit Ndërkombëtar "Nënë Tereza", pranë banjave termale në Bilaj, në zonat me interes natyror peizazhistik dhe mjedisor, si dhe në fshatrat e zonave të thella malore.

UB.3 Përshtatja, sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare, të objekteve kryesore të infrastrukturës (rrjetet kryesore), në zonat urbane dhe në zonat informale.

UB. 4 Rregullimi, sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar, i strukturave infrastrukturore sekondare (objektet publike, gjelbërim dhe parkime), në zonat kryesore urbane.

UB. 5 Zhvillimi i qendrave të reja urbane në qendër të Fushë-Krujës dhe lokalitetet e tjera të mëdha urbane (universitete, qendra kërkimore, biblioteka dhe mediateka lokale).

UB. 6 Zhvillimi i sistemeve alternative të lëvizjes urbane (rrugëve çiklizmi, rrjetet këmbësorësh), të integruara me sistemin e transportit publik, rrugor dhe hekurudhor.

UB. 7 Racionalizimi dhe zgjerimi i rrjetit të rrugëve automobilistike, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale.

UB. 8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi, si një korridor transporti me lëvizje të shpejtë, i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë e rëndësishme kombëtare; rehabilitim ky, i parashikuar edhe në PPK.

UB. 9 Nxitja e qasjes, përdorimit dhe shkëmbimit të resurseve urbane të përbashkëta (Urban Commons) për të gjithë qytetarët, me vëmendje të veçantë për personat me aftësi të kufizuara.

UB. 10 Realizimi i aksesit dhe sigurisë së qytetit dhe të resurseve urbane të përbashkëta, si dhe realizimi i qasjes së drejtpërdrejtë së fëmijëve në qytet (Qyteti mik i fëmijëve).

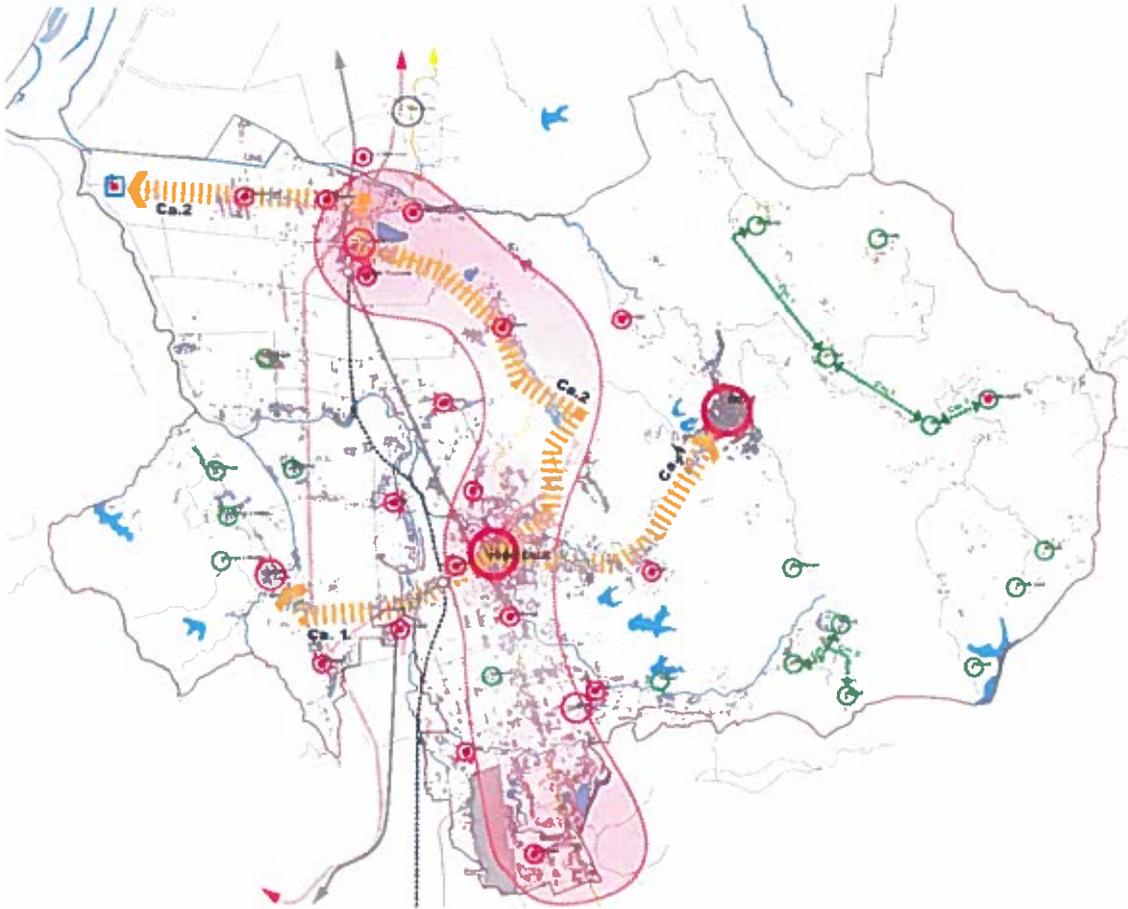

Figura 3.4 Sistemi urban. Burimi: PPV Bashkia Krujë

- **Sistemi Infrastrukturor (IN)**

IN. 1 Të sigurohet efikasiteti i plotë dhe funksionaliteti i rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridoret nacionale), me ndarjen e trafikut lokal, me ndërtimin e mbikalimeve dhe nënkalimeve e rrjeteve lokale, duke bërë progres kështu, në transformimin gradual në autostradë.

IN. 2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, për lidhje ndërkombëtare si dhe për përdorim urban dhe lokal.

IN. 3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pikat aksesi dhe shërbimi të qendrave të banuara, dhe si pika të lidhjes me rrjetin e korridoreve të gjelbër, të cilët realizojnë ndërveprimin ndërmjet zonës bregdetare dhe asaj malore.

IN. 4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimit në nivel territorial, urban dhe lokal.

IN. 5 Zhvillimi i një rrjeti të rrugëve me lëvizje të ngadaltë, lidhur me rizbulimin e vendeve dhe peizazheve me bukuri natyrore, kulturore e arkeologjike, etno-antropologjike, si dhe atyre me cilësi të pasura agro-ushqimore (rrugë të ullishtave, rrugë të vreshtave, rrugë të produkteve lokale).

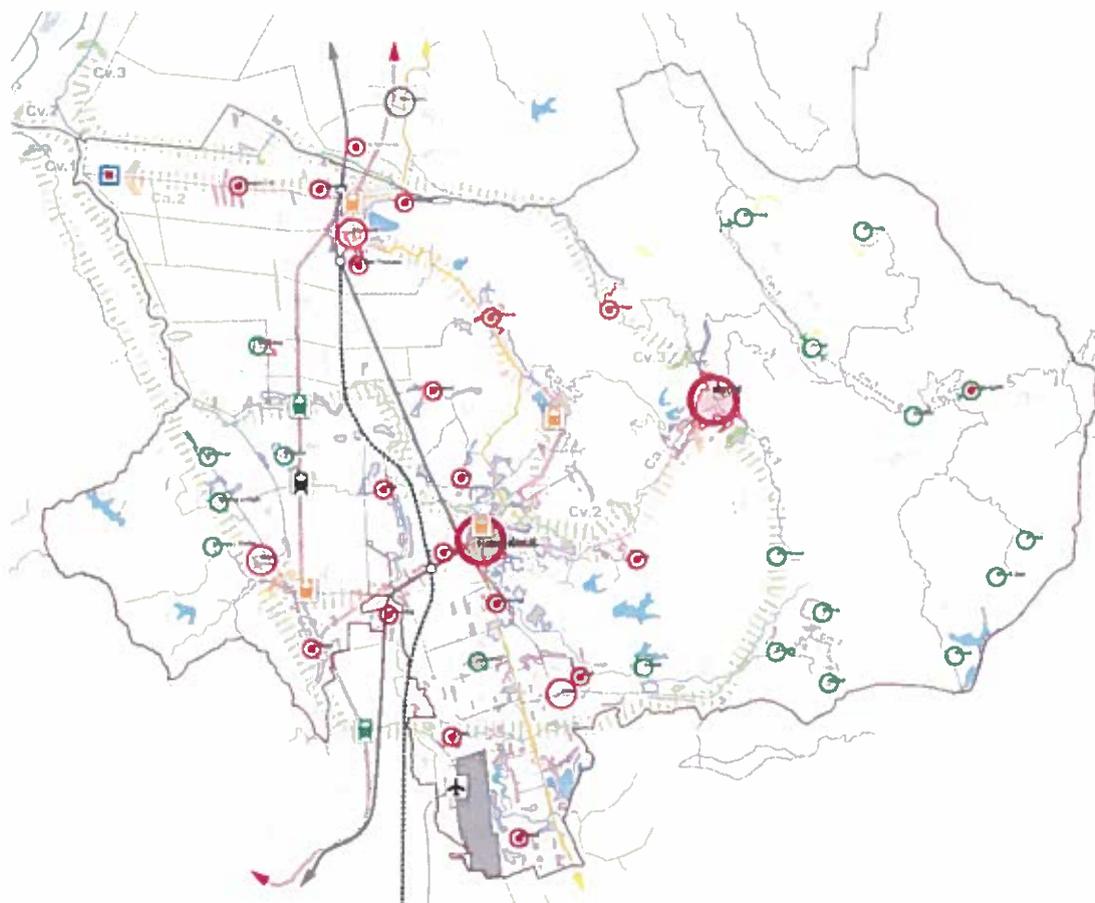

Figura 3.5 Sistemi infrastrukturor. Burimi: PPV Bashkia Krujë

IN. 6 Forcimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit, si në nivel rajonal (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet ëireless, me kablllo në qendrat kryesore).

IN. 7 Avancimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit të energjisë, me një fokus të produktet që kanë ndikim (ndotës elektromagnetike) dhe shqyrtimin e zhvillimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë.

IN. 8 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit të energjisë nga burime të rinovueshme në zonat urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike.

IN. 9 Kontrolli dhe nxitja për kursimin e energjisë dhe për rikuperimin/ripërdorimin/riciklimin e mbetjeve të ngurta komunale.

IN. 10 Krijimi i një qendre logjistike strategjike, lidhur me afërsinë ndaj aeroportit ndërkombëtar dhe portit kryesor turistik e tregtar të vendit, portit të Durrësit.

3.2 Ndërhyrjet në Infrastrukturën publike dhe rrjeti rrugorë i propozuar

Ndërhyrjet në infrastrukturën ekzistuese të Bashkisë Krujë janë elementë të rëndësishëm të Strategjisë së zhvillimit, që janë shtruar në PPV dhe janë përvijuar në Planin e veprimit sipas prioritetit dhe mundësisë për ndërhyrjen nisur edhe nga fondet e nevojshme.

Mund të ritheksojmë se përditësimi i infrastrukturës është pjesë e domosdoshme për të mundësuar dhe garantuar çdo formë të mëtejshme zhvillimi, qoftë në planin ekonomik edhe në planin urban apo social. Rëndësia që merr Infrastruktura në hartimin e Planit vjen edhe nga futja e konceptit ligjor të Sistemit Infrastruktural.

Një tjetër pjesë me rëndësi e ndërhyrjeve në infrastrukturë është propozimi strategjik për krijimin e korridoreve portokalli dhe të gjelbër si forma të lidhjes së territorit në drejtimin lindje perëndim, në mënyrë të kujdeshme ndaj mjedisit dhe duke i dhënë theksin morfologjik propozimeve konkrete për menaxhimin e territorit.

Funksioni i këtyre korridoreve është të rrisë rilidhjen ekologjike midis zonave të ultësirës dhe malore të brendshme, duke përdorur një pjesë të rrjeteve natyrore dhe artificiale të ujit dhe shtigjeve ekzistuese, duke e shoqëruar këtë funksion kryesor me ndërtimin e një rruge të mobilitetit të qëndrueshëm, kryesisht si rrugë çiklizmi dhe këmbësore, për të siguruar afërsi me destinacionet kryesore turistike në zonë. Ideja është që të japë shërbim ne qytetet dhe fshatrat, duke ndërtuar një sistem alternativ të transportit të fokusuar në hapësirat publike, shkollat, vendet e kultit dhe qendrave të komunitetit lokal.

Një projekt pilot, i propozuar të zhvillohet shpejt është ai për Korridorin e Gjelbër Albanopolis - Lugina e Ishmit - Bregdet. Projekti buron nga ideja e krijimit të një rruge për zbulimin dhe njohjen e burimeve arkeologjike, kulturore, natyrore dhe peizazhistike, që karakterizojnë territorin e Bashkisë, sipas udhëzimit të paraqitur nga vizioni udhëheqës.

Funksioni i këtij korridori është që të nxisë lidhjen ekologjike ndërmjet zonave bregdetare dhe atyre të brendshme malore, duke përdorur një pjesë të rrjeteve ekzistuese hidrografike natyrore dhe artificiale, duke e shoqëruar këtë funksion kryesor me ndërtimin e një itinerari të lëvizjes së qëndrueshme, të avashtë, për përdorim kryesisht çiklist e këmbësor, dhe me qasje në destinacionet kryesore turistike të zonës. Ky korridor është elementi kryesor i lidhjes ekologjike mes kodrave të Krastës - për të cilat Strategjia Territoriale parashikon mbrojtje duke e propozuar si Park Natyror Rajonal - dhe Luginës së Ishmit, në njësinë administrative Bubq, duke vazhduar në zonat e mbojtura bregdetare në veri të Kepit të Rodonit, pjesë e Lagunës së Patokut, në Kurbin. Ky korridor, idealisht, vazhdon si një korridor i lëvizshmërisë ngadaltë edhe përtej kufijve vendorë të Krujës, në Kep të Rodonit, sipas një rruge, pjesërisht në shpatet kodrinore.

Projekti përbëhet nga ndërhyrje në infrastrukturë, në gjelbërim dhe në sipërfaqet bimore të zonave të kufirit vendor, në sistemim dhe mirëmbajtje të veçantë të rrjedhave ujore, si dhe në vendosjen e strukturave mbështetëse për turizmin kulturor dhe mjedisor.

Boshti themelor i strukturës së projektit përbëhet nga një rrugë e vazhdueshme çiklistike e këmbësore, e ndërtuar pjesërisht në shtigjet ekzistuese (kryesisht rrugët lokale, ose ato në shërbim të vendbanimeve të vogla), pjesërisht për ri-përdorimin e gjurmës hekurudhore jashtë përdorimi (linja hekurudhore sekondare Budull – Fushë-Krujë/fabrikë e çimentos), pjesërisht në gjurmë të konsoliduar, në rrugët e reja të ndërtuara, si dhe pjesërisht nëpër argjinaturat e rindërtuara të lumenjve (Lumi Ishëm dhe degët e tij).

Ky korridor, me shtrirje të gjatë, lidhet me përmirësimin e linjës hekurudhore kombëtare, që kryqëzohet me korridorin në mesin e gjatësisë së tij, në fshatin Gramëz. Hipoteza është

Në figurë jepen skemat e propozuara për këto rrugë:

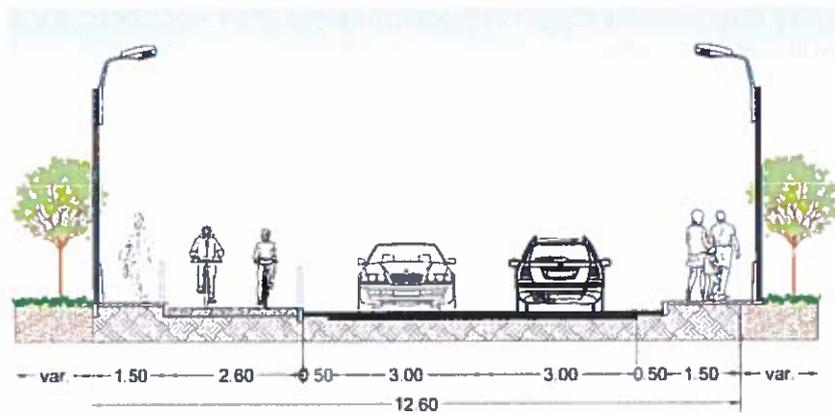

Figura 3.7 Korridori portokalli (KP1-1)

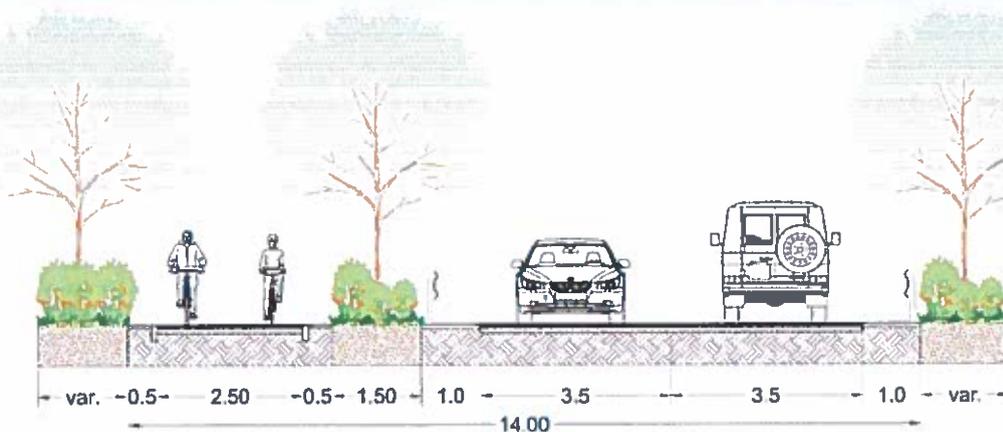

Figura 3.8 Korridori portokalli (KP1-2)

Rrugët industriale

Si rrugë industriale do të shërbejnë segmentet rrugor ekzistues Kamëz – Tapizë – Fushë Krujë Thumanë, Fushë Krujë – Krujë si dhe Fushë Krujë Thumanë (rruga e vjetër). Nuk parashikohet ndryshim i gjurmës. Ruhen distancat nga kufiri rrugor në përputhje me Kodin Rrugor.

Korridoret e gjelbër

Korridori i gjelbër shihet si një sistem më i lehtë ndërlidhjeje. Ai lejon një lidhje ekologjike mes bregdetit dhe zonës malore dhe një funksionale të bazuar në konceptin e "slow mobility" (rrugë biçikletash dhe këmbësorësh). Janë rrugë peizazhiste që përshkojnë gjithë territorin. Shoqërojnë rrugët ekzistuese përgjithësisht por mund të jenë edhe të veçuara si rrugë të pashtruara.

Në figurë jepen skemat e propozuara për këto rrugë:

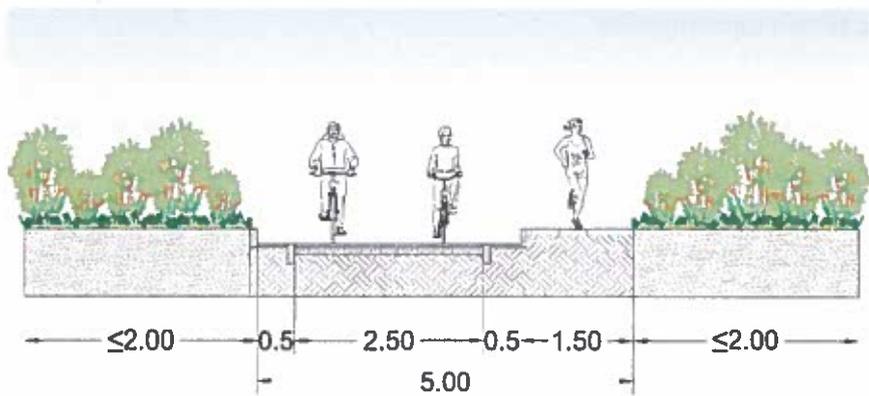

Figura 3.9 Korridori i gjelbër (KGJ2-2)

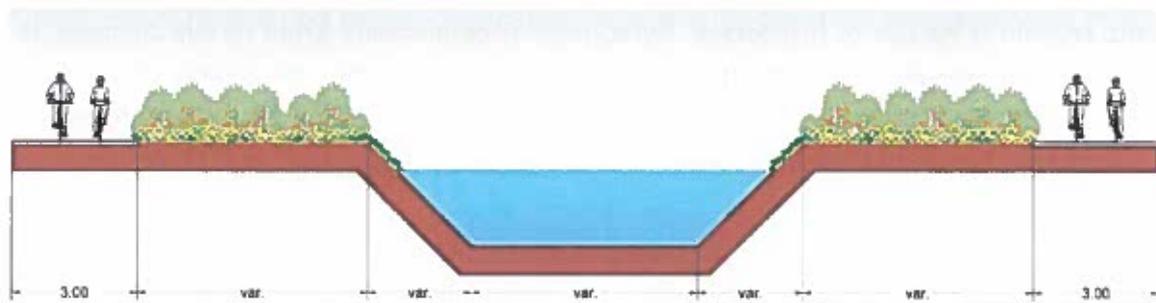

Figura 3.10 Korridori i gjelbër (KGJ2-3)

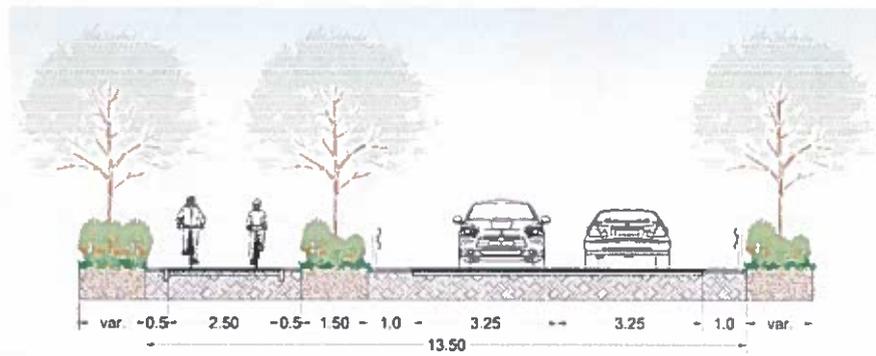

Figura 3.11 Korridori i gjelbër (KGJ1-2)

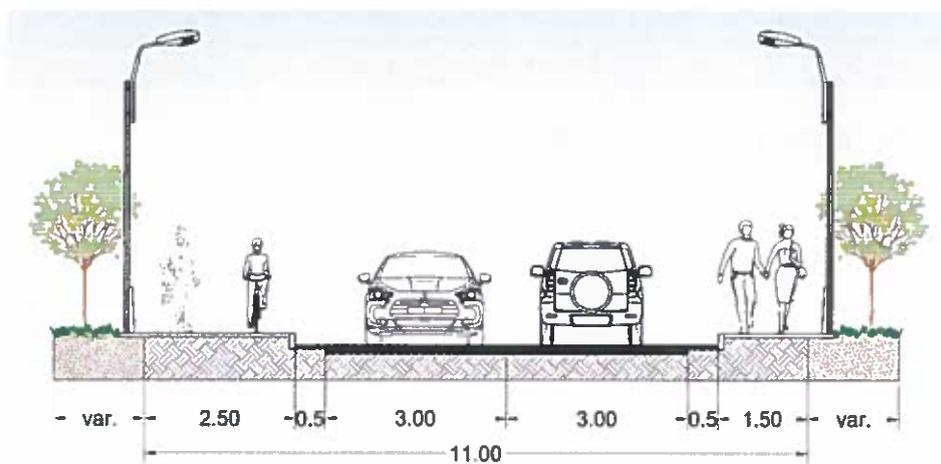

Figura 3.12 Korridori i gjelbër (KGJ1-1)

Rrugët bregdetare peizazhistike

Rruga do të jetë e tipit peizazhistik, me impakt të ulët në mjedis (jo e projektuar për trafik të rëndë) që pajiset me infrastrukturën e duhur në nyjat kryesore lidhëse-stacionuese, të cilat përkojnë me qendra lokale apo lokalitete të rëndësishme përgjatë këtij itinerari. Vlen të theksohet se për shkak të ndjeshmërisë së lartë mjedisore të zonave ku pritet të kalojnë segmente të caktuara të këtij itinerari, duhet të tregohet kujdes i veçantë në projektimin e brezave të gjelbërimit përgjatë tij.

Synohet përmirësimi i rrugëve ekzistuese ndërurbane dhe urbane dytësore të kategorisë C duke i pasuruar me zgjerim bankina, trotuare në zona të banuara të pajisura me ndriçim si dhe krijimin e korsive të biçikletave. Ky korridor prek bashkinë Krujë në një segment të shkurtër në pjesën që lidh fshatin Adriatik të bashkisë Kurbin me fshatin Likmetaj të bashkisë Durrës. Aksesit në rrugën bregdetare peizazhistike mund të kryhet nëpërmjet korridoreve të gjelbra që kryqëzohen me të në skajin veriperëndimor të territorit të bashkisë.

Në figurë jepet skema e propozuar për këtë rrugë:

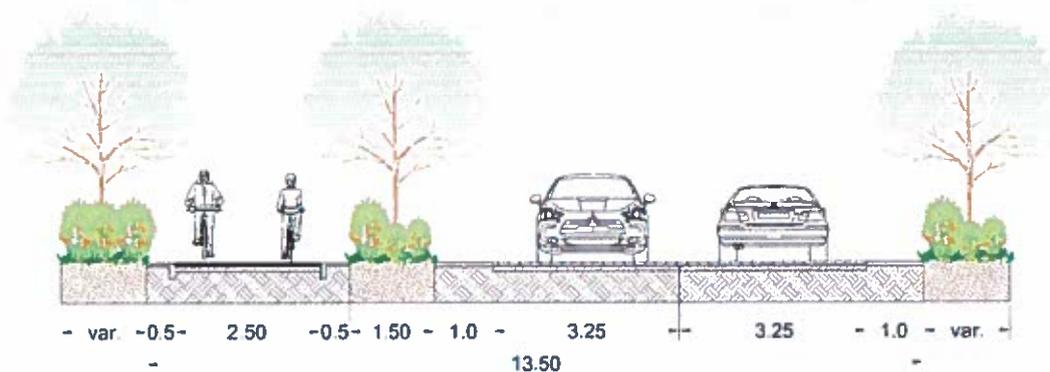

Figura 3.13 Rruga bregdetare peizazhistike jashtë qendrave të banuara (RBP1)

3.3 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR

Më poshtë në trajtë të pëmbledhur është dhënë i gjithë kuadri ligjor, në kontekstin e të cilit është përgatitur dokumenti i Analizës dhe Vlerësimit të Territorit të Bashkisë Krujë. Përveç akteve ligjore dhe nënligjore për planifikimin e territorit të cilët kanë qenë referenca kryesore në hartimin e këtij dokumenti, më poshtë janë dhënë disa nga ligjet dhe VKM kryesore sektoriale që janë përdorur nga ekspertët e fushave të ndryshme në procesin e analizës dhe vlerësimit.

Tabela 3.1: Kuadri ligjor

Ligj	Nr. 107/2014 dt. 31.7.2014	"Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit" (i ndryshuar me Ligjin Nr. 73/2015, Dt.Aktit: 09.07.2015)
Ligj	Nr. 115/2014 dt. 31.7.2014	"Për ndarjen administrativo-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë" (i ndryshuar me Ligjin Nr.180/2014, Dt.Aktit:18.12.2014)
Ligj	Nr. 139/2015 dt.17.12.2015	"Për vetëqeverisjen vendore"
Ligj	Nr. 7850 dt. 29.7.1994	Kodi civil i Republikës së Shqipërisë (i ndryshuar)
Ligj	Nr. 8378 dt. 22.07.1998	Kodi rrugor i Republikës së Shqipërisë (i ndryshuar)
Ligj	Nr. 72/2012 dt. 28.06.2012	"Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës kombëtare të Informacionit Gjeohapësinor në Republikën e Shqipërisë"
Ligj	Nr. 91/2013 dt. 28.02.2013	"Për vlerësimin strategjik mjedisor"
VKM	Nr. 427 dt. 20.06.2012	Për shpalljen e zonave arkeologjike "A" dhe "B" të qytetit të Krujës dhe miratimin e rregullores së administrimit
VKM	Nr. 408 dt.13.05.2015	"Për miratimin e rregullores së zhvillimit të territorit"
VKM	Nr. 671 dt. 29.7.2015	"Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit"
VKM	Nr. 1096 dt. 28.12.2015	Për miratimin e rregullave, kushteve e procedurave për përdorimin dhe menaxhimin e hapësirës publike.
VKM	Nr. 219 dt.11.03.2015	"Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor".
VKM	Nr. 691 dt. 29.7.2015	"Për miratimin e strategjisë ndërsektoriale për decentralizimin dhe qeverisjen vendore 2015–2020"
VKM	Nr. 829 dt. 07.10.2015	Për miratimin e dokumentit "Standardet shtetërore për specifikimet teknike të infrastrukturës së informacionit gjeohapësinor në Shqipëri" tema - Hidrografia
VKM	Nr. 942 dt. 18.11.2015	Për miratimin e rregullores "Për planifikimin dhe realizimin e fotografimit ajror të territorit të Republikës së Shqipërisë"
VKM	Nr. 1077 dt. 23.12.2015	Për miratimin e rregullores "Për krijimin, ruajtjen dhe përditësimin e metadatave, strukturën e katalogimit dhe afatet e krijimit të metadatave specifike për çdo temë"
VKM	Nr. 1078 dt. 23.12.2015	Për miratimin e dokumentit "Standardet shtetërore për specifikimet teknike të informacionit gjeohapësinor në Shqipëri", tema - Kufijtë e Njësive Administrative
VKM	Nr. 153 dt. 7.4.2000	"Për miratimin e rregullores së zbatimit të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë" (i ndryshuar)

3.4 LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË

Në këtë pjesë synohet që të jepet konteksti i politikave dhe dokumenteve të tjerë brenda së cilave funksionon Plani dhe ku është bazuar hartimi i VSM-së. për këtë qëllim janë konsultuar dhe përdorur një sërë dokumentesh, përfshire konventat ndërkombëtare,

Direktivat e BE-së dhe politikat në nivelin kombëtar. Tabela 3-2 me poshtë paraqet dokumentet e konsultuara.

Në Shtojcën 2 jepet një përshkrim më i detajuar i Direktivave të BE-së dhe legjislacionit përkatës shqiptar në kuadrin e përafrimit me Direktivat e BE-së.

Tabela 3.2 Përmbledhje e dokumentacionit të konsultuar

<p>Konteksti Ndërkombëtar</p> <p>Legjislacioni Horizontal</p> <ul style="list-style-type: none">
• Direktiva 2004/35/KE "Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin";
• Direktiva 2001/42/KE "Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara";
• Direktiva e Këshillit 85/337/KE "Mbi vlerësimin e efekteve të projekteve publike dhe privatë mbi mjedisin";
• Direktiva 2003/4/KE mbi të drejtën e publikut për të pasur informacion mjedisor;
• Direktiva 2003/35/KE mbi "Tërheqjen e publikut në vendimmarrje në hartimin e planeve programeve në fushën e mjedisit dhe amendimet për pjesëmarrjen e publikut dhe aksesin në drejtësi"; <p>Cilësia e Ajrit:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Direktiva 2008/50/KE mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe për një ajër më të pastër për Evropën;
• Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombëtare të Shkarkimit për disa ndotës atmosferike;
• Direktiva 2012/33 në lidhje me përmbajtjen e squfurit në lëndet djegëse në transportin detar;
• Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve të kompozimeve organike të avullueshme për shkak të përdorimit të tretësve organik në disa bojëra dhe llaçe të caktuara dhe produkteve për rilyerjen e automjeteve;
• Direktiva 97/68/KE mbi përafrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimit të ndotësve të gazte dhe lëndes së ngurtë pezull nga motorët me djegie të brendshme që instalohen në makineritë e lëvizshme jo rrugore;
• Direktiva 2005/55/KE mbi përafrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimeve të ndotësve të gazte dhe lëndes së ngurte pezull nga motorët me ndezje me kom presion dhe motorët me ndezje pozitive që djegin gaz natyral apo të lëngshëm për përdorim në automjete. <p>Ndryshimet Klimatike:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Vendimi i Këshillit 2002/358/KE në lidhje me miratimin, në emër të Komunitetit Evropian, të Protokollit të Kiotos të Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike dhe përmbushjen e përbashkët të angazhimeve në përputhje me to;
• Direktiva 2003/87/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësisve të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktivën e Këshillit 96/61/KE;
• Direktiva 2004/101/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësisve të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, në lidhje me mekanizmat e Protokollit të Kiotos;
• Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përmirësojë dhe zgjerojë skemën tregtare të kompensimit të njësisve të lejuara të emisioneve të gazeve me efekt serre të Komunitetit;
• Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili përcakton një liste të sektorëve dhe nënsektorëve të cilët mendohet të jenë të ekspozuar ndaj një risku të konsiderueshëm të rrjedhjes së
---

karbonit;

- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyre që të përfshije aktivitetet e aviacionit në skemën e tregtisë së njësive të lejuara të gazeve me efekt sërre brenda Komunitetit;
- Direktiva 1999/94/KE në lidhje me disponueshmerine e informacionit të konsumatorit mbi ekonominë e lëndës djegëse dhe emetimet e CO₂ në lidhje më tregtimin e makinave të reja të pasagjerëve;

Administrimi i Mbetjeve:

- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 86/278/EKE Për mbrojtjen e mjedisit dhe veçanërisht të tokës, kur llumrat e ujerave të ndotura përdoren në bujqësi;
- Direktiva 2006/66/KE Për bateritë dhe akumulatorët, mbetjet nga bateritë dhe akumulatorët;
- Direktiva 94/62/KE Për Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 2000/53/KE Për automjetet në fund të jetës;
- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Për mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 2006/21/KE Për menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrëse;
- Direktiva 2011/65/EU Për kufizimin e përdorimit të substancave të rrezikshme në pajisjet elektrike dhe elektronike.

Cilësia e Ujerave:

- Direktiva 2000/60/KE për krijimin e një kuadri në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 91/271/EKE për trajtimin e ujerave të ndotur urbane;
- Direktiva 2008/56/KE për krijimin e një kuadri në fushën e politikave mjedisore detare (direktiva për kuadrin e strategjisë detare);
- Direktiva 98/83/KE për cilësinë e ujit të pijshëm;
- Direktiva 91/676/KE për mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratet e përdorura në bujqësi;
- Direktiva 2006/7/KE për menaxhimin e cilësisë së ujerave të larjes;
- Direktiva 2006/118/KE për mbrojtjen e ujerave nëntokësore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2013/39/BE për sa i përket substancave prioritare në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 2009/90/KE që parashtron specifikimet teknike për analizat kimike dhe monitorimin e statusit të ujit;
- Direktiva 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmytjet.

Mbrojtja e Natyrës:

- Direktiva 2009/147/KE Për ruajtjen e shpendëve të egër;
- Direktiva 92/43/KE Për ruajtjen e habitateve natyrore, florën dhe faunën e egër;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin në shtetet anëtare të lëkurës së disa llojeve të vegjlish të fokave dhe produkteve të derivuara prej tyre;

Zhurmat:

- Direktiva 2002/49/KE 2 Për vlerësimin dhe administrimin e zhurmave në mjedis.
- Direktiva 70/157/EKE mbi përafrimin e legjislacionit të shteteve anëtare në lidhje me nivelin e lejueshëm të zhurmës dhe të shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponentë dhe karakteristika të mjeteve motorike me dy ose tri rrota;

- Direktiva 2001/43/KE mbi gomat e mjeteve motorike dhe të rimorkiove të tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e përshtatshmërisë rrugore për mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.

Konventat:

- UNESCO Konventa e UNESCO-s për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Jomateriale (2003);
- Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore;
- Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC);
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunës së Egër dhe Mjedisit Natyror Evropian;
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992);
- Konventa e Ramsarit për Ligatinat (1971);
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi të Drejtën për Informacion, Pjesëmarrjen e Publikut në Vendim- marrje dhe të Drejtën për t'ju drejtuar Gjykatës për Çështjet Mjedisore) (1998);
- Konventa e Bonit (1979); Konventa për Mbrojtjen e Specieve Shtegtuese të Kafshëve të Egra;
- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtinë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara të Florës dhe Faunës së Egër;
- Konventa e Barcelonës (1976); Konventa për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zonës Bregdetare të Detit Mesdhe;
- Konventa e Espoos (1991): Konventa për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis në Kontekst Ndërkufitar së bashku me Amendimet dhe Protokollet;
- Konventa për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Nënujore(2001).

Konteksti Rajonal

- Strategjia e Evropës Juglindore 2020 (SEJ 2020);
- Kuadri i Investimeve në Ballkanin Perëndimor (KIBP);
- Strategjia e Bashkimit Evropian për Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ);
- Programi IPA II;
- Samiti i Ballkanit Perëndimor – rrjeti i korridoreve kyç rajonale të transporti.

Konteksti Kombëtar

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015-2020;
- Strategjia Kombëtare Ndërsektorale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2014-2020;
- Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014-2020;
- Strategjia e Furnizimit me Ujë & Kanalizimet 2014-2020;
- Strategjia Kombëtare Ndërsektorale për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025;
- Plani Kombëtar për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025;
- Strategjia Ndërsektorale e Mjedisit 2015-2020 (draft);
- Plani i Përgjithshëm Kombëtar për Territorin (draft);
- Legjislacioni përkatës mbi ekologjinë, ajrin, mjedisin detar, zonat e mbrojtura, VSM dhe VNM, administrimin e mbetjeve, trashëgiminë kulturore, zhurmat, ujën, bujqësinë, pyjet, etj. (një liste e detajuar e ligjeve, përshkrimit të tyre dhe sektorëve të zbatimit është dhënë në Shtojcën 2)

Burimi: Shqipëria – Plani Kombëtar për Integrimin Evropian(Mars 2015)

3.5 ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.

3.5.1 Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Për identifikimin e zonave me rëndësi kombëtare brenda territorit të bashkisë Krujë janë konsultuar materialet e vëna në dispozicion të draft PPK si "Politikat, Objektivat, Vizioni" apo "Draft Hartat e PPK" si edhe të dhënat që janë marrë nga nisma e pushtetit vendor.

Duke iu referuar kryesisht dokumenteve të mësipërm, në këtë pikë analizohet pozicioni i bashkisë Krujë në raport me të gjithë territorin e vendit në një këndvështrim të strukturuar sipas sektorëve apo sistemeve të propozuara në Draft Planin e Përgjithshëm Kombëtar.

Kjo analizë konsideron edhe inputet e marra nga kërkesa e njësive administrative lokale për hartimin e një dokumenti që kontrollon zhvillimin e territorit, ku artikulohej disa pika të gjendjes ekzistuese që kërkojnë përgjigje në dokumentet që do të hartohen për skenarët e zhvillimit të bashkisë.

Në mënyrë të përmbledhur, në kërkesën e hartuar nga bashkia Krujë për hartimin e një dokumenti që kontrollon zhvillimin e territorit artikulohej këto observime specifike të gjendjes ekzistuese:

- Zhvillimi kaotik dhe përdorim jo racional i tokës dhe burimeve natyrore
- Mungesa dhe amortizimi i infrastrukturës rrugore dhe shërbimeve të tjera publike
- Nivel i ulët i investimeve të huaja
- Sektorë të pazhvilluar përkundër potencialit të lartë: turizëm, ekonomi, bujqësi etj.
- Sipërfaqe toke të lëna djerrë
- Të ardhura vendore relativisht të kufizuara nga mungesa e aktiviteteve prodhuese
- Infrastrukturë e dobët për promovimin e turizmit
- Nivel shumë i ulët i zhvillimit të agro - përpunimit
- Zona ekonomike nuk ka kushtet e nevojshme si në akses dhe në infrastrukturë.
- Mungon transporti publik dhe transporti ndërqytetës, nuk ka zona të përcaktuara dhe studiuar qartë
- Kthimi i tokës bujqësore në truall urban dhe dëmtimi i sistemit të vaditjes
- Papunësi dhe mospërputhje e profesioneve të ofruara me ato të lëvizjeve demografike emigruese të shumta të rinisë dhe kapaciteteve të shkolluara të kërkuara nga tregu i punës
- Ekzistenca e zonave informale në hapësirën urbane të qytetit dhe rrethinave.
- Zhvillim i pa orientuar që nuk sjell asnjë avantazh konkurrues
- Mirëmbajtje e dobët e rrjetit rrugor dhe hapësirave të gjelbra.
- Infrastrukturë rrugore e papërfunduar që të çon te zonat turistike
- Rrjeti aktual i kanalizimeve është i pamjaftueshëm dhe nuk ka një impiant trajtimi të ujërave të zeza.
- Mungesë aktiviteti në masat e mbrojtjes së mjedisit (menaxhimi i mbetjeve, ujërave të përdorura)
- Probleme të mjedisit; mbeturina urbane dhe kanalizime të papërshtatshme të ujërave të zeza të cilat ndikojnë tek turizmi
- Pamjaftueshmëri në furnizimin me ujë të pijshëm me pasoja për biznesin, turizmin dhe bujqësinë.

Është kuptuar nga autoritetet lokale që faktori kryesor që pengon zhvillimin e bashkisë mbetet mungesa e një vizioni të strukturuar; problemet ekonomike luhaten që nga mungesa e investimeve të huaja e deri tek problemet që ka shkaktuar largimi i kapaciteteve të shkolluara duke krijuar mospërputhje në tregun e punës. Po aq rëndësi paraqesin çështjet e potencialeve turistike natyrore e historike, ato mjedisore e hapësinore. Në mënyrë të përmbledhur këto pika konvergjojnë në nevojën për kristalizimin e vektorëve të zhvillimit ekonomik, çështjeve të turizmit dhe ato mjedisore.

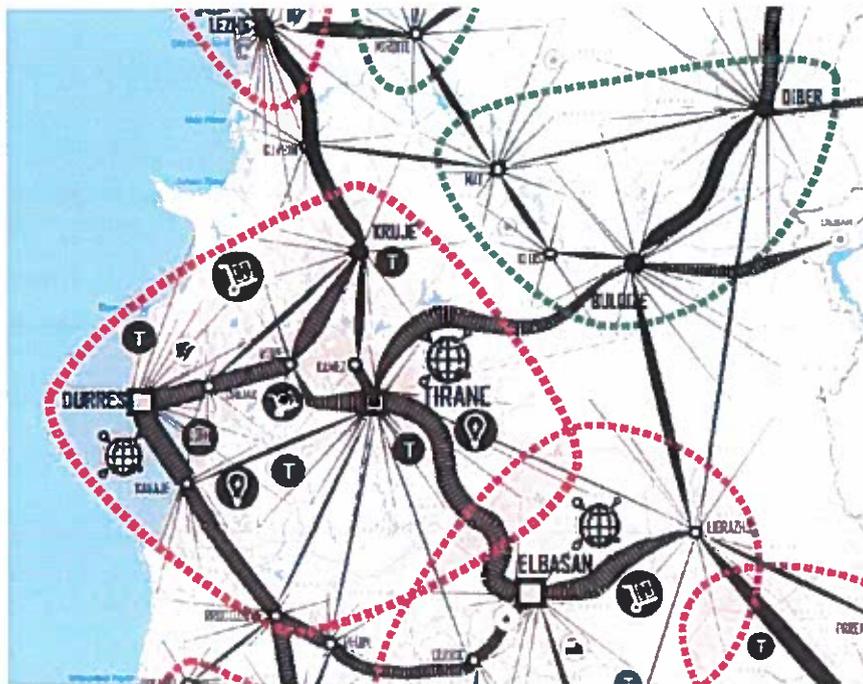

Figura 3.14 Draft PPK. Rajonet ekonomike. Pozicioni i territorit të Krujës

Nëse shqyrtohet dokumentacioni i Draft Planit të Përgjithshëm Kombëtar vërehet se:

Së pari, sipas Draft-PPK, duke u pozicionuar në brendësi të territorit të vendit, Bashkia Krujë është pjesë integrale e Motorit Qendror apo ndryshe rajonit ekonomik Tiranë - Durrës. Ky dokument parashikon këtë profil mbizotërues për rajonin: Shërbime, Tregti (shkëmbim përpunim)-Energji-Turizëm-Agrobiznes - lidhje e fortë bashkëpunimi ndërkombëtar.

Të qenit pjesë e Rajonit ekonomik Motor Qendror e bën këtë bashki të jetë e lidhur me atraktore ekonomike si qendrat e inovacionit, hub-et logjistike, infrastrukturë gazsjellës, apo aeroport kombëtar kryesisht të vendosura në dy qendrat e tjera të rajonit. Duke kaluar në një shkallë më të vogël analize të territorit, në këtë Draft PPK, qendra e specializuar e Krujës karakterizohet nga prezenca e Turizmit (Zonë me rëndësi kombëtare) dhe e zonës me aktivitet ekonomik të Fushë Krujës si atraktoret kryesorë të zhvillimit ekonomik.

Në hartën e Energjisë dhe Industrisë kemi prezencën e nënstacioneve dhe afërsinë e territorit me një rrjet të dendur linjash transmisioni dhe asaj të TAP-it.

Sipas Draft-PPK, duke iu referuar dokumentit që hierarkizon qendrat urbane, bashkia Krujë parashikohet si një qendër urbane e specializuar.

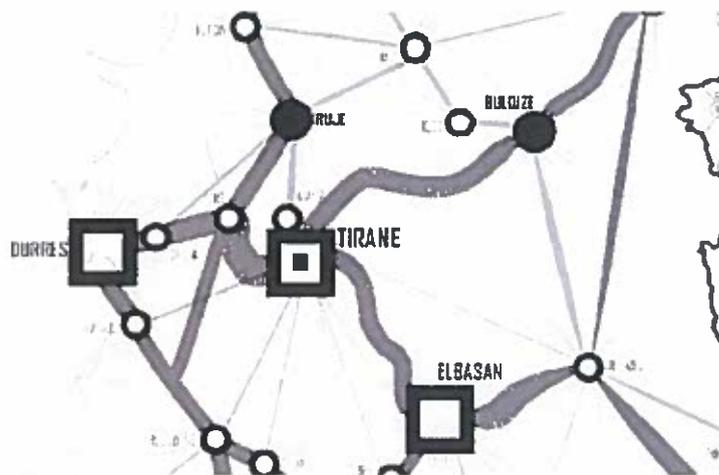

Figura 3.15 Draft PPK. Hierarkia e propozuar e qendrave urbane

Në aspektin e ndërlidhjes hapësinore dokumenti parashikon lidhjen me qendrat e specializuara të Lezhës dhe Kamzës, ndërkohë, lidhja me qendrën kryesore të Durrësit dhe metropolit Tiranë realizohet nëpërmjet Vorës.

Në aspektin e ndërlidhjes infrastrukturore territori i bashkisë Krujë është pranë akseve me rëndësi kombëtare si:

- Boshti Qendror (Elbasan - Berat - Gjirokastrë)
- Rruga e Arbrit (Tiranë Dibër-Maqedoni) si degëzim i Korridorit VIII
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish) si një nga korridoret me ndikimin më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X dhe Serbinë

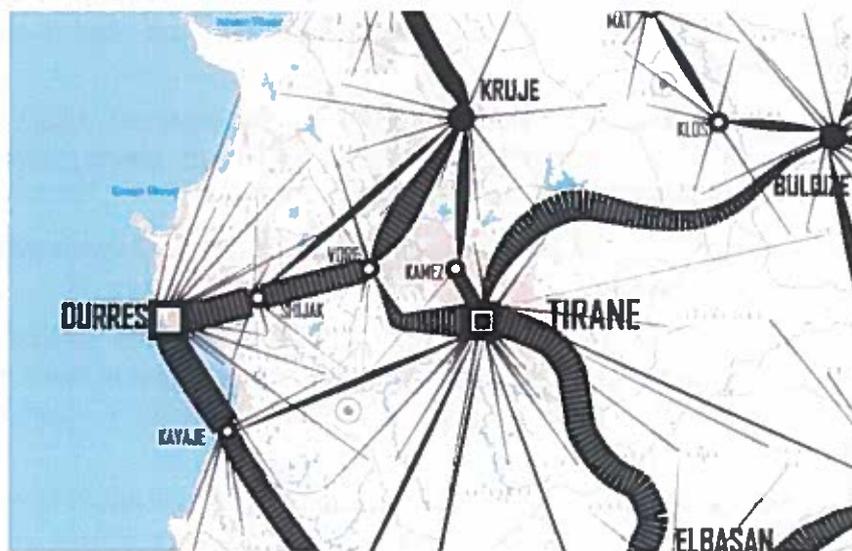

Figura 3.16 Draft PPK. Ndërlidhja hapësinore e qendrave sipas hierarkizimit të propozuar

Afërsia me motorët qendrorë ekonomikë bën që bashkia Krujë të jetë pranë akseve kryesore me rëndësi kombëtare.

prodhimit të çimentos apo të gurit gëlqeror. Skenarët e mundshëm të zhvillimit ekonomik duhet të pasqyrojnë analiza të cilat argumentojnë avantazhet e favorizimit të secilit sektor.

3.5.2 Planet ndërsektoriale

Një këndvështrim më të detajuar për territorin e bashkisë Krujë japin dy dokumente me karakter ndër-sektorial e që fokusohen në një shkallë më të vogël territori se ajo kombëtare. Më konkretisht, Draft Plani i Integruar Ndër-sektorial i Bregdetit dhe Draft Plani i Integruar Ndër-sektorial për zonën ekonomike Tiranë-Durrës.

Duke iu referuar kategorizimit të bregdetit shqiptar në brezat që ky draft dokument propozon, territori i bashkisë Krujë ndodhen në brezin C.

Karakteristikat për këtë brez janë si më poshtë:

Brezi C TRASHEGIMI KULTURORE (KULTURE DHE HISTORI) - karakterizohet nga vlerat historike, kulturore dhe monumentale që ky territor ka, me qytetet si Shkodër, Lezhë, Krujë, Tiranë, Elbasan, me vlerë kombëtare, Berat, Gjirokastrë, Butrint, (me vlerë ndërkombëtare, të cilat mbrohen nga UNESCO).

Po duke iu referuar këtij dokumenti, një tjetër nëndarje e fashave territoriale që mbështjellin bregdetin bëhet duke iu referuar sektorëve kryesorë që do të zhvillohen në to. Në këtë zonim të territorit të bregdetit, bashkia Krujë pjesërisht pozicionohet në rajonin ekonomik e pjesërisht në atë natyror.

Figura 3.18 Draft PINB. Pozicionimi i bashkisë Krujë në rajonet e bregdetit.

Figura 3.19 Draft PINB. Potencialet agrikulturore

Në këto draft harta, Kruja paraqitet si qendër e specializuar, ndërkohë që rrethohet nga territore të konsiderueshme me zona agrikulture, ullishte, frutore e pyjore. Pranë Shijakut dhe Bubqit propozohen dy markete bujqësore, ndërkohë vihet re një prezencë e lartë e lokaliteteve turistike.

Koncepti i zhvillimit ekonomik të kësaj fashe i referohet atij të diversifikimit dhe qasjeve të integruara ndër-sektoriale.

Në mënyrë të përmbledhur ky dokument specifikon se vizioni i zhvillimit për territorin duhet të arrihet:

1. Duke mundësuar diversifikimin e ekonomisë: turizëm detar, agrikulturë, kulturë, trashëgimi kulturore.
2. Duke i lidhur këto sektorë të ndryshëm të ekonomisë me njëri-tjetrin, në një zinxhir të vazhdueshëm, ku secili ndikon tek tjetri. Të 4 këta sektorë janë shumë të lidhur me njëri-tjetrin e ndikojnë në zhvillimin e ekonomisë së turizmit.
3. Duke përmirësuar dhe krijuar infrastrukturë transporti për të aksesuar çdo vlerë të territorit (monumente historike, kulturore, natyrore, vlera natyrore, etj)
4. Duke u informuar në lidhje me këto vlera (plane menaxhimi) dhe duke promovuar lokalitetet
5. Duke promovuar produktet tipike, karakteristike dhe tradicionale lokale.
6. Duke ofruar shumëllojshmëri akses, publik dhe privat, nga deti dhe toka.
7. Duke përcaktuar zonat me vlerë për mbrojtjen e natyrës dhe mjedisit nga ndërtimet apo zhvillimet e së ardhmes.

Duke gjykuar në raport me pozicionimin e territorit të bashkisë Krujë në raport me bregdetin, mund të thuhet se një qasje ndër-sektoriale që mund të sjellë zhvillim të qëndrueshëm është ajo mes **turizmit agro-kulturor dhe atij historik**. Ky vektor mund të zhvillohet në pjesën më në brendësi të territorit, ndërkohë në pjesën e Fushë Krujës që ndodhet edhe më pranë akseve të lëvizjeve të nivelit kombëtar motor kryesor i ekonomisë do të mbetet **industria e bujqësia**.

Të tjera inpute të rëndësishme për orientimin e skenarëve të zhvillimit jep plani i integruar ndër-sektorial për zonën ekonomike Tiranë-Durrës.

Sipas këtij Draft dokumenti rajoni i Duranës trajtohet si motori më i rëndësishëm ekonomik i vendit, kjo për shkak të densitetit të lartë të popullatës dhe përqendrimit të lartë të aktiviteteve ekonomike me rëndësi kombëtare.

Rajoni Durrës-Tiranë është nyja kryesore e ndërveprimit të burimeve njerëzore, mallrave, dhe hapësirave të jetueshme të veriut dhe jugut të Shqipërisë si dhe porta hyrëse e "Korridorit 8". Ndikim të drejtpërdrejtë në ekonominë e rajonit luajnë dhe portat logjistike të pozicionuara në të, Porti Durrësit dhe Aeroporti "Nënë Tereza", Parqet logjistike dhe Parqet Energjetike Spitallë (Durrës) dhe Parku logjistik Laknas.

Rajoni "Durrës-Tiranë" është kontribuesi kryesor i zhvillimit ekonomik në rang kombëtar, si në numër biznesesh po njësoj dhe në shumëllojshmërinë e tyre, kjo falë prezencës së lartë

në numër të institucioneve dhe numrit të lartë të dendësisë së banorëve në rajon si dhe pozicionimit të favorshëm gjeografik.

Numri i bizneseve në rajon është 53640 njësi (INSTAT, 2012). Ky numër është i përbërë nga bizneset e rretheve të Durrësit dhe Tiranës.

Përqendrimi i kapitalit të Sh.A.-ve në nivel vendor është 76.4% në Tiranë dhe 3.7% në Durrës. Përqendrimi i bizneseve në rajon është kryesisht i fokusuar në këto zona funksionale:

Zona funksionale primare:

Tiranë, Tiranë - Vorë, Tiranë - Kamëz ,
Durrës - Shkozë, Durrës - Shijak - Xhafzotaj.
Shijak - Xhafzotaj - Sukth.

Zonat funksionale sekondare janë :

Kamëz- Nikël, Kamëz - Paskuqan, Kashar - Tiranë ,
Vore - Berxull - Marqinet - Maminas
Shijak - Manëz

Sektorët ndërveprues në rajon janë :

- 1) Shërbime - Rekreacion
- 2) Ndërtim
- 3) Industri
- 4) Turizëm

Skenari i zhvillimit të korridorit ekonomik të Duranës mbështetet mbi parimin e policentrizmit dhe krijimit të një Cluster-i ekonomik, i cili mbështetet mbi sektorë si inovacion, ndërtim, prodhim, përpunim.

Ky dokument propozon Dendësimin e Diversitetit që kërkon të ruhet dhe shtohet shumëllojshmëria e bizneseve në këtë zonë duke incentivuar ndërlidhjen e tyre. Të nxiten "cluster-at" ekonomike të cilat mbështesin në formë ciklike njëra tjetrën, për ndërtimin e një ekonomie qarkulluese – "Circular Economy".

Në këtë sens, propozohet ky hierarkizim i qendrave urbane e rajoneve si në hartë. Vërehet pozicioni specifik që zë sidomos zona e Nikël-Bubq-it në këtë skenar ku konsiderohet si një pol kompetitiv për shkak të industrisë së përpunimit të drurit. Në skenarin e zhvillimit propozohet përforsimi i këtij karakteri duke propozuar një cluster ekonomike të bazuar në ndërlidhjen e sektorëve të prodhimit e përpunimit të drurit me bujqësinë e transportet.

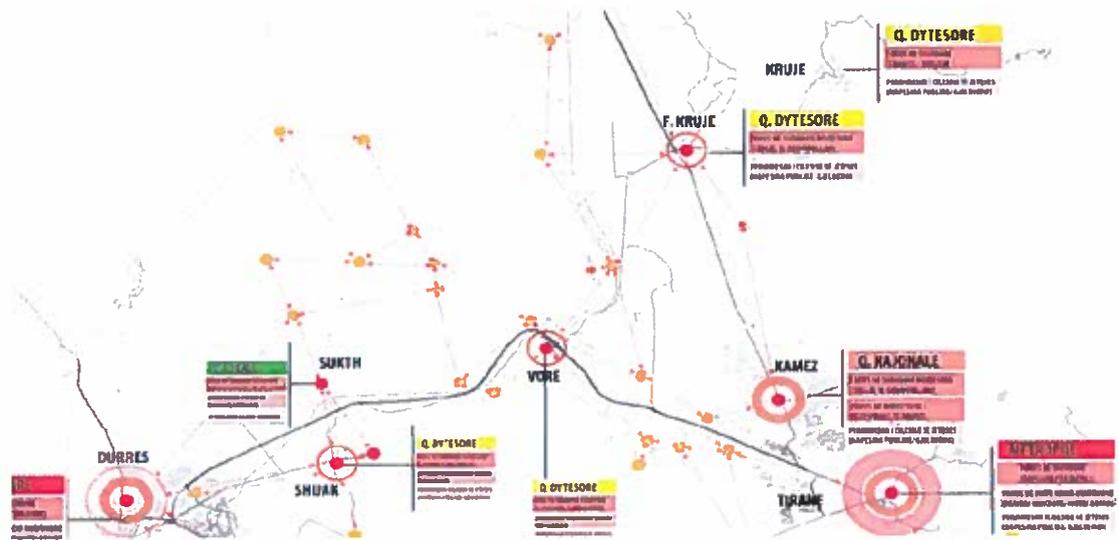

Figura 3.20 Draft PIN Durana. Hierarkizimi dhe specializimi i qendrave urbane te rajonit.

Në kuadër hartimit të politikave të turizmit prej këtij dokumenti, bashkia Krujë kalon në një plan primar. Në këtë dokument theksohet se ndërlidhja e sektorëve të shërbimeve në ndikim të turizmit, nuk ka qenë e fokusuar në një strategji unifikuese për të brendashkruar: Natyrën - Historinë - Kulturën – Identitetin. Në këtë draft hartë jepen shërbimet e ofruara nga ky rajon dhe ndërlidhjet mes Krujës dhe Elbasanit, si dy qendra me ndikim të lartë në turizëm me të gjitha qendrat e tjera të rajonit.

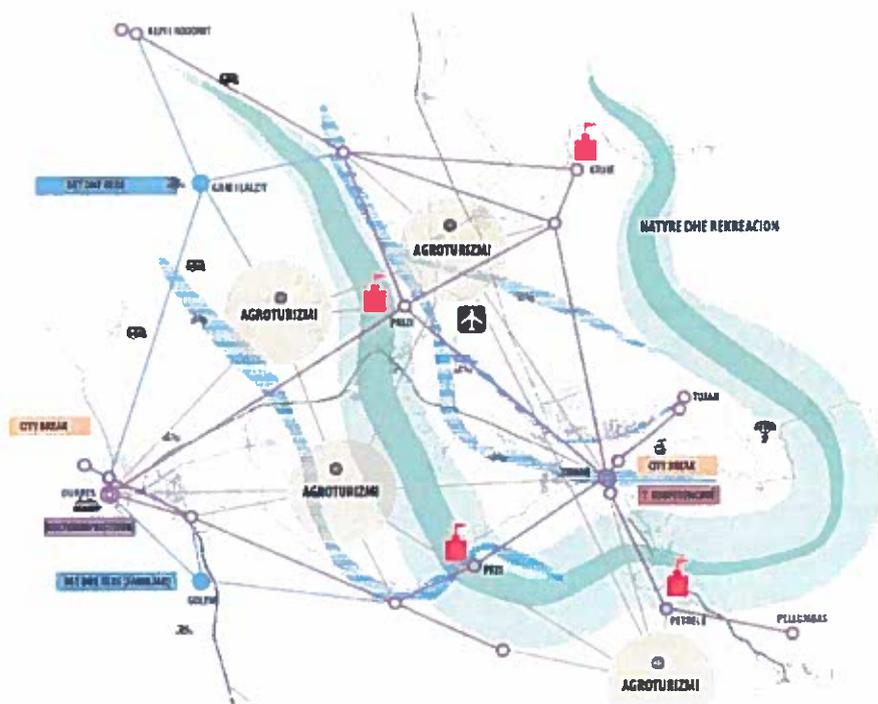

Figura 3.21 Draft PIN Durana. Zhvillimi i Cluster-ave të kulturës e të turizmit.

rëndë nga ndërtimet formale dhe informale, duke ndryshuar eficiencyn e tyre në shfrytëzim dhe përdorim si dhe duke ndryshuar statusin e përdorimit të tokës.

Nëpërmjet një qasjeje që synon konsolidimin e zonave urbane, kontrollimin e densiteteve e funksioneve, ky dokument tenton rikuperimin e sistemit bujqësor.

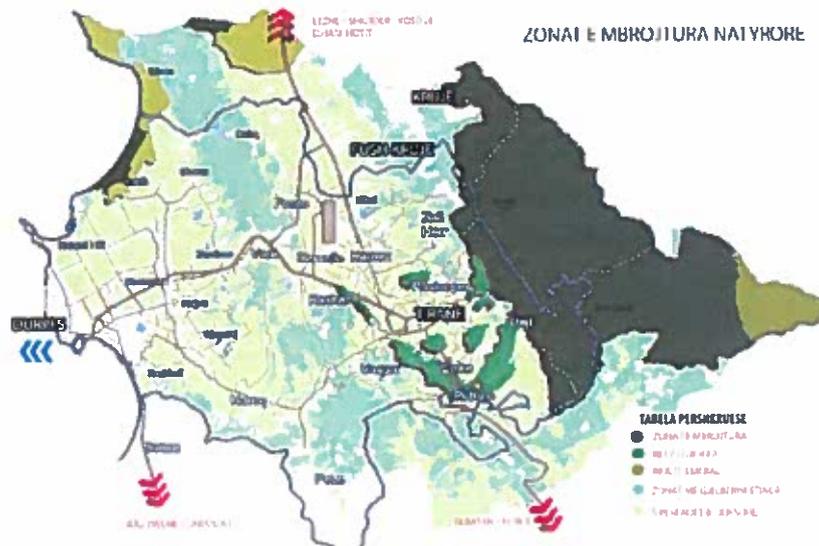

Figura 3.23 Draft PIN Durana. Analizë e zonave të gjelbra të territorit

Ndërkohë, afërsia me zonat e mbrojtura e brezat pyjore shkon në favor të forcimit të zhvillimit të integruar turizëm-natyrë-agrobiznes.

Në mënyrë të përmbledhur mund të thuhet se nga analiza e dokumentacionit në nivel kombëtar e sektorial ka përgjithësisht një koherencë në skenarët e zhvillimit. Megjithatë Plani i Përgjithshëm Vendor i bashkisë Krujë do të koordinojë e më pas do të pasqyrojë në nivel më të detajuar direktivat e përgjithshme që jepen në këto dokumente.

SEKSIONI 4: PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE

4.1 Analiza mjedisore

4.1.1 Burimet natyrore - Hyrje

Burimet natyrore, flora dhe fauna, zënë vendin kryesor në mjedisin ku jetojmë. Duke qenë se Shqipëria ka një larmi relievi, të klimës e mikroklimës, kjo larmi ka favorizuar rritjen e një game të gjerë bimësh dhe speciest shtazore. Vlerësohet se rreth 30 % e të gjithë florës europiane është e pranishme në Shqipëri, ndërsa pyjet e larta janë strehë për komunitetet e kafshëve të egra, si dhe për komunitetet karakteristike të shpendëve të lidhur me pyjet e virgjër.

Shqipëria është një urë kalimi e rëndësishme e migracionit floristik dhe faunistik, sidomos të disa shpendëve dhe insekteve. Njohja e biodiversitetit në vendin tonë është ende e pamjaftueshme. Grupe të tëra të botës bimore dhe shtazore janë ende të panjohura e të pastudiuara. Edhe për grupet e studiuara relativisht mirë, ende nuk është arritur njohja e plotë e pasurive llojore.

4.1.2 Flora dhe fauna

Flora dhe fauna, zënë vendin kryesor në mjedisin ku jetojmë. Duke qenë se Shqipëria ka një larmi relievi, cilësish edafike, të klimës e mikroklimës, kjo larmi ka favorizuar rritjen e një game të gjerë bimësh dhe speciest shtazore. Vlerësohet se rreth 30 % e të gjithë florës europiane është e pranishme në Shqipëri, ndërsa pyjet e larta janë strehë për komunitetet e kafshëve të egra, si dhe për komunitetet karakteristike të shpendëve të lidhur me pyjet e virgjër.

Shqipëria është një urë kalimi e rëndësishme e migracionit floristik dhe faunistik, sidomos të disa shpendëve, lakuriqëve dhe insekteve. Njohja e biodiversitetit në vendin tonë është ende e pamjaftueshme. Grupe të tëra të botës bimore dhe shtazore janë ende të panjohura e të pastudiuara. Edhe për grupet e studiuara relativisht mirë, ende nuk është arritur njohja e plotë e pasurive llojore.

Territori i Bashkisë Krujë është i ndërthurur dhe është pjesë e këtij areali, ku janë të gjitha kushtet për zhvillimin e faunës dhe të florës mjaft të larmishme, për ruajtjen e të cilës duhet të kujdeset e të kontribuojë i gjithë komuniteti. Në këtë territor, takohen një sërë ekosistemesh si shkurre mesdhetare përherë të blerta dhe gjetherënese, pyje gjethegjerë e halorë dhe të përziera, livadhe e kullota.

Shpendët dhe gjitarët, janë elementët më tërheqës dhe më të rëndësishëm në përbërje të biodiversitetit tonë. Në territorin e bashkisë Krujë, rriten dhe strehohen gjitarë e shpendë nën mbrojtje të veçantë. Në kafshët më të rralla dhe që janë me statusin e llojeve të keqësuar apo në rrezik zhdukjeje mund të përmenden: Derri i egër (*Sus scrofa*) dhe Macja e egër (*Felis silvestris*).

Por përveç këtyre takohen edhe gjitarë të mëdhenj si: Ujku (*Canis lupus*), Çakalli (*Canis aureus*), Dhelpra (*Vulpes vulpes*), Kunadhja (*Martes faina* Elx.), Zardafi (*Martes martes* L.), Baldosa (*Meles meles*), Qelbësi (*Mustela putorius* L.), Ketri (*Sciurus vulgaris*), Lepuri i egër (*Lepus Capensis*), Nuselala (*Mustela nivalis*), Lundërza (*Lutra lutra*), Rrëqebulli (*Lynx*), etj.

Ndërsa në llojet e rralla të shpendëve që kanë këto statuse dhe që hasen në pyjet e rajonit tonë janë: Thëllënza e fushës (*Perdix perdix*), Kumuria (*Steptopelia decaocto*), Skifteri

(Acipiter nisus, Gakthi (Buteo borealis), Shkaba (Gyps fulvus), Gjeraçina (Accipiter gentilis), Huta me kalca (Buteo lagopus).

Gjithashtu, takohen dhe një sërë zvarranikësh, ku për vlera të veçanta përmendim, nepërkën me brirë (Vipera ammodytes), Bolla leopard (Eiaphes situla), etj.

Mjediset pyjore

Në sistemin natyror përfshihen edhe pyjet dhe kullotat që zënë një sipërfaqe të konsiderueshme me vlera ekonomike, mjedisore, rekreative, turistike. Pyjet shpërndahen në të gjithë territorin e bashkisë, por veçanërisht në zonen malore, ku gjenden pyjet e larta dhe me vlera të larta peizazhike.

Ekosistemet pyjore luajnë një rol të rëndësishëm në aspektin ekonomik për prodhimin e lëndës drusore dhe druve të zjarrit, punësimin në zonën rurale, në shërbimet mjedisore si reduktimi i dioksidit të karbonit, zbutja e ndryshimeve klimatike, mbrojtja e tokës nga erozioni dhe rrëshqitjet, zbutet klima, reduktohet dioksidi i karbonit, pasi thithet nga pemët nëpërmjet procesit të fotosintezës ku gjatë rritjes depozitohet në dru, lëvore, gjethe e rrënjë. Sipërfaqet pyjore shërbejnë si rezervuar karboni, ndaj shtimi apo përmirësimi i këtyre sipërfaqeve do të ndihmonte në reduktimin e dioksidit të karbonit në atmosferë. Në kuadër të protokollit të Kjosës ku bën pjesë edhe Shqipëria, shtetet janë dakordësuar të luftojnë efektin sere nëpërmjet uljes së sasisë së karbonit, nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit. Nëse ky objektivi arrihet, krijohen kapacitete të lira karboni (kreditë karboni), të cilat mund të shiten tek vendet me teprica karboni.

Duke u bazuar në ndarjen e re territoriale dhe në ligjin për administrimin e pyjeve dhe kullotave, rezulton se pjesa më e madhe e sipërfaqeve pyjore dhe kullotave të territorit të Bashkisë Kurbini do të jenë nën administrimin e saj. Jashtë kësaj sipërfaqeje ngelen ato zona të cilat gëzojnë statusin zonë e mbrojtur, zona këto të cilat do të jenë nën administrimin e Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura (AKZM). Nga sipërfaqja e përgjithshme (përfshirë edhe zonat e mbrojtura), bashkisë Kurbini, i janë transferuar me VKM nr. 433. datë 08.06.2016 sipërfaqja prej 9573 ha, nga të cilat:

- Sipërfaqe pyjore 8067 ha:
- Sipërfaqe kullotave 149 ha:
- Sipërfaqe djerrë, inproduktive dhe bimësi pyjore 1357 ha.

Përsa i takon diversitetit biologjik, mund të thuhet se territori i Bashkisë Kurbini është mjaft i pasur në lloje bimësh dhe drurësh pyjorë që gjejnë kushte të përshtatshme për rritje e zhvillim, që nga 30 e deri në lartësinë 1,800 m mbi nivelin e detit. Ato janë natyrore dhe të kultivuara.

Grupet kryesore të llojeve të drurëve janë:

1. Llojet halore;
2. Llojet gjethore.

Në grupin e parë bëjnë pjesë:

Pisha e butë (Pinus pinea), Pisha e egër (Pinus halepensis), Pisha e zezë (Pinus nigra), Pisha radiata (Pinus radiata), Selvia (Cupressus sempervirens), Hartina (Pinus sylvestris), etj.

Në grupin e dytë bëjnë pjesë:

Lisi (*Quercus pubescens*), Bunga (*Quercus Petraea*), Qarri (*Quercus cerris*), Ilqja (*Quercus ilex*), Akacia, Plepi i bardhë (*Populus alba*), Plepi i zi (*Populus nigra*), Shelgjet (*Salix alba*, *Salix purpurea*, *Salix fragilis*), Shkozat (*Carpinus betulus* dhe *Carpinus orientalis*), Frashëri gjethengushtë (*Fraxinus angustifolia*), Frashëri i bardhë (*Fraxinus ornus*), Gështenja (*Castanea sativa*), Arra (*Juglans regia*), Lajthia (*Corylus avellana*), Bliri (*Tilia ophisinalis*), Panja (*Acer platanoides*), Rrapi (*Pistacia orientalis*), Verri (*Alnus cortex*), Verri i zi (*Alnus glutinosa*), Dafina (*Laurus nobilis*), Bushi (*Buxus sempervirens*), Shqopa (*Erica arborea*), Mareja (*Arbutus unedo*), Thana (*Cornus mas*), Shqeme (*Rus coriaria*), etj.

Shpërndarja në bazë të sipërfaqes për speciet kryesore pyjore jepet në tabelën e mëposhtme.

Table 4-1: Shpërndarja në bazë të sipërfaqes për speciet kryesore pyjore. Burimi: Kadastra e pyjeve dhe kullotave 2014 (Drejtoria e Shërbimit Pyjor, Krujë)

Nr.	Lloji	Sipërfaqja (ha)
1.	Dushk	1,942
2.	Pisha e zezë	504
3.	Ah	713
4.	Shkozë	2,419
5.	Mare	835
6.	Pishë mesdhetare	1,215
7.	Lajthi	28
8.	Gështenjë	44
9.	Shqopë	431
10.	Panjë	303
11.	Akacie	16
12.	Frashër	155
13.	Plep	48
14.	Arrë	12
15.	Mërsinë	196
16.	Të tjera	933
	Totali	9,794

Në kushtet e terrenit të pjerrët në zonën malore, pyjet janë faktori kryesor i mbrojtjes së tokës nga rrëshqitjet dhe erozioni, mbrojtjen e brigjeve të lumenjve dhe vijës bregdetare për mbrojtjen nga ndryshimet morfologjike.

Sigurimi në realizimin e reformës së decentralizimit të kompetencave në administrimin e pyjeve dhe kullotave publike dhe dixhitalizimi i hartave të fondit pyjor nën administrim mbeten pikënisjet drejt suksesit për përmirësimin e situatës aktuale. Njësitë Administrative nevojitet që nëpërmjet planeve të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave mund të ofrojnë banorëve të tyre mundësi punësimi në periudha ku ka aktivitete të punimeve pyjore. Njësitë Administrative, nëpërmjet mbjelljes dhe rimbjelljes së drurëve të lartë mund të përfitojnë më shumë të ardhura, mbështetje financiare në realizimin e projekteve si dhe të ardhura të vazhdueshme e të sigurta nga shitja e kapaciteteve të lira të karbonit.

Gjithashtu sipërfaqet pyjore dhe kullosore të Bashkisë Krujë janë mjaft të pasura edhe me një grup tjetër të rëndësishëm sikurse janë bimët mjekësore, eterovajore e tanifere si: Trëndafili i egër (*Rosa canina*), Agulicja (*Primula veris*), Trumza (*Saturea montana*), Zhumbrica (*Thimus spergillum*), Çikorja (*Cichorium intybus*), Grami (*Cynodon dactylon*), Barpate (*Polygonum aviculare*), Thundërmushkë (*Tussilago farfara*), Luleshtrydhe (*Fragaria vesca*), Netulla (*Verbascum thapsiforme*), Njëmijëfletëshi (*Aquillea miliefolium*), Lulekuqja (*Papaver rhoeas*), Sherebela (*Salvia officinalis*), Lisna (*Thymus longicaulis*), Mjedra (*Rubus idoeus*), Xina (*Pistacia lentiscus*), Bari i gjarpërit (*Teucrium chamaedrys*), Zogela (*Frangula alnus*), Shpendra (*Helleborus edours*), Gjuhëusja (*Ononis Spinosa*), Lulebasani (*Hypericum perforatum*), Rigoni i kuq (*Origionium vulgare*), Veronika mjekësore, (*Veronica officinalis*), Boronica (*Vaccinium myrtillus*), Xherrokulli (*Colchicum autumnale*), Murrizi (*Crataegus monogyna*), Gjineshtra (*Spartium junceum*), Driza (*Paliuris aculeatus*), Rrushkulli (*Ruscus aculeatus*), Vjeshtull lisi (*Viscum album*), Salepi (*Orchis mascula*), Bliri, Dëllinjat, Hithra (*Urtica dioica*), etj.

Mjedisi i kullotave

Kullotat natyrore përbëjnë bazën e të ushqyerit të bagëtive dhe për këtë arsye në periudhën komuniste, u ndoq një politikë shkatërruese e hapjes së tokave të reja e mishëruar në parullën "T'u qepemi kodrave e maleve e t'i bëjmë ato pjellore si dhe fushat". Kjo gjë i solli një dëm të jashtëzakonshëm fondit pyjor dhe kullosor në Shqipëri, duke prekur dhe dëmtuar rëndë një ansambël të vërtetë kullosor natyror. Qindra e mijëra ha pyje, kullota, livadhe e muzha me florë shekullore të mrekullueshme u shkatërruan duke u kthyer në mënyrë krejt të papërshtatshme, në sipërfaqe të kultivuara me bimë të ndryshme bujqësore.

Kullotat natyrore brenda territorit të Bashkisë Krujë, sipas të dhënave të marra nga Kadastra e Fondit Pyjor dhe Kullosor, (Drejtoria e Shërbimit Pyjor Krujë), kanë një sipërfaqe të përgjithshme prej 548 ha, e cila sipas periudhës të shfrytëzimit të tyre jepet në tabelën e mëposhtme.

Table 4-2: Kullotat natyrore brenda territorit të Bashkisë Krujë. Burimi: Kadastra e Fondit Pyjor dhe Kullosor (Drejtoria e Shërbimit Pyjor Krujë)

Tipi i kullotës (ha)	
Dimërore	Verore
281	267

Probleme mjedisore dhe të menaxhimit të pyjeve:

- Inventarizimi i pyjeve e kullotave dhe pasqyrimi i gjëndjes reale të tyre;
- hartimi i Planeve të Menaxhimit për të gjithë fondin pyjor dhe kullosor bashkiak;
- regjistrimi i pyjeve dhe kullotave pranë ZVRPP Krujë;
- demtime të pyjeve nga prerjet e paligjshme, kryesisht për dru zjarri;
- mungesa e punimeve përmiresuese të pyjeve në zonat me bimesi të demtuar;
- mungojnë mbjelljet e reja në zonat e zhveshura;
- mungesa e planifikimit të sipërfaqeve të cilat mund të shfrytëzohen për dru zjarri në sajë të mungesës së planeve të menaxhimit;
- mbetjet urbane të shpërndara në tokat pyjore duke shkaktuar ndotje të tokës dhe të ujërave;

- mungojnë punimet përmirësuese në sipërfaqet kullimore, ku mbrojtja nga erozioni i kullotave kërkon disa punime shtesë me qëllim që të garantohet kapaciteti maksimal kullor;
- Deri në 2020, të pyllëzohen sipërfaqet e pyjeve të prera e të djegura në 300-450 ha, përmirësime pyjore 1000-1500 ha, në ekonomitë pyjore më problematike. Krijimi i një fidanishte për prodhimin e fidanave pyjore me lloje të zonës.
- Përmirësimi i rreth 200 ha kullota me taban të cekët.
- Ndërhyrje emergjente me investime në ndërtimin e pritave malore për frenimin e erozionit të tokës, në lumin e Zezë i cili ka një regjim rjedhje të rrëmbyeshëm.

Në draft PPK për pyjet

- *Menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve pyjore dhe kullimore;*
- *Gjithëpërfshirja e aktorve lokal në menaxhimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të këtij sektori;*
- *Vendosja e skemave për pagesa në ekosistem;*
- *Sigurimi i kuadrit rregullator, institucional dhe ekonomik për zbatimin e menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve;*
- *Të arrihet transpozimi i plotë (100 %) i legjislacionit europian, në fushën e pyjeve;*
- *Mbulimi 100% me plane mbarështrimi për të gjitha ekonomitë pyjore në nivel kombëtar;*
- *Ulja me 40% të prerjeve të paligjshmeve të fondit pyjor;*
- *Rehabilitimi nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit të sipërfaqeve të djegura si dhe rehabilitimin e kullotave me mbjellje foragjerë e drusore në masën deri 15 % të sipërfaqes pyjore dhe kullimore deri në vitin 2020;*

Parandalimit të gërryerjes së mëtejshme të tokës pyjore dhe kullimore në 25 % të sipërfaqes, deri në 2020.

Energjia gjeotermale

Një nga pasuritë natyrore të territorit përreth qytetit të Krujës janë burimet dhe pusët me energji gjeotermale të entalpisë së ulët, që fontanojnë ujë të nxehtë. Ato bëjnë pjesë në zonën gjeotermale të Krujës, e cila është një nga zonat me burime gjeotermale më të mëdha në Shqipëri. Ajo ka një shtrirje të përgjithëshme prej 180 km dhe gjerësi 4 - 5 km. Zona fillon nga bregdeti i Adriatikut në veriperëndim të Tiranës dhe vazhdon në juglindje, në Përmet dhe në territorin grek. Kjo zonë ka burime gjeotermale të identifikuara 5.87×10^8 - 5.08×10^9 GJ dhe rezerva specifike 38.5 - 39.6 GJ/m².

Këto ujëra termale përbëjnë ende një pasuri të pashfrytëzuar. Informacion interesant kanë dhënë shpimet e naftës në strukturat e Ishmit dhe Kozanit, ku gjatë shpimit është evidentuar prania e ujërave me debite të kënaqshme dhe temperatura që luhaten në vlerat 60 - 87 °C.

Mundësia e shfrytëzimit të këtyre ujërave termale për prodhimin e energjisë, sidomos duke patur parasysh faktin se futen në grupin e burimeve natyrore të pashtershme dhe të rinovueshme, përmendet edhe në Programin Kombëtar për Kërkim dhe Zhvillim 2003 - 2005 dhe mbetet për t'u studjuar në detaj. Përdorimi i këtyre ujërave kurativë është i hershëm dhe dëshkohet nga rrënojat e termave romake të zbuluara në këtë territor. Megjithatë, në ditët e sotme ky përdorim për efekte kurative bëhet me metoda primitive (qendra kurative reumatizmale në Bilaj) duke qenë shumë pak atraktive.

Pasuritë minerare

Këtu bëjnë pjesë argjilat, guri gëlqeror, zallishtet e lumit, etj. Sipërfaqja aktuale e kodrave e shfrytëzuar si gur gëlqeror për fabrikat e çimentos në vitin 2007 arrin në 0.95 km². Ndërkohë rezervat e gurit gëlqeror llogariten në 942,000 ton dhe sipas ritmit të shfrytëzimit nga fabrikat prej 2,500,000 ton/vit, këto rezerva mund të zgjasin për 40 vjet. Po ashtu, edhe rezervat e argjilës janë rreth 15,000,000 ton dhe me shfrytëzimin aktual të fabrikave të çimentos prej 400,000 ton/vit, këto rezerva mund të zgjasin për 40 vjet. Shfrytëzimi aktual i kodrave për argjilë bëhet në një sipërfaqe totale prej 0.18 km² nga fabrikat e çimentos dhe tullave. Guroret në kodra dhe zallishtet e lumit shfrytëzohen si materiale ndërtimi dhe inerte.

4.1.3 Zonat e mbrojtura natyrore

Zona e mbrojtur Parku Kombëtar i Qafë Shtamës zë një sipërfaqe prej 2,000 ha. Parku Kombëtar në Qafë Shtamë prezanton një biodiversitet të lartë, duke u përfaqësuar me një shumëllojshmëri habitatesh dhe llojesh, por njëkohësisht dhe me vlera të larta turistiko-rekreative.

Figura 4.1 Pamje nga Parku Kombëtar i Qafë Shtamës

Aspekti më me vlerë vegjetacional është shoqërimi bimor Forsythio-Pinion, specifik për vendin tonë, ndërkohë që Forsythia europea është specie endemike. Pjesa më e madhe e sipërfaqes së këtij parku mbulohet nga pyjet e pishës dha ato të ahut.

Kjo zonë është një ndër zonat më të preferuara malore të Bashkisë Krujë pasi ajo spikat vlera të larta peizazhore, estetike, shlodhëse dhe kurative.

Përsa i takon gjëndjes mjedisore ajo nuk paraqitet e mirë për arsye të ndërhyrjeve negative të faktorit human.

Kufinj të dixhitalizuar përfshijnë:

- Në Veri: Kuota 1,010 m (L440360.61, V4601656.95), ndjek kurrizin ujëndarës deri te maja e Rjepës së Qetkos në kuotën 1,686.0 m (L4405648.52, V4601700.80), maja e Liqenit në kuotën 1,724.0m (L4406729.58, V4601369.05);

- Në Lindje: Maja e Liqenit në kuotën 1,724.0m (L4406729.58, V4601369.05), ndjek kurrizin që zbret në Qafë Shtamë, kalon Qafën e Shtamës deri në kuotën 1,479.0 m (L4409183.42, V4598160.18);
- Në Jug: Kuota 1,479.0 m (L4409183.42, V4598160.18), Qafa e Ljarit, në kuotën 1,228.3 m, Maja e Zethit në kuotën 1,112.0 m (L4406414.99, V4596640.59);
- Në Perëndim: Maja e Zethit në kuotën 1,112.0 m (L4406414.99, V4596640.59), ndjek përroin dhe kuotat 650.0 m, 709.0 m, 525.0 m, në krah të rrugës Ndojë - Cudhin - Qafë Shtamë, Qafën e Cudhinit, kuota 761.0 m, në krah të rrugës Cudhin - Shkretë, kuotat 749.0 m, 800.0 m 990.0 m deri në kuotën 1,010 m (L440360.61, V4601656.95).

Monumentet e natyrës

Një rëndësi të veçantë për vlerat e tyre historike, shkencore, estetike apo turistike janë dhe monumentet natyrore, të cilët sipas klasifikimit të IUCN bëjnë pjesë në kategorinë e III të zonave të mbrojtura.

Brenda territorit të Bashkisë Krujë takohet një numër i konsiderueshëm monumentesh natyrore të cilët shtrihen pothuajse në të gjithë siperfaqen e saj, gjë kjo e cila reflektohet më poshtë.

- Sarisalltiku dhe shpella

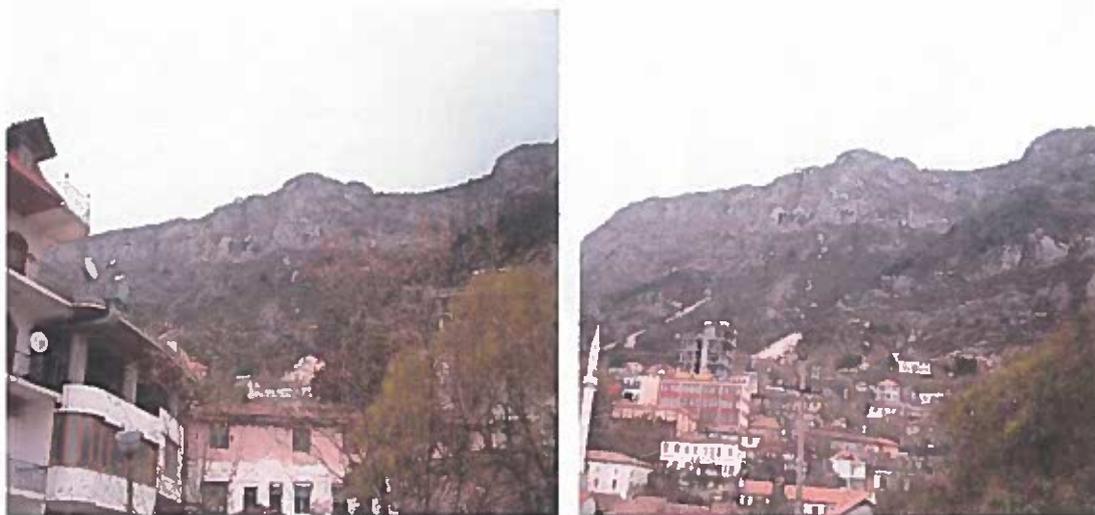

Figura 4.2 Pamje nga Sarisalltiku

Ndodhet në lindje të qytetit të Krujës, në pjesën më të sipërme të shpatit perëndimor të Malit të Krujës. Disa dhjetra metra poshtë pjesës së sheshtë të malit gjendet shpella e Sarisalltikut. Është formuar nga karsti në shkëmbinjtë gëlqerorë. Qysh shumë herët është përdorur si objekt kulti për besimtarët bektashianë. Është e thellë rreth 10 - 15 m dhe e lartë deri 3 - 4 m. Brenda saj ndodhet edhe një burim i vogël, vlerat e të cilit në stinën e verës janë shumë të mëdha, veçanërisht për besimtarët që ngjiten shpatit të pjerrët të malit. Tek shpella ata kryejnë ritin fetar, ndërsa uji i burimit u shuan etjen e vapës së verës. Kjo shpellë

nuk ka stalaktite e stalagmite, pasi duhet të jenë dëmtuar herët nga besimtarët, sigurisht jo me qëllim. Ajo vizitohet shumë nga banorët e Krujës e zonave përreth, pavarësisht në se janë bektashinj, të krishterë, etj.

- **Gryka e Vajës ose Shkëmbi i Vajës**

Ndodhet në veri të qytetit të Krujës, në pjesën me veriore të Malit të Krujës. Në shpatin e majtë të saj kalon rruga automobilistike Krujë - Qafë Shtamë. Është grykë antecedente, e formuar nga gërryerja e lumit të Drojës, mbi shkëmbinjtë gëlqerorë prej miliona vjetësh. Gjatësia e saj kalon 1 km e gjerësia mesatare është rreth 50 m. Ka sektorë me gjerësi 5 - 6 metrat. Shpatet e grykës kanë lartësi deri në mbi 200 m e pjerrësi gati vertikale. Në to ka guva karstike, por mund të ketë edhe shpella. Në shtratin e përroit ka blloqe shkëmbore të mëdhenj, pellgje me ujë të pastër, etj.

Thuhet se pas pushtimit të Krujës me 16 qershor 1478, 90 gra e vajza krutane, për të mos rënë në duart e turqve mizorë, u kapën dorë më dorë dhe u hodhën nga shkëmbi me lartësi deri 200 m. Këtë ngjarje shumë tragjike populli i Krujës e ka përkujtuar për shumë vite. Ata hidhnin lule dhe vajtonin trimëreshat. Prej këtij vajtimi të përvitshëm mori emrin Shkëmbi i Vajës.

Figura 4.3 Pamje nga Shkëmbi i Vajës

- **Gryka e Zezë**

Ndodhet në lumin e Zezës, aty ku ajo ndan Malin e Krujës në veriperëndim dhe të Brarit (Gamtit) në juglindje. Është grykë e ngushtë antecedente me gjatësi disa qindra metra (1 - 2 km) e lartësi të shpateve mbi 200 m. Ujërat e lumit të Zezës prej miliona vitesh kanë çarë shkëmbinjtë gëlqerorë. Në shtratin e lumit ka blloqe të mëdhenj shkëmbore të shkëputur nga faqet e grykës. Përgjatë shtratit ka edhe gropore dhe pragje të vegjël të formuara nga uji. Në faqet e grykës ka guva karstike, ndoshta dhe shpella. Peizazhi i këtij monumenti është shumë tërheqës, veçanërisht i përshtatshëm për piknike të grupmohës së re. Ka vlera natyrore, gjeografike, biologjike, gjeologjike dhe estetike të karakterit vendor. Vizitohet duke marrë rrugën Tiranë ose Fushë Krujë - Gryka e Zezë.

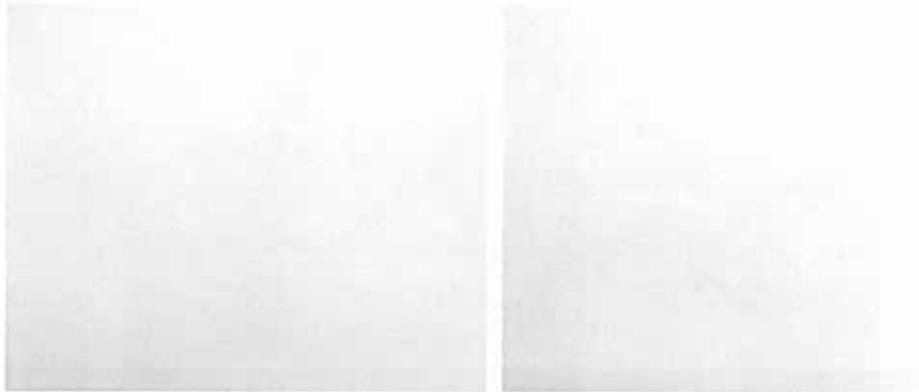

Figura 4.4 Pamje nga Gryka e Zezë

- **Selvia e Teqesë (Fushë Krujë)**

Është dru krejt i veçantë në krahasim me të tjerët e takuar në vende të ndryshme, pasi kurora dhe trugu i saj janë krejt të veçanta. Nodohet në veri të Fushë Krujës, në të djathtë të rrugës automobilistike Fushë Krujë -Thumanë. Pranë këtij monumenti është Teqeja. Banorët e njohin edhe me emrin Qiparisi i Teqesë. Lartësia e selvisë është rreth 25 m, por kurora e saj është dëmtuar nga shkarkimet atmosferike (rrufetë). Në lartësinë rreth 1,5 m mbi sipërfaqen e tokës trugu i saj ka perimetrin rreth 7,2 m. Këtu dalin disa degë të saj në formën e shpatullave me hulli në mes. Me të vërtetë ajo është mahnitëse për çdo vizitor. Moshë e saj mund të jetë mbi 500 vjeçare.

Figura 4.5 Pamje nga Selvia e Teqesë

- **Rrapi i Buranit**

Ndodhet në Buran, Njësia Administrative Nikël, 500 m mbi nivelin e detit. Përbën një dru me trung dhe kurorë të veçantë (ombrelle) me lartësi 20 m dhe diametër të trungut 1,5 m dhe moshë mbi 400 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet duke marrë rrugën automobilistike Krujë - Nikël - Buran.

Figura 4.6 Rrapi i Buranit

- **Pisha e Zezë në Qafë Shtamë**

Ndodhet në brendësi të territorit të Parkut Kombëtar të Qafë Shtamës, Njësia Administrative Cudhin, në lartësinë nga 1,150 m në 1,220 m mbi nivelin e detit. Përbën një pyll pisha të zezë me lartësi mesatare të drurëve 13 m, diametër të trungut 30 - 40 cm dhe moshë mbi 25 - 30 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet duke marrë rrugën automobilistike Krujë - Qafë Shtamë. Aktualisht ka dëmtime nga zjarri.

Figura 4.7 Sipërfaqe të mbuluara nga Pisha e Zezë në Qafë Shtamë

- **Kroi i Nënës Mbretëreshë**

Ndodhet në Parkun Kombëtar të Qafë Shtamës, në lartësinë rreth 1,100 m mbi nivelin e detit. Pranë ka pyje të dendur pisha, pjesë e parkut kombëtar të Qafë Shtamës. Emrin e ka marrë qysh në vitet 20' të shekullit XX, pasi prej këtu merrej uji që pinte familja mbretërore në Tiranë. Tashmë ajo është disi e rregulluar me mure të thjeshta guri. Ka ujë gjithë vitin. Peizazhi përreth me pyll të dendur, disa proska që zbresin nga mali me plot gurgullimë,

cicërimat e shpendëve të pyllit, ajri i pastër, etj, joshin çdo vizitor. Pranë saj është një qendër klimaterike për sëmundjet e mushkërive, ka disa kabina pushimi dhe një impiant për ambalazhimin e ujit të pijshëm "Qafshatama". Monumenti ka vlera natyrore, hidrografike, estetike dhe historike.

Figura 4.8 Pamje nga Kroi i Nënës Mbretëreshë

- **Rrapi ose Çinari i Bretit**

Ndodhet në Bashkinë e Krujës, rreth 240 m mbi nivelin e detit. Përbën një dru me trung dhe kurorë të veçantë (ombrelle) me lartësi 20 m dhe diametër të trungut rreth 4 m dhe moshë mbi 800 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet duke marrë rrugën automobilistike Krujë - Bret (5 km).

Figura 4.9 Rrapi i Bretit

- **Rrapi i Ballabanecit (Krujë)**

Ndodhet pak më në veriperëndim të qendrës së qytetit të Krujës, në të majtë të rrugës Krujë - Gryka e Vajes. Diametri i trungut është rreth 2 m, por shumë i zgavëruar, pasi shpesh është djegur, fillimisht nga rrufeja që dëmtoi degët e më pas banorët e pakujdesshëm kanë

hedhur pranë tij mbetjet urbane. Ka rreth 10 vjet që rrapi ka nisur të nxjerrë degë të reja, të cilat tashmë kanë lartësinë 5 - 6 m. Sipas gojëdhënës, emri i këtij monumenti lidhet me atë të Ballaban Pashës, i cili erdhi për të pushtuar kalanë e Krujës, por nuk mundi t'i afrohej. Pikërisht tek rrapi Ballabani ngeci (ose siç thonë krutanët, neci). Prej këtij rrapi u quajt vendi ku Ballabani neci!

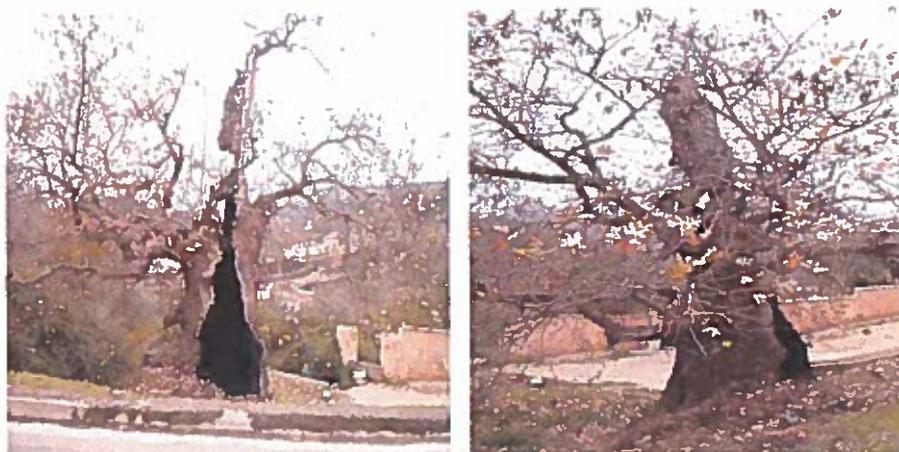

Figura 4.10 Rrapi i Ballabanecit

- **Rrapi i Taslloit (Krujë)**

Ndodhet pranë murit të pjesës veriore të Kalasë së Krujës. Afër tij ka shtëpi banimi dhe një burim, që nuk shteron as në verë. Disa shkallë të gurta nisin nga sheshi i vogël e ngjiten në brendësi të kalasë. Në stinën e verës vizitorët pushojnë nën hijen e rrapi, freskohen në ujin e ftohtë e ngjiten në kalanë e famshme të Krujës, tepër e njohur dhe me emër në historinë e Shqipërisë. Prej aty soditin me kënaqësi pjesën më të madhe të qytetit të Krujës dhe shpatin perëndimor të Sarisalltikut. Rrapi i Taslloit ka vlera natyrore, estetike e biologjike. Gjerësia e trungut është rreth 1,5 m, por i zgavëruar nga zjarri.

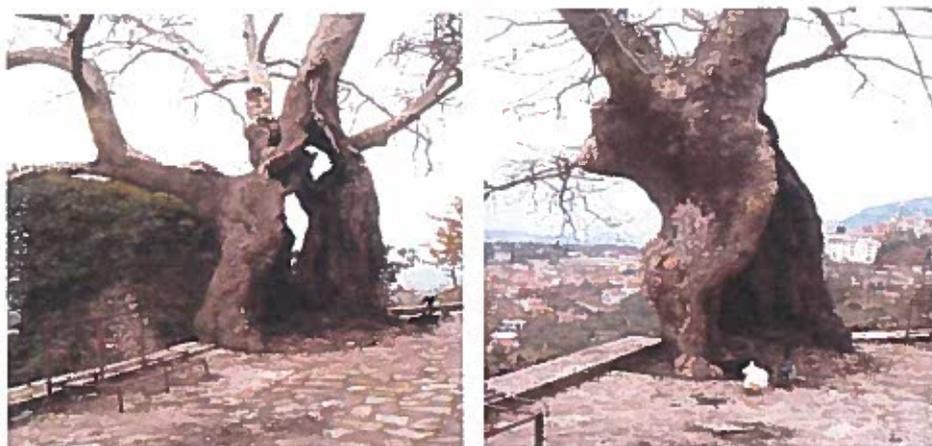

Figura 4.11 Rrapi i Taslloit

- **Rrepet e Arramerasit (Fushë Krujë)**

Janë grupe drurësh prej rrapi, të cilat ndodhen pranë fshatit Arrameras, në të djathtë të rrugës automobilistike Kamëz - Fushë Krujë. Pranë tyre është kisha katolike Santa Chiara, e

cila, ndoshta fillimet i ka në vitin 1200 dhe është përdorur gjatë nga Skënderbeu. Kisha është rindërtuar në vitet 1991 - 1992. Territori i kishës, ku ndodhen edhe drurët e rrepeve, është rrethuar me mur. Lartësia e drurëve i kalon 20 m, ndërsa trungjet kanë diametër 1 - 1,3 m. Drurët me të vjetër janë dëmtuar e prerë. Mbetjet e trungut të tyre tregojnë se diametri ka qenë rreth 2 m. Ky monument ka vlera natyrore, biologjike, estetike dhe fetare. Vizitohet duke marrë rrugën Tiranë ose Fushë Krujë - Arrameras.

Figura 4.12 Rrepet e Arramerasit

4.1.3.1 Zonat e reja të mbrojtura

Në territorin e bashkisë Krujë, PPV ka parashikuar shtimin dhe zgjerimin e zonave të mbrojtura. Zonat e propozuara janë: - Zgjerimi i parkut të Qafshamës; Park Rajonal Krastës; Park Rajonal Ishëm, Peizazh i Mbrojtur Mali i Skënderbeut dhe Park qyteti i Krujës

Të gjitha këto zona janë propozuar edhe nga përfaqësuesit e specialistët e bashkisë Krujë dhe njësive administrative gjatë konsultimeve për hartimin e PPV-së dhe VSM-së. Shtimi i hapësirave të gjelbra ka si qëllim të mbrojnë specie ose habitate të veçantë dhe menaxhimi reflekton këtë prioritet. Disa zona të mbrojtura të kësaj kategorie do të kenë nevojë për ndërhyrje të rregullta aktive për t'iu përgjigjur kërkesave të specieve të veçanta ose për të ruajtur habitate.

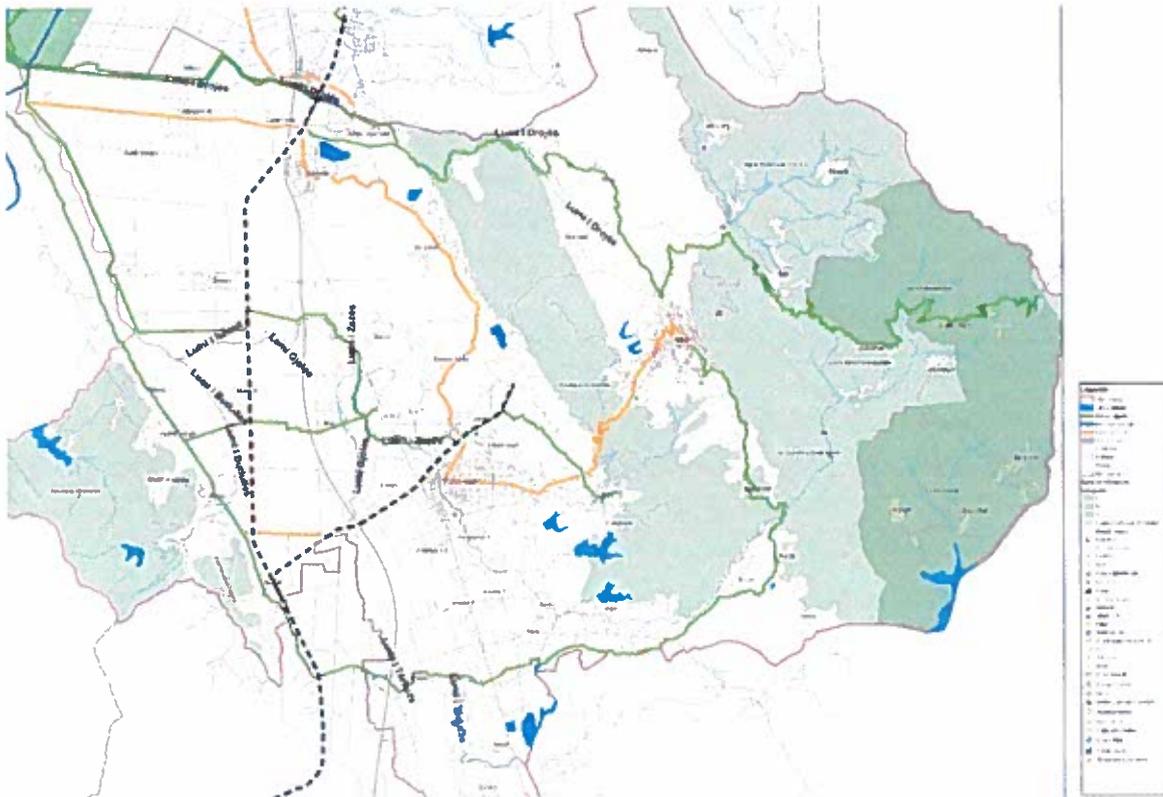

Figura 4.13 Harta e zonave të mbrojtura ekzistuese dhe të propozuara

4.1.4 Evidentimi i problemeve mjedisore, hotspote, burimet e ndotjes dhe ndikim në shëndetin publik.

Aktivitetet me impakt mjedisor

Ndotësi kryesor i Bashkisë Krujë ndër vite është cilësuar aktiviteti i furrave të shuarjes së gëlqeres. Këto veprimtari ndikonin negativisht në mjedis duke krijuar ndotje në tokë, ujë dhe ajër. Këto aktivitete vepronin në mënyrë të pakontrolluar duke mos respektuar asnjë normë për mbrojtjen e mjedisit. Në vitin 2013 u krye një aksion për mbylljen e këtyre aktiviteteve pasi u cilësuan si tejet ndotës dhe krejtësisht jashtë standardeve të përcaktuara në legjislacionin mbi mjedisin.

Shpyllëzimi është një faktor kryesor përsa i përket ndikimit në mjedis, pasi ndikon në cilësinë e ajrit, si edhe në rritjen e shkallës së erozionit.

Shpyllëzimi fatmirësisht nuk është një fenomen që është i përhapur masivisht Bashkinë Krujë, por nuk përjashtohen raste sporadike të shpyllëzimeve nga banorë të zonës për përdorim vetiak.

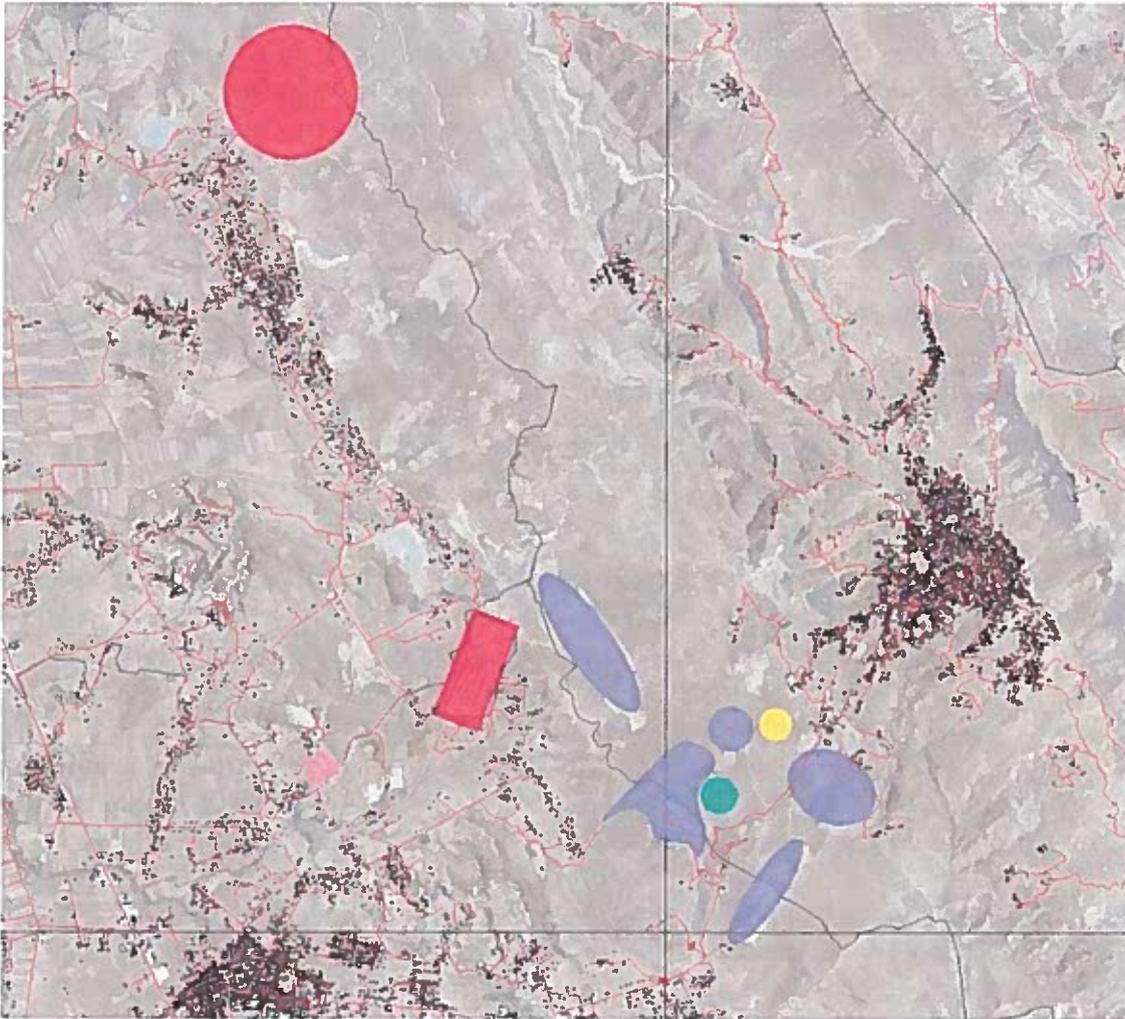

Figura 4.14 Aktivitetet me impakt mjedisor

Guroret kanë potencial ndikimi negativ në mjediset ujore, kryesisht nëse ndodhen afër burimeve ujore, pasi aktiviteti i shfrytëzimit në gurore mund të çojë në ndryshimin e cilësisë së ujit të pijshëm për shkak të penetrimit në thellësi të ujërave të shplarjes që përdoren në gurore, si dhe ndotësve të tjerë. Gjithësesi, impakti më evident i guroreve në mjedis, është ai i ndryshimit të peisazhit. Vlen për t'u përmendur edhe fakti që ky lloj aktiviteti mund të ndikojë negativisht edhe në cilësinë e ajrit. Në hartën shoqëruese të këtij raporti guroret shënohen me ngjyrë vjollcë.

Qendra e stokimit të mbetjeve urbane: Bashkia Krujë aktualisht ka vetëm një pikë për depozitimin e mbeturinave urbane. Kjo pikë pozicionohet jashtë zonës urbane rrugës për në Krastë. Gjendja funksionale e saj është jo e mirë, pasi është e mbingarkuar. Në këtë pikë depozitimi, mbetjet vetëm depozitohen dhe nuk bëhet asnjë proces tjetër (ndarja e materialeve të reciklueshme, të rrezikshme etj, apo trajtimi i tyre). Kjo pikë në hartë është shënuar me ngjyrë të verdhë.

Gjithashtu Bashkia Krujë ka planifikuar të ndërtohet një pikë e re e grumbullimit të mbetjeve urbane dhe që të plotësojë kushtet për të qenë një qendër stokimi teknike. Zona e propozuar nga Bashkia Krujë është shënuar në hartë me ngjyrë bojë qielli.

Fabrikat e çimentos: Bashkia Krujë në territorin e saj ka 2 fabrika çimentoje. Fabrikat e çimentos në rast se nuk monitorohen mund të kenë impakt negative në mjedis. Impakti kryesor është në cilësinë e ajrit pasi fabrikat e çimentos gjatë procesit çlirojnë sasi të konsiderueshme të CO, SO₂, NO_x dhe gjithashtu ndikojnë në rritjen e sasisë së grimcave të pluhurit në ajër me diametër 10 mikrometër ose edhe më të vogël (PM₁₀). Në hartë, fabrikat e cimentos janë shënuar me ngjyrë rozë.

Fabrika e tullave: Në Bashkinë Krujë ka 1 fabrikë tullash. Fabrikat e tullave në rast se nuk monitorohen në mënyrën më të mirë mund të jenë burim ndotje për mjedisin përreth. Gjatë zhvillimit të aktivitetit të tyre, këto fabrika çlirojnë në sasi të mëdha: monoksid karboni (CO), okside të squfurit (SO_x), okside të azotit (NO_x) si edhe grimca të pluhurit në ajër me diametër 10 mikrometër ose edhe më të vogël (PM₁₀). Fabrikat e tullave janë shënuar në hartë me ngjyrë rozë të çelët.

Industria fasone e prodhimit të këpucëve: Në Bashkinë Krujë është shumë i zhvilluar biznesi fason. Për sa i përket pjesës së këtyre bizneseve që merren me prodhimin e këpucëve apo të prodhimeve të ngjashme prej lëkure, edhe pse produktet importohen të përgatitura vetëm për montim, është i nevojshëm trajtimi i efluentëve të këtyre industrive të cilat janë të pasura me solventë apo kimikate të tjera të përdorura gjatë procesit. Trajtimi i këtyre efluentëve të ndotur mund të bëhet brenda teritorit të industrisë nëpërmjet impianteve të ndërtuara për këtë qëllim ose të evadohen dhe trajtohen nga një shoqëri e specializuar dhe e licensuar për të ushtruar trajtimin e mbetjeve.

Aeroporti " Nënë Tereza ": Përbën një nga burimet më të mëdha gjeneruese të ndotjes së ajrit, kryesisht nëpërmjet emetimit të gazeve serrë, si pasojë e përdorimit të sasive të mëdha të karburantit (kerosen).

Analiza mjedisore - Gjendja ekzistuese

Analiza mjedisore ka për qëllim të kontribuojë nga njëra anë në ruajtjen dhe rikuperimin e elementëve natyrorë që vijnë gjithmonë duke u zvogëluar për shkak të urbanizimit gjithnjë e më të shpejtë, dhe nga ana tjetër, favorizimin e zhvillimit të ekuilibruar në të gjithë sipërfaqen e territorit që përfshin PPV i Bashkisë Krujë.

Informacionet e nevojshme lidhur me PPV, alternativat e marra në shqyrtim, përcaktimi i ndikimeve mjedisore dhe socio-ekonomike si rezultat i aplikimit të PPV në territorin e planifikuar, do të jepen në vijim në Raportin Mjedisor.

Ndërsa më pas, Vlerësimi Strategjik Mjedisor si pjesë e PPV të Bashkisë Krujë, merr në konsideratë gjendjen ekzistuese të mjedisit në territorin e bashkisë, jep vlerësimin mjedisor për masat e propozuara nga PPV, përcakton fazat e monitorimit dhe indikatorët, institucionet përgjegjëse për procesin e monitorimit dhe risqet e pritshme të cilat mund të çojnë në mosrealizimin e masave.

Biodiversiteti

Flora kryesisht karakterizohet nga bimësi tipike për rajonet e Mesdheut si shkurret makje, pemë ulliri e egër dhe e kultivuar, pisha, lisi etj. Por kryesisht zonat kodrinore pranë fabrikave të industrisë së rëndë janë pothuajse të shkretuara nga bimësia si pasojë e shpyllëzimeve masive dhe prerjeve pa kriter. Gjithashtu edhe fauna në këto zona është pothuajse e dëmtuar, ku shumë popullata shpendësh si shapka, thëllëza apo mëllenja kanë migruar duke e varfëruar zonën. Përveç migrimit të popullsisë në këto zona është e përhapur edhe gjuetia e paligjshme duke çuar në zvogëlimin e numrit të popullsisë së lepurit dhe dhelprës së egër. Brenda territorit të bashkisë ndodhen disa rezervuare ujore të cilët më parë përdorshin për sistemin e ujitjes, ndërsa sot janë lënë pas dore.

Bujqësia dhe blegtoria

Bashkia Krujë ka hapësira të mëdha me toka bujqësore të cilat janë të pasura më tre elementët kryesorë jetësorë për bimët si fosfor, kalium dhe azot dhe klasifikohen si toka bujqësore të pasura dhe të përshtatshme për kultivimin e pemëve frutore, perimeve dhe vreshtarisë. Ndërsa blegtoria karakterizohet nga ferma individuale të cilat janë të alternuara në bujqësi dhe blegtori. Kryesisht blegtoria në këto zona kushtëzohet nga mundësia për kullotje, faktorë të tjerë dhe gjëndja jo e mirë shëndetësore e gjedhëve.

Ndotja akustike

Qyteti i Krujës, ai i Fushë Krujës dhe fshatrat përreth janë nën ndikimin e vazhdueshëm të zhurmave të shkaktuara nga aktivitetet e industrisë së rëndë, si fabrikat e çimentos dhe e tullave. Mospërdorimi i rregullt i silenciatorëve nga ana këtyre industrive ka çuar në ndotje akustike të madhe për zonat ku ato operojnë (mbi 55 dB gjatë ditës). Gjithashtu ndotje akustike në territor kemi edhe nga trafiku i rënduar në qendër të qendrave të banuara, si pasojë e automjeteve të rënda të cilat transportojnë lëndë ndërtimi.

Ndotja e ajrit

Burimet kryesore të ndotjes së ajrit vijnë nga emetimet e fabrikave të industrisë së rëndë (mungesa e filtrave) duke emetuar në ajër sasi të mëdha të PM10, (230 mg/m³) CO₂, SO₂, LNP etj. Një problem për ajrin e territorit janë edhe gropat ilegale të djegies së gëlqeres të cilat ndonëse janë mbyllur gjatë fushatave të ndërmarra ngë institucionet përkatëse, banorët i kanë hapur sërish për t'i përdorur si mjet jetese. Një pjesë e tyre përdorin si lëndë djegëse plastikën, goma apo materiale këpucësh, të cilat emetojnë në ajër lëndë toksike me pasoja shumë të rënda jo vetëm në mjedis por edhe në shëndetin e njerëzve. Trafiku i rënduar i automjeteve në qytet, sjell një ndotje të madhe të qytetit nga emetimi i lëndëve djegëse fosile si CO₂, SO_x, NO_x, etj. Gjithashtu një burim tjetër për ndotjen e sipërfaqeve tokësore është emetimi i elementëve ndotës si CH₄ dhe N₂O nga djegia e mbetjeve urbane (nga individë) dhe vetëndezja e tyre në fushë-depozitim dhe në pikat ilegale të territorit të bashkisë. Sasi të mëdha të këtyre elementëve sjellin probleme të mëdha në mjedis (ngrohje globale) dhe në shëndetin e njerëzve.

Ndotja e tokës

Një problematikë tjetër për territorin e Bashkisë Krujë është edhe ndotja e tokës nga burime të ndryshme. Së pari, është shpyllëzimi intensiv i kodrave të Krastës për nxjerrjen e lëndës së parë për fabrikat e industrisë së rëndë (çimento dhe tulla), duke sjellë varfërim të tokës dhe

mundësi për dukuri erozioni dhe rrëshqitje dheu. Fushë-depozitimi i mbetjeve urbane është jashtë çdo standarti higjieno-sanitar; mungon shtresa izoluese me tokën, duke sjellë në këtë mënyrë depërtimin e liksivateve në shtresat e tokës. Gjithashtu në territor janë të përhapura edhe shumë pika ilegale të depozitimit të mbetjeve, duke sjellë edhe ndotjen e këtyre sipërfaqeve tokësore. Disa zona pranë brigjeve të lumenjve janë shumë të paqëndrueshme ndaj dukurisë së erozionit. Në qytetin e Fushë Krujës ndodhen zonat ish-industriale të cilat kanë më se 20 vjet që kanë dalë jashtë funksionit. Gjatë viteve, në sipërfaqen tokësore ku ato janë vendosur këto fabrika, janë emetuar lëndë të ndryshme ndotëse me origjinë nga llojet e industrisë kimike dhe industrisë së lehtë të zhvilluar. Gjithashtu një dukuri tjetër që ndikon edhe në ndotjen e tokës janë edhe gropat ilegale të gëlqeres. Përbërësit e gëlqeres (CaO) modifikojnë tokën duke e varfëruar atë nga vlerat e saj.

Ndotja e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore

Rrjeti i dëmtuar i kanalizimeve të ujërave të zeza është ndër burimet kryesore të ndotjes së sipërfaqeve ujore. Ato bashkohen më ujrë atmosferike (mungesë e rrjeteve separate) dhe derdhen të gjitha në rrjedhat natyrore në territor, duke dëmtuar ekosistemin ujor të lumenjve, pasi shkarkimet e ujërave të përdorura urbane përmbajnë sasi të mëdha të amoniakut (NH_4^+) dhe joneve fosfat. Përqindja e lartë e këtyre elementëve ul sasinë e oksigjenit të tretur në ujë, rritjen e *NBO* dhe *NKO* duke sjellë eutrofizimin e ujërave.

Një burim tjetër për ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore janë mbetjet e ngurta urbane. Fushë-depozitimi i mbetjeve është jashtë çfarëdo lloji kushti higjieno-sanitar duke lejuar që liksivatet të depërtojnë në shtresat e tokës dhe në ujërat nëntokësore duke i ndotur ato. Gjithashtu brigjet e lumenjve janë kthyer në një vend depozitim mbetjesh, pasi jo vetëm bizneset që janë në të dy anët e tyre, por edhe banorët depozitojnë mbetjet atje. Ato transportohen nga rrjedha e lumit duke shtuar sasinë e lëndës së ngurtë në sipërfaqet ujore dhe ndotjen e tyre.

4.1.5 Kushtet klimatike

Bashkia Krujë shtrihet në koordinata gjeografike: gjerësi gjeografike $41^{\circ}35'35''$ në Veri, $41^{\circ}24'00''$ në Jug, gjatësi gjeografike $41^{\circ}24'00''$ në Lindje $19^{\circ}55'09''$ dhe $19^{\circ}35'45''$ në perëndim. Pozita gjeografike rajonale është mjaft e favorshme për zhvillimet ekonomiko-shoqërore. Përshkohet nga tre arterie të rëndësishme komunikacioni: korridori Veri – Jug, që lidh Shkodrën me Tiranën dhe me Gjirokastrën, korridori Durrës – Kukës si dhe linja hekurudhore Durrës – Shkodër. Bashkia Krujë ka 52 qendra të banuara të organizuara në 6 njësi administrative. Dy vendbanimet kryesore janë qyteti i Fushë Krujës dhe ai i Krujës.

Në qendër të territorit të bashkisë ndodhet qyteti i Fushë Krujës i cili ndodhet në Lindje të fushës Lezhë-Tiranë në një lartësi 30 m mbi nivelin e detit. Në VL dhe L jo shumë larg qytetit janë kodrat e Krastës që shfrytëzohen prej vitesh nga qyteti si gurore. Kodrat ngrihen gradualisht në lartësi deri në qytetin e Krujës dhe në vargmalet e Skënderbeut. Në J dhe P shtrihen fushat bujqësore të luginës së lumit Ishëm. Fushë Kruja ndodhet në kryqëzimin e korridorit të komunikimit Veri – Jug, një korridor që ka ekzistuar historikisht, me rrugën që lidh Krujën me Durrësin dhe Tiranën.

Nga pikepamja morfologjike, rajoni i studimit ndahet në tre zona, lehtësisht të dallueshme si në terren ashtu edhe në hartën topografike.

- a. Zona fushore
- b. Zona kodrinore
- c. Zona Malore

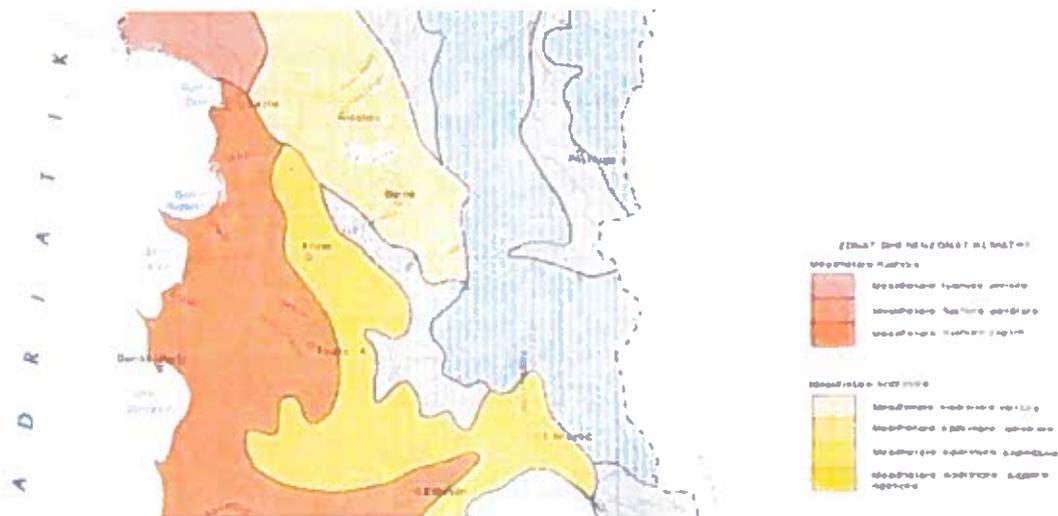
a – Zona fushore zë gjysmën e territorit të studiuar. Ajo gjendet në pjesën qendrore dhe perëndimore të rajonit, duke filluar që nga kufiri perëndimor i rajonit të studimit (lumi i Gjoles) e deri në lagjen Loc të fshatit Arameras dhe lagjen Tale të Fushë Krujës. Kjo fushë është modeluar nga veprimtaria gjeologjike e lumit të Zezës dhe e lumit të Gjoles.

b – Zona kodrinore zë pjesën qendrore të territorit të bashkisë dhe fillon që nga lagja Loc e fshatit Arameras dhe lagja Tale e Fushë Krujës e për të vazhduar më në lindje në drejtim të Makareshit, Zgërdheshit dhe fshatit Zezë. Këto ngritje kodrinore kanë forma të rrumbullakuara dhe janë pjesa më panoramike e zonës së studimit. Ato ngihen në formë ballkonesh natyrore mbi zonën fushore dhe kanë si sfond ngritjet e menjehershme të terrenit, në drejtim të lindjes. Kuotat e kësaj zone luhaten nga 50 deri 400 m mbi nivelin e detit. Shpatet e këtyre kodrave bien në drejtime të ndryshme, kjo në varësi të drejtimit të rrjedhes së përrenjve mbi të cilët ato ngrihen. Këndet e rënies së shpateve kanë vlera 5 deri 100.

b – Zona malore shtrihet në lindje të qytetit të Krujës dhe përbëhet nga terren malor me zona peizazhistike. Pjesë e kësaj zone është edhe parku kombëtar i Qafë Shtamës. Kjo zonë shtrihet në një lartësi nga 400 deri në 1400 m mbi nivelin e detit. Mali i Skënderbeut ndodhet në kufirin midis rrethit të Krujës dhe atij të Matit me lartësinë më të madhe 1724 m (Maja e Liqenit). Shtrihet nga lugina e lumit të Matit në veri dhe deri te Qafa e Shtamës në jug, me gjatësi 22 km e gjerësi 2-5 km. Bën pjesë në Vargmalet Perëndimore. Relievi është shumë i copëtuar nga përrenjtë, degë të lumit të Matit dhe të Ishmit. Shpatet janë të rrëpirëta, kurse relievi i valëzuar, vende-vende me forma akullnajore e karstike. Në anën verilindore, rreth 200 m poshtë majës më të lartë gjenden dy liqene të vogla akullnajore, që i kanë dhënë emrin edhe majës. Mali është i veshur me bimësi të dendur.

Zona e Krujës përfshihet në nënzonën Klimatike Mesdhetare Fushore Qëndrore dhe në atë Mesdhetare Kodrinore Qëndrore. Në këtë nënzonë reshjet vjetore kanë vlera që lëkundën ndërmjet 950 dhe 1200mm.

Temperaturat minimale absolute marrin vlera nga -3 deri -5 °C; vetëm në raste shumë të rralla mund të vrojtohen temperatura më të ulta se këto vlera. Periudha e ngricave është shumë e shkurtër dhe numri i ditëve me ngrica mund të marrë vlera nga 12 deri 15 në vit, gjatë të cilave vlera e temperaturës minimale mund të bjerë nën 0°C. Erërat, në përgjithësi fryjnë nga dy drejtime. Gjatë stinës së ftohtë mbizotërojnë erërat nga juglindja dhe veriu ndërsa gjatë periudhës së ngrohtë ato që vijnë nga drejtimi veriperëndim. Shpejtësitë maksimale të erës në këtë zonë gjatë stinës së ngrohtë marrin vlera nga 10 deri 15 m/s dhe gjatë stinës së ftohtë prej 25 deri 30m/s.

Diellzimi

Në vijim jepen vlerat e diellzimit mesatar mujor në orë për stacionin e Krujës. Nga këto të dhëna duket se vlerat maksimale të diellzimit vrojtohen në muajin Korrik ndërsa ato më të ulta në Dhjetor. Vlera mesatare vjetore e diellzimit është 2613 ore, vlerë kjo mjaft e lartë për rajonin tonë.

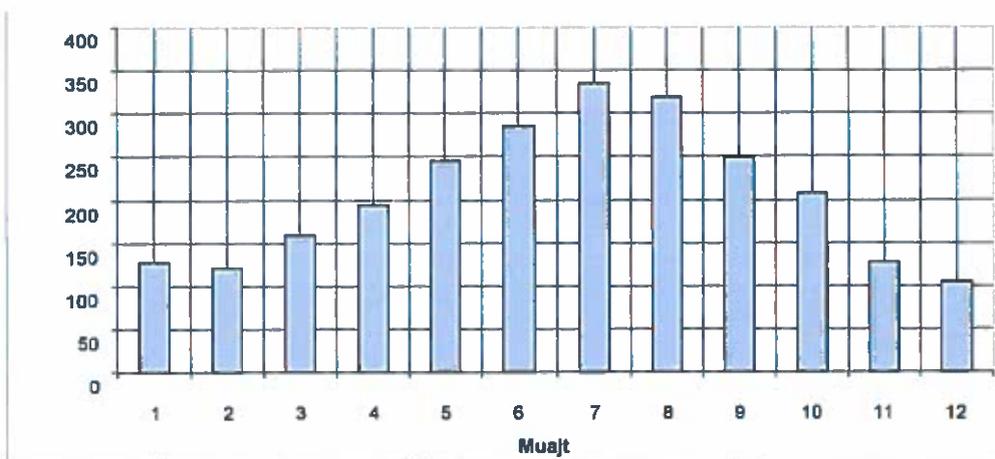

Figura 4.16 Diellzimi mujor në orë

Temperatura e ajrit

Temperatura e ajrit është një element i rëndësishëm klimatik i cili shpreh madhësinë e energjisë diellore në afërsi të tokës. Në vijim jepen temperaturat mesare mujore dhe shpërndarja e tyre brenda vjetore. Nga këto të dhëna mund të konstatohet se vlerat më të larta të temperaturës mesatare mujore arrihen në Korrik (23.4 °C) dhe vlera më ulët në muajin Janar (6.5 °C). Vlera mesatare vjetore është 14.9 °C.

Temperaturat minimale absolute marrin vlera nga -3 deri -5 °C; vetëm në raste shumë të rralla mund të vrojtohen temperatura më të ulta se këto vlera. Periudha e ngricave është

shumë e shkurtër dhe numri i ditëve me ngrica mund të marrë vlera nga 12 deri 15 në vit, gjatë të cilave vlera e temperaturës minimale mund të bjerë nën 0°C.

Për sa i përket temperaturave maksimale absolute vlerat e tyre rralë herë e kalojnë vlerën 35-36 0°C. Vlera me e lartë e temperaturës maksimale absolute është 39. 0°C.

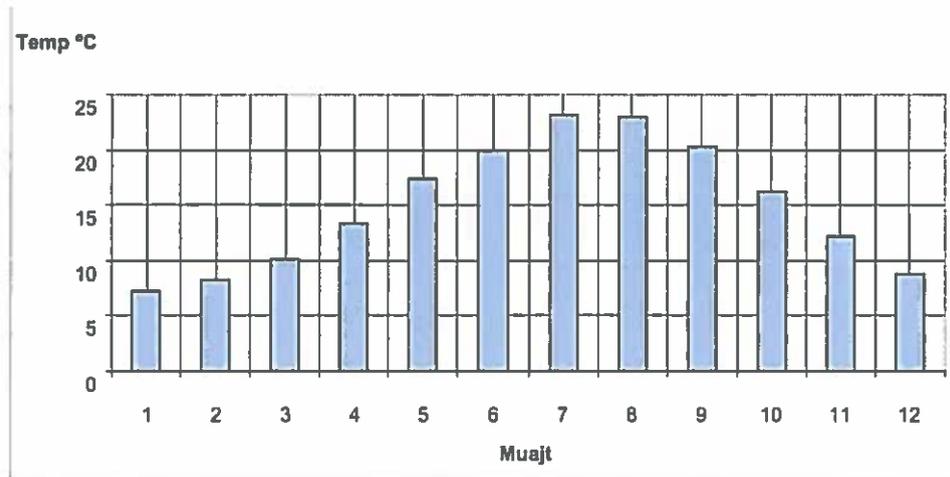

Figura 4.17 Temperaturat mesatare mujore. Stacioni Krujë

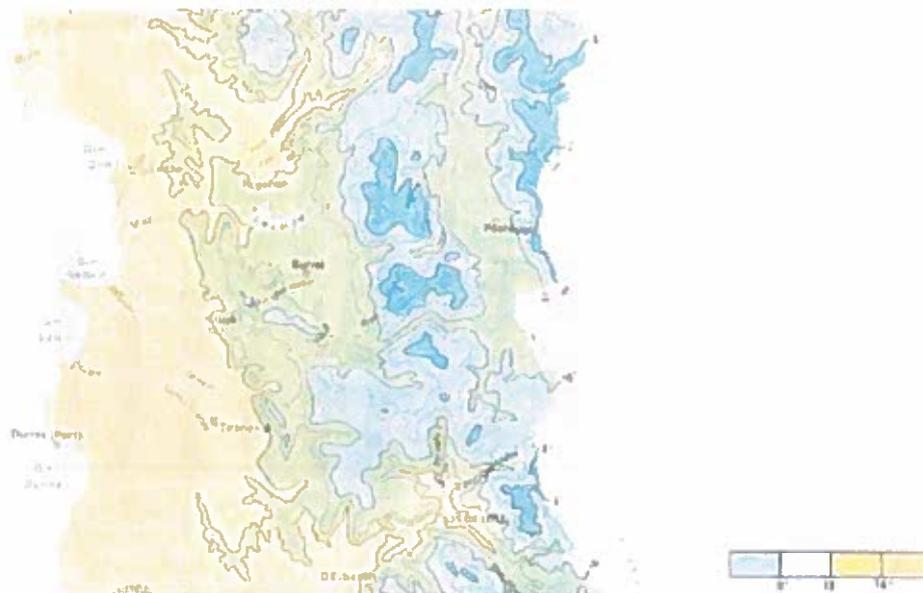

Figura 4.18 Harta e temperaturave mesatare vjetore

Reshjet atmosferike

Reshjet atmosferike janë një element tjetër klimatik i rëndësishëm. Në vijim jepen vlerat e sasive mesatare mujore të shirave për një vit mesatar dhe paraqitja grafike e shpërndarjes së tyre gjatë vitit. Nga këto të dhëna mund të shihet se vlerat mesatare më të larta arrihen në muajt e dimrit ndërsa më të ulta në muajin Korrik. Sasia mesatare e reshjeve vjetore ka vlerën 1802 mm.

Numri i ditëve me reshje më të mëdha se 0.1 mm lëkundet ndërmjet 87 dhe 103 ditëve. Në përgjithësi reshjet maksimale në këtë zonë rralë herë bien në formë rresheshi.

Shtresa maksimale e borës arin vlerën 10-20 cm dhe shumë rrallë 25-35 cm, dhe këto të paqëndrueshme.

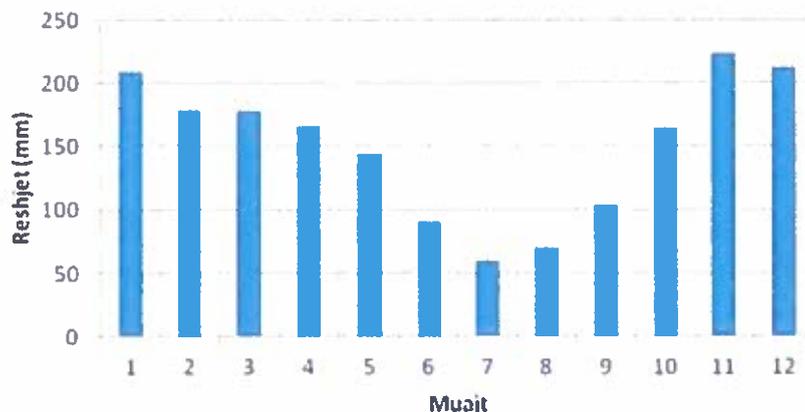

Figura 4.19 Reshjet mesatare mujore. Stacioni Krujës

Lagështia e ajrit

Lagështia e ajrit është gjithashtu një element i rëndësishëm klimatik. Në vijim jepen vlerat mesatare mujore të lagështisë relative të ajrit. Nga të dhënat vërehet se vlerat më të larta të lagështisë relative të ajrit vrojtohen në muajt e dimrit (78-79%), ndërsa vlerat minimale në stinën e verës (73-74 %).

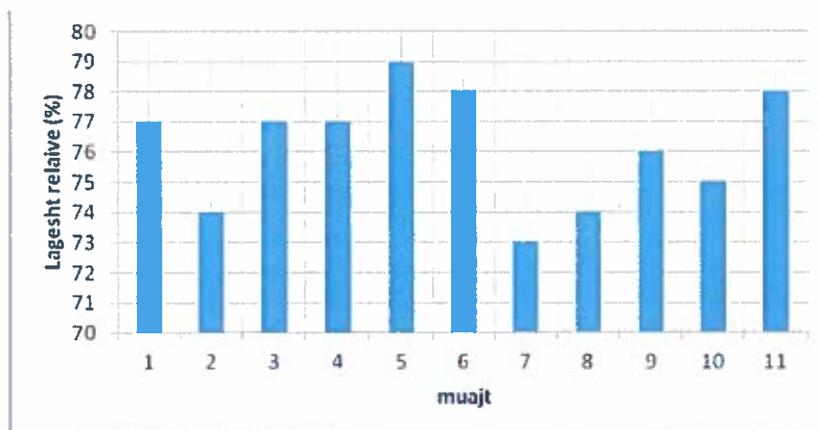

Figura 4.20 Lagështia mesatare mujore. Kruje

Era

Era në zonën në studim fryn përgjithësisht nga dy drejtime. Gjatë gjysmës së ftohtë mbizotëron veriperëndimi dhe në gjysmën e ngrohtë mbizotëron jugperëndimi. Shpejtësitë e erës në zonën në studim kanë vlera mesatare.

Në vijim jepen shpejtësitë mesatare të erës për çdo drejtim dhe harta e trëndafilave të erërave që jep pikërisht paraqitjen grafike të shpërndarjes së erërave sipas drejtimeve. Vihet re se shpejtësitë më të mëdha të erës i takojnë drejtimeve V, J dhe JL.

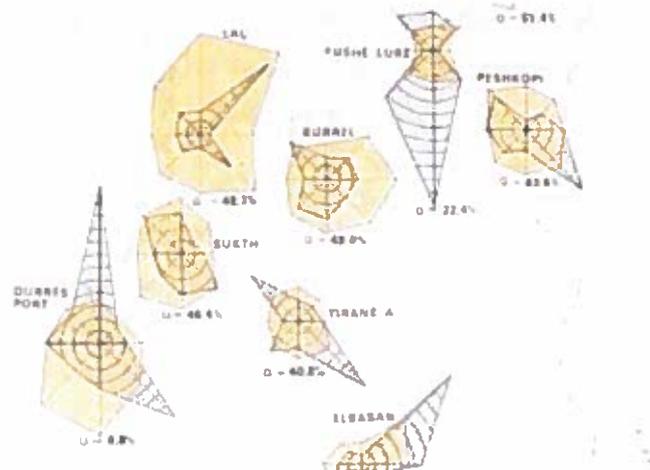

Figura 4.21 Harta e trëndafilave të erës

Tabela 4.1 Shpejtësitë mesatare të erës sipas drejtimeve

Drejtimi	Qetësi	V	VL	L	JL	J	JP	P	VP
Rastisja(%)	51.8	14.5	5.6	4.1	14.2	6.8	5.1	1.7	6.8

Për sa i përket shpejtësisë maksimale të vrojtuar të erës në këtë zonë ajo merr vlera nga 24-28 m/s.

4.1.6 Hidrografia dhe hidrogeologjia

Territori i Bashkisë Krujë shtrihet nga Mali i Skënderbeut në veri, vazhdon me Fushë Krujën dhe Fushën e Gjolës e Ishmit deri në bregdet. Hidrografia e zonës në studim përbëhet prej ujërave sipërfaqësorë dhe ujërave nëntokësorë që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim.

Ujërat sipërfaqësorë

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Krujës përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët janë Lumi i Zezës, që kalon nëpër qytetin e Fushë Krujës, i cili pasi bashkohet me Lumit e Gjolës formojnë Lumit e Ishmit. Prurja mesatare vjetore e Lumit të Gjolës është rreth 16m³/s ndërsa e Lumit Ishëm rreth 18 m³/s.

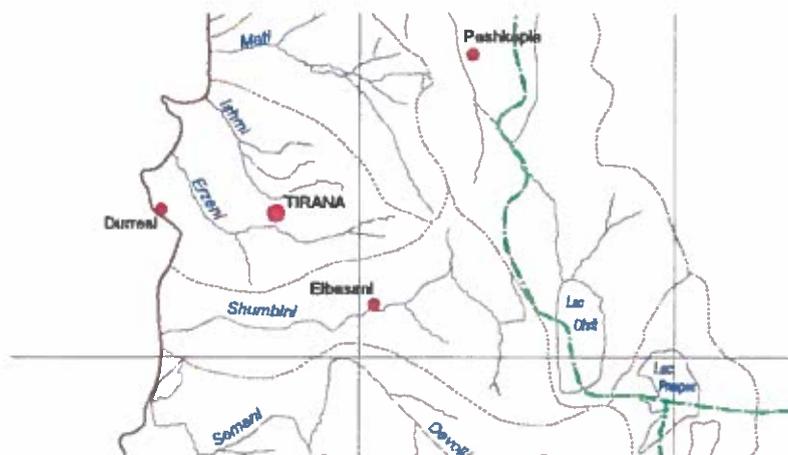

Figura 4.22 Hartë Hidrografike e Shqipërisë

Kushtet hidrogeologjike. Ujërat nëntokësorë.

Ujërat nëntokësorë në territorin e Bashkisë së Krujës ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuifereve bregdetare të pellgut ujëmbledhës të Lumit Gjole dhe Ishëm.

Akuiferi më i rëndësishëm në këtë zonë është akuiferi i Fushë - Krujës. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuifereve ka filluar që në vitet 70- rreth 800 l/s ujë qytetit të Fushë Krujës, Vorës e Durrësit. Në këtë mënyre nga zhavorret aluviale merren mbi 1500 l/s.

Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtëse me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra në këtë zonë mund të merren rreth 1500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

Akuiferi i Fushë -Krujës

Ky akuifer është vazhdim i akuiferit të madh me porozitet kokrrizor të shkrifët me ujëpërcjellshmëri shumë të lartë Tiranë-Adriatik. Përfaqësohet nga depozitime zhavorore ujëmbajtëse të Kuaternarit. Ai ka një sipërfaqe të madhe që shtrihet nga Rinasi, Fushë - Preza, Larushk-Hasan, Ura e Gjoles, Bilaj, Gramëz, Thumanë, në Dukagjin të Ri deri në Adriatik. Përfaqëson një depresion të mbushur me depozitime Kuaternare, kryesisht zhavoror, produkt i materialit të ngurtë aluvial që kanë sjelle lumenjë Tirana, Tërkuza, Zeza, Gjolja dhe Ishmi. Zhavorret formojnë, në përgjithësi, një shtresë të vetme ujëmbajtëse, që në disa sektorë të veçantë në veri-perëndim ka 2 e më shumë ndërshtresa -horizonte ujëmbajtëse. Shtresat ujëmbajtëse zhavorore kanë trashësi të madhe nga 4-5-23m deri 60m, të cilat janë ndarë nga ndërshtresa argjilore duke krijuar disa horizonte ujëmbajtëse. Shtresa ujëmbajtëse mbulohet nga një shtresë subargjilore e argjilore me trashësi 10m në fashtin Hasan, rreth 20m në Larsuhk deri 25m në zonën Ura e Gjoles. Ky akuifer ka një ujëpërcjellshmëri të lartë. Prurja specifike ka vlera $q = 5l/s/m$ deri $10-16 l/s/m$. Në shpimet e shfrytëzimit të Fushë Krujës prurja specifike ka vlera $q = 16.24 l/s/m$, me prurje $Q = 33.3l/s$, koeficienti i filtrimit $K = 147.3 m/ditë$, ndërsa ujëpërcjellshmëria varion $T = 1000-1473 m^2/ditë$. Për furnizimin me ujë të Fushë Krujës rekomandohet të shfrytëzohet resurset ujore $Q = 150l/s$. Aktualisht nga ky stacion shfrytëzohet sasia e ujit $Q = 80-100l/s$. Në stacionin e pompimit Ura e Gjoles-Ujësjells i Shijakut shfrytëzohet sasia e ujit $200-250 l/s$. Mineralizimi i përgjithshëm në zonën Ura e Gjoles - Fushë Krujë, $MP = 14.84-27.64$ gradë gjermane. Ujërat nëntokësorë kanë veti fiziko-kimike të mira në pjesën më të madhe të akuiferit, janë me fortësi mesatare deri të fortë.

Në këtë akuifer takohen ujra me presion dhe me vetëderdhje në drejtim të Gramzës. Amplituda e luhatjes së nivelit është 5.55m. Ushqimi kryesor i akuiferit bëhet nëpërmjet infiltrimeve të reshjeve atmosferike, filtrimeve nga lumenjtë, nga formacionet rrënjësore dhe drenimet nëntokësorë nga akuiferi i Tiranës. Ushqimi nga lumi i Drojes natyrisht është shumë i më vogël. Në pjesën më të madhe të zallishtores me gjatësi 3km zhavorret e varrosura kontaktojnë me zhavorret e shtratit të lumit. Lumi i Drojes në periudhën minimale jep disa dhjetëra l/s.

Në këtë akuifer janë kryer e vënë në shfrytëzim një numër shpimesh për furnizimin me ujë të pijshëm si stacioni Ura e Gjoles, Fushë Kruja, Gramëz, Thumanë. Një numër shpimesh shfrytëzohen për ujë teknologjik dhe ujitje.

Ndikimi i intruzionit të ujit të detit në akuiferët bregdetarë

Ndikimi dhe dinamika e intruzionit të ujit të detit është i pranishëm edhe në akuiferët bregdetarë të zonës fushore të Bashkisë së Krujës.

Intruzioni i ujit të detit lidhet kryesisht me kushtet hidrodinamike; kur lartësia është e pamjaftueshme, presioni i ujit të ëmbël nuk e përballon dot intruzionin e ujit të detit drejt akuiferit. Kështu, zonat që ndodhen larg bazës së ushqimit, janë më të prekura nga intruzioni i ujit të detit.

Intruzioni i ujit të detit ndodh edhe për shkak të mbishfrytëzimit të ujërave nëntokësorë, çka është vërtetuar në mënyrë tipike në akuiferin e Fushë Kuqes.

Për të shmangur ndikimin e intruzionit të ujit të detit shumica e puseve të shfrytëzimit për ujë të pijshëm janë vendosur larg bregut të detit, pranë shtretërve të lumenjve.

Në disa raste këto shpime janë kryer shumë afër shtratit të lumenjve duke u rrezikuar nga ndotja që mbartin lumenjtë e Tiranës dhe Lanës dhe Lumit të Tiranës që derdhen në Lumin e Gjoles. Një rast i tillë është vërtetuar në një shpim disa metra larg shtratit të lumit Gjole i cili shfrytëzohet për furnizimin me ujë të qytetit të Vorës.

Evidentimi i problematikave mbi erozionin dhe impaktet e tjera mbi mjedisin.

Në një studim të kryer nga Shërbimi Gjeologjik Kombëtar, mbi bazën e matjeve të kryera në profilet e rrrjedhës të Lumit Ishëm, janë evidentuar problemet e mëposhtme:

- Ulje e shtratit të lumit për shkak të erozionit fundor dhe shfrytëzimit pa kriter të inerteve në degët e lumit.
- Erozioni i tokës bujqësore pothuajse në të gjithë gjatësinë e shtratit.
- Rrezikimi i objekteve inxhinierike (ura, rrugë etj).
- Ndotja e madhe e ujrave nëntoksore në të gjithë pellgun ujëmbajtës të Tiranës dhe dalje jashtë funksionit të puseve (Ura e Brrarit, Zallherr, Cerkezë, Tapizë etj.)
- Kënetizim i shtratit të lumit në pjesën e poshtme (foto. 2)

Figura 4.23 Deformime shtratore, erozion i brigjeve dhe rrezikim i objekteve inxhinierike

Masa për rehabilitimin e shtratit të lumit dhe zonave të tjera përreth tij

Disa nga masat urgjente që duhen marrë për këtë qëllim janë :

- Ndërprerja e menjëhershme e shfrytëzimit të inerteve dhe largimi i impjanteve të inerteve nga shtrati i lumit dhe teracat lumore.
- Ndalimi urgjent i hedhjes të mbeturinave të çdo lloji origjine: teknologjike, ndërtimit hedhurina, plehta etj.

Ndërtimi i veprave tërthore për shuarjen e energjise së lumit, sidomos në kohën e ploatve për te penguar erozionin e mëtejshëm dhe rehabilitimin e zonave të dëmtuara si dhe mbrojtja e objekteve inxhinierike.

Plotat dhe përmbytjet në territorin e Bashkisë së Krujës

Plotat dhe përmbytjet e lumenjve në territorin e Bashkisë së Krujës , ashtu si edhe në zona të tjera të vendit, janë një fenomen natyror për shkak te regjimit mesdhetar të reshjeve atmosferike, të cilat janë të shumta përgjithësisht gjatë periudhës së dimrit por shpesh herë edhe gjatë vjeshtës e pranverës. Vërshimet shkaktohen prej rritjes së nivelit të ujit në lumë mbi kuotën më të lartë të brigjeve të tij. Zona e vërshimit përfaqëson një zgjatim natyror të shtratis lumor. Pavarësisht nga rreziku potencial i përmbytjes njerëzit i tërheq instalimi në këto zona për arsye të shumë përfitimeve që ata kanë prej saj. Kështu, përveç ujit që sigurohet aty për ujë të pijshëm dhe për përdorime të tjera, lumi është burim i sigurimit të ushqimit dhe përdoret edhe për transport. Po ashtu brigjet e luginës së lumit përbejnë vende shumë të pëlqyeshme për ndërtimin e banesave, sepse aty kushton më lirë për të ndërtuar dhe për të kryer shërbime të tjera të nevojshme.

Për fat të keq, zhvillimi në këto zona bie në konflikt me shume procese ekologjike. Kështu, kënetat dhe ligatinat e tjera, të cilat thahen për t'u përdorur për zhvillimin e zonës, përbejnë habitate shumë të kërkuara për shume lloj specimesh të botës së gjallë. Ato janë jo vetëm filtra të sistemit lumor por edhe shërbejnë për furnizimin me ujëra të shtresave ujëmbajtëse nëntokësore.

Nga të gjitha përmbytjet që kanë ndodhur në territorin fushor të Bashkisë së Krujës (Fushë Krujë, Thumanë etj.) gjatë shekullit të 20-të e deri sot, përmbytjet e periudhës nëntor 1962 - shkurt 1963, konsiderohen si më të mëdhatë.

Konkretisht për këtë zonë, nga ujërat e lumenjve Zezë, Gjole e Ishmëm përmbyten fushat dhe qytetin e Fushë Krujës dhe fushat në të dy anët e lumenjve Gjole e Ishëm.

Nga ujërat e mëdha u përmbyten qytetet dhe toka bujqësore te Fushë Krujës, Thumanës etj. Ndërpritet ne shume vende trafiku rrugor, shkaktohen dëme te mëdha në bujqësi, komunikacion etj.

Gjatë rrebesheve të forta ka pasur gërryerje tokash dhe rrëshqitje në shume zona. Ujërat e lumenjve kane bartur me vehte shumë materiale te ngurta si rezultat i erozionit të madh të shpateve te zhveshur.

Për shkak te ujërave të shumta që zbriten në fushë, të erërave të forta dhe të shirave të mëdha, në lagunat bregdetare, u fut një sasi e madhe e ujërave detare qe solli ndryshime të theksuara në kripshmërinë, depozitimin, përmbajtjen e oksigjenit, qartësinë e ujit etj.

Përmbytje të mëdha kanë ndodhur edhe në dimrat e viteve 2010, 2011 të cilat shkaktuan dëmtime të konsiderueshme ekonomike.

Këtu duhet përmendur edhe përmbytja e këtij viti gjatë të cilës lumi Ishëm doli nga shtrati dhe përmbytji zonat fushore poshtë autostradës e deri pranë zonës bregdetare.

Masat për zvogëlimin e pasojave të përmbytjeve

Siç dihet masat për zvogëlimin e pasojave të përmbytjeve klasifikohen në masa strukturore dhe në masa jo strukturore. Të parat kanë të bëjnë me ndërtimin e strukturave mbrojtëse si

argjinatura, penda etj. Masat strukturore konsistojnë në ndërtimin e konstruksioneve të strukturave mbrojtëse si argjinatura, rezervuare për kontrollin e plotave, përmirësime të shtratit të lumit etj.

Masat jo strukturore janë masa të karakterit parandalues dhe kryesisht konsistojnë në menaxhimin më të mirë të zonave të rrezikuara nga përmytjet me anë të hartografimit të këtyre zonave, paralajmërimit dhe parashikimit të plotave etj.

Duhet thënë se koncepti i sotëm për mbrojtjen nga përmytjet, në krahasim me konceptin e viteve 1950, ka ndryshuar. Në shekullin e ri, krahas masave për zvogëlimin e humbjeve nga përmytjet, vëmendje e duhur i kushtohet edhe hartimit të planeve të menaxhimit të zonave të vërshimit, për të nxjerre përfitimet e mundshme prej tyre.

Prej kohësh në Shqipëri është synuar të pengohen përmytjen e tokave të ulta, duke ndërtuar argjinatura gjatë lumenjve kryesore të vendit. Njëkohësisht, rezervuarët e mëdhenj mbi lumin Drin dhe Mat, si dhe rezervuarët artificiale për qëllime ujitjeje, kanë luajtur një rol pozitiv në zvogëlimin e përmytjeve. Po ashtu janë marrë masa të ndryshme për të ndihmuar komunitetet nga katastrofat natyrore.

Megjithëse shumë nga këto masa janë të dobishme, ato gjithashtu inkurajojnë zhvillimin e mëtejshëm të zonave të vërshimit, gjë që çon në rritjen e mundësisë së dëmtimeve prej plotave dhe në këtë mënyrë kërkon nivele më të larta mbajtjeje. Me fjalë të tjera zgjidhja strukturore është vetëm një zgjidhje e pjesshme. E vetmja zgjidhje afat-gjate konsiston në kufizimin e zhvillimeve social-ekonomike që mund të preken nga përmytjet në zonat e vërshimit.

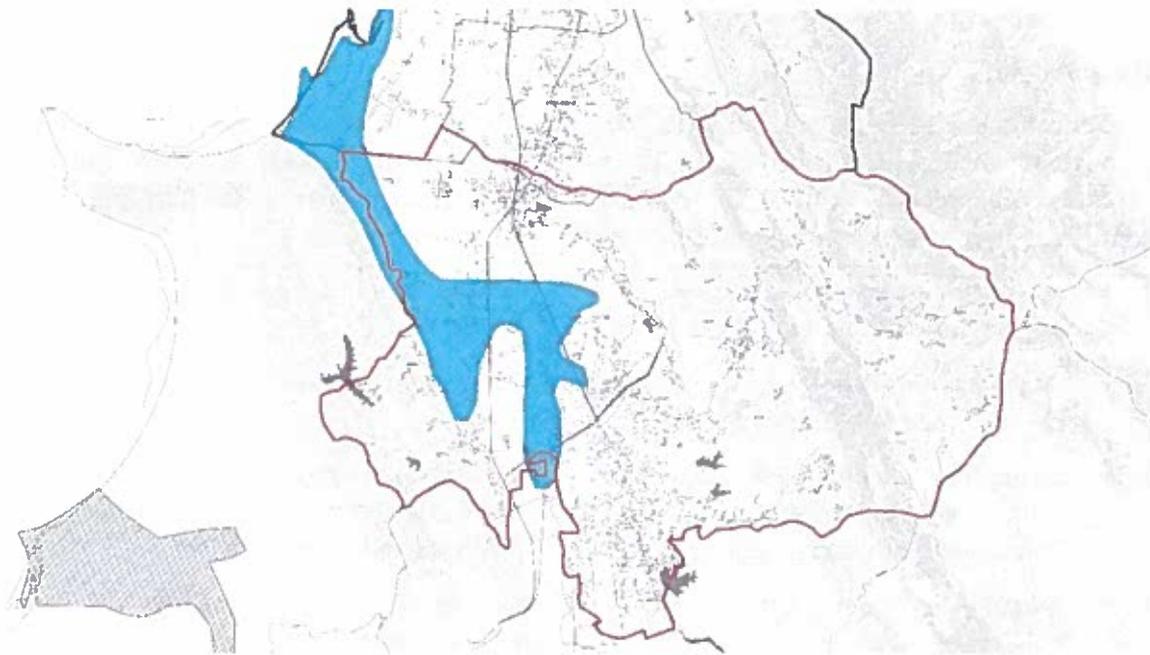

Figura 4.24 Zona me risk përmytjeje

Ky konceptim jo-strukturor është pranuar gjerësisht, sepse ai zvogëlon nevojën për ndërtimin e strukturave të shtrenjta për kontrollin e plotave si dhe kërkesën për financimin e zhdëmtimeve nga katastrofat.

Siç u përmend edhe më sipër plotat janë një dukuri e natyrshme në kushtet fiziko-gjeografike të vendit tonë që karakterizohet prej një relievi shume malor, prej rrebeshesh e shirash me intensitet shumë të lartë, me lumenj me shpate shumë të pjerrët etj. Në këto kushte mund të merren masa vetëm për zvogëlimin e pasojave të dëmshme të shkaktuara nga përmbytjet e plotave.

Këto masa mund të klasifikohen në dy lloje: masa afat-shkurtra dhe masa afat-gjata.

Masa afat-shkurtra

Masat afat-shkurtra janë masa që konsistojnë në punime të karakterit lokal, me kosto relativisht të vogël dhe që mund të kryhen brenda një stine apo viti. Ato konsistojnë në punime mirëmbajtjeje si dhe në masa organizative që synojnë të paralajmërojnë organet përkatëse dhe popullsinë sa më parë të jetë e mundur. Në mënyrë të përmbledhur këto masa janë:

- Masa për përmirësimin e punës të sistemit të kanaleve, sidomos atyre të ujërave të larta dhe hidrovorëve.
- Organizimi i Shërbimit të Paralajmërimit të përmbytjeve, nëpërmjet ngritjes së një rrjeti minimal hidrometeorologjik, që do të informojë në mënyrë të rregullt organet shtetërore mbi reshjet dhe gjendjen e lumenjve në raste përmbytjesh.

Masa afatgjata

Këto masa kanë të bëjnë në radhë të parë me hartimin e një Strategjie Kombëtare për Menaxhimin e Zonave me Rrezik të Lartë Përmbytjeje. Kjo strategji bazohet mbi ligjin përkatës mbi emergjencat, i cili ngarkon institucionet përkatëse të hartojnë Plane Kombëtare apo Rajonale për menaxhimin e këtyre zonave si psh.:

- Përcaktimi i zonave me rrezik të lartë përmbytjeje dhe i dëmeve që shkaktohen nga përmbytjet me madhësi të ndryshme
- Organizimi i fushatave për sensibilizimin dhe ndërgjegjësimin e popullatës dhe organizatave publike për dëmet nga përmbytjet
- Evidentimi i gjendjes së argjinaturave dhe marrja e masave të nevojshme për rehabilitimin dhe eventualisht ndërtimin e argjinaturave në të dy brigjet e lumenjve, ku ende ato nuk janë ndërtuar plotësisht (pjesërisht në Ishëm).
- Mbrojtja e zonave me erozion të theksuar qoftë me prita malore, qoftë me pyllëzime, ndërtimi i rezervuarëve në pjesën e sipërme të lumenjve, masa këto që do të ndikojnë në zvogëlimin e plotave në lumenjtë.
- Studimi i normave ekzistuese të modulit të kullimit të tokave me synim rillogaritjen e tyre dhe rritjen e kapacitetit të hidrovorëve.

4.1.7 Zonimi makrosizmik dhe në varësi të rëndësisë, zonimi mikrosizmik;

Vlerësimi i rrezikut sizmik të rajoneve të ndryshme të prekur nga tërmetet, është bërë një drejtim i preferuar i sizmologjisë kryesisht gjatë tre-katër dekadave të fundit. Në vitin 1979, pas një pune relativisht të gjatë u realizua studimi “Rajonizimi Sizmik i Republikës së Shqipërisë” së bashku me hartën përkatse në shkallën 1:500.000 (Sulstarova, Koçiaj, Aliaj, 1980), e cila u miratua me VKM Nr.371 dt. 20.12.1979. Që nga ajo kohë e në vazhdim Harta e Rajonizimit Sizmik e Shqipërisë në shkallën 1:500.000 është pjesë integrale e Kushteve Teknike të Projektmeve e Ndërtimeve Antisizmike – KTP N2-1989.

Harta e Rajonizimit Sizmik e Shqipërisë paraqet efektin maksimal sipërfaqësor të pritshëm për kushte mesatare trualli, të shprehur në intensitetin bazë të përcaktuar sipas shkallës MSK-1964. Intensiteti bazë është konsideruar si intensiteti maksimal i vrojtueshëm në një pikë të dhënë për një periudhë kohore të caktuar në të ardhmen.

Në Hartën e Rajonizimit Sizmik të Shqipërisë janë dalluar tre kategori zonash: zonat me intensitet bazë të lëkundjeve VIII, VII e VI ballë; brënda zonave VIII ballëshe për kushte të këqia trualli, të përmëndura më lart, janë dalluar zona me intensitet të pritshëm IX ballë si në Vlorë, në afërsi të Lushnjës, në Durrës, në Korçë, në Pogradec, në Gollobordë e në Shkodër (kufijtë e këtyre zonave paraqiten me izovija të ndërprera).

Në vitet ‘90, me zhvillimin teorik të analizës së rrezikut sizmik dhe mundësitë kompjuterike, në Shqipëri u realizuan një sërë analizash të rrezikut sizmik duke përdorur si përfaqsimin deterministik ashtu dhe atë probabilitare.

Në vitet 1998-2003, në kuadrin e projektit të NATO-s “Sizmotektonika dhe rreziku sizmik i Shqipërisë”, në bashkëpunim me Departamentin e Gjeofizikës të Universitetit Aristotel të Selanikut, u realizua për herë të parë një analizë e plotë e rrezikut sizmik të vendit duke përdorur metodën probabilitare.

Ka pak vite që doli në qarkullim materiali teknik “Sizmiciteti, sizmotektonika dhe vlerësimi i rrezikut sizmik në Shqipëri”¹, në të cilin përfshihet përvoja mbi 40 vjeçare e studimeve në fushën e sizmologjisë, jepen përfundime të arritura nëpërmjet debatit shkencor e hulumtimit të thellë dhe kulmohet me formën më të plotë të rrezikut sizmik të vendit, një dokumentacion me rëndësi praktike për ndërtimet në Shqipëri. Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar për Shqipërinë (2010) duhet të shërbejë si bazë për kodin e ri antisizmik të ndërtimeve në vendin tonë.

Për vlerësimin e potencialit sizmik të territorit të Bashkisë të Krujës është përdorur metoda probabilitare. Për llogaritjen probabilitare të rrezikut sizmik të Shqipërisë kemi aplikuar metodologjinë Cornell-McGuire (McGuire, 1993)². Sizmiciteti i vendit tonë është karakterizuar nëpërmjet modelit të zonave të burimeve sizmike.

Sipas EC 8, strukturat në rajonet sizmike duhet të projektohen dhe ndërtohen në mënyrë të tillë që të kënaqin këto dy kërkesa themelore:

1. Kërkesa e mos-shëmbjes, dhe
2. Kërkesa e kufizimit të dëmtimeve.

¹ “Sizmiciteti, sizmotektonika dhe vlerësimi i rrezikut sizmik në Shqipëri” Sh. Aliaj, S. Koçiu, Betim Muço, Eduard Sulstarova, 2010, botim i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë

² Për këtë qëllim është përdorur softi EZ-FRISK 7.12, produkt i Risk Engineering Inc.Colorado, USA

Pra, për të plotësuar këto dy kërkesa të Eurokodit 8, llogaritjet e rrezikut sizmik të Shqipërisë janë kryer për dy nivele probabiliteti:

- 10% probabilitet tejkalimi në 50 vjet (10%/50), ose 0,0021 në vit, që i korespondon një tërmeti me periodë përsëritje 475 vjet, dhe
- 10% probabilitet tejkalimi në 10 vjet (10%/10), ose 0,0105 në vit, që i korespondon një tërmeti me periodë përsëritje 95 vjet.

Pra, në llogaritjet e rrezikut sizmik për truall shkëmbor, shpejtimi (akseleracioni) maksimal i truallit - PGA si dhe shpejtimet spektrale - SA për shuarje 5 % përcaktohen për dy perioda të përsëritjes të tërmeteve: 475 e 95 vjet, për të cilat ndërtohen edhe hartat përkatëse të rrezikut sizmik. Bazuar në këtë metodikë është bërë edhe vlerësimi i rrezikut sizmik të territorit të Bashkisë të Krujës që paraqitet në vijim.

Sizmiciteti i Shqipërisë dhe veçanërisht i territorit të bashkisë të Krujës

Në zonimin sizmik mbarëbotëror, Shqipëria zë vënd në brezin sizmik Alpin-Mesdhetar, i cili është ndër me aktive ne botë. Në këtë brez, pjesa më aktive nga pikpamja sizmike është Egjeu dhe zona rrethuese e tij, ku bëjnë pjesë Greqia, Shqipëria, Mali i Zi, Maqedonia, Bullgaria Jugore dhe Turqia Perëndimore. Çdo vit në këtë rajon (34-43° N; 18-30° E), ndodh të paktën një tërmet me $M > 6.5$ (Papazachos, 1989).

Shqipëria është një ndër vendet më sizmoaktivë në Evropë. Shumica e tërmeteve të fortë ndodhin në 3 breza sizmike mirë të përcaktuar, si vijon:

- Brezi tërmetor Adriatiko-Jonik në buzën lindore të mikroplakës së Adrias me shtrirje veriperëndim-juglindje;
- Brezi tërmetor Peshkopi-Korçë me shtrirje veri-jug, dhe
- Brezi tërmetor Lushnjë-Elbasan-Dibër me shtrirje veri-lindore³.

Epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen kryesisht gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive⁴

Sizmiciteti i Shqipërisë karakterizohet nga një mikroaktivitet sizmik intensiv ($1.0 < M \leq 3.0$), nga shumë tërmete të vegjël ($3.0 < M \leq 5.0$), nga tërmete të rrallë me madhësi mesatare ($5.0 < M \leq 7.0$) dhe shumë rrallë nga tërmete të fortë ($M > 7.0$). Përgjithësisht tërmetet e Shqipërisë dhe rajoneve përreth kanë vatra të cekta, thellësia e të cilave shkon nga 10-25 km.

³ Sulstarova etj., 1980; Aliaj, 2003b

⁴ Sh. Aliaj, 1988.

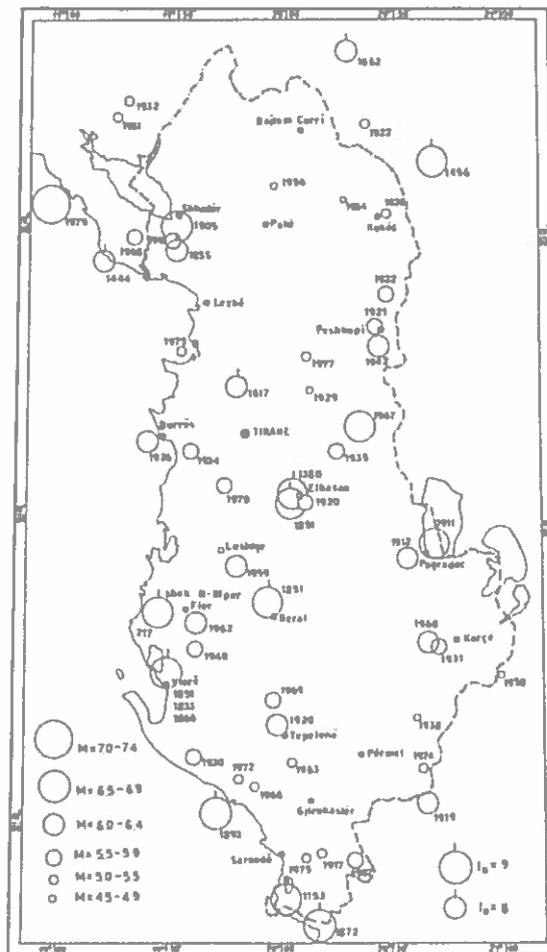

Figura 4.25 Harta e epiqëndrave të tërmeteve karakteristike⁵

Territori i Bashkisë të Krujës zë vend në shtrirje përgjatë brezit tërmetor Adriatiko-Jonik, tërmetet e fuqishëm të të cilit kanë kushtezuar potencialin sismik të saj. Më posht po japim prshkrime të shkurtëra për disa nga tërmetet më të fortë që kanë goditur Shqipërinë nga rajoni i Durrësit deri në Shkodër e nga deti Adriatik në kufirin lindor; tërmetet që kanë influencë më të drejtpërdrejtë me Bashkinë e Krujës.

Tërmetet e vitit 1905 (Tërmetet e Shkodrës)

Përfaqësojnë një nga seritë më të mëdha të tërmeteve të fortë të zonës së Shkodrës. Intensiteti i lartë, numri i madh i pasgoditjeve, pasojat e goditjes kryesore dhe pasgoditjeve më të forta kanë qënë objekt i shumë studimeve sizmologjike⁶

Goditja më e fortë ka ndodhur në 1 qershor 1905. Magnituda e këtij tërmeti është përcaktuar $M_S=6.6$; dhe intensitet mbi 9 balje; shkaktoi dëmtime të rënda në njerëz dhe pasuri në Shkodër dhe fshatrat përreth (veçanërisht në fshatrat në jug- perëndim të Shkodrës). Janë shkatëruar plotësisht rreth 1500 shtëpi banimi vetëm në qytetin e Shkodrës; të gjitha shtëpitë e tjera të këtij qyteti u dëmtuan rëndë; u demtua edhe kalaja e Rozafes.

⁵ Nga Aliaj, 1979

⁶ S. Koçiaj e E.Sulstarova, 1980

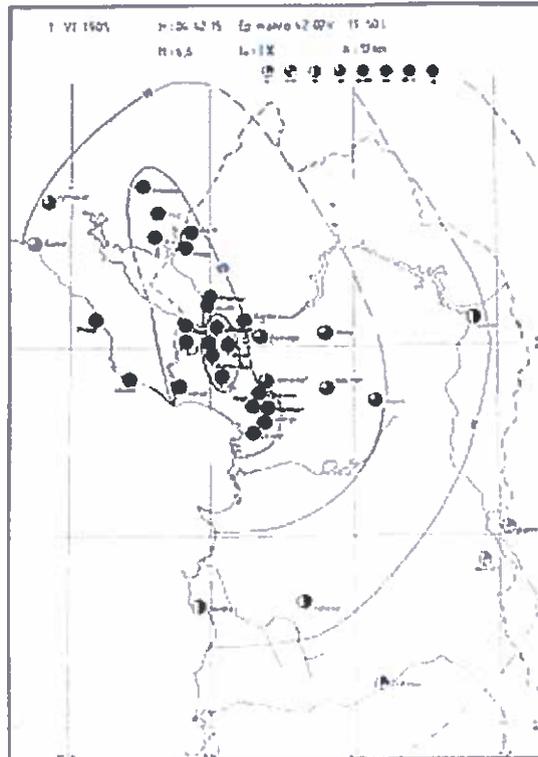

Figura 4.26 Harta e izoseistev të tërmetit të 1 Qershorit 1905

Ky tërmet shkaktoi rreth 200 të vdekur dhe 500 të plagosur. Lëkundjet e këtij tërmeti në zonën e Bashkisë të Krujës janë vlerësuar me intensitet 8 ballë.

Tërmeti i 18 Dhjetorit 1926

Në dhjetor të vitit 1926 Durrësi dhe rajonet rreth tij u goditën nga një seri tërmetesh shumë të fortë. Goditja e parë e fortë ndodhi më 16 dhjetor; ajo u pasua nga goditje të tjera të forta më 17 dhjetor. Më 17 dhjetor, ndodhi një goditje e fortë, e cila u pasua nga një goditje më e fuqishme që demtoi Durrësin, Shijakun e Ishmin; u shkatërruan dhe u dëmtuan shumë shtëpi. Kjo goditje kishte magnitudë $M_s=5.8$; ajo u shoqërua me shumë goditje të tjera. Me 18 dhjetor u regjistrua një goditje tjetër me magnitudë $M_s=6.2$. Kjo goditje shkatërroi e dëmtoi shumë rëndë shumë godina në Durrës, Kavajë e Shijak se dhe në fshatrat rreth tyre. Në shkallën e dëmtimit padyshim kanë influencuar dhe goditjet e forta që paraprinë atë. Në Kavajë u dëmtuan rëndë të gjitha shtëpitë dhe u këputën minaret e xhamive. Midis Durrësit e Shijakut pati dukuri të lëngëzimit të truallit të shfaqura me shatërvane me ujë të nxehtë e sulfur dhe pseudovullkane balte, rere e ujë.

Tërmeti u ndje shumë fort në Tiranë ku populli doli në panik nga shtëpitë; u ndje fort në Shkoder, Berat, Lushnjë, Elbasan. Në Itali u ndje 5 ballë në Pulje; ndërsa në Greqi 4 ballë në Janinë e Korfuz. Intensiteti i tërmetit është vlerësuar 9 ballë të shkallës MSK-1964, Ky tërmet është shoqëruar nga shumë pasgoditje të cilat vazhuan edhe gjatë vitit 1927.

Intensiteti i këtij tërmeti në zonën e Bashkisë të Krujës ka qenë deri 7 ballë të shkallës MSK-1964.

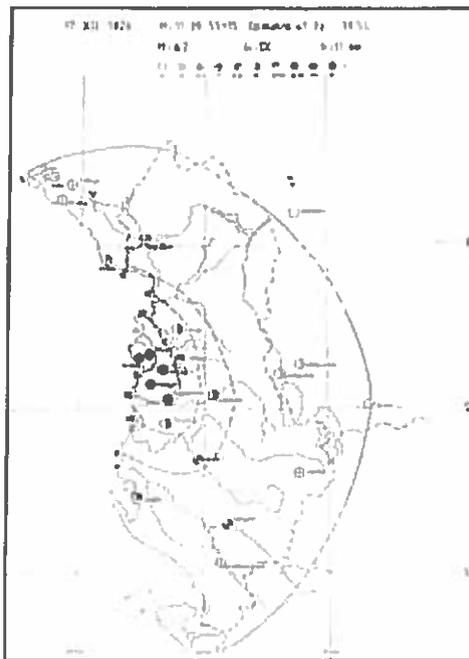

Figura 4.27 Harta e izosejsteve të tërmetit të 17 dhjetorit 1926

Tërmeti i 30 Nëntorit 1967

Tërmeti i 30 Nëntorit 1967 pati një magnitudë $M_S=6.6$ dhe intensitet 9 balles dhe dëmtoi rëndë rrethet e Dibrës dhe të Librazhdit si dhe një pjesë të territorit të Maqedonisë perëndimore. Në rrethet e Dibrës dhe të Librazhdit nga ky tërmet u prekën 13 lokalitete me 177 fshatra, vdiqën 12 veta dhe u plagosën 174 të tjerë.

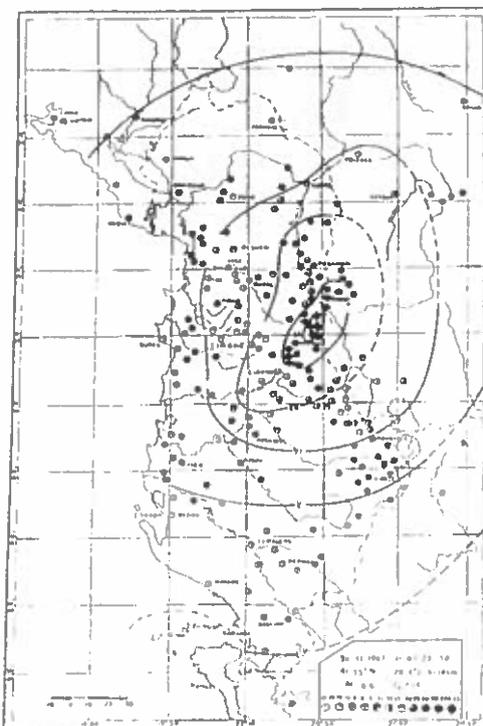

Figura 4.28 Harta e izosejsteve të tërmetit të 30 Nëntorit 1967

Viktima në njerëz pati edhe në territorin e Maqedonisë Perendimore. Ky tërmet është shoqëruar nga më shumë se 1200 pasgoditje. Ky tërmet është ndjerë në zonën e Bashkisë të Krujës si një lëkundje 5-6 ballëshe⁷.

Tërmeti i 15 Prillit 1979

Tërmeti i 15 Prillit 1979 (tërmeti i zones kufitare Shqiperi-Mali i Zi), është një nga më të fortët që ka goditur gadishullin e Ballkanit gjatë shekullit të XX-të. Magnituda e tij është llogaritur $M_s=7.2$ dhe intensiteti në epiqendër është vlerësuar 9-10 ballë të shkallës MSK-1964. Epiqendra e këtij tërmeti është në bregdetin Adriatik, pranë Petrovacit, në Mal të Zi. Shumë paragoditje e kanë paraprirë këtë tërmet rreth dy javë para goditjes kryesore të 15 Prillit, kurse pasgoditjet vazhduan për rreth 9 muaj. Pasgoditja më e fortë është ajo e 24 Majit 1979, me magnitudë $M_s=6.3$. Intensiteti i këtij tërmeti në epiqendër është 8 ballë (MSK-64). Goditja kryesore e 15 Prillit shkaktoi 35 të vdekur dhe 382 të plagosur në Shqipëri. Më shumë se 100.000 banorë mbetën pa shtëpi. U shkatëruan pothuajse plotësisht 17.122 shtëpi banimi dhe objekte social-kulturore. Dëmet më të mëdha në njerëz dhe të mira materiale u shkaktuan në bregdetin Malazet. Tërmeti i 15 Prillit 1979 u ndie fort në të gjithë territorin e Shqipërisë. Lëkundjet e këtij tërmeti shkaktuan dëmtime edhe në rrethin e Krujës; intensiteti i lëkundjeve në Bashkinë e Krujës ka arritur 8 ballë⁸.

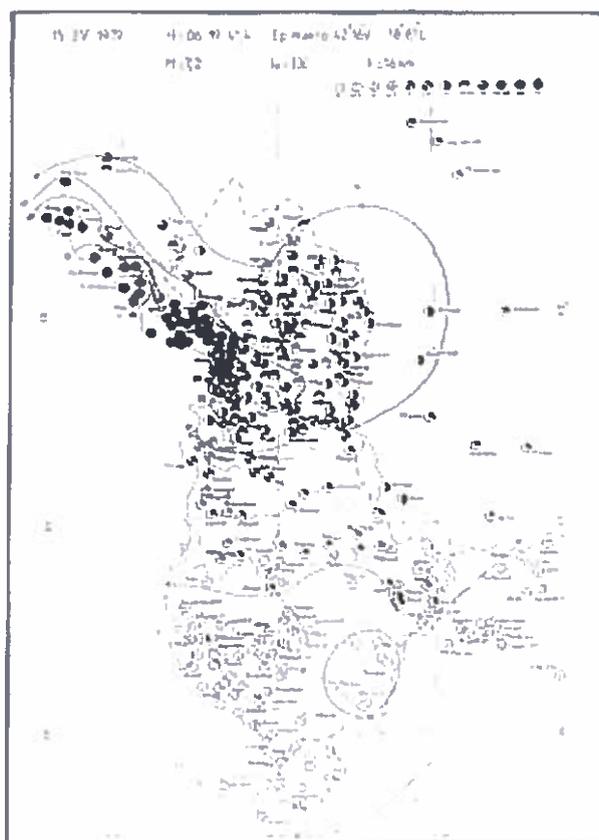

Figura 4.29 Harta e izoseisteve të tërmetit të 15 Prillit 1979

⁷ E.Sulstarova, S. Koçiaj, 1975, 1980

⁸ E. Sulstarova, B. Muço, 1980

Vendosja gjeologjike e neotektonike krahinore

Orogjeni shqiptar, pjesa më jug-perendimore e pllakës Euroaziatike, konvergjent me mikropllakën e Adrias, ndahet në dy treva me regjim tektonik ndryshëm: treva e jashtme me regjim shtypës, që përfshin pjesën bregdetare të tij, ku zë vend zona e Bashkisë të Krujës, dhe treva e brendëshme me regjim zgjerues, që zë vend në brendësi të vendit.

Katër njësitë e mëdha neotektonike janë shënuar në hartë me numra: 1. Njësia e brendëshme, 2. Njësia e jashtme (02: sektorët detar të saj), 3. Ultësira anësore Pranadriatike (03: sektori detar i saj), 04. Platforma në detet Adriatik e Jon (04a: Platforma Apuliane, 04b: Baseni Shqiptar).

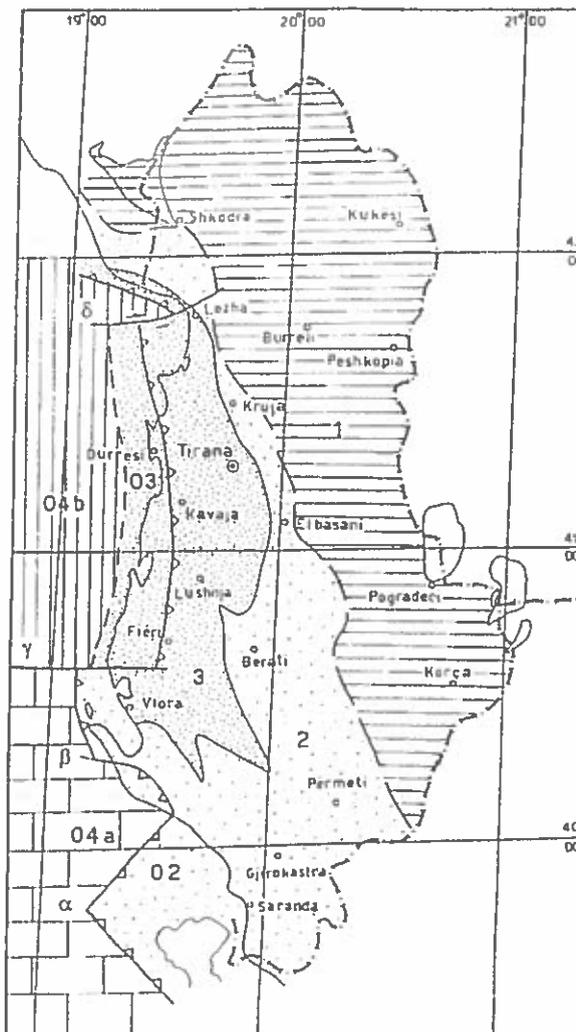

Figura 4.30 Harta e zonimit neotektonik (Pliocen-Kuaternar) të Shqipërisë⁹

Si periudhë neotektonike është pranuar ajo Pliocen-Kuaternare që i korespondon ngritjes së fuqishme e progresive në rajonin Mesdhetar në përgjithësi, dhe në Shqipëri në veçanti¹⁰. Fillimi i periudhës neotektonike shënohet qysh në Pliocen me tektonikën në zgjerim që kapi trevën e brendëshme dhe krijoi atje struktura horst-grabenore. Fusha e sotme e sforcimeve

⁹ Sh. Aliaj 2000

¹⁰ Sh. Aliaj 1994

tektonike është studjuar mirë nëpërmjet aplikimit të metodës mikrotektonike¹¹ dhe zgjidhjeve të mekanizmit fokal të tërmeteve¹². Boshti mesatar i shtypjes në trevën e jashtme ka orientim VL-JP (azimut mesatar 225°), ndërsa boshti mesatar i tërheqjes në trevën e brendëshme është VVP-JJL (azimut mesatar 340°)¹³. Balli i orogjenit Shqiptar pritet e spostohet, nga jugu në veri, nga shkëputjet e tipit shtytës Ishulli Othon-Dhërmi (α), Gjiri i Ariut-Dukat (β), veriu i Ishullit të Sazanit (γ), dhe Gjiri i Drinit-Lezhë (δ).

Zona sizmoaktive joniko-adriatike ku zë vend bashkia e Krujës

Sizmotektonika analizon lidhjen midis shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive dhe tërmeteve të gjeneruar prej tyre. Epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen kryesisht gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive (Aliaj, 1988).

Në hartën sizmotektonike të Shqipërisë janë paraqitur shkëputjet aktive me tipin e deformacionit dhe kronologjinë e aktivitetit të tyre, epiqëndrat e tërmeteve sipas magnitudës, si dhe izovijat e intensiteteve maksimale të vrojtuar.

Dy zona gjatësore dhe dy zona tërthore të shkëputjeve aktive evidentohen mire në orogjenin Shqiptar, si vijon:

1. Zona Joniko-Adriatike e shkëputjeve mbihipëse me shtrirje VP deri afersisht VVP,
2. Zona Peshkopi-Korçë e shkëputjeve normale grabenore me shtrirje V-J,
3. Zona Shkodër-Tropojë e shkëputjeve normale me shtrirje VL,
4. Zona Elbasan-Dibër e shkëputjeve normale me shtrirje VL.

Zona Joniko-Adriatike e shkëputjeve mbihipëse ku zë vend Bashkia e Krujës është zona më e gjatë, që ndiqet për shumë qindra km përgjatë bregdetit Adriatik e Jonian, edhe jashtë territorit tonë, dhe ndahet në tre segmente nëpërmjet tërthoreve Shkodër-Pejë dhe Vlorë-Tepelenë, si vijon:

- a) Segmenti verior me shtrirje perendimore-veriperendimore përmban shkëputje para-Pliocenike mbihipëse në shtypje të pastër të zonës Kruja (Dalmate).
- b) Segmenti qendror me shtrirje veriore deri veri-veriperendimore përbëhet nga shkëputje pas-Pliocenike mbihipëse në shtypje oblike të Ultësirës Pranadriatike dhe të zonës Kruja.
- c) Segmenti jugor me shtrirje VP përbëhet nga shkëputje para-Pliocenike mbihipëse në shtypje të pastër kryesisht të zonës Jonike.

Zonat e shkëputjeve aktive janë pikërisht zonat sizmoaktive (zonat ku gjenerohen herë pas here tërmetet), të konfirmuara nga fakti se epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive.

¹¹ Aliaj, 1988; Tagari, 1993

¹² E. Sulstarova, 1986; B, Muço, 1994

¹³ Sh. Aliaj, 1988; E, Sulstarova, 1986

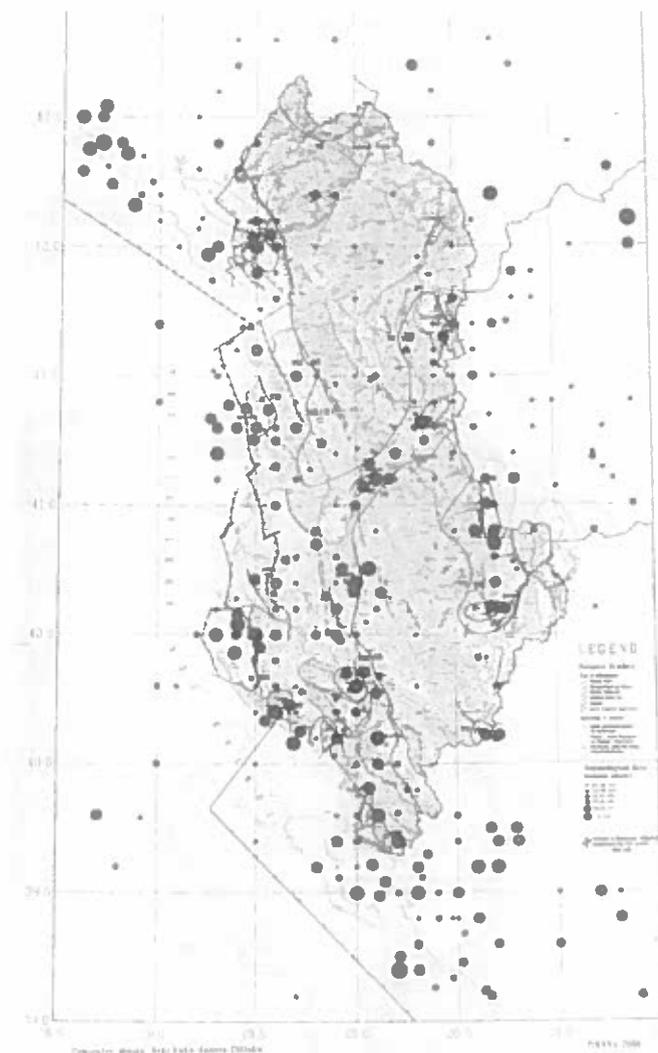

Figura 4.31 Harta sizmotektonike e Shqipërisë në shkallë 1: 500.000

Në hartën sizmotektonike përvijohen qartë zonat e shkëputjeve kryesore sizmoaktive në Shqipëri me potencialin e pritshëm sizmik. Dy nga zonat e shkëputjeve sizmoaktive gjatësore: Joniko-Adriatike dhe Peshkopi-Korçë (zona sizmoaktive e Drinit, siç quhet ndryshe), dhe zona e shkëputjeve tërthore Lushnjë-Elbasan-Dibër paraqesin zonat sizmoaktive me potencialin sizmik më të lartë.

Zona e Bashkisë të Krujës, që bën pjesë në zonën sizmoaktive Joniko-Adriatike, vlerësohet me potencial sizmik me magnitudë 6.0-7.0 ballë shkalla Rihter dhe intensitet epiqendror 8-9 ballë MSK-64.

Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar i zonës të bashkisë të Krujës

Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar i zonës ku zë vend Bashkia e Krujës është bazuar në studimin e rrezikut sizmik probabilitar për Shqipërinë, i botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë në vitin 2011¹⁴

¹⁴ Ky studim është përgatitur nga Prof. Sh. Aliaj, S. Koçiu, B. Muço dhe E. Sulstarova (Aliaj etj., 2010).

Vlerat e shpejtimit maksimal të truallit - PGA dhe të shpejtimit spektral - SA janë llogaritur për truall shkëmbor, për dy nivele probabiliteti:

- 10 % probabilitet tejkalimi në 10 vjet
- 10 % probabilitet tejkalimi në 50 vjet

(koha e ekspozimit ose e jetëgjatësisë ekonomike), që u korespondojnë dy periodave të përsëritjes të tërmeteve: 95 vjet dhe 475 vjet, në përputhje të plotë me EC 8).

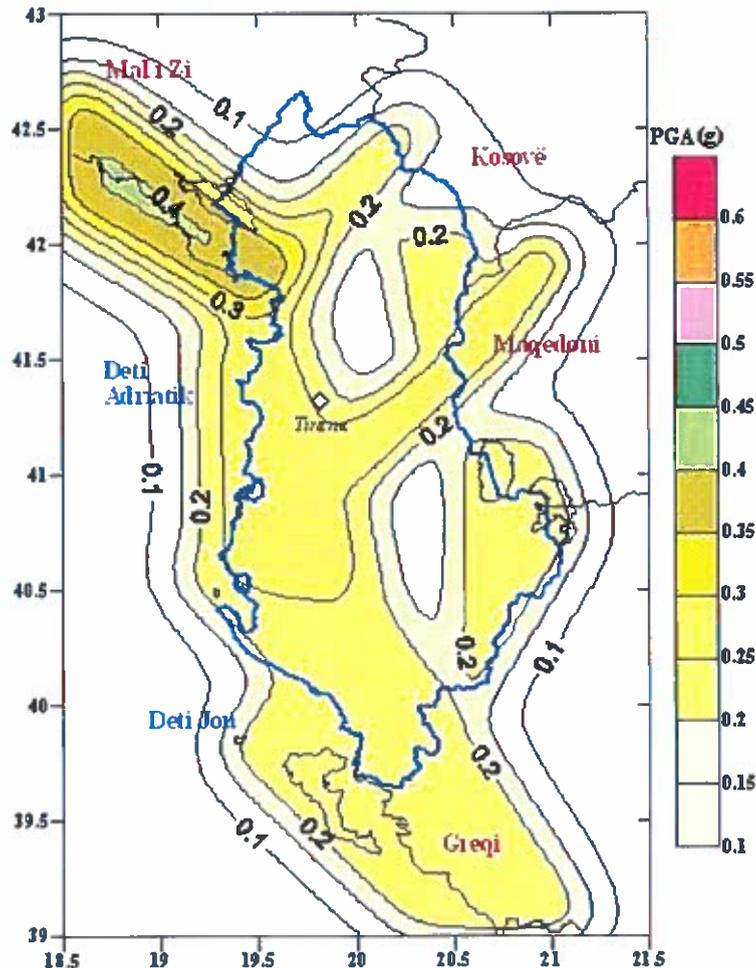

Figura 4.32 Harta e PGA për Shqipërinë në truall shkëmbor, me RP 475 vjet

Rezultatet e rrezikut sizmik probabilitar për Shqipërinë janë llogaritur me relacionin e shuarjes të lëkundjeve të forta të Sadigh etj., për zonat perendimore të burimeve sizmike me rregjim shtypës dhe me relacionin e Spudich etj., për zonat lindore me rregjim zgjerues, dhe janë paraqitur në hartat e rrezikut sizmik.

Në Hartën e Rrezikut Sizmik probabilitar për periode përsëritje 475 vjet, vlerat e shpejtimit maksimal të truallit - PGA shkojnë nga 0.24g në jug të Shqipërisë, në 0.25-0.30g nga Vlora në Lezhë, ndërsa në Shqipërinë lindore shkojnë nga 0.20-0.22g nga Leskoviku në Korçë e Ohër dhe nga Kukësi në Peshkopi, në 0.20-0.29g gjatë tërthores nga Elbasani në Dibër-Tetovë e Gostivar, dhe në 0.20-0.30 g gjatë tërthores nga Tropoja drejt Shkodrës. Vlerat më të ulta të PGA 0.12-0.15 g janë marrë në zonën e Mokrës dhe në Mat-Mirditë e Has-Gjakovë, dhe në vlera nga 0.07-0.15 g në skajin më verior të vendit, nga Vermoshi drejt Dukagjinit.

Siç shihet nga harta e rrezikut sizmik probabilitar për periodë përsëritje 475 vjet, vlerat më të larta të shpejtit maksimal të truallit - PGA janë në pjesën bregdetare perendimore të vendit, ku balli i orogjenit në regjim shtypës kolizon me mikroplakën e Adrias, si dhe gjatë tërthoreve Elbasan-Dibër-Tetovë dhe Shkodër-Tropojë.

4.1.8 Evidentimi i problemeve mjedisore, hotspote, burimet e ndotjes dhe ndikim në shëndetin publik.

Aktivitetet me impakt mjedisor

Ndotësi kryesor i Bashkisë Krujë ndër vite është cilësuar aktiviteti i furrave të shuarjes së gëlqeres. Këto veprimtari ndikojnë negativisht në mjedis duke krijuar ndotje në tokë, ujë dhe ajër. Këto aktivitete vepronin në mënyrë të pakontrolluar duke mos respektuar asnjë normë për mbrojtjen e mjedisit. Në vitin 2013 u krye një aksion për mbylljen e këtyre aktiviteteve pasi u cilësuan si tejet ndotës dhe krejtësisht jashtë standardeve të përcaktuara në legjislacionin mbi mjedisin.

Shpyllëzimi është një faktor kryesor përse i përket ndikimit në mjedis, pasi ndikon në cilësinë e ajrit, si edhe në rritjen e shkallës së erozionit.

Shpyllëzimi fatmirësisht nuk është një fenomen që është i përhapur masivisht Bashkinë Krujë, por nuk përjashtohen raste sporadike të shpyllëzimeve nga banorë të zonës për përdorim vetiak.

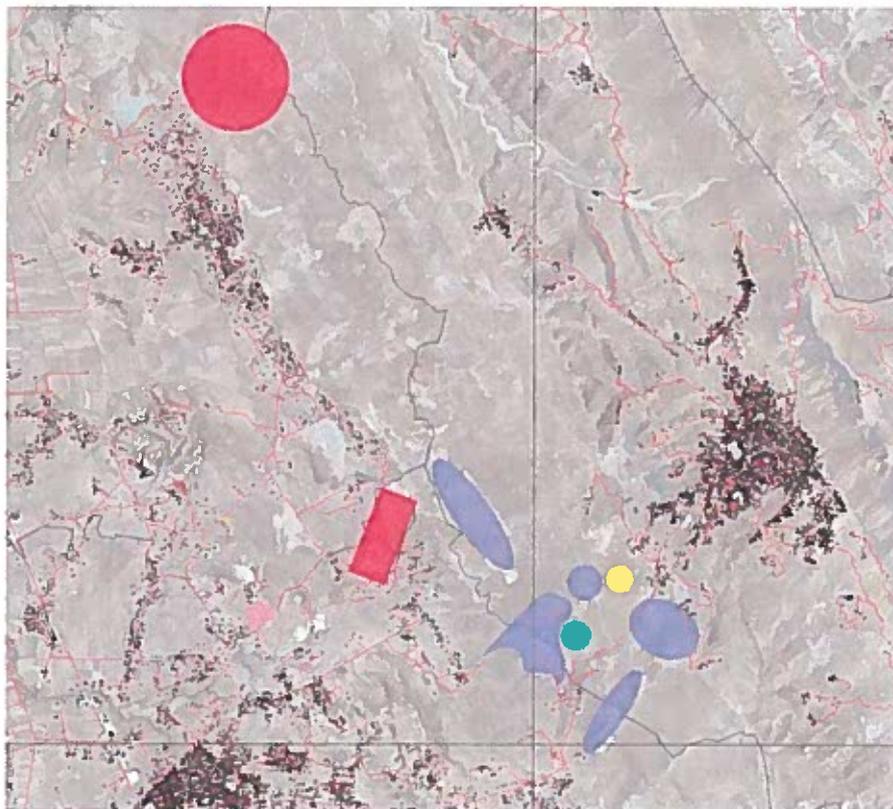

Figura 4.33 Aktivitetet me impakt mjedisor

Guroret kanë potencial ndikimi negativ në mjediset ujore, kryesisht nëse ndodhen afër burimeve ujore, pasi aktiviteti i shfrytëzimit në gurore mund të çojë në ndryshimin e cilësisë së ujit të pijshëm për shkak të penetrimit në thellësi të ujërave të shplarjes që përdoren në gurore, si dhe ndotësve të tjerë. Gjithësesi, impakti më evident i guroreve në mjedis, është ai i ndryshimit të peisazhit. Vlen për t'u përmendur edhe fakti që ky lloj aktiviteti mund të ndikojë negativisht edhe në cilësinë e ajrit. Në hartën shoqëruese të këtij raporti guroret shënohen me ngjyrë vjollcë.

Qendra e stokimit të mbetjeve urbane: Bashkia Krujë aktualisht ka vetëm një pikë për depozitimin e mbeturinave urbane. Kjo pikë pozicionohet jashtë zonës urbane rrugës për në Krastë. Gjendja funksionale e saj është jo e mirë, pasi është e mbingarkuar. Në këtë pikë depozitimi, mbetjet vetëm depozitohen dhe nuk bëhet asnjë proces tjetër (ndarja e materialeve të riciklueshme, të rrezikshme etj, apo trajtimi i tyre). Kjo pikë në hartë është shënuar me ngjyrë të verdhë.

Gjithashtu Bashkia Krujë ka planifikuar të ndërtohet një pikë e re e grumbullimit të mbetjeve urbane dhe që të plotësojë kushtet për të qenë një qendër stokimi teknike. Zona e propozuar nga Bashkia Krujë është shënuar në hartë me ngjyrë bojë qielli.

Fabrikat e çimentos: Bashkia Krujë në territorin e saj ka 2 fabrika çimentoje. Fabrikat e çimentos në rast se nuk monitorohen mund të kenë impakt negative në mjedis. Impakti kryesor është në cilësinë e ajrit pasi fabrikat e çimentos gjatë procesit çlirojnë sasi të konsiderueshme të CO, SO₂, NO_x dhe gjithashtu ndikojnë në rritjen e sasisë së grimcave të pluhurit në ajër me diametër 10 mikrometër ose edhe më të vogël (PM₁₀). Në hartë, fabrikat e cimentos janë shënuar me ngjyrë rozë.

Fabrika e tullave: Në Bashkinë Krujë ka 1 fabrikë tullash. Fabrikat e tullave në rast se nuk monitorohen në mënyrën më të mirë mund të jenë burim ndotje për mjedisin përreth. Gjatë zhvillimit të aktivitetit të tyre, këto fabrika çlirojnë në sasi të mëdha: monoksid karboni (CO), okside të squfurit (SO_x), okside të azotit (NO_x) si edhe grimca të pluhurit në ajër me diametër 10 mikrometër ose edhe më të vogël (PM₁₀). Fabrikat e tullave janë shënuar në hartë me ngjyrë rozë të çelët.

Industria fasone e prodhimit të këpucëve: Në Bashkinë Krujë është shumë i zhvilluar biznesi fason. Për sa i përket pjesës së këtyre bizneseve që merren me prodhimin e këpucëve apo të prodhimeve të ngjashme prej lëkure, edhe pse produktet importohen të përgatitura vetëm për montim, është i nevojshëm trajtimi i efluentëve të këtyre industrivë të cilat janë të pasura me solventë apo kimikate të tjera të përdorura gjatë procesit. Trajtimi i këtyre efluentëve të ndotur mund të bëhet brenda teritorit të industrisë nëpërmjet impianteve të ndërtuara për këtë qëllim ose të evadohen dhe trajtohen nga një shoqëri e specializuar dhe e licencuar për të ushtruar trajtimin e mbetjeve.

Aeroporti " Nënë Tereza ": Përbën një nga burimet më të mëdha gjeneruese të ndotjes së ajrit, kryesisht nëpërmjet emetimit të gazeve serrë, si pasojë e përdorimit të sasive të mëdha të karburantit (kerosen).

Analiza mjedisore - Gjendja ekzistuese

Analiza mjedisore ka për qëllim të kontribuojë nga njëra anë në ruajtjen dhe rikuperimin e elementëve natyrorë që vijnë gjithmonë duke u zvogëluar për shkak të urbanizimit gjithnjë e më të shpejtë, dhe nga ana tjetër, favorizimin e zhvillimit të ekuilibruar në të gjithë sipërfaqen e territorit që përfshin PPV i Bashkisë Krujë.

Informacionet e nevojshme lidhur me PPV, alternativat e marra në shqyrtim, përcaktimi i ndikimeve mjedisore dhe socio-ekonomike si rezultat i aplikimit të PPV në territorin e planifikuar, do të jepen në vijim në Raportin Mjedisor.

Ndërsa më pas, Vlerësimi Strategjik Mjedisor si pjesë e PPV të Bashkisë Krujë, merr në konsideratë gjendjen ekzistuese të mjedisit në territorin e bashkisë, jep vlerësimin mjedisor për masat e propozuara nga PPV, përcakton fazat e monitorimit dhe indikatorët, institucionet përgjegjëse për procesin e monitorimit dhe risqet e pritshme të cilat mund të çojnë në mosrealizimin e masave.

Biodiversiteti

Flora kryesisht karakterizohet nga bimësi tipike për rajonet e Mesdheut si shkurret makje, pemë ulliri e egër dhe e kultivuar, pisha, lisi etj. Por kryesisht zonat kodrinore pranë fabrikave të industrisë së rëndë janë pothuajse të shkretuara nga bimësia si pasojë e shpyllëzimeve masive dhe prerjeve pa kriter. Gjithashtu edhe fauna në këto zona është pothuajse e dëmtuar, ku shumë popullata shpendësh si shapka, thëllëza apo mëllenja kanë migruar duke e varfëruar zonën. Brenda territorit të bashkisë ndodhen disa rezervuare ujore të cilët më parë përdorehin për sistemin e ujitjes, ndërsa sot janë lënë pas dore.

Bujqësia dhe blegtoria

Bashkia Krujë ka hapësira të mëdha me toka bujqësore të cilat janë të pasura më tre elementët kryesorë jetësorë për bimët si fosfor, kalium dhe azot dhe klasifikohen si toka bujqësore të pasura dhe të përshtatshme për kultivimin e pemëve frutore, perimeve dhe vreshtarisë. Ndërsa blegtoria karakterizohet nga ferma individuale të cilat janë të alternuara në bujqësi dhe blegtori. Kryesisht blegtoria në këto zona kushtëzohet nga mundësia për kullotje, faktorë të tjerë dhe gjëndja jo e mirë shëndetësore e gjedhëve.

Ndotja akustike

Qyteti i Krujës, ai i Fushë Krujës dhe fshatrat përreth janë nën ndikimin e vazhdueshëm të zhurmave të shkaktuara nga aktivitetet e industrisë së rëndë, si fabrikat e çimentos dhe e tullave. Mospërdorimi i rregullt i silenciatorëve nga ana këtyre industrive ka çuar në ndotje akustike të madhe për zonat ku ato operojnë (mbi 55 dB gjatë ditës). Gjithashtu ndotje akustike në territor kemi edhe nga trafiku i rënduar në qendër të qendrave të banuara, si pasojë e automjeteve të rënda të cilat transportojnë lëndë ndërtimi.

Ndotja e ajrit

Burimet kryesore të ndotjes së ajrit vijnë nga emetimet e fabrikave të industrisë së rëndë (mungesa e filtrave) duke emetuar në ajër sasi të mëdha të PM10, (230 mg/m³), CO₂, SO₂, LNP etj. Një problem për ajrin e territorit janë edhe gropat ilegale të djegies së gëlqeres të cilat ndonëse janë mbyllur gjatë fushatave të ndërmarra ngë institucionet përkatëse, banorët i kanë hapur sërish për t'i përdorur si mjet jetese. Një pjesë e tyre përdorin si lëndë djegëse plastikën, goma apo materiale këpucësh, të cilat emetojnë në ajër lëndë toksike me

pasoja shumë të rënda jo vetëm në mjedis por edhe në shëndetin e njerëzve. Trafiku i rënduar i automjeteve në qytet, sjell një ndotje të madhe të qytetit nga emetimi i lëndëve djegëse fosile si CO_2 , SO_x , NO_x , etj. Gjithashtu një burim tjetër për ndotjen e sipërfaqeve tokësore është emetimi i elementëve ndotës si CH_4 dhe N_2O nga djegia e mbetjeve urbane (nga individë) dhe vetëndezja e tyre në fushë-depozitim dhe në pikat ilegale të territorit të bashkisë. Sasi të mëdha të këtyre elementëve sjellin probleme të mëdha në mjedis (ngrohje globale) dhe në shëndetin e njerëzve.

Ndotja e tokës

Një problematikë tjetër për territorin e Bashkisë Krujë është edhe ndotja e tokës nga burime të ndryshme. Së pari, është shpyllëzimi intensiv i kodrave të Krastës për nxjerrjen e lëndës së parë për fabrikat e industrisë së rëndë (çimento dhe tulla), duke sjellë varfërim të tokës dhe mundësi për dukuri erozioni dhe rrëshqitje dheu. Fushë-depozitimi i mbetjeve urbane është jashtë çdo standarti higjieno-sanitar; mungon shtresa izoluese me tokën, duke sjellë në këtë mënyrë depërtimin e liksivateve në shtresat e tokës. Gjithashtu në territor janë të përhapura edhe shumë pika ilegale të depozitimit të mbetjeve, duke sjellë edhe ndotjen e këtyre sipërfaqeve tokësore. Disa zona pranë brigjeve të lumenjve janë shumë të paqëndrueshme ndaj dukurisë së erozionit. Në qytetin e Fushë Krujës ndodhen zonat ish-industriale të cilat kanë më se 20 vjet që kanë dalë jashtë funksionit. Gjatë viteve, në sipërfaqen tokësore ku ato janë vendosur këto fabrika, janë emetuar lëndë të ndryshme ndotëse me origjinë nga llojet e industrisë kimike dhe industrisë së lehtë të zhvilluar. Gjithashtu një dukuri tjetër që ndikon edhe në ndotjen e tokës janë edhe gropat ilegale të gëlqeres. Përbërësit e gëlqeres (CaO) modifikojnë tokën duke e varfëruar atë nga vlerat e saj.

Ndotja e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore

Rrjeti i dëmtuar i kanalizimeve të ujërave të zeza është ndër burimet kryesore të ndotjes së sipërfaqeve ujore. Ato bashkohen më ujrat atmosferike (mungesë e rrjeteve separate) dhe derdhen të gjitha në rrjedhat natyrore në territor, duke dëmtuar ekosistemin ujqor të lumenjve, pasi shkarkimet e ujërave të përdorura urbane përmbajnë sasi të mëdha të amoniakut (NH_4^+) dhe joneve fosfat. Përqindja e lartë e këtyre elementëve ul sasinë e oksigjenit të tretur në ujë, rritjen e NBO dhe NKO duke sjellë eutrofizimin e ujërave.

Një burim tjetër për ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore janë mbetjet e ngurta urbane. Fushë-depozitimi i mbetjeve është jashtë çfarëdo lloj kushti higjieno-sanitar duke lejuar që liksivatet të depërtojnë në shtresat e tokës dhe në ujërat nëntokësore duke i ndotur ato. Gjithashtu brigjet e lumenjve janë kthyer në një vend depozitim mbetjesh, pasi jo vetëm bizneset që janë në të dy anët e tyre, por edhe banorët depozitojnë mbetjet atje. Ato transportohen nga rrjedha e lumit duke shtuar sasinë e lëndës së ngurtë në sipërfaqet ujore dhe ndotjen e tyre.

4.2 Analiza metabolike

4.2.1.1 Hyrje

Sipas përcaktimeve të VKM 671 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të territorit", analiza metabolike është pjesë e hartimit të strategjisë territoriale të PPV dhe një model për

analizën dhe identifikimin e flukseve të materialeve dhe energjisë brenda territoreve të caktuara. Në një vështrim të përgjithshëm, qyteti shihet si një organizëm i gjallë që ka nevojë për energji dhe burime për të funksionuar dhe që nga funksionimi i tij prodhohen mbetjet. Modeli krijon mundësinë e studimit të ndërveprimit midis sistemeve natyrore dhe njerëzore në një rajon. Kjo analizë studion flukset në territorin urban. Analiza zhvillohet përmes identifikimit të hyrjeve dhe daljeve kryesore në sistemin urban. Metabolizmi mund të përcaktohet si tërësia funksionale e proceseve sociale, ekonomike dhe teknike që ndodhin në qytete, si pasojë e rritjes së tyre, prodhimit të energjisë si dhe asgjësimit të mbetjeve. Analiza i shërben VSM duke ndihmuar identifikimin e ndotjes së ujërave dhe ajrit, shpërdorimin e burimeve, humbjen dhe degradimin e tokës, energjinë e nevojshme që harxhohet, si dhe lidhjen që kanë qytetet me periferinë. Ky është në thelb një bilanc i ndikimit të qytetit në mjedis që përcakton masa përmirësuese apo neutralizuese të ndikimit negativ. Praktikisht, metabolizmi i një sistemi urban është një përmbledhje e numrit të hyrjeve dhe daljeve (input-output) dhe mënyrës së përdorimit të ujit, energjisë, ushqimit, mbetjeve etj. në të.

Hyrjet në sistemin urban (toka, uji, ajri, energjia, burimet e tjera) ndryshojnë pasi kalojnë në të, duke u transformuar në dalje (mbetje dhe shkarkime në ajër, ujë dhe tokë). Nëpërmjet analizës kryhet bilanci i burimeve natyrore të shfrytëzuara (hyrjet), mënyrës së përdorimit të tyre dhe ndotjeve e humbjeve që shkaktohen në sistemin urban (daljet). Hyrjet dhe daljet e secilit fluks krijojnë një tablo të plotë të mënyrës së funksionimit të territorit, duke evidentuar potencialet dhe burimet që mundësojnë funksionimin e territorit si një i tërë. Strategjia e mbështetur në analizën metabolike, mbështetet mbi parimet e qëndrueshmërisë dhe ka për qëllim përmirësimin e sistemit urban.

Metabolizmi konsiderohet si një proces dinamik fluksesh në një vend të dhënë, në një moment të dhënë, në një stad të dhënë të zhvillimit urban, dinamikë e cila shpjegohet me konceptin e vazhdimësisë ekologjike. Me "vazhdimësi ekologjike" kuptohen proceset e ndryshimeve në strukturën e specieve të një bashkësie ekologjike përgjatë kohës; ky proces varet nga kushtet klimatike, tokës dhe ndërhyrjet njerëzore.

Fluksi i energjisë dhe ujit do të kenë një analizë paraprake në shkallë rajoni e më pas në shkallë bashkie meqenëse këto burime menaxhohen në rang kombëtar dhe nuk gjenerohen tërësisht në territorin e bashkisë. Sidomos burimet ujore, kalojnë në disa sisteme urbane (lumenjtë) duke mbartur me vete edhe ndotjen që shkaktohet nga këto sisteme.

Për matjen e flukseve është përzgjedhur metoda LCA (Life Cycle Assessment) e cila mundëson vlerësimin e ciklit të jetës së burimeve. Gjithashtu, LCA vlerëson ndikimet e mundshme mjedisore, që nga shkaku (fillimi) deri në eliminimin total të tyre.

4.2.1.2 Energjia dhe uji në rajon

Bashkia Krujë shtrihet ndërmjet Rajonit Qendror dhe atij Verior të vendit dhe në aspektin gjeografik dhe zhvillimor lidhet me bashkitë Shkodër, Lezhë, Kurbin, Durrës, Tiranë, Vorë dhe Kamëz. Në bilancin e energjisë dhe burimeve për bashkinë Krujë na duhet të konsiderojmë një rajon më të gjerë që mundëson një vlerësim të plotë e të qartë të flukseve

Table 4-3 Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend

Nr.	Hidrocentrali	Fuqia e instaluar (kË)	Kapaciteti prodhues vjetor (kËh)
1.	Ulëza (Mat)	25.000	120.000.000
2.	Shkopeti (Mat)	24.000	90.000.000
3.	Bistrica I (Sarandë)	22.500	100.000.000
4.	Vau i Dejës (Shkodër)	250.000	1.000.000.000
5.	Fierza (Tropojë)	500.000	1.800.000.000
6.	Komani (Pukë)	600.000	2.000.000.000

Hidrocentralet e vogla

Në shkallë vendi numërohen 70 hidrocentrale të vogla me kapacitete që renditen midis 20 dhe 9,200 kË. Vetëm 38 prej tyre janë funksionalë, ndërsa të tjerët janë jo operacionalë. Midis tyre, 32 hidrocentrale funksionojnë në bazë të kontratave koncesionare (kapacitet i instaluar 24.4 MË), 16 janë privatizuar dhe operojnë me një kapacitet të instaluar 2,047 MË dhe 22 janë pronë shtetërore me një kapacitet të instaluar 11 MË.

Qëllimi i ndërtimit të këtyre hidrocentraleve të vogla është furnizimi me energji i zonave të thella malore. Ato janë të tipit me derivacion dhe përdorin ujin e rrjedhave ujore në afërsi të tyre.

Burimet alternative

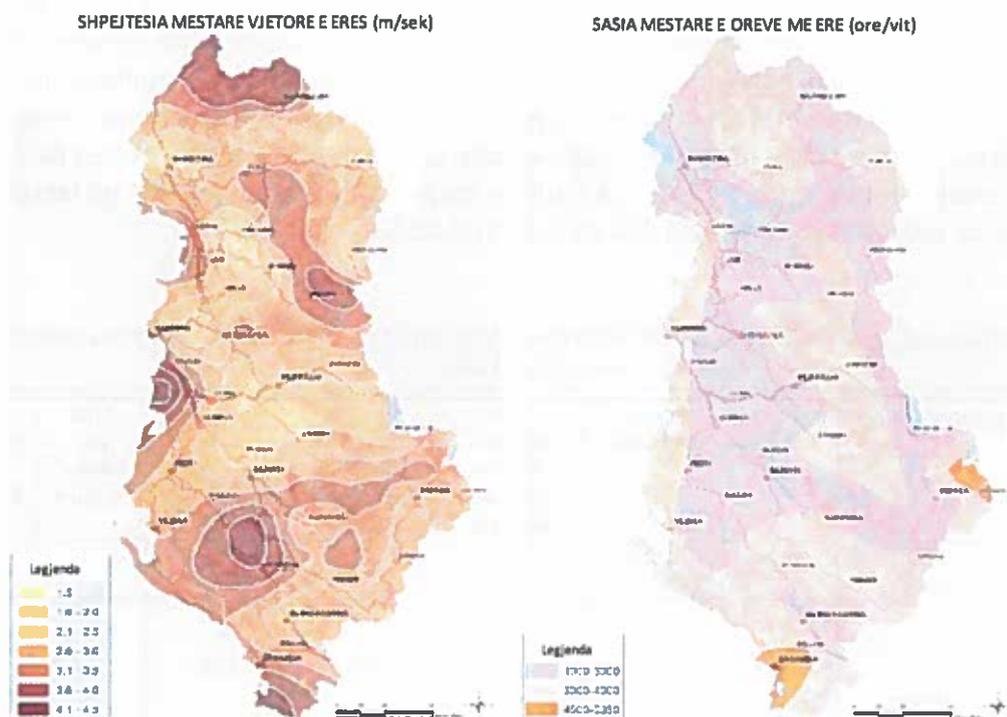

Figura 4.35 Ndarja në zona sipas shpejtësisë së erës dhe orëve vjetore

Burimet energjetike alternative janë shumë pak të shfrytëzuara. Energjia diellore, ajo e erës apo energjia gjeotermale nuk kanë gjetur ende përdorim të gjerë. Potencialisht, ka mundësi të mira për shfrytëzimin e këtyre tre formave të energjisë për bashkinë e Krujës. Zonat fushore të bashkisë kanë një potencial të lartë për përdorimin e energjisë së erës.

Energjia e erës përdoret për pompimin e ujit, mullinjtë me erë dhe në dekadat e fundit, vëmendja është përqendruar në prodhimin e energjisë elektrike. Makineritë që operojnë me energjinë e erës kanë një kapacitet të instaluar që ndryshon nga disa kË deri në 5 MË dhe po përdoren me sukses në zona të veçuara. Energjia e erës është një potencial i konsiderueshëm si burim energjie dhe është e shpërndarë njëtrajtësisht në çdo cep të botës. Mullinjtë me erë mund të instalohen shpejt dhe përdorin një sipërfaqe të vogël toke. Në shumicën e shteteve, instalimet e mullinjve me erë përballen me një shqetësim të përbashkët, mungesën e matjes së vazhdueshme të shpejtësisë së erës dhe me mungesën e erës së përhershme.

Për këtë arsye, shoqëritë e ndryshme që duan të investojnë në këtë sektor e kanë të vështirë të marrin një vendim nëse ia vlen të investohet në një rajon të caktuar pa këto të dhëna të domosdoshme. Të dhënat e marra nga stacione të ndryshme meteorologjike në Shqipëri janë të përafërta dhe jo shumë të besueshme, sepse nuk janë mbledhur me qëllimin specifik të matjes së energjisë së erës.

Ekzistojnë plane të mëdha për zhvillimin e energjisë së erës në Shqipëri në vitet e ardhshme me investime të konsiderueshme, me një total të centraleve të erës të licencuar me fuqi 1,300 MË.

Duke pasur si qëllim vlerësimin e potencialit të këtij burimi, është vlerësuar niveli i prodhimit të parqeve eolike të planifikuar për ndërtim në Shqipëri.

Disponueshmëria e parkut eolik ose faktori i ngarkesës (përqindja e kohës gjatë së cilës turbinat e erës janë në gjendje pune me ngarkesë të plotë), konsiderohet universalisht si problemi më i madh për energjinë e erës. Pasiguria mbi sasinë që do të prodhohë një park eolik është një sfidë më vete. Metodologjia e parashikimit dhe vlerësimet e burimeve të erës janë detyra të specialistëve. Matjet mesatare vjetore të erës ndërmjet 5.8 m/s deri në 7 m/s në zonat e kërkuara janë premtuese. Nga tabela e mëposhtme mund të shihet që faktorët e ngarkesës në mënyrë tipike variojnë nga 22 % deri në 25 %.

Table 4-4: Lista e parqeve eolike për të cilat është dhënë licenca për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike

Emri i shoqërisë	Vendndodhja	Kapaciteti i instaluar (MË)	Faktori i ngarkesës	Fuqia mesatare efektive gjatë një viti (MË)	Prodhimi vjetor (GËh, vlerësim i kompanisë)	Prodhimi vjetor (GËh, vlerësimi i studimit)	Afati për vënien në punë	Data e lëshimit të licencës
HERA sh.p.k	Bilisht Kapshticë	150	23.8 %	35	330	312	2014	Nëntor 2007
Alb Ëind Energy sh.p.k	Grykëderdhja e Shkumbinit Tërpan	225	20.7 %	46	484	407	2013	Janar 2008
Enpoëer Albania sh.p.k	Karaburun Llogara	500	25.9 %	129	1,369	1,134	2015	Tetor 2008
Ers-08 sh.p.k	Kryevidh Kavajë	40	21.0 %	8	68	73	2013	Qershor 2008
Biopoëer Green Energy	Shëngjin, Kodrat e	230	22.0 %	50	450	481	2013	Gusht 2008

sh.p.k	Rencit Lezhë							
Unione Eolika Albania sh.p.k	Kryevidh Kavajë	150	24.3 %	36	300	319	2012	Gusht 2008
E-Vento Albania sh.p.k	Butrint Markat	72	23.2 %	17	65	146	2012	Korrik 2008
TOTALI		1,367			3,066			

Gjatë periudhës 2010 - 2014, ka vazhduar dhënia e licencave, dhe deri në fund të dhjetorit 2014 në Shqipëri, totali i tyre shkon përafërsisht në 2,548 MË, në bazë të informacionit të dhënë nga Ministria e Energjisë dhe Industrisë, me potencial prodhimi energjie prej rreth 5 TËh/vit. Kapaciteti i sistemit elektrik shqiptar për të dërguar dhe përthithur energjinë e erës është vlerësuar përafërsisht deri në 180 - 200 MË.

Duke qenë se era është një burim energjie me probabilitet të ulët, është i nevojshëm realizimi i balancimit. Kombinimi i erës dhe i burimeve hidrike është një opsion i mirë. Centralet hidrike mund të futen në punë në çdo moment, prandaj janë një balancues i shkëlqyer për centralet e erës.

Ekziston një shumëllojshmëri burimesh gjeotermale, të cilat mund të klasifikohen në: burimet hidrotermale, rrymat e nxehta të ujit dhe shkëmbinjtë e shkrirë. Nga këto tre grupe, deri më tani, vetëm burimet hidrotermale kanë gjetur përdorim praktik në Shqipëri. Burimet hidrotermale, shumicën e kohës janë burime energjie gjeotermale që prodhojnë ujë të nxehtë dhe përdoren në disa shtete për ngrohje të ambienteve të ndryshme.

Një teknikë e re përdorimi e energjisë gjeotermale është injektimi i ujit të ftohtë në puse të thella nafte dhe gazi natyror, të cilat tashmë nuk përdoren më, për t'u ngrohur. Uji injektohet me një temperaturë 7 - 8 °C dhe del në sipërfaqe me një temperaturë 22 - 25 °C. Në Shqipëri ka pak shpresa për të prodhuar avull nga burimet gjeotermale, por ka disa burime hidrotermale me temperaturë më të ulët.

Table 4-5 Burimet gjeotermale në Shqipëri

Nr.	Vendndodhja e burimit hidrotermal	Temperatura (°C)	Emri i pusit	Temperatura e ujit në sipërfaqe (°C)
1	Karmë-Sarandë	34	Ishmi-1/b	60
2	Langaricë-Përmet	26 - 31	Kozan-8	54
3	Sarandapori-Leskovic	26 - 27	Galigati-2	45
4	Tërvoll-Gramsh	24	Bubullima-5	48 - 50
5	Llixha-Elbasan	58	Seman-1	35
6	Kozan-Elbasan	57	Ardenica-12	32 - 38
7	Shupal-Elbasan	29 - 30		
8	Mamurras-Kurbin	21		
9	Peshkopi	35 - 43.5		

Burimet më të rëndësishme gjeotermale të eksploruara deri më tani në Shqipëri janë:

- Sipërfaqja gjeotermale e Krujës, e cila është zona me burimet më të mëdha gjeotermale në Shqipëri, me një sipërfaqe 18 km gjatësi dhe 4,5 km gjerësi, e cila përmban rezerva të një game $5.9 \times 10^8 - 5.1 \times 10^9$ GJ.

- Zona gjeotermale e Ardenicës ku uji del nga thellësia me një temperaturë 32 - 38°C dhe rrjedh në sipërfaqe me një prurje me 15 - 18 l/s.
- Zona gjeotermale e Peshkopisë ku ndodhen disa burime gjeotermale të vendosur pranë njëri-tjetrit. Prurja e ujit është rreth 14 - 17 l/s dhe temperatura është 35 - 43,5°C.

Energjia diellore në rajon është lehtësisht e shfrytëzueshme në të gjithë territorin e Bashkisë. Numri i lartë i orëve me diell (2300-2500 orë / vit), dhe rrezatimi në vlerat 1400 – 1500 kËh/m² në vit mundëson rendiment mjaft të lartë në përdorimin e këtij burimi.

Shfrytëzimi i burimeve alternative të energjisë do të mund të nxisë modelet e zhvillimit të qëndrueshëm dhe të garantojë ruajtjen e mjedisit dhe ekosistemit.

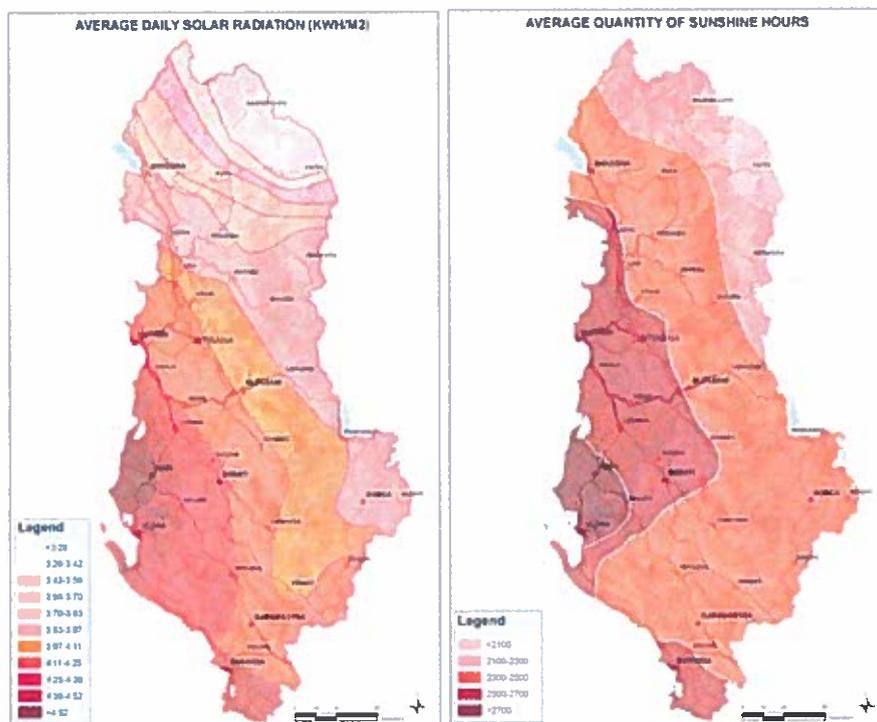

Figura 4.36 Energjia diellore në Shqipëri

4.2.1.2.2 Uji

Rajoni është i pasur me ujra nëntokësore dhe sipërfaqësore. Territori i rajonit përshkohet nga lumenj të rëndësishëm si Mati dhe Ishmi si dhe ndikohet nga afërsia me lumenjtë Drin, Buna, Fan, Erzen dhe Shkumbin. Shfrytëzimi i lumenjve për prodhimin e energjisë është potenciali kryesor me impakt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e rajonit. Në zonën veriore të rajonit ndodhen edhe HEC-et kryesore të cilat furnizojnë me energji një pjesë të konsiderueshme të territorit të Shqipërisë (Ulëza, Shkopeti, Fierza, Komani, Vau i Dejës, dhe Ashta).

Hidrografia e rajonit përbëhet prej ujërave sipërfaqësore dhe ujërave nëntokësore që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim. Rrjeti hidrografik i rajonit përbëhet prej

disa lumenjve, ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që ndan Bashkinë e Lezhës nga Bashkia e Kurbinit, Drini i Lezhës, që vjen nga Veriu dhe pasi kalon pranë qytetit të Lezhës, derdhet në Detin Adriatik në Gjirin e Drinit.

Lumenj të tjerë më pak të rëndësishëm janë lumenjtë Gjadër, që ndodhet në veri të Lezhës dhe lëviz në drejtim Lindje - Perëndim, Fani i Madh dhe Fani i Vogël që rrjedhin nga Veriu (Qafa e Malit, Pukë) dhe Verilindja (Domgjon, Mirditë) dhe takohen me njëri-tjetrin afër Rubikut dhe së bashku derdhen në Lumin Mat. Ky i fundit është lumi më i rëndësishëm për furnizimin me ujëra nëntokësore të akuiferëve të Lezhës, Fushë - Kuqes, Milotit dhe Patokut.

Lumi i Matit ka një gjatësi prej 144 km dhe një sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës prej 2441 km². Gjerësia e shtratit afër Milotit është rreth 1250 m, ndërsa në grykëderdhje 1000 - 1200 m. Prurja mesatare vjetore në Lumin Mat ndryshon nga 85 deri 103 m³/s.

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Krujës përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët janë Lumi i Zezës, që kalon nëpër qytetin e Fushë Krujës, i cili pasi bashkohet me Lumin e Gjolës formojnë Lumin e Ishmit.

Ujërat nëntokësore në territorin e rajonit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë - Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë - Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet e Laçit japin rreth 250 l/s. Në këtë mënyrë nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të pellgut të Matit (akuiferi Adriatik - Fushë - Kuqe - Laç - Milot) merren mbi 1500 l/s.

Perveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat, ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe që vazhdon me Gurrzën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e lumit Mat, përbën zonën më me perspektivë të pellgut të Matit. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavore me trashësi mbi 100 m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtëse me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra, në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

Ujërat nëntokësorë në territorin e Bashkisë së Krujës ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuifereve bregdetare të pellgut ujëmbledhës të Lumit Gjole dhe Ishëm. Akuiferi më i rëndësishëm në këtë zonë është akuiferi i Fushë - Krujës. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuifereve ka filluar që në vitet '70 (rreth 800 l/s ujë qytetit të Fushë Krujës, Vorës e Durrësit). Në këtë mënyrë nga zhavorret aluviale merren mbi 1500 l/s. Ky akuifer është vazhdim i akuiferit të madh me porozitet kokrrizor të shkrifët me ujëpërcjellshmëri shumë të lartë Tiranë-Adriatik. Përfaqësohet nga depozitime zhavorore ujëmbajtëse të Kuaternarit. Ai ka një sipërfaqe të madhe që shtrihet nga Rinasi, Fushë - Preza, Larushk-Hasan, Ura e Gjoles, Bilaj, Gramëz, Thumanë, në Dukagjin të Ri deri në Adriatik. Përfaqëson një depresion të mbushur me depozitime Kuaternare, kryesisht zhavoror, produkt i materialit të ngurtë aluvial që kanë sjelle lumenjë Tirana, Tërkuza, Zeza, Gjolja dhe Ishmi. Shfrytëzimi i resurseve të akuiferit është një potencial për përmirësimin e furnizimit me ujë të zonave të banuara.

Në këtë akuifer janë kryer e vënë në shfrytëzim një numër shpimesh për furnizimin me ujë të pijshëm si stacioni Ura e Gjoles, Fushë Kruja, Gramëz, Thumanë. Një numër shpimesh shfrytëzohen për ujë teknologjik dhe ujitje. Në disa raste këto shpime janë kryer shumë afër shtratit të lumenjve duke u rrezikuar nga ndotja që mbartin lumenjtë.

4.2.1.3 Analiza e bashkisë Krujë

Analiza e metabolizmit të territorit të Bashkisë Krujë merr në konsideratë disa faktorë kryesorë që ndikojnë në flukset e energjisë, ujit, ushqimit dhe mbetjeve. Bashkia e Krujës ka një sipërfaqe prej 339.02 km² dhe një popullsi prej 59,814 banorë (Censusi, 2011). Flukset e analizuar në kuadër të analizës së metabolizmit janë energjia, uji, ushqimi dhe mbetjet. Analiza për secilën rrymë ndjek të njëjtën metodologji në parim, por për shkak të mungesës së informacioneve të caktuara, analiza pëson modifikime nga fluksi në fluks. Për të analizuar flukset janë vëzhguar hyrjet dhe daljet për secilin prej tyre, për të kuptuar problemet mjedisore dhe humbjet.

4.2.1.4 Fluksi i energjisë

Fluksi i energjisë tregon raportet midis sasisë së energjisë së prodhuar dhe asaj të konsumuar në territorin e bashkisë Krujë. Këtu trajtohen edhe burimet potenciale që mund të shfrytëzohen duke balancuar burimet e mbishfrytëzuara.

Energjia hidrike e lumenjve brenda territorit të bashkisë Krujë shfrytëzohet në nivele të ulëta pasi edhe lumenjtë që kalojnë në këtë territor nuk janë të shumtë dhe me prurje të konsiderueshme. Gjithsesi, planifikimi për shfrytëzim të burimeve hidrike është bërë në rrjedhën e lumit Fan dhe Mat (Lezhë dhe Kurbin) duke parashikuar ndërtimin e një serie HEC-esh me kapacitete të ndryshme që shkojnë edhe deri në 50 MË.

Kruja ka potenciale të larta të prodhojë energji gjeotermale pasi përreth qytetit të Krujës janë burimet dhe pusët me energji gjeotermale të entalpisë së ulët, që fontanojnë ujë të nxehtë. Ato bëjnë pjesë në zonën gjeotermale të Krujës, e cila është një nga zonat me burime gjeotermale më të mëdha në Shqipëri. Ajo ka një shtrirje të përgjithshme prej 180 km dhe gjerësi 4 - 5 km. Zona fillon nga bregdeti i Adriatikut në veriperëndim të Tiranës dhe vazhdon në juglindje, në Përmet dhe në territorin grek. Kjo zonë ka burime gjeotermale të identifikuar 5.87 x 10⁸ - 5.08 x 10⁹ GJ dhe rezerva specifike 38.5 - 39.6 GJ/m².

Këto ujëra termale përbëjnë ende një pasuri të pashfrytëzuar. Informacion interesant kanë dhënë shpimet e naftës në strukturat e Ishmit dhe Kozanit, ku gjatë shpimit është evidentuar prania e ujërave me debite të kënaqshme dhe temperatura që luhaten në vlerat 60 - 87 °C.

Mundësia e shfrytëzimit të këtyre ujërave termale për prodhimin e energjisë është reale, sidomos duke pasur parasysh faktin se futen në grupin e burimeve natyrore të pashtershme dhe të rinovueshme.

Një burim alternativ energjie që ka potencial për t'u përdorur në territorin e Krujës, është energjia diellore. Kruja ndodhet ndërmjet izolinjave 1450 – 1500 kËh/m² në vit. Shpërndarja e mesatares ditore për rrezatimin global në stacionin meteorologjik të Tiranës luhatet nga 1.55 në muajin dhjetor deri në 6.78 në muajin korrik. Energjia diellore shfrytëzohet në nivel kombëtar 0.1 % dhe shfrytëzohet për prodhimin e ujit të ngrohtë sanitar dhe në mënyrë

individuale me kolektorë diellorë. Energji tjetër potenciale në Krujë mund të jetë energjia e erës. Në pjesën perëndimore të Bashkisë Krujë shpejtësia e erës arrin deri në 3 m/s.

Energjia elektrike është një nga burimet primare të energjisë në Shqipëri. Për të llogaritur konsumin e energjisë për familje/vit jemi mbështetur mbi të dhënat INSTAT, Censusi 2011 (Grid). Duke iu referuar numrit të banorëve që gjenden për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Krujë dhe duke marrë parasysh që konsumi total i energjisë në Shqipëri për vitin 2011, është 2,587,907 MËh, mund të llogarisim sa energji elektrike konsumon mesatarisht një familje në vit.

Për vitin 2011 sipas INSTAT numri mesatar i personave në një familje është përafërsisht 4 anëtarë. Numri total i Njësive Ekonomike Familjare është: 722,600 familje. Konsumi mesatar i energjisë elektrike për familje në vit është: Konsumi i energjisë elektrike nga familjet (2,587,535)/nr. e familjeve (722,600) = Energjia elektrike që konsumon një familje për një vit (3.6 Mëh). Për të gjeneruar energjinë e konsumuar për çdo km², shumëzojmë numrin e familjeve në atë sipërfaqe me vlerën mesatare vjetore të konsumit të energjisë.

Table 4-6 Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011)

Popullsia banuese gjithsej	2,821,977
Numri gjithsej i njësive ekonomike familjare	722,600

Table 4-7 Njësiti ekonomik familjare sipas llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje në zonat urbane dhe rurale (INSTAT, 2011)

Lloji kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje	Zona urbane dhe rurale		
	Gjithsej	Urbane	Rurale
Gjithsej	82,074	35,149	46,925
Dru	42,574	6,537	36,037
Energji elektrike	10,434	8,653	1,781
Gaz	19,242	14,289	4,953
Lloj tjetër energjie (panelet diellore, qymyr, naftë, etj.)	365	221	144
Pa ngrohje	9,459	5,449	4,010

Një sasi e konsiderueshme e energjisë së konsumuar shkon për ngrohje. Sipas të dhënave të INSTAT, burimi kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje në Bashkinë Krujë, nga njësi ekonomike familjare (NjEF), vazhdon të jetë energjia e përftuar nga drutë e zjarrit. 51.87 % të NjEF në Bashkinë Krujë përdorin drutë e zjarrit për t'u ngrohur, ndjekur nga gazi (23.44 %) dhe më pas nga energjia elektrike (12.71 %).

Table 4-8 Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011)

Emërtimi	Energjia (MWh)
Energji në dispozicion (Burimi)	7,532,055
Prodhimi neto vendas	4,057,089
Termocentrale	0
Hidrocentrale	4,057,089
Importi bruto (energji në marrje)	3,474,966
Eksporti bruto (energji në dhënie)	300,544
Humbje në rrjet	2,179,157
Familjet	2,587,907
Të tjera	2,443,667

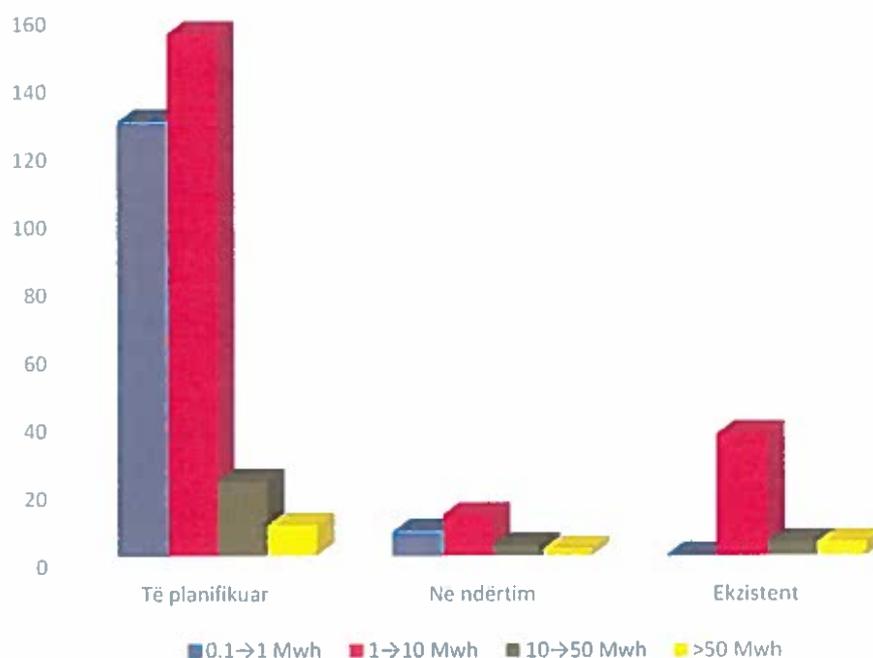

Figura 4.37 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë

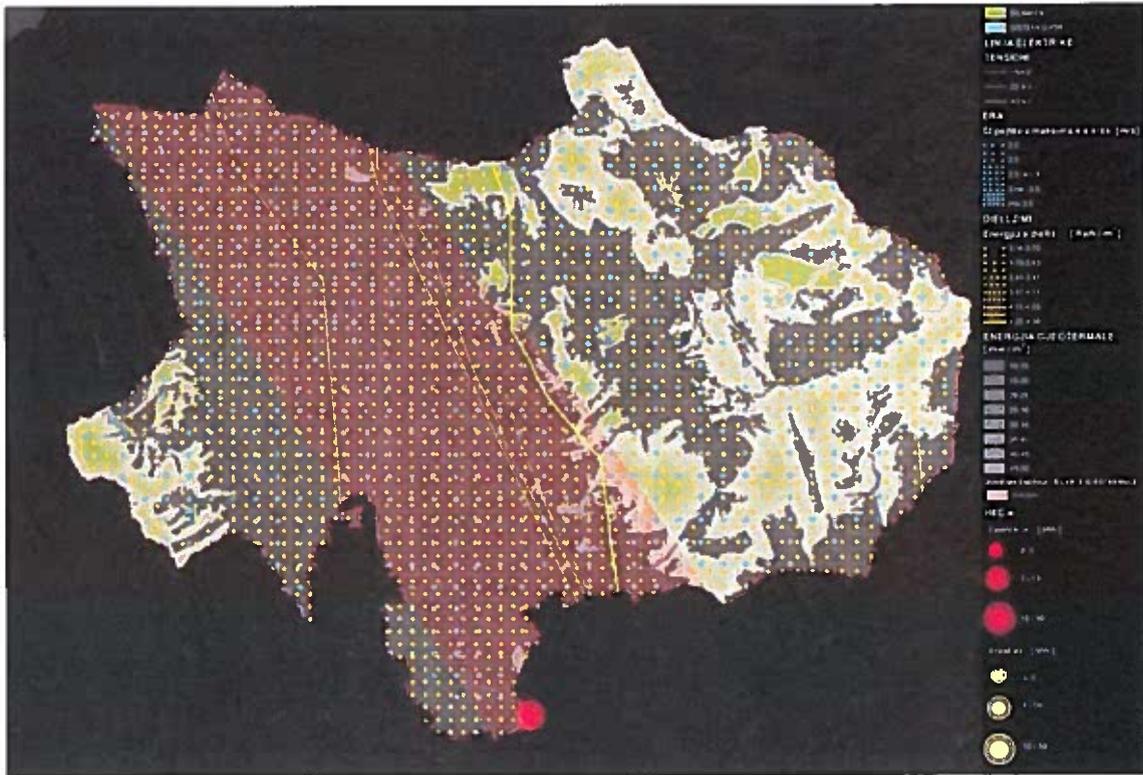

Figura 4.40 Potenciali energjetik

4.2.1.5 Fluksi i ujit

Fluksi i ujit tregon për bilancin e prodhimit të ujit sipërfaqësor dhe nëntokësor në territorin e Bashkisë Krujë dhe sasinë e konsumuar të tij. Uji përdoret për qëllime teknologjike, për pirje, imbotilim (uji i mbushur në shishe), shpërndarje nëpërmjet rrjetit të ujësjellësit dhe përdoret për banorët, bizneset, industritë, institucionet etj.

Për të bërë një llogaritje të përafërt të sasisë së ujit që ndodhet në organizmin urban (në territorin e Bashkisë Krujë, në këtë rast) mund të nxjerrim sasinë totale të ujërave në territor (ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore) dhe sasinë e përdorimit të ujërave. Sasia e ujërave nëntokësore llogaritet nga burimet që shfrytëzohen në territor. Ujërat sipërfaqësore zënë një sipërfaqe prej 3.35 km² në të gjithë territorin e Bashkisë Krujë. Pjesë të rëndësishme në territorin e Krujës, nga pikëpamja e ujërave sipërfaqësore, zënë kanalet ujitëse.

Shtresat nëntokësore ujëmbajtëse ndodhen në akuiferin e Krujës. Sasia e ujit që mund të shfrytëzohet nga burimet ujore është nga 1500 l/sek. Këto ujëra nëntokësore përdoren për pirje, për t'u shpërndarë në sistemin e ujësjellësit, për qëllime teknologjike etj.

Nga të dhënat e marra nga ndërmarrja e ujësjellës-kanalizimeve në Bashkinë Krujë rezulton se territori i qyteteve ka mbulim të mirë me shërbimin e ujësjellës-kanalizimeve (100 % dhe 93 %). Zona e qytetit e merr shërbimin nga UK Krujë, ndërsa njësitë administrative e marrin shërbimin nga puse shpimi. Sistemi i furnizimit me ujë të pijshëm nga UK Krujë merr ujë nga ujëmbledhësi i Krujës. Sasia totale e ujit që shfrytëzohet për shërbimin e ujësjellësit në Bashkinë Krujë është 30 l/sek.

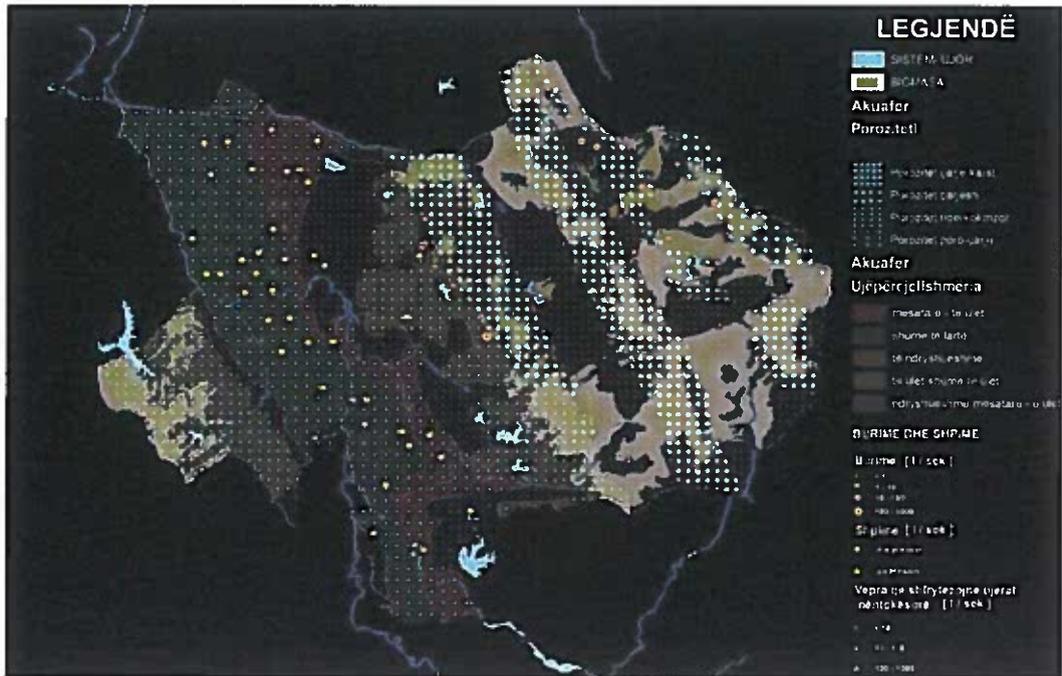

Figura 4.41 Fluksi i ujit

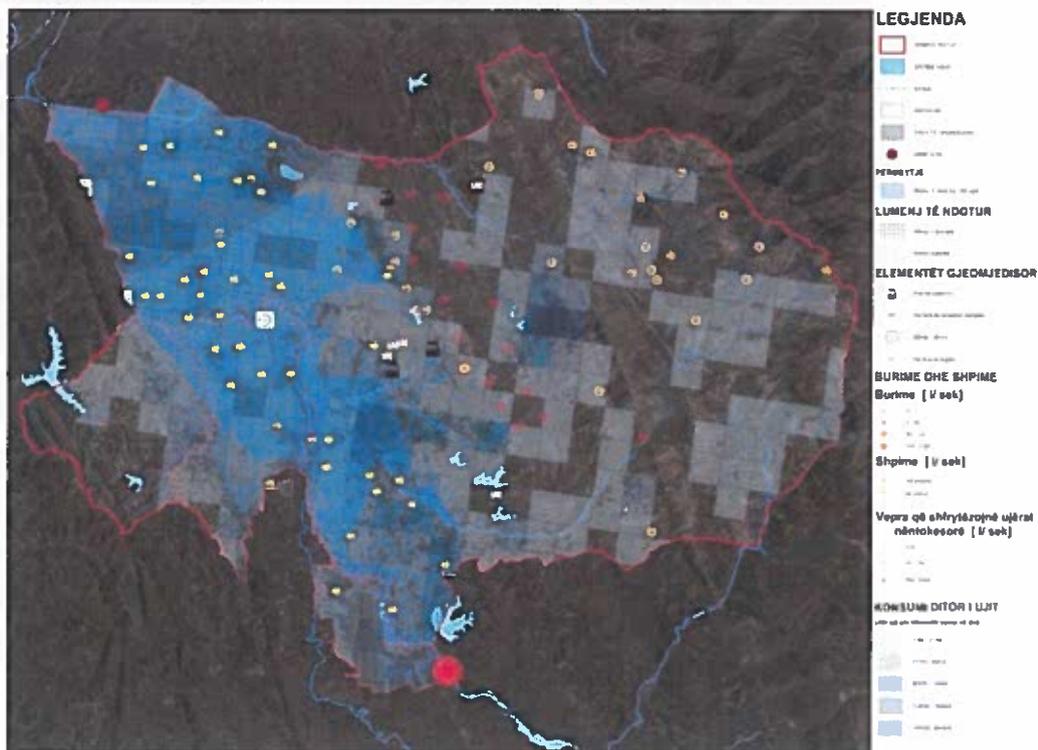

Figura 4.42 Konsumi i ujit

Për të llogaritur konsumin e ujit të pijshëm në nivel bashkie jemi mbështetur në të dhënat e UK Krujë dhe në të dhënat e INSTAT, Censuri 2011 (Grid) për popullsinë dhe numrin e banorëve për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Krujë. Konsumi mesatar i ujit të pijshëm për konsumatorët familjarë (banorë) është 50 litra/banorë/ditë.

4.2.1.6 Fluksi i ushqimit

Fluksi i ushqimit, analizon të dhënat për importin, prodhimin, përpunimin, konsumin, humbjen dhe eksportin e ushqimeve. Për sa i përket fluksit të ushqimit në Bashkinë Krujë do të analizojmë të dhënat bujqësore dhe blegtorale, që prodhohen në territor, pasi zënë një peshë kryesore në fluksin e ushqimit. Importet realizohen në nivel kombëtar dhe nuk ka shifra të sakta për thithjen e tyre në nivel vendor. Të dhënat për përthithjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale janë në nivel qarku. Në këtë rast, për të llogaritur fluksin e ushqimit mund të fokusohemi më tepër në të dhënat mbi produktet bujqësore dhe blegtorale si dhe infrastrukturën ndihmëse, siç janë pikat e grumbullimit dhe të përpunimit të këtyre produkteve, sasinë e produkteve që shkon në treg dhe sasinë e produkteve që shkon për eksport.

Sipas të dhënave nga Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB) në territorin e Krujës prodhohet një sasi e lartë e produkteve bujqësore dhe blegtorale, të cilat kanë ndikim në rang kombëtar e jo vetëm për territorin e kësaj bashkie.

Sipërfaqja totale e tokave bujqësore në Bashkinë Krujë është 13,218.88 ha, ndër të cilat 519,7 ha është tokë arë e kultivuar. Toka shumë e përshtatshme për kultivimin e kulturave bujqësore e ka bërë Krujën shumë të rëndësishme në nivel kombëtar për prodhimet bujqësore.

Për të llogaritur fluksin e ushqimit janë përdorur të dhënat e INSTAT (prodhimet) dhe të dhënat e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit dhe Administrimit të ujërave (sasia që shkon në treg dhe eksport). Fluksi i ushqimit është realizuar vetëm për disa kultura, pasi të dhënat nuk janë të plota dhe nuk mund të kuptohen hyrjet dhe daljet. Siç mund të kuptojmë nga fluksi, hyrjet (prodhimet) janë më të larta sa daljet (treg dhe eksport) sepse një pjesë e këtyre produkteve shkon për konsum vetjak, një sasi e caktuar është humbje dhe një pjesë tjetër shkon për shitje në mënyrë informale. Në disa raste vëmë re që sasia e produkteve që shkon në treg dhe eksport është shumë herë më e lartë se sasia që prodhohet, sepse burimi i të dhënave është i ndryshëm, prodhimet janë përcaktuara nga QTTB, ndërsa të dhënat për treg dhe eksport janë marrë nga Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.

Table 4-9 Fermat në Bashkinë Krujë (QTTB dhe MBZHRAU, 2014)

Komuna	Ferma gjithësej	Nga këto:				Të tjera	
		Ferma Bujqësore		Ferma Blegtorale		Nr.	Koshere/pula
	Nr.	Nr.	ha	Nr.	Krerë		
Kruje	174	122	835.8	50	4415	2	120
Fushe-Kruje	2458	2432	2415.09	20	2562	6	700380
Thumane	3381	3352	4904.48	24	1230	5	3400
Nikel	1787	1774	2151.46	6	490	7	490
Bubq	1589	1555	2394.06	33	2327	1	201
Cudhi	692	616	517.99	75	7251	1	112
Rrethi Krujë	10081	9851	13218.88	208	18275	22	704703

Table 4-10 Prodhimi bujqësor dhe blegtoral në Bashkinë Krujë (INSTAT, 2012)

Përbërës niveli I		Përbërës niveli II	Prodhimi
Prodhime bimore	Prodhimet e arave	Drithëra (Ton)	14,173
		Perime (Ton)	17,482
		Patate (Ton)	2,016
		Fasule (Ton)	899
		Bime industriale (Ton)	1
		Farogjere (Ton)	160,579
	Drufrutor	Peme frutore (Ton)	1,849
		Ullinj (Ton)	2,842
		Agrume (Ton)	108
		Rrush gjithsej (Ton)	2425
Prodhimi Blegtoral	Prodhim Blegtoral	Qumësht (Ton)	25861
		Mish (Ton)	2351
		Lesh (Ton)	21
		Veze (000/kokrra)	14313
		Mjaltë (Ton)	57

Figura 4.43 Fluksi i ushqimit

4.2.1.7 Fluksi i mbetjeve

Fluksi i mbetjeve analizon sasinë e mbetjeve që importohen, prodhohen, riciklohen dhe përpunohen. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve urbane ofrohet për territorin e qytetit (Bashkia Krujë). Në territorin e Krujës shërbimi ofrohet në nivel 80 – 100 %. Bashkia Krujë ka dy venddepozitimi mbetjesh të cilët nuk janë inxhinierik-sanitar dhe ndodhen pranë zonave

të banuara. Duke qënë se është duke u ndërtar një landfill rajonal për qarkun e Durrësit, në Manzë, propozojmë që dy venddepozitimet ekzistuese të kthehen në qendra transfarimi 24 orë dhe depozitimi përfundimtar të bëhet në landfillin e Manzës.

Diferencimi i mbetjeve në burim nuk kryhet dhe rezulton në mungesë të riciklimit apo përpunimit të mbetjeve. Treguesi i mungesës së diferencimit të mbetjeve është edhe niveli i lartë i mbetjeve që importohen për t'u ricikluar nga kompanitë e riciklimit të vendosura në Shqipëri. Në vitin 2013 në Shqipëri janë importuar 207,690 ton mbetje dhe janë eksportuar vetëm 30,704 ton mbetje nga të cilat 35,055 ton janë mbetje të riciklueshme.

Sipas të dhënave të Ministrisë së Mjedisit (për lejet mjedisore), në territorin e bashkisë Krujë operon vetëm një kompani riciklimi që riciklon vavra dhe nënprodukte të tij.

Për të llogaritur gjenerimin e mbetjeve bashkiake në territorin e Bashkisë Krujë, jemi mbështetur në metodologjinë e INSTAT për të dhënat e popullsisë në çdo km². Sasia mesatare e mbetjeve që gjeneron një person në ditë është 0.7 kg (qytete) dhe 0.4 kg (fshatra). Sasia më e madhe e mbetjeve të gjeneruara ndodh normalisht në zonat më të populluara siç është qyteti i Krujës dhe Fushë Krujës. Sasia e gjeneruar në këto dy qytete, në zonën urbane, arrin vlera 1300-3100 ton/ për km² në vit.

Riciklimi i mbetjeve bashkiake (organike, druri, letre, kartoni, LD plastike, qelqi, produkte kauçuku) në territorin e bashkisë Krujë është përafërsisht 78.6 %, ndër të cilat peshën më të madhe e zënë mbetjet organike me 47 %, 15 % plastika dhe 12 % letra. Procesi i riciklimit është i komplikuar për arsye se mbetjet nuk ndahen që në burim dhe nuk ka stimuj për realizimin e këtij procesi.

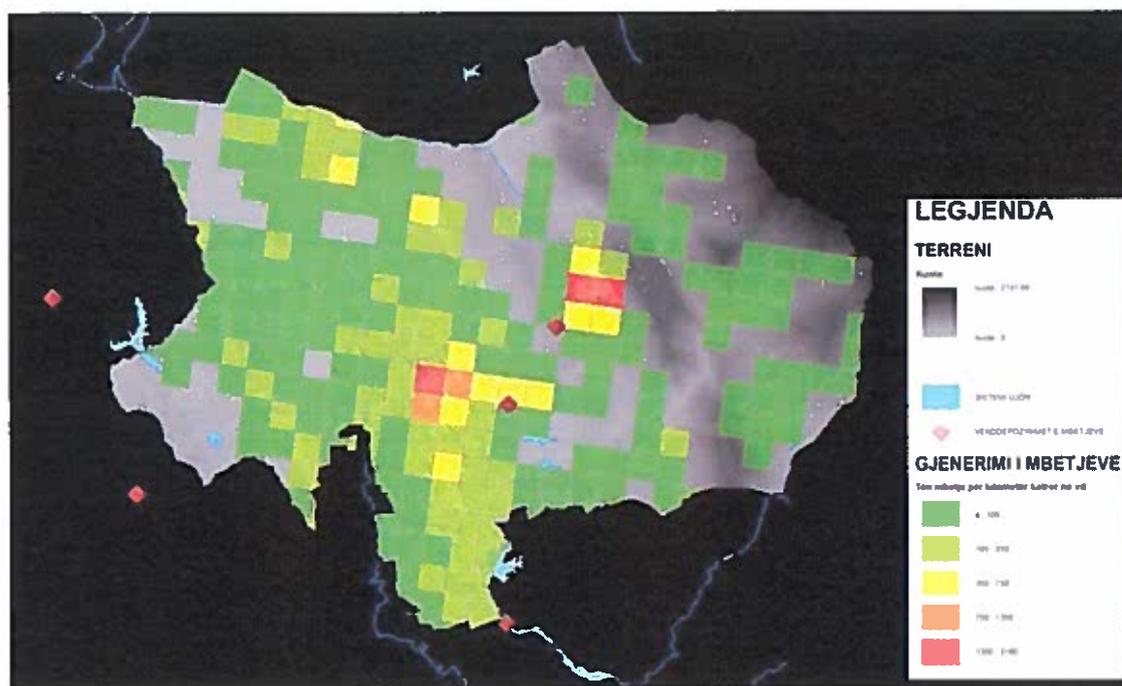

Figura 4.44 Fluksi i mbetjeve

4.2.1.8 Përfundime

Analiza e metabolizmit tregon se si funksionon territori i bashkisë në lidhje me disa nga flukset kryesore të burimeve të tij, nga prodhimi deri në konsumim.

Në territorin e Bashkisë Krujë energjia diellore është një potencial i pashfrytëzuar. Energjia diellore mund të përdoret kryesisht në mënyrë individuale nëpërmjet kolektorëve diellorë për ngrohjen e ujit dhe paneleve fotovoltaike për prodhimin e energjisë elektrike por edhe nëpërmjet fermave diellore (centrale fotovoltaike). Në këtë mënyrë ulet sasia e energjisë që shpenzohet aktualisht për ngrohje dhe konsum, që përftohet kryesisht nga energjia elektrike dhe drutë e zjarrit duke ulur ndjeshëm impaktin ndaj mjedisit.

Shpejtësia mesatare e erës luhetat nga 2.5-3 m/s, çka tregon për potencialin e prodhimit të energjisë duke përdorur erën si burim. Nëse të gjitha potencialet që ka Bashkia Krujë për prodhimin e energjisë përdoren, siç janë energjitë e rinovueshme, sasia e energjisë do të mbulojë një pjesë të mirë të nevojave që ka ky territor për furnizim me energji. Gjithashtu, përdorimi i burimeve alternative mbron mjedisin dhe përdor burimet në mënyrë efikase. Shërbimi i furnizimit me ujë duhet të shtrihet në të gjithë territorin nën administrimin e Bashkisë Krujë. Ky shërbim ofrohet më tepër në zonën urbane të bashkisë dhe sistemi i shpërndarjes është konvencional (rrjet tubacionesh), por mund të përdoren edhe pusët për në zona të caktuara, në këtë mënyrë sigurohet edhe një mbulim më i mirë i shërbimit të furnizimit me ujë të pijshëm. Sasia e ujit që prodhohet për pirje aktualisht është 108,000 m³/orë ndërkohë që kërkesa aktuale për ujë është 85,000 m³/orë, pra prodhohet 1.27 herë më tepër se kërkesa aktuale.

Duke pasur parasysh këtë potencial që ka Bashkia Krujë për fluksin e ujit, duhet që shërbimi i furnizimit me ujë të ofrohet në të gjithë territorin.

Nga fluksi i ushqimit mund të kuptojmë që Kruja është e specializuar në prodhimin e foragjerëve, perimeve, drithërave, rrush, vreshtarisë, ullishtave dhe pemë frutore. Territori i Krujës ka sipërfaqe të konsiderueshme natyrore të cilat janë potencial për mbjelljen e drufrutorëve, duke rritur kështu prodhimin e këtyre kulturave bujqësore. Duke iu referuar edhe Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, kulturat më të përshtatshme për Krujën janë: ullinjtë, vreshtat dhe pemët frutore (më tepër qershi dhe pjeshkë). Kulturat blegtorale me prodhimin më të lartë janë qumështi, mjalti dhe vezët.

Duhet që mbetjet të diferencohen patjetër që në burim ose në qendrën e përzgjedhjes eventualisht e integruar brenda ven depozitimit; në këtë mënyrë do të ketë një nivel më të lartë riciklimi. Për këtë pushteti vendor duhet të përdorë stimuj që nxisin procesin e diferencimit të mbetjeve që në burim. Vend depozitimi që ndodhet rrugës për Krastë duhet transferuar diku tjetër pasi kjo zonë është e papërshtatshme dhe e pakontrolluar nga ana inxhinierike. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve duhet të ofrohet në të gjithë territorin e Bashkisë Krujë dhe jo vetëm në disa qendra urbane.

SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")

5.1 Toka

Përdorimi i tokës bujqësore dhe pyjeve

Në qofte se Plani nuk adaptohet, vëllimi i përdorimit aktual të tokës bujqësore dhe pyjeve do të mbetet në nivelin aktual. Infrastruktura përkatëse nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive, prandaj krijimi i kësaj infrastrukture mund të jetë i paplanifikuar, gjë e cila do të ketë një efekt negativ në përdorimin aktual të hapësirës, si dhe në vëllimin e përdorimit aktual tokës bujqësore dhe pyjeve.

Përdorimi i burimeve natyrore

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse nuk do të ndërtohet apo modernizohet në mënyre të tilla që dheu i gërmuar dhe mbetjet nga ndërtimet të trajtohen, në mënyre që shumica e tyre të ripërdoret në një kantier ndërtimi të infrastrukturës apo të riciklohet në materiale ndërtimi. Ndërhyrjet infrastrukturore të paplanifikuara apo të rastit, pengojnë gjithashtu përdorimin e sasive të mëdha të materialeve të ndërtimit të prodhuara nga riciklimi i këtyre materialeve në kantieret e tjera të ndërtimit apo nga përpunimi i llojeve të tjera të mbetjeve të cilat përdoren për të prodhuar materiale ndërtimi të cilësisë së njëjtë me materialet e ndërtimit që merren direkt nga burimet natyrore.

Ndonëse pa planin, ndryshme pritet të ndodhin (pra konvertimi i tokës nga një kategori në një tjetër) bazuar në parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar (draft) dhe PINS Bregdeti (draft). Janë disa korridore të rëndësishme të parashikuara të kalojnë në territorin e Bashkisë Krujë:

- Korridori i Gjelbër (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastër përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km);
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint.
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X^{te} dhe Serbinë.

Në territorin e bashkive Krujë do të kalojnë gjithashtu korridoret e mëposhtme energjetike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë;
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Ëestern Ballkan Rings (ËBR).

5.2 Ajri

Në qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse, duke marre parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifike, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rrugë, të cilat pengojnë trafikun e qetë dhe me barrë më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale.

Pavarësisht nga fakti se kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore pritet të vijë nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efikasitet energjetike, trafiku i çorganizuar dhe kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit, e reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasojë tejkalimin e maksimumit të emetimeve të ndotësve, sidomos të NO_x dhe CO.

Përmirësimi i cilësisë së ajrit të ambientit në zonat urbane dhe arritja e standardeve të përshkruara në lidhje me cilësinë e ajrit të ambientit janë objektivat kryesore të cilat bazohen në masat për mbrojtjen e mjedisit në Plan.

Në qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet dhe në këtë mënyrë nuk do të mundësohet ulja e nivelit të emetimit të ndotësve që kontribuojnë në shfaqjen e grimcave PM₁₀ dhe PM_{2.5}. Kështu që nuk do të realizohet objektivi i përcaktuar mjedisor në lidhje me cilësinë e ajrit deri në vitin 2020.

5.3 Faktorët Klimatike

5.3.1 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Në qofte se Plani nuk adaptohet, zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike nuk do të trajtohet në mënyrë sistematike gjatë planifikimit dhe rregullimit. Theksi kryesor është vendosur në reduktimin e ndjeshmërisë ndaj përmbajtjeve, bores dhe ngricave. Çdo ndërtim i ri apo rikonstrukcion i infrastrukturës duhet të analizohet në lidhje me ndjeshmërinë e tij ndaj fenomeneve ekstreme të motit, ndërsa kostot financiare të dëmtimit të mundshëm të infrastrukturës duhet të vlerësohen paraprakisht. Bazuar në analizën e ndjeshmërisë së infrastrukturës ndaj fenomeneve ekstreme të motit, duhet të planifikohen masa të qëndrueshme për të reduktuar efektet negative të ndryshimeve klimatike në infrastrukturë në nivele ekonomikisht dhe shoqërisht të pranueshme.

Në mungesë të politikave, investimeve në infrastruktura mbrojtëse dhe të menaxhimit të fragmentuar të burimeve natyrore në pellgjet ujëmbledhëse, do të kenë efekte negative si: (i) humbje në token bujqësore dhe në disa territore të banuara afër bregdetit/në ultësirë; (ii) rritje e presionit ndaj qendrave urbane për strehim, punësim dhe infrastruktura; (iii) tendenca për të lëvizur më në thellësi të *hinterland*-it malor, por kushtet e vështira gjeografike dhe klimatike, si dhe mungesa e masave institucionale ndaj efekteve të ndryshimit klimatik, do të frenojnë dëshirën që këto zhvendosje të

ndodhin në mase dhe të organizuara. Si rezultat, zhvendosjet sporadike do të fragmentojnë më tej territorin duke rrezikuar burimet me të vlershme që do të pakësohen gjithnjë e më shumë. Njerëzit do të zgjedhin të vendosen në zonat më lehtësisht të arritshme dhe me burime më lehtësisht të vjelshme.

5.3.2 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse, duke marre parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifike, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rruge, të cilat pengojnë trafikun e qete dhe me barre më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale. Zbatimi i masave për zbutjen e ndryshimeve klimatike duke ulur emetimet e gazit serre në sektorët që mbulon Vendimi Nr. 406/2009/KE do të jetë dukshëm në rrezik.

Edhe në rastin e emisioneve të gazrave me efekt serre, kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore pritet të vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efience energjetike. Megjithatë, trafiku i çorganizuar dhe i kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit e reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit të emetimeve të gazrave me efekt serre të përcaktuara deri në vitin 2020.

5.4 Uji

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura dhe politika përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse. Infrastruktura nuk do të rikonstruktoret apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj, ndërtimi i infrastrukturës së re mund të mos marrë në konsideratë karakteristikat ekzistuese natyrore (sipërfaqet mbrojtëse, përshkueshmërinë e tokës dhe ndikimin në cilësinë e ujerave nëntokësore, etj.).

Rreziku i aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të cilat ndikojnë në statusin kimik të ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore është dukshëm më i madh në sektorin e transportit. Plani parashikon edhe rivitalizimin e transportit hekurudhor. Në qoftë se Plani nuk adaptohet, transporti i mallrave me i shp është në infrastrukturën rrugore, do të rrisë mundësinë e ndotjes për shkak të aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të substancave të rrezikshme.

5.5 Biodiversiteti

Me adaptimin e Planit, infrastruktura përkatëse do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse. Infrastruktura do të rikonstruktoret apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Për shkaqet e sipërpërmendura, infrastruktura do të planifikohet, që do të thotë gjithashtu më pak nevoje për të kryer ndërhyrje të reja infrastrukturore. Si rezultat, hapësira nuk do të fragmentohet në

mënyrë të panevojshme dhe nuk do të preken rrugët migratore të kafshëve të egra. Masat e aktiviteteve të Planit duhet të përfshijë krijimin e kalimeve të përshtatshme për kafshët e egra nëse fragmentet ekzistuese provojnë se janë të papërshtatshme apo të pakalueshme (vendkalimet janë penguar nga gardhet ose vdekshmëria e kafshëve në rruge është rritur). Nëse masat e Planit nuk zbatohen, vdekshmëria e kafshëve në rruge dhe lidhjet midis popullatave mund të përkeqësohen, gjë e cila mund të ndikojë në biodiversitetin e zonave përkatëse.

Masat e parashikuara përfshijnë masa për të reduktuar nivelin e zhurmës në mjedisin natyror, të cilat do të kenë një ndikim lokal pozitiv të përhershëm të kafshët e egra. Nëse masat nuk zbatohen, zhurma në mjedisin natyror do të rritet për shkak të ndërhyrjeve infrastrukturore të pakontrolluara dhe të paplanifikuara.

5.6 Mbetjet

5.7 Zhurma

Skenari “mos bej asgjë” nuk përfshin asnjë ndërhyrje infrastrukturore, me përjashtim të ruajtjes së gjendjes ekzistuese. Nëse aktivitetet e parashikuara në Plan nuk zbatohen apo përfshihen në programet e detajuara të masave për zvogëlimin e ndotjes nga zhurma, niveli i zhurmës do të rritet, veçanërisht më shume për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara infrastrukturore. Prandaj, objektivi i arritjes së standardit të BE-së mbi zhurmën (LAeq/ditën në 55dB (A) dhe LAeq/natën në 45 dB (A)) nuk do të realizohet.

Politikat dhe aktivitetet infrastrukturore të parashikuara në Plan do të sigurojnë kohezion, efikasitet dhe qëndrueshmëri, dhe rritjen e përfitimeve për përdoruesit e kësaj infrastrukture. Nëse masat e politikave të Plani nuk zbatohen, ekspozimi i banoreve ndaj zhurmës do të rritet. Në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe direktivat e BE-së, menaxheret e burimeve individuale të zhurmës duhet të rehabilitojnë zonat me ndotje akustike të tepërt. Megjithatë, përmirësimet e efektshme të mjedisit mund të kryhen vetëm nëpërmjet masave të kombinuara, logjistike dhe organizative.

5.8 Popullsia dhe asetet materiale

Pavarësisht nga disa investime të fundit në rrjetin e rrugëve lokale dhe rajonale, cilësia e infrastrukturës së transportit në bashkinë Kruje mbetet e ulët dhe ka dallime të konsiderueshme rajonale në aspektin e qasjes ndaj tregjeve dhe shërbimeve themelore. Cilësia e ofrimit të shërbimeve në zonat rurale është ende e ulët dhe pjesa më pak e pasur e popullatës ka qasje të kufizuar në shërbimet sociale, veçanërisht shëndetësi dhe arsim. Kufizimet e transportit publik dhe kostot e larta ndikojnë në lëvizshmërinë e njerëzve dhe qasjen ndaj mundësive (d.m.th. të punësimit) jashtë fshatrave. Menaxhimi i vazhduar i aseteve, mirëmbajtja rutine e rrugëve dhe qasja më e besueshme në transportin publik mund të zvogëlojë shpenzimet dhe të sjellë përfitime të rëndësishme njësoj si për familjet, fermerët dhe firmat.

Edhe pse shkalla e aksidenteve fatale është në rënie (kjo shkallë është pothuajse përgjysmuar gjatë dekadës së fundit), siguria rrugore është një problem i madh

social dhe i shëndetit publik. Qeveria është fokusuar në zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve të sigurisë rrugore, në vend që t'i japë vëmendje auditimeve të sigurisë dhe përmirësimit të pikave të errëta, inkorporimit të standardeve të sigurisë në projektimin dhe ndërtimin e infrastrukturës, si dhe rritjes së ndërgjegjësimit të publikut.

Në qoftë se Plani nuk do të adaptohet dhe masat nuk do të zbatohen, aksesueshmeria do të mbetet një shqetësim i rëndësishëm, dhe çështjet e sigurisë do të vazhdojnë të jenë një problem serioz. Si pasojë nuk priten efekte pozitive në mënyrën dhe kushtet e jetesës në qendrat e banuara.

5.9 Trashëgimia Kulturore

Në qoftë se Plani nuk adaptohet dhe nuk zbatohen aktivitetet infrastrukturore, integriteti dhe karakteristikat e zonave dhe njësive të trashëgimisë kulturore, sidomos të peizazheve kulturore, peizazheve historike, zonave të trashëgimisë urbane dhe zonave të tyre të ndikimit, dhe vendeve arkeologjike, do të ruhen në një mase më të madhe. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të kenë një efekt negativ në trashëgiminë kulturore.

5.10 Peizazhi

Në qoftë se Plani nuk adaptohet dhe aktivitetet infrastrukturore nuk zbatohen, integriteti dhe tiparet e peizazheve të jashtëzakonshëm dhe zonave të peizazhit me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar, do të ruhen. Imazhi i peizazheve me cilësi të larta i zonave të ruajtura mire dhe me elemente të rëndësishëm kulturor, do të ruhet. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të ndikojnë në mënyre të konsiderueshme në degradimin e peizazhit.

SEKSIONI 6: BAZA PËR PËRGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR

6.1 Përcaktimi i Objektivave Mjedisore

Bazuar në analizën e gjendjes ekzistuese të mjedisit, në ndikimet potenciale që mund të shkaktohen në mjedis nga aktivitetet e parashikuara në PPV dhe në detyrimeve të specifikuar në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore dhe objektivat mjedisore si më poshtë:

➤ Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

➤ Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

➤ Faktorët klimatike

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

➤ Uji

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

➤ Mjedisi natyror

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

➤ **Mbetjet**

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve e incineratoreve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

➤ **Zhurma**

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

➤ **Popullsia dhe asetet materiale**

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

➤ **Trashëgimia Kulturore**

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

➤ **Peizazhi**

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Shpjegimi i përcaktimit të objektivave mjedisore jepet në seksionet në vijim.

6.1.1 Detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë

Për të përcaktuar objektivat e rëndësishme specifike, janë përdorur detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë. Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore janë paraqitur në tabelën më poshtë:

Tabela 6.1 Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja objektivat mjedisore	me
Strategjia tematike për Mbrojtjen e Tokës – COM (2006)231. Referenca në Shqipëri gjendet në Ligjin nr. 10431 datë 9.6.2011 “Për Mbrojtjen e Mjedisit” (neni 18);	<p>Duhen marrë në konsideratë pozitat mbi të cilat është bazuar hartimi i Direktivës që përcakton kuadrin për mbrojtjen e tokës dhe amendon Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr në konsideratë një sërë funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokës si dhe një sërë procesesh degradimi të cilave ajo (toka) u nënshtrohet.</p> <p>Objektivi strategjik është mbrojtja dhe shfrytëzimi i qëndrueshëm i tokës, bazuar në parimet e mëposhtme udhëzuese:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parandalimi i degradimit të mëtejshëm dhe ruajtja e funksioneve të tokës kur toka përdoret dhe kur funksionet e tokës shfrytëzohen, si dhe kur toka shërben si mjedis pritës për efektet e aktivitetit të njeriut apo fenomeneve mjedisore; - Rikthimi i tokës se degraduar në një nivel funksionaliteti konsistent të paktën me përdorimin aktual apo të synuar, duke pasur parasysh kostot e <i>restaurimit</i> të tokës. 	Toka	OM 1	

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2008/50/EC mbi cilësinë e ajrit dhe për ajër me të pastër për Evropën.</p> <p>Direktiva 2004/107/CE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokARBURET aromatike policiklike në ajrin e mjedisit. Shqipëria i ka përfruar plotësisht këto direktiva përmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligjit nr. 162/2014, datë 12.04.2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit" dhe VKM nr. 594, datë 10.09.2014" - Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit. 	<p>Direktiva 2008/50/EC përcakton masat që synojnë si vijon: përkufizimin dhe përcaktimin e objektiveve për cilësi të ajrit të ambientit hartuar në mënyrë të tillë që shmangin, parandalojnë apo reduktojnë efektet e dëmshme në shëndetin e njerëzve dhe në mjedisin në tërësi;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Përlogaritjen e cilësisë së ajrit të ambientit në Vendet Anëtare me baze metoda dhe kritere të përbashkëta; <p>Sigurimin e informacionit mbi cilësinë e ajrit të ambientit në mënyrë që të ndihmojë luftën kundër ndotjes dhe shqetësimit të ajrit dhe të monitorojë prirjet dhe përmirësimet që vijnë si rezultat i masave kombëtare dhe të Komunitetit;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Garantimin e informacioni të tillë mbi cilësinë e ajrit do t'i behet i disponueshem publikut; 4. Mirëmbajtjen e cilësisë së ajrit atje ku është e mirë dhe përmirësimin e saj në raste të tjera; 5. Nxitjen e rritjes së bashkëpunimit midis vendeve anëtare për reduktimin e ndotjes së ajrit. <p>Objektivat e Direktivës 2004/107/CE janë:</p> <p>(a) - të përcaktojë një vlerë të synuar për përqendrimin e arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe benzo (a) pirenit në ajrin e ambientit me qëllim shmangien, parandalimin ose reduktimin e efekteve të dëmshme të arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në shëndetin e njeriut dhe në mjedis si një i tërë;</p> <p>(b)- të sigurojnë, në lidhje me arsenikun, kadmiumin, nikelin dhe hidrokarburet policiklike aromatike, që cilësia e ajrit të ambientit është ruajtur atje ku ajo është e mirë dhe është përmirësuar në raste të tjera;</p>	Ajri	OM 3

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Strategjia e BE për adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike (COM (2013) 216 final).</p>	<p>(c) - të përcaktoje metodat e përbashkëta dhe kriteret për vlerësimin e përqendrimeve të arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe për depozitimin e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike;</p> <p>(d) - të sigurojë që informacioni i duhur mbi përqendrimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe mbi depozitimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike është marre dhe të siguroje se ajo është vënë në dispozicion të publikut.</p> <p>SKZHI II përcakton objektivat për nivelet e emetimeve në ajër si më poshtë: për NO_x – 40 µ/m³, për PM₁₀ - 40 µ/m³, për PM_{2.5} – 25 g / m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 µ/ m³.</p>	<p>Faktorët klimatike</p>	<p>OM 4</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Vendimi 406/2009/EC për përpjekjet e Shteteve Anëtare të zvogëlojnë emetimet e gazeve "sere" që t'i plotësojnë detyrimet e Komunitetit për zvogëlimin e gazeve sere deri me 2020</p>	<p>Në vitin 2016 është parashikuar të përfundoje hartimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Ndryshimet Klimatike, me kohëzgjatje 2016-2030.</p> <p>Vendimi 406/2009/EC përcakton kontributin minimal të vendeve anëtare për të arritur detyrimin për zvogëlimin e emetimit të gazeve "sere" për periudhën nga 2013 deri në 2020 për emetimet e gazeve "sere" që mbulohen nga ky vendim si dhe rregullat për arritjen e këtyre kontributeve dhe Vlerësimin e tyre. Angazhimi për reduktimin e emetimeve të gazeve "sere" i referohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në shtëpi dhe në sektorin e shërbimeve; - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në sektorin e transportit; - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe në sektorin e energjisë; - emetimet që çlirohen nga sektori i energjisë; - emetimet nga proceset industriale; - përdorimi i tretësve dhe produkteve të tjerë; - emetimet nga bujqësia; - emetimet nga administrimi i mbetjeve. <p>Shqipëria akoma nuk e ka transpozuar këtë vendim, është parashikuar të behet në vitin 2018. Pra bie brenda afateve kohore të realizimit të Planit, kështu që dispozitat e këtij vendimi lidhur me faktorët klimatike, duhet të adresohen përpara në kohe. Për më tepër, SKZHI-II përcakton kufijtë e synuar për emetimet e gazeve "sere" në 2020 si më poshtë:</p>	<p>Faktorët klimatike</p>	<p>OM 4</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2000/60/EC (Direktiva Kuadër e Ujit) (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësore")</p> <p>Direktiva 2008/56/EC që vendos kuadrin për veprimin e komunitetit në fushën e politikës mjedisore të detit (Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare). Shqipëria planifikon ta adoptojë plotësisht këtë strategji gjatë tremujorit të fundit të vitit 2016 përmes një VKM-je specifike</p> <p>"Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Mjedisore Detare".</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Një reduktim i synuar prej 8% i GHG-vë krahasuar me skenarin baze" dhe - Një reduktim i synuar prej 40% në sasinë e HCFC-vë (hidroklorfluorkarbon). <p>Direktiva përcakton masat për arritjen e objektivit strategjik të statusit të mire ekologjik për ujerat në vitin 2015.</p> <p>Direktiva përcakton kuadrin brenda së cilit vendet anëtare duhet të marrin masat e nevojshme për të arritur apo mbajtur një gjendje të mirë mjedisore në mjedisin detar deri në vitin 2020.</p> <p>Në përputhje me këtë Direktive janë hartuar dhe zbatuar strategjitë detare, me qëllim që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mbrojnë mjedisin detar, parandalojnë degradimin e tij, apo, nëse është e mundur, rivendosin ekosistemet detare në zonat e prekura nga efektet e dëmshme; - parandalojnë dhe pakësojnë ndërhyrjet në mjedisin detar me qëllim eliminimin gradual të ndotjes dhe kështu garantojnë se nuk ka pasoja të mëdha për biodiversitetin detar, ekosistemet detare dhe shëndetin e neriut dhe se këto nuk janë të kërcënuara. 	Uji	OM 5

¹⁵ Projektioni aktual i emetimeve të GHG në 2020 tregon 18,000 Gg CO ek. Ky projektion do të rishikohet në kuadër të Komunikimit të Trete Kombëtar të UNFCCC. në rast të financimit të huaj per NAMA (masat adaptuese kombetare per reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2008/105/EC për standardet e cilësisë mjedisore në fushën e politikave ujore (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 “Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë”)</p>	<p>Kjo Direktive përcakton standardet e cilësisë mjedisore për substancat prioritare dhe ndotësit e tjerë, siç përcaktohet në Direktivën 2000/60/EC me objektive arritjen e një gjendjeje të mirë kimike të ujrave sipërfaqësorë dhe në përputhje me parashikimet dhe objektivat e Direktivës 2000/60/EC mbi parandalimin e emetimit të substancave në ujë, duke ndare ujerat e zeza.</p> <p>VKM-ja që transponon Direktivën 2008/105/EC në legjislacionin shqiptar përcakton normat e detajuara dhe gjithëpërfshirëse për Vlerësimin e gjendjes kimike të ujrave sipërfaqësore.</p>	Uji	OM 5
<p>Direktiva 2006/7/EC për Menaxhimin e Cilësisë së Ujit për Larje (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 “Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë”).</p> <p>Direktiva e Këshillit 98/83/EC në lidhje me cilësinë e ujit të caktuar për konsumim njerëzor (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 “Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë”).</p>	<p>Direktiva përcakton masat për të:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) monitoruar dhe klasifikuar sipas cilësisë ujin për larje; b) menaxhuar cilësinë e ujit për larje; dhe c) informuar publikun mbi cilësinë e ujit për larje. <p>Qëllimi (objektiva) i kësaj Direktive është “të ruajë, mbrojë dhe përmirësojë cilësinë e mjedisit dhe të mbrojë shëndetin e njerëzve, duke plotësuar Direktivën 2000/60/EC”.</p> <p>Direktiva e Këshillit 98/83/EC rregullon cilësinë e ujit që përdoret për konsum nga njerëzit. Uji është i shëndetshëm dhe i pastër nëse ai nuk përmban mikroorganizma, parazitë dhe çdo substance tjetër, të cilat në sasi apo përqendrime të caktuara përbejnë një rrezik potencial për shëndetin e njerëzve.</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujerave nëntokësorë nga ndotja dhe përkeqësimi (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë")</p> <p>Direktiva 2000/59/EC për mjediset e prijes në porte të mbetjeve që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove. Shqipëria ka miratuar një rregullore respektive për këtë qellim.</p>	<p>Objektiva e kësaj direktive është të mbroje shëndetin e njerëzve prej çdo efekti negativ apo ndotjeje të ujit që përdoret për konsum nga njerëzit, duke garantuar që uji të jete i pastër dhe i shëndetshëm.</p> <p>Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujerave nëntokësore nga ndotja dhe përkeqësimi përcakton masa specifike për të parandaluar dhe kontrolluar ndotjen e ujerave nëntokësore në përputhje me Direktivën 2000/60/EC. Këto masa kryesisht përfshijnë:</p> <ul style="list-style-type: none"> kritere për Vlerësimin e statusit kimik të ujit nëntokësor, dhe kritere për identifikimin dhe kthimin mbrapsht të tendencave të konsiderueshme dhe të qëndrueshme të rritjes, dhe për përcaktimin e pikënisjeve për tendencat e kundërta. <p>Objektiva: "Deri në vitin 2015 duhet të arrihet një status i mire kimik i ujit nëntokësor".</p> <p>Qëllimi i Direktivës është të reduktoje shkarkimet në det të mbetjeve që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove, veçanërisht shkarkimet ilegale.</p> <p>Objektiva: "Forcimi i mbrojtjes së mjedisit detar duke përmirësuar disponibilitetin dhe përdorimin e mjedisve pritëse në porte për mbetjet që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove". Zbatimi i rregullores që transponon këtë Direktive në legjislacionin shqiptar kontribuon në arritjen e një gjendjeje të mirë ekologjike për ujerat detare</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2007/60/EC për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përbytyjet (Direktiva e Përbytyjeve). Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë direktive përmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 9860, datë 21.01.2008 që amendon Ligjin nr. 8518, datë 30.7.1999 "Për Ujitjen dhe Kullimin" - VKM nr. 835, datë 3.12.2004 "Për Planin Kombëtar të Emergjencave Civile" - VKM nr. 267 datë 07.05.2014 "Për miratimin e listës së substancave prioritare në mjediset ujore". 	<p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përbytyjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integritimin e qytetareve. Objektiva e direktivës së menaxhimit të rreziqeve nga përbytyjet është të reduktojë rreziqet dhe pasojat negative të përbytyjeve në BE.</p> <p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përbytyjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integritimin e qytetareve.</p> <p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përbytyjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integritimin e qytetareve.</p> <p>Objektiva e direktivës së menaxhimit të rreziqeve nga përbytyjet është të reduktojë rreziqet dhe pasojat negative të përbytyjeve në BE.</p> <p>Përsa i përket Shqipërisë, në fund të 2015 dhe gjatë tremujorit të parë të 2016, është parashikuar miratimi i dy VKM-ve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VKM "Për kushtet dhe kriteret e nevojshme për krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe përditësimin e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore" - VKM "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Ujrat, planet e menaxhimit të baseneve të lumenjve dhe planet e menaxhimit të rreziqut nga përbytyjet". <p>Kjo përpjekje do të garantojë përafrim të plotë të legjisllacionit shqiptar me këtë direktive.</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2009/147/EC për mbrojtjen e zogjve të egër. Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë direktive, përmes ligjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 68/2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar" - Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008; "Për mbrojtjen e faunës së egër" - Ligji nr. 10253, datë 11.3.2010 "Për Gjuetinë". <p>Direktiva e Këshillit 92/43/EEC për ruajtjen e habitateve natyrore dhe të florës e faunës së egër. Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë direktive përmes ligjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 68/2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar"; Ligji nr.9868, datë 4.2.2008 për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906, datë. 6.6.2002 "për zonat e mbrojtura" 	<p>Direktiva ofron një kornizë të plotë për mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e të gjithë zogjve të egër që ndodhen në BE. Direktiva udhëzon shtetet anëtare të marrin masa për të mbajtur popullacionin e të gjitha llojeve të zogjve të egër që ndodhen në shtetet e BE-së. Masa të tilla mund të përfshijnë mirëmbajtjen dhe/ose rikrijimin e vendbanimeve në mënyrë që të mbajnë këto popullata të zogjve.</p> <p>Për të gjitha speciet e zogjve që referohen në Shtojcën I të Direktivës si dhe për të gjitha speciet e rregullta migratore, që kanë nevojë për mbrojtje, vendet anëtare duhet të krijojnë Zona të Veçanta të Mbrojtjes (ZVM), apo të quajtura zonat "Natura 2000". Në këto ZVM duhet garantuar që popullatat e specieve gjenden në një situatë të favorshme. SKZHI II përcakton si objektive strategjike "Ngritjen e rrjetit ekologjik "Natura 2000". Gjatë periudhës 2015 – 2016 është parashikuar amendimi i ligjit "Për gjuetinë", gjë që do të sigurojë përafrimin e plotë të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar.</p> <p>Direktiva e habitateve kërkon që Shtetet Anëtare duhet të marrin masat e duhura për të mënjeluar në zonat e veçanta të ruajtjes shkatërrimin e habitatëve natyrore dhe të habitateve të specieve si dhe shqetësimin e specieve për të cilat janë përcaktuar zonat e "Natura 2000", në rastet kur ky shqetësim është dukshëm i lidhur me objektivat e kësaj Direktive. Kjo dispozite aplikohet për ZVM-të e propozuara, siç përcaktohet në përputhje me procedurat dhe kriteret e direktivës se habitateve. SKZHI II përcakton si objektiva strategjike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Një rritje e synuar me 17% e sipërfaqes së Zonave të Mbrojtura në gjithë territorin, përmes zgjerimi dhe menaxhimit të integruar të zonave të mbrojtura; 		

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>- Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008 "për mbrojtjen e faunës së egër";</p> <p>- VKM nr. 866, datë 10.12.2014 "për miratimin e listës së habitateve natyrore, florës, faunës dhe zogjve me interes për komunitetin evropian"</p>	<p>- Garantimi i statusit të mbrojtur për 5% të specieve dhe habitateve të kërcënuara.</p> <p>Në vitin 2014 është miratuar Ligji nr.9868, datë 4.2.2008 për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906, datë. 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura", i cili ka siguruar përafrimin e plote të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar</p>	Mjedis natyror	OM 6
<p>Konventa e Bernës (Bern, 1979) (ratifikuar nga parlamenti i Shqipërisë me Ligjin nr. 8294, datë 2.3.1998)</p>	<p>Për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisit natyror evropian. Objektiva kryesore është ruajtja e florës dhe faunës së egër dhe habitateve natyrore.</p>	Mjedis natyror	OM 6
<p>Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar në 29.3.1996)</p>	<p>Shtetet pale kanë rënë dakord që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përcaktojnë ligatinat e territorit të tij të përshtatshme për tu përfshirë në listën e ligatinave me rendësi ndërkombëtare; • formulojnë dhe zbatojnë plane për promovimin dhe mbrojtjen e ligatinave të përfshira në Listë, si dhe për përdorimin sa më racional të ligatinave në territorin e tyre • promovojnë ruajtjen e ligatinave dhe shpendëve ujore duke krijuar rezervatë natyrore në ligatina, të përfshira ose jo në Listë dhe siguron ruajtjen e tyre në mënyrën më të përshtatshme; • marrin në konsideratë përgjegjësinë e tij ndërkombëtare për ruajtjen, menaxhimin dhe përdorimin racional të grupeve shtegtare të shpendëve ujore, si kur përcakton një hyrje në Listë ashtu dhe kur ushtron të drejtat e tij për ndryshim në këtë Listë në lidhje me ligatinat në territorin e tij; 	Mjedis natyror	OM 6

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2002/49/EC për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në mjedis. Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë Direktive përmes Ligjit 39/2013</p> <p>Për disa ndryshime në ligjin nr. 9774, datë 12.7.2007 "për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në mjedis".</p>	<p>konsultojnë njëra-tjetrën rreth zbatimit të detyrimeve të dala nga kjo Konventa veçanërisht në rastet kur një ligatine shtrihet në territorin e me shume se të një shteti pale ose kur një sistem ujon ndahet mes disa Shteteve Pale.</p> <p>Objektivi kryesor është menaxhimi i qëndrueshëm i zhurmës me qellim respektimin e niveleve të lejuara dhe mbrojtjen e shëndetit të njerëzve. përcaktojnë kërkesa specifike për zhurmat e gjeneruara nga sektorë të tjerë, siç është transporti rrugor, ajror, hekurudhor, zhurmat e gjeneruara nga pajisjet dhe makineritë. Në tremujorin e fundit të vitit 2017 është parashikuar miratimi i dy VKM-me:</p> <p>"Për kriteret, procedurat dhe rregullat për certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikatës së ekspertit të zhurmës në mjedis" dhe</p> <p>Për përbërjen dhe organizimin e Komitetit Teknik të Zhurmave (KTZH)"</p> <p>Kjo gjë do të sigurojë përaftrimin e plotë të kësaj Direktive në legjislationin shqiptar.</p>	<p>Zhurmat</p>	<p>OM 9</p>
<p>Direktiva 2008/96/EC mbi sigurinë e infrastrukturës rrugore (e përafuar plotësisht nëpërmjet Udhëzimit Nr. 9, datë 3.07.2012 "Mbi auditimin dhe inspektimin e sigurisë rrugore"</p>	<p>Objektiva e kësaj Direktive është "garantimi i infrastrukturës së sigurt rrugore për të gjithë përdoruesit e rrugës".</p>	<p>Popullsia dhe asetet materiale</p>	<p>OM 10</p>
<p>Konventa Europiane për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkeologjike – Konventa e Maltës (MEKVAD) (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)</p>	<p>Konventa i referohet konceptit gjithëpërfshirës të ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike. Ajo përcakton lidhjen mes ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike dhe planifikimit hapësinor. Konventa kërkon që çdo palë firmose:</p>	<p>Trashëgimia kulturore</p>	<p>OM 11</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<p>- të kërkojë të pajtojë dhe ndërthurë kërkesat përkatëse të arkeologjisë me planet hapësinore duke siguruar që arkeologët marrin pjesë në hartimin e politikave të planifikimit hapësinor dhe në faza të ndryshme të zbatimit të këtyre politikave;</p> <p>- të sigurojë që arkeologët, planifikuesit urbane dhe ata hapësinore konsultohen sistematikisht me njëri-tjetrin me qëllim lejimin e modifikimit të atyre planeve hapësinore që kanë të ngjarë të dëmtojnë trashëgiminë arkeologjike</p> <ul style="list-style-type: none"> - siguroje kohe dhe burime të mjaftueshme për një studim të duhur shkencor që duhet të behet në zonën përkatëse dhe që të publikohen rezultatet e atij studimi - sigurojë që vlerësimi për ndikimin në mjedis dhe vendimet rezultuese përfshijnë konsideratën e plotë mbi zonat arkeologjike dhe shtrirjet e tyre - garantojë konservimin <i>in situ</i>, kur është e mundur, të elementëve të trashëgimisë arkeologjike që janë gjetur gjatë kryerjes së aktiviteteve hapësinore; - sigurojë që zonat arkeologjike janë të arritshme nga publiku, dhe se rrugët hyrëse për pranimin e një numri të madh vizituesh, nuk dëmtojnë veçoritë arkeologjike dhe shkencore të këtyre zonave dhe mjedisit përreth. <p>Objektiva: “Zonat arkeologjike dhe pozicionimi i tyre duhen marrë plotësisht në konsideratë gjatë hartimit të planeve e programeve dhe integritetit të aktiviteteve. Elementet e trashëgimisë arkeologjike që janë gjetur gjatë kryerjes së aktiviteteve në zonë duhet të konservohen <i>in situ</i>, kur është e mundur”.</p>		

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Konventa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkitektonike të Europës – Konventa e Granades (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)</p>	<p>Konventa përforcon konceptin gjithëpërfshirës në ruajtjen e trashëgimisë arkitektonike (monumente, njësi arkitektonike, zona apo struktura memoriale). Konventa kërkon që çdo palë pjesëmarrëse të:- zbatojë mbikëqyrje dhe procedurat e autorizimeve të duhura në përputhje me kërkesat e paracaktuara për mbrojtje ligjore të strukturave në fjalë;</p> <ul style="list-style-type: none"> - parandalojë dëmtimin, rrënimin ose shkatërrimin e strukturave të mbrojtura. Politika e ruajtjes gjithëpërfshirëse të trashëgimisë arkitektonike i detyron të gjitha palët firmosëse që të: - përfshijnë mbrojtjen e trashëgimisë arkitektonike si objektiv të rëndësishëm në planifikimin hapësinor dhe atë urban; - nxitin programet për restaurimin dhe mirëmbajtjen e trashëgimisë arkitektonike; - mundësojnë që ruajtja, rivitalizimi dhe përmirësimi i trashëgimisë arkitektonike të behet një karakteristike e rëndësishme e politikave në fushën e kulturës, mbrojtjes së mjedisit dhe planifikimit hapësinor; - aty ku është e mundur brenda procesit të planifikimit urban dhe hapësinor, të nxitin ruajtjen dhe përdorimin e disa strukturave, të cilat individualisht nuk e justifikojnë statusin e ruajtjes, por që janë të rëndësishme si pjesë e zhvillimit urban apo rural dhe si element i cilësisë së jetës; - nxitin përdorimin dhe zhvillimin e aftësive dhe materialeve tradicionale, të cilat janë të rëndësishme për të ardhmen e trashëgimisë arkitektonike. <p>Objektiva: “Ruajtja e Trashëgimisë Arkitektonike si një qellim i rëndësishëm i planifikimit hapësinor dhe atij urban”.</p>	<p>Trashëgimia kulturore</p>	<p>OM 11</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim, drafti i 2-të, 2015 - 2020</p>	<p>Strategjia e dytë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI-II) paraqet vizionin e Shqipërisë për zhvillimin e saj social, demokratik dhe ekonomik për periudhën 2015-2020, si dhe aspiratën për integrimin evropian. SKZHI-II shpjegon se si do të arrihet ky vizion përmes politikave dhe strategjive të qeverise, duke synuar në:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Shndërrimin e Shqipërisë në një vend të denjë për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian, ▪ Arritjen e standardeve që i shërbejnë qytetareve, rritjes së mirëqenies së tyre dhe ▪ garantimit të mbrojtjes së të drejtave të tyre, dhe ▪ Hartimit të politikave që nxitin konkurrencë dhe prosperitetin ekonomik në Shqipëri si dhe krahasuar me vendet e rajonit dhe më gjere. <p>SKZHI-II është një komponent kyç i Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI) në Shqipëri. SPI përbëhet nga një komplet parimesh operacionale, të cilat garantojnë se planifikimi dhe zbatimi i politikave të qeverise behën në një mënyre koherente, efektive dhe të integruar.</p> <p>Kuadri kohor 2015-2020 i SKZHI-II është harmonizuar me periudhën vijuese 2014-2020 të planifikimit financiar të BE-së, me Strategjinë e Lisbonës deri në 2020, dhe me tre ciklet vijues Kuadrit Afatmesëm Buxhetor. Përveç këtyre proceseve, SKZHI-II është harmonizuar edhe me procese dhe dokumente të tjerë kyç të zhvillimit dhe reformimit strategjik, si më poshtë:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dokumenti Tregues Strategjik për Shqipërinë (2014-2020), referuar gjithashtu edhe si Dokumenti Strategjik i Komisionit Evropian për Vendlin; ▪ Programi Kombëtar i Reformave Ekonomike (PKRE) 2015-2017, përfshirë Strategjinë e Zhvillimit të Bizneseve dhe Investimeve 2014-2020; 	<p>Toka Ajri Faktorët klimatike Uji Mjedisi natyror Mbetjet Zhurma Popullsia dhe asetet materiale Trashëgimia kulturore Paisazhi</p>	<p>OM 1 OM 2 OM 3 OM 4 OM 5 OM 6 OM 7 OM 8 OM 9 OM 10 OM 11 OM 12</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strategjia e Administrimit të Financave Publike 2014-2020; ▪ Strategjia e Europës Jug-Lindore 2020 (SEE2020) – Punësimi dhe Prosperiteti në Perspektivën Evropiane; ▪ Plani Kombëtar për Integrimin Evropian (PKIE) 2014-2020; ▪ Raportet e progresit të BE dhe Bankës Botërore (siç është Kuadri i Financimit të Vendit 2015-2020); dhe ▪ Raporte të hartuara nga partnerët e Shqipërisë që kanë lidhje me strategjitë për zhvillim kombëtar dhe integrimin në BE. <p>Integrimi në BE është qëllimi madhor. Mirëqeverisja, demokracia dhe sundimi i ligjit përbejnë themelet mbi të cilat do të arrihet vizioni i SKZHI-II. Kjo do të mbështetet nga katër shtylla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rritja përmes stabilitetit makroekonomik dhe fiskal përben Shtyllën 1 të mbështetjes për arritjen e vizionit të SKZHI-II. ▪ Rritja përmes rritjes së konkurrenshmerisë përben Shtyllën 2. ▪ Investimi tek njerëzit dhe kohezioni social përben Shtyllën 3. ▪ Rritja përmes përdorimit të qëndrueshëm të burimeve përben Shtyllën 4. 		

Burimi: Plani Kombëtar për Integrimin Evropian – Shqipëri
 Strategjia Kombëtare për Integrimin Evropian

6.1.2 Identifikimi i ndikimeve mjedisore

Ndikimet mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan janë përvijuar në Tabelën 6-2 më poshtë.

Tabela 6.2 Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore

Sektori i mjedisit	Përcaktimi i ndikimeve që mund të vlerësohen në raportin e VSM-së	Vlerësimi PO/JO
Toka	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i zonave me aktivitet të dendur bujqësor apo zona pyjore - përdorimi i burimeve të energjisë së rinovueshme dhe karburanteve "bio" - administrimi i mbetjeve të gjeneruar nga aktivitetet e ndërhyrjeve infrastrukturore 	PO
Ajri	<ul style="list-style-type: none"> - emetimi i ndotësve në ajër, të cilët kanë ndikime të dëmshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndotësve për të cilët janë përcaktuar kufijtë e sipërm në nivel kombëtar - ndikimi në shëndet (sistemi respirator) në rastet e një pranie të lartë të ndotësve në ajër 	PO
Faktorët klimatike	<ul style="list-style-type: none"> - ndjeshmëria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme të motit - emetimet e gazrave "sere" që shkaktohen nga djegia e karburanteve 	PO
Uji	<ul style="list-style-type: none"> - siguria nga përmytjet - ndikimet e substancave të rrezikshme në cilësinë e ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore, në rast të derdhjeve aksidentale të tyre - ndikimet tek ujësjellësit dhe cilësia e ujit të pijshëm - ndikimet mbi ujerat që përdoren për larje (plazh) 	PO
Mjedi natyror (biodiversiteti, habitatët, zonat e mbrojtura)	<ul style="list-style-type: none"> - fragmentimi i habitateve - ndikim në linjat e migrimit të kafshëve - ndikim në integritetin dhe funksionalitetin e zonave të mbrojtura dhe të zonave të Natura 2000 - ndikime mbi tipologjinë dhe cilësitë e veçorive të çmuara natyrore 	PO
Mbetjet	<ul style="list-style-type: none"> - ndikimet nga zona të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar - ndikimet nga vend depozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) - kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore - ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi (kuadri ligjor është plotësuar që prej vitit 2011, por nuk zbatohet në praktike). 	PO
Zhurma	<ul style="list-style-type: none"> - ndotja akustike që shkaktohet gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës përkatëse dhe ndikimi tek shëndeti i njerëzve 	PO
Popullsia dhe asetet materiale	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime mbi asetet materiale për shkak të nevojës për hapësire - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve të ndryshme - ndikimet që lidhen me sigurinë rrugore 	PO
Trashëgimia kulturore	<ul style="list-style-type: none"> - ndikime në elementet e trashëgimisë kulturore 	PO
Peizazhi	<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i peizazhit dhe i veçorive pamore të hapësirës 	PO

6.2 Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis

Vlerësimi i paraqitur në Seksionin 9 është përgatitur në përputhje me kërkesat e Ligjit 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, ku jepet edhe përvijimi dhe përmbajtja e raportit të VSM-së. Ndikimet e rëndësishme të Planit në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkalleve të mëposhtme:

- A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv
- B – ndikim i parëndësishëm
- C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse
- D – ndikim i rëndësishëm
- E – ndikim shkatërrues
- X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimeve të Planit sipas shkallës A, B dhe C do të thotë që ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të pranueshme. Ndikimet e parëndësishme janë vlerësuar me B, ndërsa ndikimet që behen të pranueshme vetëm pas zbatimit të masave zbutëse përkatëse, janë vlerësuar me C. Shkallet D dhe E nënkuptojnë se ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të papranueshme. Më poshtë janë përshkruar indikatorët dhe kriteret e Vlerësimit si dhe shkallet përkatëse të Vlerësimit për secilën objektivë mjedisore.

Përshkrimi i kriterëve dhe metodologjisë së Vlerësimit për objektivat mjedisore

➤ Toka

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 1: **Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i strukturës aktuale të përdorimit të tokës dhe pyjeve <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në toka bujqësore dhe zona pyjore do të çojë në humbjen dhe/ose ndryshimin e përhershëm të kategorisë së përdorimit të tyre (nga toke bujqësore apo zone pyjore në truall ndërtimi apo ndonjë kategori tjetër));</i> - ndryshimi i strukturës së përdorimit të tokës bujqësore me potencial të mirë prodhues <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues do të çojë në humbjen e përhershme të tokës bujqësore me cilësi të lartë)</i> - probabiliteti i zbatimit të aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me status të veçantë <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me status të veçante mbrojtjeje/konservimi mund të prekë në mënyre të konsiderueshme ato cilësi për të cilat</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk prekin zonat pyjore apo token bujqësore, sipas ndarjes aktuale të përdorimit të tokës.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat ligjore, ndikimi mbi përdorimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore dhe pyjeve do të jetë i parëndësishëm, pavarësisht faktit se aktivitetet do të zbatohen në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lendes drusore.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të tokës bujqësore dhe pyjeve është i lartë. Infrastruktura do të shtrihet në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore. Duhet parashikuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të</p>

<p><i>zona është vene nën këtë status)</i></p> <p>- probabiliteti i zbatimit të aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore do të çojë në humbjen e përhershme të këtyre zonave);</i></p>	<p>tokës bujqësore dhe pyjeve është shume i lartë. Ndikimi mbi përdorimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore dhe të pyjeve do të jetë i konsiderueshëm. Infrastruktura do të shtrihet në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të tokës bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo të zonave pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore është kaq i madh sa që ndikimi në bujqësi dhe pyje do të ketë pasoja shkatërruese.</p>
--	--

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 2: **Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- niveli i riciklimit të mbetjeve që gjenerohen gjatë ndërtimit/ rehabilitimit të infrastrukturës fizike</p> <p><i>(aktivitetet që lidhen me ndërtimin/ rehabilitimin e infrastrukturës fizike duhet të garantojnë se të paktën 55% e mbetjeve që gjenerohen duhet të riciklohen, dhe materiali që gërmohet duhet, sa me shume të jete e mundur të riciklohet duke u përdorur në mbushjet gjatë ndërtimeve);</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë mbetje nga punimet e ndërtimit apo gërmimet.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteteve do të gjen erojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, ato do të përpunohen totalit, ndërkohe që 55% e tyre do të ripërdoren si mbetje ndërtimore të riciklueshme.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteteve do të gjenerojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, për shkak të veçorive cilësore të mbetjeve, ato nuk mund të përpunohen dhe nuk mund të garantohet se 55% e tyre do të ripërdoren, në rast se nuk zbatohen masat zbutëse.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Zbatimi i aktiviteteteve do të gjenerojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, për shkak të veçorive cilësore të mbetjeve, të paktën 55% e tyre nuk mund të përpunohen dhe ripërdoren. Nuk mund të merren masa zbutësi për të rritur sasinë e mbetjeve të ricikluara.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteteve</p>

	<p>do të gjeneroë mbetje nga ndërtimi, për të cilat duhet të organizohet procesi i largimit.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	---

- **Ajri**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 3: **Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata pre sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.**

Indikatori/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>-sasia vjetore e emetimeve të ndotësve në ajër, d.m.th. e oksideve të squfurit, oksideve të azotit, lendes organike volatile pa përmbajtje metani, amoniakut dhe pjesëzave (përmirësime të matshme të cilësisë së ajrit duke arritur nivelet e synuara të ndotësve e ajrit në lidhje me shëndetin e njerëzve, sipas vlerave respektive: për NOx - 40 µ/m³, për PM₁₀- 40 µ/m³, për PM_{2,5}- 25 g/m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂- 125 µ/m³.</p> <p>- numri vjetor i ditëve kur tejkalohet niveli i ndotjes së ajrit me pjesëza, i matur në pikat e monitorimit, të cilat janë të ekspozuara ndaj emetimeve të ndotësve</p> <p><i>(duhet të reduktohet me 40% numri i ditëve kur tejkalohet niveli i ndotjes së ajrit me pjesëza; sa me pak dite me ndotje të lartë të ajrit, aq me i ulët është ndikimi tek shëndeti i njerëzve dhe kostoja për shoqërinë, për shkak të numrit relativisht të lartë të njerëzve të ekspozuar, shëndeti i të cilëve preket nga ky faktor);</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë emetime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimit në nivel kombëtar. Zbatimi i aktiviteteve do të reduktoje emimet e ndotësve.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emitime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimit në nivel kombëtar, por jo deri në atë masë sa të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emitime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimit në nivel kombëtar deri në atë masë sa do të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. për të reduktuar emimet duhet të parashikohen dhe zbatohen masa zbutëse në mënyrë që niveli maksimal i emimeve të zbrësë në kufijtë e parashikuar në SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emitime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimit në nivel kombëtar deri në atë masë sa do të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar nivelin e emimeve nën kufijtë e përcaktuar dhe për të mbajtur ndikimin nën nivelin e përcaktuar të ndotjes së ajrit me pjesëza.</p>

	<p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emetime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emetimit në nivel kombëtar deri në atë masë sa kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II do të tejkalohen në mënyrë të konsiderueshme dhe ndotja e ajrit me pjesëza do të jete në nivel të tille që do të ketë një efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm mbi shëndetin e njerëzve.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave</p>
--	--

• Faktorët klimatike

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 4: **Adaptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve sere në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.**

Indikatori kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- adaptimi i infrastrukturës përkatëse ndaj ndryshimeve klimatike</p> <p><i>(aktivitetet që lidhen me ndërtimin/rehabilitimin e infrastrukturës përkatëse duhet të përfshijnë aktivitete që zvogëlojnë apo parandalojnë pasojat e ndryshimeve klimatike, veçanërisht të përmytjeve, dëborës dhe ngricave)</i></p> <p>- -sasia vjetore e emetimeve të gazeve "sere"</p> <p><i>(sasia maksimale e emetimeve të gazeve "sere" nuk duhet të tejkalojë sasinë e synuar vjetore prej 18,000 Gg CO₂ ekuivalent në 2020</i></p> <p><i>Ndikimet kumulative të të gjithë aktiviteteve të Planit nuk duhet të shkaktojnë një sasi vjetore nga të gjitha burimet e emetimeve të gazeve 'sere' që të tejkalojë vlerat e synuara që jepen në SKZHI-II lidhur me Reduktimin e Emetimeve të Gazeve "Sere" në 2020.)</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tille s'ka nevojë të garantohet; aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë rritje të emetimeve të gazeve "sere". Zbatimi i aktiviteteve do të reduktojë emetimet e gazeve "sere".</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tille s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten, por jo deri në atë masë sa të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tille s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten deri në atë masë sa do të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. për të reduktuar emetimet duhet të parashikohen dhe zbatohen masa zbutëse, të cilat do të garantojnë që niveli i emetimeve nuk do të kalojë kufijtë e parashikuar në SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Aktivitetet e</p>

¹⁶ Projektioni aktual i emetimeve të GHG në 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do të rishikohet në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC. Në rast të financimit të huaj për NAMA (masat adaptuese kombëtare për reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

	<p>parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tillë s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten deri në atë masë sa do të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar nivelin e emetimeve nën kufijtë e përcaktuar.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Aktivitetet e parashikuara nuk garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo zbatimi i aktiviteteve do të rrite emetimet e gazeve "sere" deri në atë masë sa kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II do të tejkalohen në mënyrë të konsiderueshme.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave</p>
--	---

- Uji

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 5: **Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - mundësi ndërhyrjeje në zonat me burime ujore të mbrojtura <i>(zbatimi i aktiviteteve jashtë zonave me burime ujore do të thotë më pak mundësi për ndotjen e ujit nëntokësor që përdoret si burim furnizimi me ujë).</i> 	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do të ushtrojnë trysni shtese mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm, apo ndikimi do të jete pozitiv.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - mundësi ndërhyrjeje në zonat me burime ujore për larje <i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat me burime ujore për larje do të thotë më shumë mundësi për ndotjen e ujerave që përdoren për larje).</i> 	<p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jete i parëndësishëm, pavarësisht faktit se aktivitetet mund të zbatohen në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmbytjeje.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - mundësi ndërhyrjeje në zonat me rrezik përmbytjeje <i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat me rrezik përmbytjeje redukton zonat mbrojtëse dhe rrit mundësinë për dëme nga përmbytjet).</i> 	<p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm mund të jetë e madhe, sidomos për shkak se probabiliteti i zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona</p>
<ul style="list-style-type: none"> - mundësi ndërhyrjeje në zonat ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë <i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat ujëmbajtëse</i> 	

me një nivel të lartë të prekshmërisë do të thotë më shumë mundësi për ndotjen e ujerave nëntokësore).

ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është i lartë. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.

D – ndikim i rëndësishme: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jetë e madhe, sidomos për shkak të probabiliteti të zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është shumë i lartë. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.

E – ndikim shkatërrues: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jetë jashtëzakonisht e madhe, sidomos për shkak se probabiliteti i zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është shumë i lartë. Megjithatë nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.

X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.

• **Mjedisi natyror**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 6: **Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit**

Indikatori / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- mundësia e ndërhyrjes në zonat Qendrore të habitatëve të mishngrënësve të mëdhenj</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zonat e rëndësishme ekologjike të habitoreve të mishngrënësve të mëdhenj do të sjellë një trysni më të madhe mbi këta lloje dhe do të ndërpresë linjat e migrimit; ka mundësi potenciale për ndikim tek biodiversiteti në</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do të ketë ndikim në kohezionin e popullatave dhe në mbrojtjen e biodiversitetit, apo ndikimi do të jetë pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi në kohezionin e popullatave dhe në mbrojtjen e biodiversitetit do të jete i parëndësishëm.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të</p>

<p><i>nivel rajonal dhe ndërkuftar)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - mundësia e ndërhyrjes në zonat me pyje të dendura <p><i>(planifikimi i infrastrukturës së re në zona me pyje të dendura do të sjellë ndikime negative mbi kafshët e egra dhe do të ndërpresë linjat e migrimit; ka mundësi potenciale për ndikim tek biodiversiteti në nivel lokal dhe rajonal)</i></p>	<p>zbatimit të masave zbutëse: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund të garantohej kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimet e rëndësishme.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund të garantohej kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Nuk është e mundur të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi kohezionin e popullatave dhe mbrojtjen e biodiversitetit është shkatërrues. Nuk është e mundur të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
---	--

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 7: **Ruajtja e zonave që kanë një status të veçante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - sasia e mbetjeve që gjëndërohen dhe depozitohen në landfill <p><i>(zhvillimet e reja do të rritin sasinë e mbetjeve që gjenerohen, përfshirë mbetjet e ngurta, të lëngëta dhe të rrezikshme, dhe ky fakt bën që të priten ndikime negative në cilësinë e tokës, të ujërave nëntokësore, të ajrit dhe në shëndetin e njerëzve)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sasia e mbetjeve që riciklohen <p><i>(SKZHI II deklaron se deri në 2020 sasia e mbetjeve urbane të ricikluara do të jetë 55%)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ndërtimi i landfillëve të reja <p><i>(kjo gjë do të ndikojë pozitivisht në procesin e trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve; megjithatë gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të tyre priten disa ndikime, të cilat do të jenë të parëndësishme nëse aplikohet strategjia e duhur e zbutjes)</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do të rritin sasinë e mbetjeve të gjeneruara. Zbatimi i aktiviteteve do të përmirësojë procesin e grumbullimit/trajtimit të mbetjeve.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, por jo deri në atë masë sa të influencojë procesin e grumbullimit/trajtimit të mbetjeve dhe të preke mjedisin natyror dhe njerëzor.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për shëndetin e njerëzve. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin, të cilat garantojnë se procesi i grumbullimit/trajtimit të mbetjeve i përgjigjet sasisë së rritur të mbetjeve dhe se niveli i ndotjes ulet deri në kufijtë e vlerave të pranueshme/përcaktuara.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për</p>

	<p>shëndetin e njerëzve. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse për ta mbajtur ndikimin nën kufijtë e vlerave të pranuar/përcaktuara.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, dhe ndotja e tokës, ujit, ajrit dhe rreziqet për shëndetin e njerëzve janë në një masë të tillë që kanë efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm për shëndetin e njerëzve.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	--

- Zhurma

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 9: **Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.**

Indikatori/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- ekspozimi ndaj zhurmës së shkaktuar prej ndërhyrjeve në infrastrukture</p> <p><i>(sa me pak shqetësime që të ketë mjedisi nga zhurma, aq me i ulët është ndikimi në cilësinë e mjedisit, shëndetin e njerëzve dhe kostot e shoqërisë, për shkak të numrit të njerëzve të ekspozuar, shëndeti i të cilëve preket direkt)</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do të rritin ekspozimin ndaj zhurmës. Përkundrazi këto aktivitete do ta ulin këtë ekspozim.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite pak ekspozimin ndaj zhurmës, por nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi do të jete i parëndësishëm.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite ekspozimin ndaj zhurmës. Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do të jete i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse shtese për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite ekspozimin ndaj zhurmës. Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do të jete i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse shtese për të reduktuar ndikimin. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë ekspozimin ndaj zhurmës deri në një masë të tillë që kjo gjë do të ketë një efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm për shëndetin e njerëzve e me tej.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur:</p>

	Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.
--	---

• **Popullsia dhe asetet materiale**

Në tabelën me poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Indikatori / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- lidhja mes vendbanimeve dhe qendrave rajonale <i>(një lidhje më e shpejte dhe më e mirë përmirëson kohezionin social: lidhja më e shpejte me qendrat e qyteteve përben një baze më të mirë për zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteteve ekonomike, të cilat nga ana e tyre sjellin ndikime pozitive në të ardhurat individuale dhe komunitare, në mënyrën e jetesës dhe në vlerën e asetëve materiale – pasuritë e paluajtshme)</i></p> <p>- përfshirja e aktiviteteteve për të përmirësuar sigurinë e trafikut <i>(më shumë aktivitete të kësaj natyre sjellin përmirësim të sigurisë rrugore dhe më pak aksidente)</i></p> <p>- përfshirja e aktiviteteteve për të rritur efektivitetin e transportit publik <i>(përdorimi sa më i madh i transportit publik sjell një lëvizshmëri më efektive dhe të qëndrueshme; një transport publik më efektiv sjell uljen e ngarkesë së trafikut në rrugë dhe ruan vlerën e asetëve materiale siç është toka dhe pasuritë e paluajtshme; gjithashtu një transport publik më efektiv redukton sforcon financiare për familjet, pasi redukton nevojën për të pasur apo përdorur makina personale)</i></p> <p>- përfshirja e aktiviteteteve për të rritur mundësitë për një mënyrë të shëndetshme të jetesës <i>(aktivitetet që lidhen me lëvizshmërinë e qëndrueshme, kërkojnë një organizim të mirë të infrastrukturës çlodhëse/ argëtuese (për shembull koristë e biçikletave, monopetet e ecjes me këmbë, përfshire edhe mbërritjen deri aty); çlodhja/argëtimi ndikon pozitivisht në gjendjen mendore dhe fizike të njerëzve dhe në këtë mënyrë redukton</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do të ndikojnë në arritjen e objektivës, ose zbatimi i tyre do të përmirësoje lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, do të përmirësoje sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteteve do të garantoje lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, por krahasuar me gjendjen aktuale këto lidhje do të jenë disi më të dobëta.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteteve do t’i beje me të dobëta lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteteve do t’i beje konsiderueshëm më të dobëta lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteteve do t’i shkatërrojë plotësisht lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>

kostot e shoqërisë, pasi shfrytëzohet një mënyrë e shëndetshme e jetesës)

• **Trashëgimia kulturore**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 11: **Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.**

Indikatori/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në njësitë e regjistruara të trashëgimisë kulturore</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësite e trashëgimisë kulturore mund të rrezikojnë seriozisht integritetin e trashëgimisë dhe të modifikojë veçoritë e saj cilësore. Veçanërisht të rrezikuar janë peizazhet kulturore dhe peizazhet historike të zonave të trashëgimisë arkitektonike dhe arkeologjike)</i></p> <p>- probabilitet i shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësitë e trashëgimisë kulturore nënkupton cenimin e tokës dhe si pasojë mbart një probabilitet të lartë për shkatërrimin e mbetjeve arkeologjike)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore. Përderisa hapësira nuk do të cenohet, edhe mbetjet arkeologjike nuk do të dëmtohen.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Ka mundësi potenciale që aktivitetet të shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore. Përderisa aktivitetet shtrihen pranë apo përgjatë infrastrukturës ekzistuese, probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore dhe që mbetjet arkeologjike të dëmtohen, është i ulët. Duke zbatuar dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi mbi veçoritë cilësore të njësite të regjistruara të trashëgimisë kulturore do të jete i parëndësishëm.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në njësitë regjistruara të trashëgimisë kulturore, dhe për pasojë të zvogëlojnë përmasat e tyre, është i lartë. Me gjithë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashëgiminë kulturore do të jetë i rëndësishëm. për shkak se aktiviteti shtrihet në zonë të gjerë, probabiliteti i dëmtimit të mbetjeve arkeologjike është i lartë. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore, dhe për pasojë të zvogëlojnë përmasat e tyre, është shume i lartë. Me gjithë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashëgiminë kulturore do të jetë i konsiderueshëm. për shkak se aktiviteti shtrihet në zonë të gjerë, probabiliteti i dëmtimit të mbetjeve arkeologjike është shume i lartë. Nuk mund të merren masa zbutëse për të</p>

	<p>reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Ndikimi i aktiviteteve mbi veçoritë cilësore të njësive të regjistruara të trashëgimisë kulturore, do të jetë shkatërrues. Edhe ndikimi mbi mbetjet arkeologjike do të jete shkatërrues.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	--

• **Peizazhi**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 12: **Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.**

Indikatori / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësive e peizazhit mund të rrezikojnë seriozisht integritetin e peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, dhe të shkatërrojnë veçoritë e tyre cilësore)</i></p> <p>- probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara, të cilat mbartin edhe simbolika të veçanta</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësive e peizazhit mund të ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme imazhin ekzistues të peizazhit. Ndikimi është veçanërisht i dukshëm në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar. Do të ruhet imazhi i peizazhit me cilësi të lartë, pasi aktivitetet do të integrohen në zona me një shkallë të lartë të degradimit të peizazhit.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Ka mundësi potenciale që aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, apo në zona peizazhistike imazhi i të cilave është në prishje e sipër. Ndikimi mbi imazhin ekzistues të peizazhit do të jetë i parëndësishëm, pasi shumica e aktiviteteve do të integrohen në zona me një shkallë të lartë të degradimit të peizazhit.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, është i lartë. Ndikimi mbi veçoritë cilësore të këtyre zonave është i madh. Aktivitetet do të shtrihen në zona të konservuara peizazhistike natyrore apo kulturore, kështu që ndikimi në peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre, do të jetë i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Probabiliteti që</p>

	<p>aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar është i madh, kështu që edhe ndikimi është i konsiderueshëm. Aktivitetet do të shtrihen në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara, kështu që ndikimi në peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre, do të jetë i rëndësishëm. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Ndikimi i aktiviteteve mbi veçoritë cilësore të peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar do të jetë shkatërrues. Peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre dhe që përmbajnë elementë të jashtëzakonshëm natyrore dhe kulturore, do të shkatërrohen.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave</p>
--	--

SEKSIONI 7: VLERËSIMI I PËRPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE

Objektivat e përcaktuara mjedisore duhet të jenë në përputhje me Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e përcaktuara në SKZHI II dhe Direktivën 2001/42/KE, të cilat janë të rëndësishme për të vlerësuar politikat dhe projektet që parashikon Plani për të arritur objektivat e tij. për të përcaktuar rëndësinë e objektivave mjedisore, duhet të vlerësohet përputhshmëria e objektivave dhe politikave të Planit me objektivat e përcaktuara mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë krijon konflikte apo veprime të ndërsjellta mes objektivave dhe politikave të ndryshme, si dhe konflikte të theksuara interesi mes objektivave. Të gjitha këto duhen vënë në dukje veçanërisht në pjesën e Vlerësimit të projekteve specifike të Planit.

Përputhshmëria e politikave të Planit është vlerësuar duke i kombinuar këto politika me objektivat mjedisore të kësaj VSM-je. Vlerësimi është bere duke përdorur përafrimin standard në forme matrice. për të kryer Vlerësimin numerik të nivelit të përputhshmërisë është përdorur grafiku i Vlerësimit që jepet në Tabelën 7-1 më poshtë.

Tabela 7.1 Grafiku i Vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave

Niveli i përputhshmërisë	Niveli i përputhshmërisë	Niveli i përputhshmërisë
Objektivat përputhen plotësisht	3	2.00-3.00
Objektivat përputhen pjesërisht	2	1.00 – 1.99
Lidhja mes objektivave është e zbehtë	1	0.00 – 0.99
Nuk ka lidhje mes objektivave	0	0
Objektivat nuk përputhen	-1	negativ

Vlerësimi i përputhshmërisë së objektivave dhe politikave të Planit me objektivat mjedisore

Rezultatet e Vlerësimit të përputhshmërisë së politikave të Planit me objektivat mjedisore janë paraqitur në Tabelën 7-2 më poshtë. Tabela tregon së, në parim, të gjitha politikat e Planit janë në përputhje me objektivat mjedisore.

Tabela 7.2 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesatarja
Objektivat dhe politikat e Planit													
Sistemet Territoriale të Bashkisë Lezhë													
Sistemi Urban -- RITJE INTELIGJENTE													
Zhvillimi policentrik, densifikimi, gjithë përfshirja	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Sistemi Ujor -- UJI ËSHTË JETA													
Mbrojtjen e burimeve ujore nëntokësore dhe mbitokësore	3	3	3	3	3	3	3	0	0	2	1	3	2.25
Korridoret natyrore përgjate luginave të lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2
Sistemi Bujqësor -- EFICIENÇE PËR NJË SEKTOR BUJQËSOR KONKURRUES													
Rruajtje maksimale e fondit të tokës bujqësore	3	3	0	0	1	0	0	0	0	3	0	1	0.917
Vendosja e një zinxhiri ekonomik bujqësor: prodhim - grumbullim - përpunim - eksportim, me qëllim rritjen e vlerës së zinxhirit ekonomik.	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0.417
Krijimi i qendrave të specializuara bujqësore dhe profilizimi i tyre sipas karakteristikave të prodhimit lokal	3	0	1	1	2	0	0	2	1	3	0	0	1.083
Specializim në prodhim dhe përpunim të prodhimeve dhe produkteve karakteristike të zonës	3	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0.75
Sistemi Natyror -- PROMOVIM DHE AKSES													
Rritje e zonave të mbrojtura natyrore, promovimi dhe aksesimi i tyre	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.833
Sistemi i Infrastrukturrës - INTEGRIMI HAPËSINOR, RRTIA E AKSESUESHMERISË SË VENDIT DHE SHPËRDARJE E BALANCUAR TE FLUKSIVE													
Transporti													
Krijimi dhe konsolidimi i një Sistemi të integruar multimodal mbarë kombëtar, rritje dhe konsolidim i pikave të aksesit dhe të lidhjes së territorit	2	2	3	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.417
Turizmi													
Zhvillimi i qëndrueshëm i turizmit Natyror dhe Kulturor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Në përgjithësi, në këndvështrimin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, janë si me poshtë:

- o objektivat përputhen plotësisht (4 objektiva)
- o objektivat përputhen pjesërisht (3 objektiva)
- o lidhja mes objektivave është e zbehte (3 objektiva)

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një riverifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

- -Secila prej objektivave të Planit (përveç 2 objektivave të sistemit Bujqësor) është në përputhshmëri të plotë me të paktën 3 objektiva mjedisore;
- Pesë objektiva të planit kanë një lidhje të pjesshme me të paktën një objektivë mjedisore;
- Gjashtë objektiva të planit kanë një lidhje të zbehte me të paktën 1 objektiv mjedisor;
- Dy objektiva e planit që lidhen me sistemin urban dhe turizmin janë në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore;
- -Secila prej objektivave të planit (përveç dy objektivave që lidhet me sistemin urban) nuk kanë në lidhje me të paktën 1 objektiv mjedisor;

Edhe në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i përputhshmërisë është i lartë. Sidoqoftë dy objektiva mjedisore (i) OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës, dhe (ii) OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme, janë objektivat me nivelin më të lartë të përputhshmërisë me objektivat mjedisore.

SEKSIONI 8: VLERËSIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE

Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkia Krujë përcakton projekte specifike për çdo politike apo objektive strategjike. Projektet strategjike mund të jenë të llojeve të ndryshme. Edhe pse të gjitha kanë si synim zhvillimin e përgjithshëm të territorit, ato mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme në arritjen e objektivave strategjike. Plani i ka ndarë projektet në:

- 1- Projekte Bazë - projekte që janë të nevojshme për të siguruar kushtet nga ku mund të nisin proceset e zhvillimit
- 2- Projekte Zhvillimi - janë të paktë në sasi por mjaft të rëndësishëm dhe të aftë për të nxitur proceset spontane dhe vetë-financuese të zhvillimit

Në Tabelën 8-1 janë identifikuar projektet strategjike që pritet të shkaktojnë ndikime direkte në mjedis, në lidhje me objektivat mjedisore të përcaktuara. Shkurtimisht, këto projekte përfshijnë zhvillimin e rrjetit infrastrukturor, projekte urbane, projekte prodhimi, zhvillimin dhe promovimin e zonave natyrore e kështu me radhë

Ky seksion përfshin Vlerësimin e projekteve specifike në lidhje me përputhshmërinë e tyre me objektivat mjedisore. Vlerësimi i projekteve strategjike është bërë mbi bazën e përcaktimit të klasifikimit mesatar të përputhshmërisë së secilit projekt me të 12 objektivat mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë së projekteve me objektivat mjedisore është kryer duke ndjekur shkallëzimin e mëposhtëm:

Shpjegimi	Shkalla e Vlerësimit
Projekti përputhet plotësisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti përputhet pjesërisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektivave mjedisore është jo e qartë; përputhshmëria e projektit me objektivat mjedisore është e kushtëzuar	26 – 50 %
Projekti nuk përputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

Krahasimi i projekteve specifike me objektivat mjedisore është paraqitur në Tabelën 8-2.

Vlerësimi i paraqitur në Tabelën 8-2 është një derivat i Vlerësimit të bërë dhe paraqitur në Tabelën 9-3 më poshtë. Kjo e fundit paraqet Vlerësimin e impakteve që vijnë prej zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore për çdo projekt specifik. Tabela 9-3 tregon gjithashtu së gjatë zbatimit të projekteve specifike mund të shkaktohen impakte të pranueshme nga këndvështrimi i objektivave mjedisore (shkalla A, B apo C) ndërkohe që nuk janë evidentuar impakte të rëndësishme (shkalla D, E).

Ka një lidhje ndërmjet shkallës së Vlerësimit (A, B dhe C) në Tabelën 9-3 dhe shkallës së Vlerësimit (PL, PP dhe PK) në Tabelën 8-2.

Lidhja mes dy tabelave është si me poshtë:

Tabela 9-1	Tabela 8-2
Shkalla A	Përputhshmëri e Lartë (PL)
Shkalla B	Përputhshmëri e Pjesëme (PP)
Shkalla C	Përputhshmëri e Kushtëzuar (PK)

Numri absolut i shkalleve respektive për çdo projekt specifik, domethënë numri i A-vë, B-vë dhe C-vë në Tabelën 9-3 është konvertuar në pikë përqindjeje tek shkalla e Vlerësimit (PL%, PP% dhe PK%) në Tabelën 8-2.

Për shembull: *projekti Pr. 13 në Tabelën 9-1 është vlerësuar me pesë A (s'ka impakt/impakt pozitiv për 5 objektiva mjedisore nga 12 gjithsej, ose 41.67% e totalit), katër B (ndikim i parëndësishëm për 4 objektiva ose 33.33% e totalit) dhe tre C (ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse, për 3 objektiva ose 25.00% e totalit). Kështu që, në Tabelën 8-2, projekti Pr. 13 vlerësohet të jetë 41.67% në Përputhshmëri të Lartë, 33.33% në Përputhshmëri të Pjesëme dhe 25.00% në Përputhshmëri të Kushtëzuar.*

Projektet e listuara më poshtë do të përputhen plotësisht apo pjesërisht me objektivat mjedisore, gjatë zbatimit dhe funksionimit të aktiviteteve përkatëse, dhe, për të gjitha aktivitetet duhet të garantohet zbatimi i masave zbutëse për të reduktuar ndikimin në mjedis, sipas kërkesave të legjislacionit përkatës.

Tabela 8.1 Projekte Strategjike që pritet të shkaktojnë Ndikime në Mjedis

PROJEKTET STRATEGJIKE	Projekti Specifik	Kodi
Projekte Bazë	Përmirësimi i rrjeteve teknike	Pr. 1
	Mbrojtje e akuiferëve	Pr. 2
	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujq sipërfaqësor	Pr. 3
	Mbrojtje ndaj përmytjeve	Pr. 4
	Menaxhimi i mbetjeve urbane	Pr. 5
	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	Pr. 6
	Përmirësimi i hekurudhës	Pr. 7
	Planifikim i detajuar vendor	Pr. 8
	Plani i emergjencave civile	Pr. 9
	Qendra kulturore në zonat urbane	Pr. 10
	Qyteti mik i fëmijëve	Pr. 11

PROJEKTE AFAT-SHKURTËR (Projekte Pilot)	Transformim i stacionit hekurudhor në Budull	Pr. 12
	Rikuperim i një guroreje të braktisura në Krastë	Pr. 13
	Korridori i gjelbër Albanopolis – Lugina e Ishmit - Bregdet	Pr. 14
	Kalaja e Zgërdheshit (Albanopolis)	Pr. 15
	Inkubator ndërmarrjesh dhe shkolle profesionale	Pr. 16
PROJEKTE AFAT-MESËM	Rindërtim i Urës së Tubit	Pr. 17
	Rruga Prezë - Budull	Pr. 18
	Lidhja Thumane/Bubq	Pr. 19
	Pol logjistik i integruar në Fushë-Krujë	Pr. 20
	Rikualifikim i qendrës urbane të Thumanës	Pr. 21
	Rikualifikim i qendrës urbane të Fushë-Krujës	Pr. 22
	Kalaja e Krujës dhe Pazarit i Vjetër	Pr. 23
	Pika me interes religjioz dhe panoramik në Sarisalltik	Pr. 24
	Ndërtimi i baxhove eksperimentale	Pr. 25
	Zonë tregu lokal	Pr. 26
Kontrolli i cilësisë së ajrit dhe shëndetit	Pr. 27	
PROJEKTE AFAT-GJATË	Aksi i ri Thumanë - Tiranë	Pr. 28
	Rruga Krujë-Tiranë	Pr. 29
	Sistemi i aeroportit "Nënë Tereza"	Pr. 30
	Lidhja e Bubqit me bregdetin	Pr. 31
	Rruga lidhëse Krujë-Mamurras	Pr. 32
	Rruga Krujë Burrel	Pr. 33
	Ujërat termale në Bilaj	Pr. 34
	Turizëm malor në Qafështamë	Pr. 35
	Spostimi i stacionit të trenit të mallrave	Pr. 36
	Vlerësimi i bujqësisë në Baldren	Pr. 37

Tabela 8.2 Krahasimi i projekteve specifike në kuadrin e përputhshmërisë së tyre me objektivat mjedisore; përqindjet e ndikimeve të vlerësuara

PROJEKTET STRATEGJIKE	Projekti Strategjik	Shkalla e Vlerësimit*		
		PL%	PP%	PK%
Projekte Bazë	Përmirësimi i rrjetave teknike	91.67%	8.33%	0.00%
	Mbrojtje e akullferëve	100.00%	0.00%	0.00%
	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujqor ajërritqësor	100.00%	0.00%	0.00%
	Mbrojtje ndaj përmblyjeve	100.00%	0.00%	0.00%
	Menaxhimi i mbetjeve urbane	100.00%	0.00%	0.00%
	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	83.33%	16.67%	0.00%
	Përmirësimi i hekurudhës	75.00%	25.00%	0.00%
	Planifikim i detajuar vendor	91.67%	8.33%	0.00%
	Plani i emergjencave civile	33.33%	66.67%	0.00%
	Qendra kulturore në zonat urbane	16.67%	83.33%	0.00%
	Qyteti mik i fëmijëve	25.00%	66.67%	8.33%
PROJEKTE AFAT-SHKURTËR (Projekta Pilot)	Transformimi i stacionit hekurudhor në Budull	66.67%	33.33%	0.00%
	Rikuperimi i një gurorje të braktësuara në Krashtë	33.33%	33.33%	33.33%
	Korridor i gjelbër Albanopolis – Lugina e Ishmit - Bregdet	41.67%	25.00%	33.33%
	Kalaja e Zgërdheshit (Albanopolis)	50.00%	41.67%	8.33%
	Inkubator ndërmarrjesh dhe shkollë profesionale	33.33%	50.00%	16.67%
PROJEKTE AFAT-MESËM	Rindërtim i Urës së Tubit	33.33%	58.33%	8.33%
	Rruga Prezë - Budull	58.33%	25.00%	16.67%
	Lidhja Thumanë/Bubq	66.67%	33.33%	0.00%
	Pol logjistik i integruar në Fushë-Krujë	58.33%	41.67%	0.00%
	Rikualifikim i qendrës urbane të Thumanës	58.33%	41.67%	0.00%
	Rikualifikim i qendrës urbane të Fushë-Krujës	91.67%	8.33%	0.00%
	Kalaja e Krujës dhe Pazarit i Vjetër	66.67%	33.33%	0.00%
	Pika me interes reilgjor dhe panoramik në Sarisallik	66.67%	33.33%	0.00%
	Ndërtimi i baxhove eksperimentale	41.67%	16.67%	41.67%
	Zonë tregu lokale	33.33%	33.33%	33.33%
	Kontrolli i cilësisë së ajrit dhe shëndetit	100.00%	0.00%	0.00%
	Aksi i ri Thumanë - Tiranë	50.00%	33.33%	16.67%
	Rruga Krujë-Tiranë	41.67%	33.33%	25.00%
	Sistemi i aeroportit "Nënë Tereza"	33.33%	66.67%	0.00%
PROJEKTE AFAT-GJATË	Lidhja e Bubqit me bregdetin	50.00%	50.00%	0.00%
	Rruga lidhëse Krujë-Mamurras	25.00%	66.67%	8.33%
	Rruga Krujë-Burrel	33.33%	66.67%	0.00%
	Ujërat termale në Bllaj	75.00%	25.00%	0.00%
	Turizëm malor në Qafëshamë	83.33%	16.67%	0.00%
	Spostimi i stacionit të trenit të mallrave	75.00%	16.67%	8.33%
Vlerësimi i bujqësisë në Balldren	41.67%	58.33%	0.00%	

Legjenda:

PL% – Përqindja e Përputhshmerise së Larte;

PP% – Përqindja e Përputhshmerise së Pjesshme;

PK% – Përqindja e Përputhshmerise së Kushtezuar.

Përputhshmeri e larte

Përputhshmeri e pjesshme

Përputhshmeri e kushtezuar

Papërputhshmeri

SEKSIONI 9 VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

9.1 Vlerësimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave të zbatimit të Planit për realizimin e objektivave mjedisore të Planit

9.1.1 Toka

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj

Ndikimi me i madh gjatë fazës së ndërtimit pritet në zhvillimet e infrastrukturës, sidomos asaj rrugore, të mbetjeve, të qendrave të shërbimeve, etj., ndërkohe që nga fusha të tjera do të jenë të kufizuara në një territor më të ngushtë lokal. Nuk priten ndikime në ato sektorë ose nën sektorë ku përqendrimi me i madh i aktiviteteve do të ketë të bëjë me plotësimin e boshllëqeve ligjore dhe të strukturës (aktivitete soft) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do të jenë të natyrës institucionale dhe organizative.

Përmes okupimit të tokës, ndërtimet në infrastrukture prodhojnë ndikime të gjera të pakthyeshme, që reflektohen pas zhvillimit si një ndryshim në përdorimin e tokës. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkatërrim të pakthyeshëm në seksionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato të rindërtuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndodhin gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë lidhjet përmes tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj.

Për shkak të zhvillimeve të reja në infrastrukture dhe pozicionimi i vendosjeve të tyre, përdorimi i tokës bujqësore ekzistuese pëson ndryshim nga ana e pozicionimit të lidhjeve të reja infrastrukturore. Masat që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimtarisë së tokës bujqësore që nënkupton humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimtarinë bujqësore. Nëse masat e infrastrukturës shtrihen edhe përtej territoreve aktuale të zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të rritet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkeqësohen edhe më tej.

Veç parashikimeve të bëra në plan do të merren në konsideratë edhe parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar (draft) dhe PINS Bregdeti (draft). Bazuar në to, janë disa korridore të rëndësishme të parashikuara të kalojnë në territorin e Bashkisë Krujë:

- Korridori i Gjelbër (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastrë përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km);
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint).
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X^{te} dhe Serbinë.

Në territorin e bashkisë Krujë do të kalojnë gjithashtu korridoret e mëposhtme energjetike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë;

- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Ëestern Ballkan Rings (ËBR).

Kruja dhe Fushë Kruja hyjnë në grupin e qendrave dytësore urbane. Si i tillë ato karakterizohen nga tipare zhvillimi ekonomik të specializuar. Kruja karakterizohet nga ekonomia e lidhur kryesisht me turizmin historik dhe natyror, ndërsa Fushë Kruja me zhvillimin e logjistikës. Këto qendra, në bashkëpunim me qendrat primare (Metropoli Tiranë dhe Durrësi), ndihmojnë në zhvillimin e zonës ekonomike primare (rajoni ekonomik Tiranë-Durrës).

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

Aktivitetet ndërtimore në përgjithësi (rindërtime ose të reja) të infrastrukturës janë burim i prodhimit të sasive të mëdha të mbetjeve, dhe gjithashtu krijojnë presione mbi përdorimin e burimeve natyrore. Mbetjet gjenerohen jo vetëm përkohësisht gjatë fazës së ndërtimit, por edhe në mënyrë të vazhdueshme gjatë fazës operacionale si edhe për efekt të proceseve të mirëmbajtjes së strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve është i përhershëm dhe në mjaft raste i pakthyesëm në lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impakt negativ ndaj mjedisit duhet të pakësohet me anë të masave për menaxhimin e mbetjeve.

Duke konsideruar mënyrën sesi gjenerohen dhe llojin e strukturës, sasitë e mbetjeve të gjeneruara nga zhvillimet në infrastrukture prej çdo sektori ekonomik duhet të konsiderohen si sasira të mëdha, sidomos prej veprave të nivelit kombëtar ose rajonal, ndërkohe që sasitë e mbetjeve nga zhvillimet në nivel lokal priten të jenë më të lokalizuara dhe më të pakta krahasuar me dy nivelet e para.

Ndërtimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektorëve, brenda kuadrit të zbatimit të masave specifike të angazhimeve për secilin nga drejtimit e veprimeve prioritare respektive të Planit, ofrojnë një mundësi ideale gjatë fazës së ndërtimit për ripërdorimin ose procesimin e materialeve dhe mbetjeve industriale të prodhuara, ku efekti i sinergjise reflektohet veçanërisht në faktet e mëposhtme:

- Sasira të mëdha mbetjesh mund të përdoren veçanërisht në ndërtimet e rrugëve dhe infrastrukturave të ngjashme ku materialet mbushëse janë mjaft të nevojshme;
- Substanca potenciale toksike të mbetjeve mund të mobilizohen në mënyrë permanente në rast se ato përdoren në mënyrën e duhur;
- Kompozite të reja të ndërtimit shpesh kanë karakteristika më të mira funksionale në krahasim me ato konvencionale.

Në vijim të zbatimit të masave specifike që paraqiten në Plan, administrimi ekonomik i burimeve natyrore duhet të mbështetet nga masa të tjera të përgjithshme shtesë që promovojnë pakësimin e ndotjes së mjedisit duke përdorur materiale të riciklueshme në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së parashikuar për çdo sektor. Prandaj, masa të tilla duhet të përgatiten dhe të përfshihen që në fazat e hershme të programeve të zhvillimit në çdo sektor dhe për çdo mase specifike më vete.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.2 Ajri

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

Shkarkimet e ndotësve janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit të infrastrukturës dhe atë të operimit në një sërë aktiviteteve nga sektorë të ndryshëm të ekonomisë, por në lidhje direkte me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjatë fazës së ndërtimit ose të rindërtimit të infrastrukturës, shkarkimi i ndotësve krijon impakt afat- shkurtër në mjedis, kështu që shumica e efekteve të tyre janë të kthyeshme.

Gjatë fazës së operimit të infrastrukturës, shumica e shkarkimeve janë të pranishme si në ajër edhe në ujë e toke, në varësi të proceseve të aktiviteteve që krijohen nga operimi i infrastrukturës përkatëse.

Zbatimi i masave specifike që synojnë arritjen e qëllimeve të Planit pritet të kenë një impakt pozitiv për shkak të pakësimit të shkarkimeve të ndotësve, së pari për shkak të masave të parashikuara lidhur me sistemet multimodale të transportit siç janë transporti transferues me kargo dhe pjesërisht në transportin e pasagjereve det - toke me mjetet rrugore dhe hekurudhore. Masa të tjera nga sektorët që emetojnë shkarkime të ndotësve në ajër priten gjithashtu të kontribuojnë me efekte pozitive për shkak të pakësimit të ndotësve të shkarkuar, në veçanti të atyre që synojnë pakësimin e bllokimeve/ngjeshjes dhe përdorimin më të madh të sistemit publik të transportit si edhe kontrollit të shkarkimeve në ajër nga industritë dhe promovimit të mëtejshëm të energjive të gjelbra përmes investimeve të pritshme në hidrocentrale dhe gazin natyror.

Megjithatë, ekziston edhe rreziku që përmirësimi i mëtejshëm i rrjetit rrugor do të prodhojë të ashtuquajturin “kërkesë e detyruar” për shkak të pakësimit të ngjeshjes, i cili nga ana tjetër mund të rris sasinë e shkarkimeve të ndotësve, veçanërisht në zona ku nuk kishte ndotje para së të zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impaktet negative me përmirësimin e rrjetit rrugor mund të pakësohen dhe madje të parandalohen përmes marrjes njëkohësisht të masave të përgjithshme për promovimin e përdorimit të rrjetit publik të transportit të pasagjereve dhe biçikletave.

Sfidat kryesore dhe prioritete të prezantuara në SKZHI II që pasqyrohen edhe në Plan janë: (1) kompletimi i adoptimit dhe zbatimit të standardeve Europiane mbi cilësinë e ajrit urban dhe shkarkimeve në ajër; (2) konsolidimi i Sistemit Kombëtar të Monitorimit sipas standardeve Europiane; dhe (3) adoptimi e zbatimi i planeve të veprimit mbi cilësinë e ajrit si në nivel Qendror dhe atë lokal.

Duke konsideruar që sektori i transportit prodhon sasira të konsiderueshme shkarkimesh të ndotësve të ajrit brenda sasisë së lejuar tavan të shkarkimeve në ajër të përcaktuara/synuara për Shqipërinë, mund të ishte me e përshtatshme të supozohej për vlera më të ulta të përcaktuara/synuara për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri në mënyrë që të pakësohen shkarkimet e ndotësve nga transporti.

Objektivi strategjik është “Arritja e përmirësimeve të matshme në 2020 për cilësinë e ajrit përmes”:

- Objektivit prej 40% pakësim në nivelin e ndotësve në zonat urbane;

- Arritja e niveleve objektiv të ndotësve të ajrit duke u bazuar në shëndetin human, sipas vlerave respektive: për NO_x - 40 μ/m³, për PM₁₀ - 40 μ/m³, për PM_{2.5} - 25 μ/m³ dhe SO₂ - 125 μ/m³.

Shpërndarja reciproke e ngarkesës për të arritur tavanet e shkarkimeve kombëtare vjetore për çdo sektor (energjia, industri, tregtia dhe shërbime, transport, bujqësi dhe menaxhim i mbetjeve) do të përcaktohet më në detaje përmes mendimeve prej Programit Operacional të përputhshmërisë me tavanet e shkarkimeve kombëtare. Gjithsesi, kërkesat për pakësimin e shkarkimeve nga transporti nuk priten të jenë me të ulta sesa pakësimi mesatar i përcaktuar për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri. Për këtë arsye, tavanet e shkarkimit për NO_x dhe PM_{2.5} që janë ndotësit kryesorë prej transportit rrugor janë përcaktuar në bazë të pakësimit indikativ në shkarkimet ndotëse.

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon së tepërmi në pakësimin e shkarkuesve ndotës, si edhe zhvillimi i standardeve sipas tipave të aprovuar për mjetet siguron që shumica e shkarkimeve të ndotësve të synuara për transportin të arrihen. Masat për promovimin e transportit publik të pasagjereve dhe transportin hekurudhor kargo kontribuojnë gjithashtu në pakësimin e shkarkimit të ndotësve.

Plani nuk mund të adresojë specifikat promovimin e rinovimit të mjeteve, por me anë të të gjitha masave/veprimeve, veçanërisht atyre që promovojnë transportin publik të pasagjereve dhe transferimin e transportit kargo nga rruga në hekurudhe, ka ndikim pozitiv në mjedis dhe kontribuon qenësisht në arritjen e synimeve për shkarkimet kombëtare.

Përsa i takon shkarkimeve të grimcave pezulli në ajër, ato do të pësojnë rritje të përkohshme në zonat ku do të zbatohen masat e rindërtimit të infrastrukturës sipas sektorëve (impakte të kthyeshme). Në përputhje me rregullat që rregullojnë masat për pakësimin e shkarkimeve të grimcave nga sheshet e ndërtimit, zbatimi i punimeve në ndërtim garanton që rritjet e përkohshme lokale të ndotësve të mjedisit në ajër të jenë ende të pranueshme për mjedisin dhe njerëzit.

Ekspozimi në ajër të ndotur ka im pakt kryesor negative mbi shëndetin human. Është përlllogaritur së 2 milion njerëz vdesin vazhdimisht çdo vit për shkak të ajrit të ndotur. Problemet me të shumta në sigurimin e cilësisë së ajrit të përshtatshëm të mjedisit lidhet me arritjen tavanit të përcaktuar për grimcat.

Transporti është burimi kryesor ndotës i ajrit të mjedisit përmes grimcave pezull në ajër. Grimcat mund të japin një sere impaktesh negative mbi shëndetin: ato shkaktojnë dhe rendojnë astmat, krijojnë arteriosklerozë, përkeqësojnë përvijimin e sëmundjeve të frymëmarrjes dhe kardiovaskulare, shkaktojnë kancer, etj. Raporti i mortalitetit në zonat ku ndotja me grimca pezull është i lartë, është 15 – 20 % më i lartë në krahasim me zonat me ajër relativisht të pastër.

Pritet që zbatimi i masave të Planit të ulin në mënyre permanente shkarkimet e grimcave nga transporti rrugor, së pari për shkak të eliminimit të bllokimeve të trafikut, menaxhimit më të mirë të shtresave sipërfaqësore të rrugëve dhe përdorimit të më shumë mjeteve rrugore me efikasitet energjie.

Në mënyre që të arrihen objektivat e eliminimit të mos-përputhshmërisë së cilësisë së ajrit me standardet e përcaktuara për cilësinë e ajrit, që ndodh shpesh në disa zona të kufizuara, zakonisht në bashkitë me densitet të lartë, është imperative që Qeveria dhe Institucionet respektive të përgatisin dhe adoptojnë Planin e Cilësisë së Ajrit në ato zona

që tejkalojnë ndotjen e ajrit në mjedis. Programe të detajuara të veprimit për të reduktuar ndotjen nga grimcat PM₁₀ do të vijojnë përgatitjen e këtyre planeve. Këto programe dhe veprime që vijnë nga Plani do të duhet të jenë në bashkëpunim të plotë me njëri tjetrin.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.3 Faktorët klimatike

Objektivi Mjedisor 4: Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve sere në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Një sërë aktiviteteve ndërtimore të infrastrukturës dhe praktika sektoriale kanë impakt permanent (të kthyeshëm) mbi shkarkimet e gazeve sere (GHG), që përbejnë shkaktues kryesor të ndryshimeve klimatike. Për shkakun që karburantet fosile (nafta dhe derivatet) çlirojnë GHG në ajër gjatë përdorimit përfaqësojnë në këto momente burimin më të rëndësishëm të energjisë në sektorin e transportit e bëjnë sot këtë sektor të parin si burim shkarkimesh të gazeve sere në Shqipëri, pasi sektori i energjisë këtu është hidro. Impakti në ndryshimet klimatike është gjithashtu pasojë në kushtet e motit dhe klimës që po rriten çdo vit. Një tjetër pasojë e temperaturave të larta globale janë ndryshimet në modelimet e fenomeneve mesatare klimatike dhe ngjarjet më të shpeshta të kushteve ekstreme të motit (thatisira, përmbytje, erozione, stuhi me breshër, vale të nxehta, temperature të ulëta me ngrica, etj.).

Shqipëria ende nuk ka bërë transpozimin e këtij vendimi, që planifikohet të ndodhe në 2018. Kjo periudhë është brenda kohës së zbatimit të Planit, prandaj parashikimet e këtij vendimi në lidhje me faktorët klimatike duhet të adresohen në avance. Për më tepër, SKZHI II vendos synimin për shkarkimet e gazeve sere në 2020 si vijon:

- Një synim 8% reduktim të GHG siç krahasohet me skenarin baze¹⁷ dhe
- Një synim 40% reduktim në sasinë e HCFC-s (hidroklorofluorokarbon).

Shkarkimet e gazeve sere nga sektorë të tilla si transporti rrugor, bujqësia, energjia, etj. përfaqësojnë një rrezik të konsiderueshëm për masat zbutëse të ndryshimeve klimatike. Në vijim veç shkarkimeve të përkohshme të gazeve sere gjatë fazës së ndërtimit të veprave infrastrukturore të parashikuara në Plan, shkarkimet e gazeve sere priten të rriten edhe pse do të merren masa për të eliminuar mjaft pengesa. Zbatimi i masave specifike duhet të garantojnë përdorim më të madh të transportit publik, metodave të reja bujqësore të kultivimit dhe vaditjes, energjisë së rinovueshme, etj. Promovimi i këtyre masave dhe përdorimi i mjeteve të reja të energjisë eficiente do të kontribuojë në parandalimin e shkarkimeve nga sektorët kontribues në GHG në fazën afat-mesme dhe ndoshta një rënie pas 2020.

Rritja e shkarkimeve të gazeve sere nga transporti ajror priten për shkak të punimeve të ndërtimit, ndërkohe që rritjet potenciale në shkarkimet e gazeve sere për shkak të rritjes së volumeve të transportit ajror nuk përfaqësojnë një ndarje të rëndësishme në strukturën totale të shkarkimeve në Shqipëri. I ngjashëm me transportin ajror është edhe ai detar për sa i takon kontributin ndarës në prodhimin e gazeve sere.

---

¹⁷ Projektionet aktuale të shkarkimit të GHG në 2020 tregojnë 18,000 Gg COeq. Ky projektion do të rishikohet gjatë 2016 në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar për UNFCCC. Në rastin e financimit ndërkombëtar për NAM-an (masat e përshtatshme kombëtare për pakësimin e GHG) pakësimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarët baze

Transporti ngelet sektori kyç në arritjen e objektivave kombëtare mbi masat për ndryshimet klimatike i vijuar nga sektori bujqësor dhe përdorimi i tokës.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.4 Uji

Objektivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

Impaktet me të mëdha për arritjen e këtij objekti mjedisor pritet nga zhvillimet e sektorëve kyç të lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojnë në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore. (ujësjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoria në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia, etj.).

Impaktet mbi ujërat sipërfaqësore, nëntokësore, ujërat e njelmët, ujërat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm janë karakteristike të periudhës së ndërtimeve ose rindërtimeve të infrastrukturës dhe gjithashtu në vijim të operimit të strukturave edhe me tepër. Kjo në varësi respektive të sektorëve përkatës në lidhje me nevojën për përdorimin e ujit ose ndërveprimet me burimet dhe trupat natyrore ujore. Në shumicën e rasteve këto impakte krijohen si të limituara në mjedisin lokal, megjithatë në mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje të mëdha ndotëse që ngrihen në nivel rajonal dhe disa here edhe ndërkufitar përtej kufijve. Impaktet ndërtimore të infrastrukturës ngelen në përgjithësi afat- shkurtër dhe të rikthyeshme (rasti p.sh. i cilësisë së ujërave). Pas fazës ndërtimore, impaktet janë kryesisht më pak të përhapura, por të pakthyeshme permanente (rasti p.sh. i impaktit të morfologjisë së vijës ujore natyrore, kushteve hidrologjike, ruajtja e zonave). Impaktet e mësipërme mund të prodhojnë ndryshime në elementet cilësore për krijimin e statusit ekologjik të ujërave sipërfaqësore, që janë elementet biologjik, hidromorfologjik, mbështetës, kimik dhe fiziko-kimik dhe në statusin kimik të ujërave. Nëse udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse vëzhgohen, ndryshimet në elementet cilësore nuk do të kapërcejnë së tepërmi që të kërcënojnë arritjen e objektivave mjedisore.

Veprimet e sektorëve që ndikojnë në ujërat dhe objektivat mjedisore mbi ujërat përmbledhen si me poshtë:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund të ndikojë në mënyrë permanente të drejtpërdrejte ose indirekt situatën hidrologjike në një zone të caktuar duke sjelle edhe situatë eko-morfologjike mbi rrjedhën e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave të rrezikshme që rezultojnë nga burime të ndryshme ndotëse
- (impakt në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe ato nëntokësore, impakt potencial mbi ujërat balneare);
- Derdhja e substancave të rrezikshme për shkak të ngjarjeve të jashtëzakonshme (impakt potencial direkt, në distance të largët deri ndërkufitar mbi cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, impakt potencial mbi ujërat balneare);
- Rrezik i lartë ekzistent nga përmbytjet (aplikimi i zgjidhjeve ndërtimore me këtë kriter si rrezik i lartë) në zonat që përmbytjen ose masa rregulluese në rrjedhën e ujërave; ndryshime në situatën hidrologjike në një zone të caktuar, përfshirë pakësimin në zonat mbajtëse (direkt ose në distance);
- Ndryshimet në regjimin ujqor të ujërave nëntokësore për shkak të ujërave të ndërhyrjeve të veprave infrastrukturore (p.sh. tunelet);

- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore në zonat akuiferike me ndjeshmëri të lartë ose shumë të lartë mund të kenë impakt negative mbi burimet ujore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, ndërkufitar);
- Pozicionimi në zonat e ujërave të mbrojtur të burimeve ujore (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe ndërkufitar).

Shqipëria ka aprovuar Ligjin Nr. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore” dhe “Strategjinë Kombëtare Sektoriale për Furnizimin me Ujë dhe Kanalizimet 2014-2040”, “Strategjinë Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe “Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Midis të tjerave, këto dokumente përcaktojnë që aktivitete në ujë dhe tokat anash ujërave mund të kryhen vetëm nëse ato janë bazuar mbi planet e zhvillimit hapësinor dhe nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të larta disproporcionale. Pozicionimi i këtyre aktiviteteve mund të ndikojnë thellësisht mbi statusin ekologjik të rrjedhave ujore dhe të pakësojnë zonat e mbajtjes dhe impaktet kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.5 Natyra

Objektivi Mjedisor 6: Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit

Impaktet që kanë të bëjnë me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës dhe me tej. Ato vërehen më tepër në mjedisin lokal, ndërsa në rastin e projekteve me shtrirje të gjerë impaktet ndihen edhe në nivelin rajonal dhe përgjatë kufijve (p.sh. në migrimin e karnivoreve të mëdhenj, rrugët e migrimit të shpendëve, vijat ujore të kalimit ndërkufitar etj.). Gjatë ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshme (p.sh. ndotje nga zhurmat e sheshit të ndërtimit, kafshët largohen prej makinerive të ndërtimit, etj.). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (p.sh. ndërprerja e rrugëve të migrimit, rritja e zhurmës nga strukturat e zhvilluara në vend, pengesa në mjedis – linja elektrike, etj.).

Ndërtimi i strukturave të reja dhe rindërtimi ose modernizimi i infrastrukturës ekzistuese mund të rezultojë në:

- Humbje të zonave të habitatit dhe llojeve të habitatit dhe përfaqësuesve individuale të llojeve të bimëve dhe kafshëve (impakt direkt, i përhershëm);
- Impakt direkt, permanent mbi funksionimin e disa habitateve për shkak të fragmentimit të habitatit;
- Në rastin e aktiviteteve me shtrirje të gjere në një habitat më të rrezikuar, një impakt direkt është i mundshëm mbi biodiversitetin e zonës me të ngushte ose të gjere (impakt permanent);
- Kalimet e reja shpesh fragmentojnë habitatët e kafshëve të egra dhe ndërpresin rrugët migratore dhe rrugicat e fluturimit ose pengojnë migrimin e disa grupeve të kafshëve (veçanërisht të gjitarëve dhe amfibeve, nëse një rrugë kryqëzohet me një korridor migrimi ose fluturimi, konflikte me shpendët dhe lakuriqet e natës janë gjithashtu të mundshme), të cilat mund të pengojnë në mënyre permanente migrimin e kafshëve individuale midis popullatave individuale dhe të shkaktojnë një rënie të biodiversitetit në disa zona (impakt direkt, kumulativ, i largët);

- Shumica e problemeve të migrimit ndodhin në fazat e ndërtimit të infrastrukturave të mëdha ku nuk ka përkujdesje për rindërtimin e kalimeve dhe komunikimeve të shkëputura të habitatëve (p.sh. ndërtimi i urave të gjelbra). Kjo duhet të merret parasysh kur projektohet dhe ndërtohet (impakt direkt, në distance);
- Në zonat ku nuk merren masa mbrojtëse ekziston mundësia e konflikteve mes infrastrukturës së ngritur dhe gjitarëve gjatë lëvizjeve ditore dhe amfibeve që lëvizin gjatë sezonit të migrimit (impakt direkt, në distance); dëmtime të rregullta dhe të shpeshta mund të shkaktojnë gjithashtu rënie të përmasave të popullatave (impakt direkt, kumulativ, në distance);
- Zhurma ka impakt negative veçanërisht për shpendët dhe gjitarët dhe nuk është i pranishëm vetëm në distancën më të afërt të aktivitetit, por përhapet mjaft me gjere (impakt në distance);
- Rrezatimi në drejtim të qiellit prej ndriçimit të strukturave të ndryshme të infrastrukturave mund të krijojë shqetësim direkt në ciklin jetësor, veçanërisht për kafshët që janë aktive natën dhe ato që janë aktive në mbrëmje;

SKZHI II prezanton sfidat kryesore lidhur me mbrojtjen e mjedisit, të cilat janë: (1) nevoja për të krijuar rrjetin ekologjik Natura 2000 për Shqipërinë dhe Komunitetin Evropian; (2) ristrukturimin dhe forcimin organizativ të strukturave menaxhuese të zonave të mbrojtura; dhe (3) nevoja për të garantuar zbatim me efektiv të planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura dhe planet e veprimit për llojet dhe habitatat.

Gjatë fazës së projektimit dhe sidomos përpara nisjes së fazës së zbatimit të aktiviteteve specifike individuale të Planit duhet të përfshihen masa që do të lehtësojnë ruajtjen e korridoreve migratore të kafshëve dhe në këtë mënyrë të arrihet objektivi i SKZHI II "Përmirësimi dhe forcimi i mbrojtjes së natyrës".

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

Objektivi Mjedisor 7: Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme

Zhvillimet infrastrukturore në mjediset natyrale përfaqësojnë një humbje permanente të habitateve dhe ndikojnë në mënyrë negative permanente në përhapjen natyrale të tipeve të habitateve dhe ato të habitateve llojeve të bimëve dhe kafshëve, në cilësinë e tyre dhe në integrimin e habitateve të popullatave. Nëse zhvillimi vendoset në zona me status natyror të mbrojtur, impaktet mund të jenë veçanërisht të zgjeruara dhe shkatërruese, pasi ato mund të degradojnë në mënyrë permanente nivelin e konservimit të mjedisit natyror dhe objektivat e mbrojtjes për zonat e mbrojtura, siç janë ato për pikat e Natura 2000, Zonat me Rendësi Ekologjike (IEAs) dhe veçoritë e vlerave natyrore. Vëmendje e veçantë duhet të kushtohet nëse strukturat e infrastrukturës pozicionohen në zonat e mbrojtura ku mund të ndodhin humbje permanente të sipërfaqeve të kualifikuara, tipat kyç të habitateve, habitatat e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave. Këtu janë të mundshme edhe impaktet permanente dhe direkte mbi cilësinë e veçorive të vlerave dhe të tipave të tyre për shkak të të cilave është bërë deklarimi i veçorisë. Duke qenë se një pjesë e mirë e territorit të Shqipërisë është deklaruar zone me një status natyror të mbrojtur, ka mjaft mundësi që ndërtimet e reja të kalojnë pranë ose hyjnë në territoret e këtyre zonave.

Impaktet në zonat me status natyror të mbrojtur janë të mundshme gjatë periudhës së ndërtimeve të reja ose rindërtimeve të sistemeve të infrastrukturës dhe në vijim. Ato janë më të dukshme në mjedisin lokal, ndërkohe që për aktivitete të zgjeruara, ato mund të

ndjehen në nivel rajonal dhe përtej kufirit (p.sh. impakti mbi kohezionin dhe integritetin e rrejtës së Natura 2000). Gjatë periudhës së ndërtimit të reja ose rindërtimit të sistemeve të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshëm (p.sh. ndotje nga zhurma në kantierin e ndërtimit, turbullimi i vijave ujore). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (p.sh., rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat në mjedis, shkatërrimi i habitateve të një lloji të kualifikuar, etj.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.6 Mbetjet

Objektivi Mjedisor 8: Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve të incineratoreve dhe njëkohësisht reduktimi i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit të ripërdorimit.

Problemet/shqetësimet kryesore që lidhen me këtë sektor janë listuar më poshtë:

- Prania e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar;
- Prania e vend-depozitimeve të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) të hedhjes së mbetjeve;
- Kapaciteti i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues/mungesa e tyre;
- Menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetëm në qytete;
- 70% e ish komunave nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbetjeve.
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore, mungesa e landfilleve për mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfill të veçanta, trajtim i veçantë bëhet vetëm nga sektori privat.
- Ndarja në burim të mbetjeve/riciklimi, e cila megjithëse është kërkesë ligjore që prej vitit 2011, nuk realizohet në praktikë.
- Kuadri ligjor i përgjigjet kërkesave të BE-së, por nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime

Bashkia Krujë duhet të përqendrohet kryesisht në arritjen e objektivave si:

- Arritjen e afateve të VKM nr. 418 datë 25.06.2014 "Për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim" të rrymave të mbetjeve për të reduktuar sasinë e mbetjeve që do të depozitohen përmes:
  - a) Optimizimi të grumbullimit të mbetjeve;
  - b) sigurimit të grumbullimit të diferencuar të mbetjeve në burim;
  - c) promovimit të ripërdorimit të produkteve;
  - d) përgatitjes së veprimtarive të ripërdorimit;
  - e) përmirësimit të cilësisë së riciklimit të mbetjeve.
- Njësia e Qeverisjes Vendore Krujë, në planin e përgjithshme vendore të hartuara sipas nenit 20 të ligjit nr. 107/2014, datë 31.07.2014, "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", si dhe planin vendore të menaxhimit të integruar të mbetjeve të hartuara sipas nenit 13 të ligjit nr. 10463, datë 22.09.2011, "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve", i ndryshuar, duhet të parashikojë vendin për depozitimin e përkohshëm të mbetjeve inerte dhe landfillet për mbetjet inerte.

- Në zbatim të VKM nr. 608, datë 17.09.2014 "Për masat e nevojshme për grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve bio" Bashkia Krujë, të hartojë rregullat që duhen zbatuar për grumbullimin dhe menaxhimin e mbetjeve bio, i cili përcaktohet në planin vendor të menaxhimit të mbetjeve, të përgatitur në përputhje me Planin Rajonal dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve.

Zhvillimi i zonave të caktuara mund të cenojë integritetin e shtresave të ujërave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Mund të shkaktojë sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonave në fjale. Pikat e vjetra e të nxehta përbejnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur.

Planet sektoriale mund të parashikojnë ndërhyrje teknike, rinovime urbane, pra të krijojnë

Djegje të mbetjeve në fushe, përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin, gjë që krijon rreziqe potenciale për shëndetin e banoreve lokale. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujerat sipërfaqësore të lumenjve që kalojnë pranë. Pamje e shëmtuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës për aktivitetet, vizitorët dhe banorët. Mbetjet e këtyre zonave depozitohen në lumenj ose në ane të rrugëve të cilat pastrohen nga ujërat dhe në këtë mënyrë zhvendosen në një pjesë tjetër toke dhe në fund në rrjedhjet ujore.

Plani synon eliminimin e venddepozitimeve të mbetjeve përgjatë lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve të hapura dhe përdorimin e tyre si hapësira të gjelbra.

Ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtpërdrejtë në aktivitetet turistike dhe ekonomike të vendit.

Nevoja dhe investime të shtuara për landfille, nga menaxhimi jo i diferencuar i mbetjeve. Nuk kursehen hapësira dhe ka impakte negative në mjedis mungesa e infrastrukturës për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve (konteniere), nxitja e ripërdorimit, riciklimit dhe rikuperimit. Nga Zonat rurale që nuk mbulohen me shërbim një sasi e konsiderueshme mbetjesh qarkullojnë në rrjetin hidrik duke krijuar një potencial ndotës, duke ndikuar kështu veçanërisht në degradimin e zonave të mbrojtura bregdetare dhe ulur kështu aftësinë e tyre ripërtëritëse. Ndikim tjetër negativ është edhe degradimi i peizazhit dhe mjedisit. Shumica e ish komunave (sot njësi administrative), rreth 70% e tyre, nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbeturinave. Ndërtesat e shumta informale nuk kanë mbledhje të rregullt të mbetjeve të ngurta.

Plani parashikon ngritjen e infrastrukturës së duhur për trajtimin e mbetjeve të ngurta dhe bashkitë duhet ta konsiderojnë këtë një prioritet me nisjen e planeve të përgjithshme vendore. Strategjitë në Infrastruktura dhe përpunim të mbetjeve duhet të ndërmerren nga ministritë e linjës dhe NJQV- të.

Rrezik potencial për shëndetin nga hedhja e mbetjeve të rrezikshme (MRR) dhe atyre klinike në zona të pacaktuara. Shkarkimi i MRR në ujë, ajër ose toke shkakton rreziqe për shëndetin e njerëzve dhe mjedisin, sjell ndotjen e tokës dhe ujërave nëntokësore pastrimi i të cilave kërkon kosto të mëdha. Hedhja e MRR në kanale dëmton sistemin e kanalizimeve dhe ve në rrezik funksionimin e impianteve të trajtimit të bimëve.

Plani parashikon riciklimin përkrah rritjen e kapacitetit të landfilleve. Gjithashtu rekomandohen masa dhe programe për riciklimin e mbetjeve të cilat do të kishin një impakt

në zgjatjen e përdorimit të landfillëve duke siguruar edhe përfitim ekonomik. Strategjia e menaxhimit të mbetjeve duhet të përfshij dhe mundësitë e incentivimit të riciklimit nga konsumatorët si dhe krijimin e zonave të dekompozimit të mbetjeve organike në çdo zone rurale për të krijuar lënde të parë për industrinë bujqësore për një ekonomi ciklike.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.7 Ndotja prej zhurmës

Objektivi Mjedisor 9: Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Në zona individuale pritet një nivel më i lartë ndotjeje mjedisore gjatë fazës së ndërtimit dhe me tej gjatë fazës së operimit. Për këtë, masat zbutëse do të duhet të realizohen gjatë fazës së ndërtimit, veçanërisht mbikëqyrja e shkarkimeve të përshkruara prej makinerive të ndërtimit, vendosja e një kohe të limituar për ndërtimin dhe nëse nevojitet zbatimi i masave për të parandaluar zhurmën të përhapet në mjedis.

Impaktet gjatë fazës operacionale do të jënë afat-gjatë. Si rregull, projektet me shtrirje të gjere ose si korridore (rruge, linja tubacionesh, shtylla elektrike, etj.) nënkuptohet kanë impakt me të madh mbi mjedis dhe në mënyrë direkte përgjatë korridoreve, por në të njëjtën kohë mund të zbuten me ridrejtimin e aktiviteteve ato bëjnë të mundur të pakësojnë impaktet lokale sidomos aty ku densiteti i popullsisë është i lartë.

Në përputhje me legjislacionin mbi mbrojtjen nga zhurmat, kushtet e mëposhtme mund të aplikohen gjatë fazës së operimit të strukturave të reja në infrastrukture:

- Një burim i ri zhurme nuk duhet të prodhojë ndotje përtej kufirit të lejuar të zhurmës në mjedis;
- Një burim i ri zhurme nuk duhet të rris ndotjen nga zhurma, në një zonë ku zhurma ishte tashmë përtej kufirit të lejuar, përpara se të vendosej ky aktiviteti i burimit të ri;
- Masat e mbrojtjes nga zhurma duhet të garantojnë parandalimin dhe pakësimin e zhurmës që vjen nga përdorimi ose operimi i një burimi në mjedis.

Nga aspekti i mbrojtjes prej zhurmave, këto masa mbrojtëse të referuara në legjislacion duhet të përdoren për të pakësuar ndotjen nga zhurmat në të gjitha aktivitetet e pritshme për të ulur dhe mbajtur me poshtë se niveli ligjor i përcaktuar. Zbatimi i masave të mëtejshme shtese për mbrojtjen nga zhurmat do të jetë i nevojshëm në zonat e qendrave të mëdha urbane dhe korridoret e lidhjeve të infrastrukturës.

Në pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturën sipas sektorëve të zhvillimit në hapësirë, zgjidhjet e përgjithshme dhe teknike do të duhet të sigurohen të tilla që garantojnë se ndotja nga zhurmat nuk e tejkalon kufirin e lejuar. Gjithë masat zbutëse që kërkohen burojnë nga legjislacioni dhe synimet janë të vendosura në SKZHI-II.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.8 Popullatat dhe asetet materiale

Objektivi Mjedisor 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Në vijim të impakteve mbi shëndetin human, arritjet e këtyre objektivave influencojnë gjithashtu konsiderueshëm situatën ekonomike të njerëzve dhe asetet materiale që ata kanë

në dispozicion. Gjithashtu, ato kanë sinergji të rëndësishme pasi synojnë të kufizojnë rritjen e mbipopullimit, kërkojnë përdorim në rritje të zgjidhjeve mbi ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukturës, hapësirës dhe energjisë, si edhe të efekteve të dëmshme mbi asetet materiale për shkak të ekspozimit të tyre në mjedisë të ndotura. Impaktet do të jenë pozitive, permanente dhe rajonale.

Për sa i takon problemeve kryesore që lidhen me çështjet e mirëqenies, sigurisë dhe shëndetit, në mënyrë të përmbledhur ato kanë të bëjnë me aksesimin e trafikut dhe transportit në zonat urbane dhe rurale, lidhur ngushtë me lëvizshmërinë drejt tregjeve dhe ruajtjen e lidhjeve në komunitet. Ndërkohë komunitetet lokale e kanë sfidën me të madhe me ruajtjen e situatës social-ekonomike (përfshire bujqësinë, hortikulturën, akuakulturën, pyjet, shërbimet utilitare, edukimin etj.).

Zhvillimet e parashikuara në Plan detyrimisht që do të shkaktojnë me shume trafik, me shume emetime, me shume zhurme dhe me shume trysni mbi burimet natyrore. për të pasur një zhvillim të qëndrueshëm Plani parashikon, nder të tjera edhe zhvillimin e sistemeve të trajtimit të mbetjeve dhe të ujerave të zeza. në këtë këndvështrim problemet që shkaktohen nga menaxhimi i dobët i këtyre sistemeve ka gjasa të zvogëlohen.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Rritjen e nivelit të zhurmave dhe uljen e cilësisë së ajrit, që shkaktohen nga shtimi i trafikut, rritja e aktiviteteve urbane dhe shtimi i zhurmave nga aktivitetet e shërbimeve në komunitet;
- Cilësia e ulet e ujit të pijshëm e shkaktuar nga pakësimi i burimeve ujore për shkak të keqmenaxhimit të tyre si dhe për shkak të rritjes së ndotjes dhe eutrofikimit
- Rritja e sasisë së mbetjeve në vendet e paautorizuara që vjen si pasoje e keqmenaxhimit të mbetjeve të ngurta dhe mungesës së ndërgjegjësimit.
- Zhvillimet e reja në qendrat urbane dhe industriale do të sjellin rritjen e numrit të banoreve dhe të përdoruesve të rrugëve, duke sjelle kështu një rrezik real për sigurinë e njerëzve.

Fokusimi në zhvillimet infrastrukturore që i përgjigjen realizimit të qëllimeve dhe objektivave përkatëse, kryesisht për t'i shërbyer rritjes së pritshme të numrit të vizitoreve në zonat përkatëse, mbart me vete rrezikun që komunitetet dhe vendbanimet ekzistuese mund të neglizhohen nga pikëpamja e shërbimeve komunitare. Ndërkohë që zhvillimi i përgjithshëm social-ekonomik pritet që të kontribuojë në rritjen e mirëqenies së njerëzve, ekziston rreziku që rritja ekonomike të ketë një shpërndarje të çekuilibruar.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Mungesa e transportit dhe lëvizshmërisë e shkaktuar nga humbja e lidhjeve me token bujqësore, plazhet dhe shërbimet sociale, si dhe nga një transport publik i pamjaftueshëm
- Prishja e cilësisë së jetës që vjen si pasoje e zhvillimeve të reja të cilat dëmtojnë mënyrën tradicionale të jetesës dhe sjellin rritje të kostove baze të jetesës.

Ndërgjegjësimi i njerëzve mbi problemet mjedisore nuk rezulton automatikisht me ndryshimin e sjelljeve të tyre. Duke dhënë informacione, rritur ndërgjegjësimin, dialogimin me të gjitha palët e interesuar dhe me përfshirjen e publikut në proceset vendimmarrëse për politikën e propozuara do të kontribuojë së tepërmi në ndryshimin e modeleve të sjelljes për sa i takon zgjidhjeve të qëndrueshme, gjë që është theksuar së tepërmi edhe në udhëzimet strategjike të Planit Kombëtar Mjedisor të Veprimit.

Plani ofron zgjidhje që kanë të bëjnë me mobilitete të qëndrueshme alternative si është rasti i trafikut të biçikletave që klasifikohet midis mënyrave më të përshtatshme të transportit në terma mjedisor dhe të shëndetit. Në nivel kombëtar ky përafrim me anë të sistemit të rrugëve për biçikletat mund të lehtësojë transferimet në distancat e zakonshme të lëvizjeve nëpër qytete dhe zonat fushore dhe bregdetare në distanca të shkurtra dhe për rekreacion në distance të gjata. Krijimi i rrugëve të biçikletave dhe rrugicave të marshimeve me anë të aksesimit të përshtatshëm në qendrat e rekreacionit do të kishte një impakt pozitiv në shëndetin human (impakt lokal).

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.9 Trashëgimia kulturore

Objektivi Mjedor 11: Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Zhvillimet e infrastrukturës mund të krijojnë impakte direkte në njësi dhe zona të trashëgimisë kulturore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej të operimit si rezultat i efekteve të mëposhtme:

- Degradimi i veçorive të peizazhit përreth njësive të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);
- Dëmtimi i strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt direkt, i pakthyeshëm);
- Shkatërrim i mbetjeve arkeologjike gjatë fazës së ndërtimit (impakt direkt, lokal, i pakthyeshëm);
- Vibrime që mund të shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);
- Çlirime gazrash ndotës që bëjnë pjese në kontribuimin e shirave acid dhe që shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë (impakt indirekt, kumulativ, në distance).

Pozicionimi i infrastrukturës sipas sektorëve do të ndryshojë në mënyre permanente përdorimin e hapësirës në këto zona. Për këtë, duhet të zbatohen masa të përshtatshme për të ruajtur veçoritë e zonës së trashëgimisë kulturore. Nga aspekti i ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimet). Kërkime paraprake arkeologjike në plan të gjere do të duhet të kryhen, rezultatet e tyre do të duhet të merren në konsideratë kur të pozicionohen strukturat e infrastrukturës dhe masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike do të duhet të zbatohen.

Në vijim të impakteve direkte permanente, zbatimi i veprimeve të Planit mund të ndikojë gjithashtu në trashëgiminë kulturore në mënyrë indirekte, dmth. duke përkeqësuar veçoritë e peizazhit në mjedisin përreth njësisë së trashëgimisë kulturore, vibracionet mund të shkaktojnë dëmtime në strukturat e trashëgimisë kulturore, dhe shkarkimet e gazeve që janë përbërës të shirave acide mund të shkaktojnë dëme në strukturat e monumenteve. Për më tepër në efektet indirekte, impakti i gazeve mund të jete kumulativ dhe të ndikojë në distanca të mëdha.

Gjatë fazës së operimit, këto veprime mund të kenë një impakt të drejtpërdrejtë pozitiv mbi trashëgiminë kulturore. Arritja me lehtë tek zonat me rendësi historike dhe kulturore do të rezultojë në rritjen e numrit të vizitoreve. Nga ana tjetër, një impakt pozitiv i drejtpërdrejtë mund të kthehet shpejt në impakt negative. Me shume vizitore mund të prodhojnë me shume mbetje dhe të rritin ndotjen akustike.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.10 Peizazhi

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Përcaktimi i impaktit mbi cilësinë e peizazhit, buron kryesisht nga veçoritë vizive të hapësirës dhe nga elementet karakteristike të peizazhit që janë të pranishëm në këtë hapësirë. Peizazhi cenohet me shume nga infrastruktura që shtrihet në zona të hapura, ku impaktet janë me të dukshme për shkak të një niveli të lartë shtrirjeje (impakte të përhershme, të pakthyeshme. Ndikimi është veçanërisht i lartë në rastin e një ndërhyrjeje infrastrukturore në zona me peizazh të jashtëzakonshëm, apo me tipare të veçanta, si dhe në zona peizazhistike me elemente natyrore të mbrojtur, të cilët mbartin një kuptim të rëndësishëm simbolik.

Impaktet mbi veçoritë peizazhistike të zonave mund të përkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe të dobëta. Strukturat infrastrukturore në hapësirë, bëhen elemente të peizazhit dhe pjese përbërëse e tij. Kështu që, sistemimi i këtyre strukturave duhet të behet në përputhje me tipologjinë ekzistuese të peizazhit. Marrja në konsideratë e veçorive natyrore dhe topografise se zonës ku parashikohet të zhvillohet projekti, do të reduktoje fragmentimin e peizazhit.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.11 Konkluzion mbi Vlerësimin

Tabela 9-3 me poshtë paraqet Vlerësimin e impakteve mbi zbatimin e Planit bazuar në realizimin e objektivave mjedisore, të paraqitura për secilin veprim.

Tabela 9-3 tregon se impaktet mbi objektivat mjedisore mund të ndodhin gjatë zbatimit të secilit prej veprimeve individuale (niveli A, B dhe C), ndërkohe që nuk u pa e nevojshme të vlerësohej me gradën D (veprimi në kundërshtim të plote me objektivat mjedisore). në përgjithësi, u vu re që me anë të pozicionimit të përshtatshëm të aktiviteteve hapësinore dhe duke ndërmarrë gjithë masat zbutëse, të gjithë grupet e veprimeve janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor. në përputhje me gjetjet, janë propozuar masa zbutëse të përgjithshme dhe specifike në Seksionin 10.

Gjatë zbatimit të projekteve, priten të ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten për ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe për popullatat dhe asetet materiale. Vlerësimi i rezultateve tregon se nuk do të ketë impakte mbi faktorët klimatike duke konsideruar që mjetet e transportit do të vijojnë të rinovohen në të ardhmen edhe me tej, gjë që do të sjelle si pasoje përmirësim të cilësisë së ajrit dhe cilësisë së shëndetit human, midis të tjerave. për me tej në pjesën pozitive të impakteve mbi popullatën dhe asetet materiale do të vije si rezultat i zbatimit të infrastrukturës në përgjithësi që do të beje të mundur pakësimin e kohës së udhëtimit, sigurinë në lëvizje, përafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe shërbimet publike në përgjithësi.

Përgjithësisht, shumica e impakteve negative janë të lidhura me fazën e planifikimit (pozicionimi i infrastrukturës në hapësirë dhe përgatitja e kushteve teknike të

përshtatshme), pasi Shqipëria ka veçori të theksuara diverse dhe të shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peizazhi që mund të ndikohen konsiderueshëm prej zhvillimeve të infrastrukturës, sidomos atyre me shtrirje të gjere dhe korridoreve sipas sektorëve (transport, energji, ujë, etj.). Impaktet negative shfaqen në fazën e planifikimit prej aspekteve të përdorimit të tokës, efekteve në ujë, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status të mbrojtur), trashëgiminë kulturore dhe peizazhin. Këto impakte do të kërkojnë krijimin e një programi bashkëkohor mbi masat zbutëse dhe një zbatim të përshtatshëm të këtyre masave.

Impakte negative mbi shëndetin human mund të ndodhin për shkak të rritjes së ndotjes nga zhurmat dhe impaktet në cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat me densitet të larte banimi ku do të përqendrohen edhe një seri veprimesh në territor të ngushte dhe kjo do të ndikojë kryesisht në fazën e zbatimit të projekteve specifike.

Tabela 9.1 Prezantimi i përputhshmërisë së objektivave mjedisore me projektet strategjike të PPV Bashkia Krujë

Objektivat Mjedisore	Kodi	OM. 1	OM. 2	OM. 3	OM. 4	OM. 5	OM. 6	OM. 7	OM. 8	OM. 9	OM. 10	OM. 11	OM. 12
Projekti Strategjik	Kodi	Toka – Përdorimi i qëndrueshëm i tokës	Toka – Shfrytëzimi i burimeve natyrore	Ajri – Emetimet e ndotëseve	Faktorët klimatarë – Adaptimi ndaj ndryshimeve klimatike	Uji – Kufizimi i efekteve negative	Mjedisat Natyrore – Kohëzotimi i popullatave dhe biodiversitetit	Mjedisat Natyrore – Zonat e mbrojtura	Mbetjet – Kompletimi i landfilleve	Zhuratat – Reduktimi i shumave në deri në nivelo të OBSH-se	Popullsia dhe asetet materiale – Kohëzotimi social, siguria e trafikut	Trashëgimia kulturore – Rruajtja	Peizazhi – Rruajtja
Përmirësimi i rrjeve teknike	Pr. 1	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
Mbrojtje e akuiferëve	Pr. 2	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor	Pr. 3	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Mbrojtje ndaj përmblyjeve	Pr. 4	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Menaxhimi i mbetjeve urbane	Pr. 5	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	Pr. 6	B	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A
Përmirësimi i hekurudhës	Pr. 7	B	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A
Planifikimi i detajuar vendor	Pr. 8	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
Plani i emergjencave civile	Pr. 9	B	A	B	B	A	A	B	B	B	B	B	A
Qendra kulturore në zonat urbane	Pr. 10	B	A	B	B	B	B	B	B	B	B	A	B
Qytet mik i fëmijëve	Pr. 11	C	A	B	B	B	B	B	A	B	A	B	B
Transformimi i stacionit hekurudhor në Budull	Pr. 12	B	A	A	B	A	A	A	A	B	A	B	A
Rikuperimi i një gurorje të braktisura në Krashtë	Pr. 13	A	C	B	B	C	C	B	A	C	A	B	A
Koridori i gjelbër Albanopolis – Lugina e Ishmit - Bregdet	Pr. 14	A	A	A	B	C	C	C	B	B	A	A	C
Kalaja e Zgërdheshit (Albanopolis)	Pr. 15	C	A	A	A	B	B	B	B	A	A	A	B
Inkubator ndërmarrjesh dhe shkollë profesionale	Pr. 16	C	A	A	B	B	B	B	B	A	A	B	C
Rindërtimi i Urës së Tubit	Pr. 17	B	A	A	A	B	B	B	B	C	A	B	B
Rruga Prezë - Budull	Pr. 18	B	A	A	A	A	A	C	A	C	A	B	B
Lidhja Thumanë/Bubq	Pr. 19	B	A	A	A	A	A	A	A	B	A	B	B
Pol logjistik i integruar në Fushë-Krujë	Pr. 20	A	A	A	B	A	A	A	B	B	B	B	A
Rikualifikimi i qendrës urbane të Thumanës	Pr. 21	A	A	A	A	B	B	B	B	B	A	A	A
Rikualifikimi i qendrës urbane të Fushë-Krujës	Pr. 22	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A
Kalaja e Krujës dhe Pazari i Vjetër	Pr. 23	A	A	A	A	B	B	B	B	A	A	A	A
Pika me interes religjioz dhe panoramik në Sarisallëk	Pr. 24	A	A	A	A	B	B	B	B	A	A	A	A
Ndërtimi i baxhove eksperimentale	Pr. 25	C	A	C	C	B	A	A	A	B	A	C	C
Zonë tregu lokal	Pr. 26	B	A	B	C	A	A	B	B	C	A	C	C
Kontrolli i cilësisë së ajrit dhe shëndetit	Pr. 27	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Aksi i ri Thumanë - Tiranë	Pr. 28	B	A	A	C	A	A	C	A	B	A	B	B
Rruga Krujë-Tiranë	Pr. 29	B	A	A	C	A	A	C	B	C	A	B	B
Sistemi i aeroportit "Nënë Tereza"	Pr. 30	A	A	B	B	B	B	A	B	B	A	B	B
Lidhja e Bubqit me bregdetin	Pr. 31	B	A	A	A	A	B	B	B	A	A	B	B
Rruga lidhëse Krujë-Mamurras	Pr. 32	B	A	B	B	B	A	C	B	B	A	B	B
Rruga Krujë Bumel	Pr. 33	B	A	B	B	A	A	A	B	B	B	B	B
Ujërat termale në Bilaj	Pr. 34	A	A	A	A	B	A	B	A	A	A	B	A
Turizëm malor në Qalëshatë	Pr. 35	A	A	A	A	A	A	A	B	B	A	A	A
Spostimi i stacionit të trenit të mallrave	Pr. 36	B	A	B	A	A	C	A	A	A	A	A	A
Verësimi i bujqësisë në Balldren	Pr. 37	A	A	B	B	B	B	B	B	B	A	A	A

Legjenda:

 A - jo impakt/ impakt pozitive

 B - impakt i parëndësishëm

 C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

9.2 Impaktet Kumulative

Impaktet mjedisore kumulative përcaktohen në këtë Raport si një kombinim i impakteve të zbatimit të veprimeve të Planit në aspekte të ndryshme të mjedisit.

Figura 9.1-Harta e integruar e vizionit të territorit të bashkisë. Burimi: PPV Bashkia Krutë

Në zbatimin e veprimeve të Planit, impaktet mjedisore kumulative variojnë sipas aspekteve individuale të mjedisit.

Kur vlerësohen impaktet mbi tokën, ajrin dhe faktorët klimatike, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si shuma e impakteve të të gjitha masave, si të tilla në Vlerësimin e impakteve kumulative mbi:

- tokën, zona tokë bujqësore dhe e pyjeve e fragmentuar për shkak të integritetit të strukturave të infrastrukturës së re që kombinohen;
- asetet minerale, shkalla e riciklimit të gjenerimit të mbetjeve ndërtimore gjatë fazës së ndërtimit dhe rindërtimit që kombinohen;
- ajrin, shkarkimet e ndotësve që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen; dhe
- faktorët klimatike, shkarkimet e gazeve sere që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen

Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktorët klimatike, impaktet kumulative si shume e impakteve të të gjithë veprimeve të Planit janë të rëndësishme për realizimin e objektivave mjedisore të përcaktuar për sektorët e Bashkisë Krutë për 2030 në lidhje me:

- menaxhimin e mbetjeve të ndërtimit;
- shkarkimet tavane të ndotësve
- sasia vjetore me e larte e shkarkimit të gazeve sere.

Kur vlerësohen impaktet mbi ujin, natyrën, trashëgiminë kulturore dhe peizazhin, impaktet kumulative zakonisht nuk mund të shprehen si një shume e impakteve të të gjithë veprimeve për të arritur synimet e Planit. Kur vlerësohen impaktet kumulative në aspektet e përmendura më sipër, karakteristikat e një impakti individual që kontribuon në impaktet kumulative janë shume të rëndësishme. Këto janë përgjithësisht karakteristika në të cilat impaktet ndryshojnë njëri nga tjetri sipas vendit (impakt direkt dhe në distancë) dhe kohës (afat-shkurtër, afat-mesëm dhe afat-gjatë, përkohësisht dhe permanent) të impaktit.

Kur vlerësohen impaktet mbi shëndetin human, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si një kombinim i impakteve që kontribuojnë në shëndetin dhe mirëqenien e njerëzve dhe zakonisht referohen për:

- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të zhurmës;
- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të ajrit të ndotur në mjedis;
- masat që lehtësojnë veprimtari çlodhëse dhe rekreative në një mjedis të shëndetshëm për distanca të shkurtër, veçanërisht gjatë shkëmbimeve ditore (impaktet u vlerësuan midis popullatës).

Kur vlerësohen impaktet mbi popullatën dhe asetet materiale, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve në Plan shprehen si një kombinim i impakteve të ndryshme që ndikojnë në hapësirën e tyre të jetesës dhe në jetën e tyre. Masat për të arritur synimet e Planit janë pozitive nga aspekti i impakteve mbi popullsinë dhe asetet materiale, nëse impaktet kumulative të tyre kontribuojnë në arritjen e kohezionit social, sigurinë dhe qëndrueshmërinë.

SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASA ZBUTËSE

Ky paragraf përcakton udhëzimet dhe masat mbrojtëse për të siguruar arritjen e objektivave të rëndësishëm mjedisore në fushat e veçanta. Duke zbatuar udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse, ndikimet negative të përshkruara në seksionet më sipër do të parandalohen dhe do të sigurohet arritja e objektivave mjedisore.

Për më tepër, ky seksion ofron disa masa specifike zbutëse të zbatueshme për projektet specifike të përshkruara në Plan. Është e rëndësishme të theksohet se lista e dhëne me poshtë e masave specifike për zbutjen nuk është shteruese. Masa me të detajuara në aspektin e përmbajtjes dhe analizës do të duhet të përgatiten si pjese e VNM-ve individuale për çdo projekt specifik të Planit.

10.1 Toka

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zënë një territor të caktuar, ndërtimi i infrastrukturës së parashikuar do të shkaktojë ndikime të gjera të përhershme, të cilat do të pasqyrohen si një ndryshim në strukturën e përdorimit të tokës. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastrukturës së parashikuar në mjedis, duhet të garantohet menaxhimi i qëndrueshëm i tokës dhe mbrojtja e saj.

Aktivitetet në token bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohet në nivelin më të ulët të mundshëm, dhe duhet t'i jepet prioritet i lartë planifikimit të aktiviteteve në toke me potencial me të varfër të prodhimit, dhe toke jashtë zonave të dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione të rëndësishme të prodhimit të lëndës së parë të drurit. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet të planifikohet në atë mënyrë që mos të rritë probabilitetin e rrëshqitjeve të tokës në zonën përreth aktiviteteve.

Për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, do të duhet që projektet specifike të plotësohen me udhëzime për të promovuar riciklimin dhe ripërdorimin e mbetjeve të ndërtimit në ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës së re, dhe me e rëndësishmja, përdorimin e materialeve të certifikuara të ndërtimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektorët e tjerë. Kur përdoren materiale ndërtimi për infrastrukturën e re, të cilat nuk janë me origjinë

- kërkohen sasi më të mëdha të materialeve të ndërtimit, kryesisht si mbushje;
- mobilizohen në mënyrë të përhershme disa substanca të rrezikshme nga materialet e mbetjeve;
- materialet e reja të ndërtimit mund të kenë cilësi më të mira funksionale se materialet me origjinë natyrore.

Masa Zbutëse Specifike

• Punimet në dhera të ndotura

- Gjatë punimeve mund të zbulohen dhera të ndotura. Këto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur toke artificiale me gjeomembrane, argjile dhe shtrese plehu, mbi të cilën duhet të mbillet bar dhe peme. Kjo toke artificiale duhet të mbuloje edhe sipërfaqet e ndotura që nuk do të lëvizin.

-Të gjithë materialet ndotës (dherat dhe mbetjet) që do të largohen, duhet të depozitohen dhe groposen në vende të caktuara ku duhet të jene të izoluara nga ujerat nëntokësore.

- **Ndotja e tokës**

- Toka që shtrihet nen rruge mund të jete në rrezik gjatë ndërtimit, pasi mund të ndotet nga derdhjet e hidrokarbureve dhe ato kimike. Pastaj toka mund të shërbejë si një burim ndotjeje kur përshkohet nga ujerat nëntokësore.

- **Metoda e thyerjes e shkëmbit**

- Në zonat ku kërkohen prerje të mëdha, do të ndeshen shkëmbinjtë, të cilët mund të kërkojnë zhvendosje. Metoda e zhvendosjes mund të variojë nga gërmimi me një ekskavator, deri tek shpërthimi, i cili do të sjelle zhurme të konsiderueshme dhe dridhje që lidhen me te.

- **Ripërdorimi i materialit të gërmuar**

- Materiali, i cili gërmohet nga prerja e seksioneve është një burim natyral dhe përdorimi i tij në baze të një skeme do të maksimizohet duke përdorur teknika konstruktive të cilat intensifikojnë ngjeshjen e materialeve për t'u përdorur si mbushje inxhinierike.

- Megjithatë, pashmangshmërisht do të ketë një sasi të konsiderueshme material, i cili, për shkak të veçorive të tij fizike dhe strukturore, nuk është i përshtatshëm për t'u përdorur si mbushje inxhinierike brenda skemës. Megjithatë, ky material mund të jete i përshtatshëm për aktivitete të tjera, siç është krijimi i peizazhit, ku nuk aplikohen kërkesa kaq të rrepta strukturore. Ripërdorimi i këtij material do të maksimizohet brenda skemës, dhe çdo material i tepërt do të transportohet jashtë.

- Materiali i gërmuar i parashikuar për ripërdorim do të trajtohet dhe transportohet në minimum, dhe o të depozitohet në mënyre të tillë që të minimizojë ndikimet e gërryerjes. Koha midis gërmimit dhe ripërdorimit gjatë periudhës se lagësht duhet të jete sa me e vogël. Gjatë periudhave të zgjatura me lagështire, kontraktori duhet të ndërpresë gërmimin dhe vendosjen e materialit për të parandaluar degradimin për shkak të lagështirës.

- **Erozioni**

- Përcaktimin e vijës bregdetare që nënkupton përcaktimin nga ana ligjore të asaj që quhet vija zero e detit mbi bazën e se cilës do të realizoheshin me mire vlerësimet e erozionit detar, dinamikës së lëvizjes së bregdetit dhe të sedimenteve.

- Duhet ndërmarrë mbrojtja e argjinaturës nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i argjinaturës, përfshirë edhe përzgjedhjen e materialeve më pak të korodueshëm, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mire, veçanërisht përreth urave dhe tombinove.

- Mbjellja duhet përfunduar sa me shpejt të jete e mundur, menjëherë pas mbushjes, për të lehtësuar rigjenerimin e një mbulese stabilizuese të tokës. Aty ku është e nevojshme do të kërkohet hapje e kanaleve për të siguruar mbjelljen e suksesshme të bimëve.

- Aty ku është e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do të pajisen me gurë të thyer, për të reduktuar erozionin, veçanërisht në rastet kur janë instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve të rrugës janë ngritur

dhe krijojnë shpatë të zhveshura, të cilat kërkojnë stabilizim, përpara fillimit të sezonit të shirave.

10.2 Ajri

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 3

Në planifikimin e politikave dhe aktiviteteve të Planit në zonat e ndotjes së tepruar të ajrit, duhet të merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standardet e lejuara të emetimeve, të përcaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni përkatës shqiptar.

Duhet të përgatitet një program i detajuar i masave për zvogëlimin e ndotjes me grimca PM₁₀ dhe PM_{2.5} për zonat problematike. Programi do të duhet të vërehet gjatë planifikimit të politikave dhe projekteve specifike të Planit për zonat problematike, në një shkallë më të gjerë. Prioritet në procedurën e përzgjedhjes duhet t'i jepet varianteve të cilat ofrojnë përmirësimin më të madh të cilësisë së ajrit të ambientit.

Gjatë përgatitjes së politikave dhe projekteve të reja në infrastrukture, duhet të respektohen udhëzimet dhe masat në vijim, në mënyrë që të arrihen objektivat e reduktimit të ndotjes së ajrit të ambientit në zonat e ndikimit të aktiviteteve përkatëse:

➤ *Cilësia e ajrit - komuniteti*

- Monitorim të rasteve të sëmundjeve dhe shaktareve
- Përcaktimi i zonave urbane të reja me cilësi të larte ajri për popullsinë
- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajtje dhe zëvendësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë
- Përdorim i mjeteve të transporti publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të reduktimit maksimal
- Përcaktimi i zonave industriale me teknologji të larte dhe me emetime të gazeve në sasi të ulët

➤ *Cilësia e ajrit - ekosistemet*

- Identifikimi dhe monitorimi i burimeve të gazeve që shkaktojnë shiun acid
- Komunikim ndërkufitar institucional për të shmangur incidentet mjedisore të qarkullimit të ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare
- Përcaktimi i kriterëve të tjetërsimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit
- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
- Strukturimi i kërkesave për lende drusore
- Përcaktimi i masave të emergjencave në rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilësinë e tij

Masa Zbutëse Specifike

- Monitorimi i cilësisë së ajrit në të gjithë territorin e vendit duke vendosur stacione automatike të monitorimit si në zonat urbane dhe ato rurale (të gjitha bashkitë të kenë dy- tre stacione monitorimi sipas specifikës së zonave industriale dhe të banimit)
- Koordinimi midis institucioneve Qendrore dhe vendore për Vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilësinë e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike

Gjatë fazës së ndërtimit, masat me të zakonshme specifike të rekomanduara në punimet infrastrukturore rrugës konsistojnë në:

- Implementimi i sistemit të shtypjes së pluhurit: ujitja e aneve të rrugëve, përdorimi i ndarjeve të rrugëve për të kufizuar nxjerrjen e pluhurit (për shembull përdorimi i larjes së rrotave, gjë që behet përditë);
- Kufizimi i shpejtësisë së impianteve të lëvizshme në rrugë.

Ulja e ndikimit nga ndërtimi përfshin gjithashtu:

- vendndodhjen potenciale të zonave që kërkohen instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit të tokës; dhe
- rrugët e transportit që përdoren për shpërndarjen e materialeve.

Për sa i përket fazës së shfrytëzimit të infrastrukturës propozohen masat specifike të mëposhtme:

- kontrolli i kufijve të shpejtësisë së automjeteve gjatë sezonit me nivelin më të lartë të ndotjes së ajrit me pezulli në qendrat kryesore urbane;
- mirëmbajtje e rregullt e sipërfaqeve rrugore për të pakësuar sa me shume që të jete e mundur ringritjen e pezullive.

10.3 Faktorët klimatike

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 4

10.3.1 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimaterike

Zbatimi i masave për të arritur objektivat e Planit duhet të marrë parasysh të ashtuquajturat objektiva indikative për të reduktuar emetimet e gazit, të cilat janë të përcaktuara deri në vitin 2020 në SKZHI II për reduktimin e emetimeve të gazit serre. Në këtë kuadër duhet mbajtur në vëmendje si me poshtë:

- përcaktimi i protokolleve dhe monitorimi i rasteve të trajtimit të sëmundjeve që vijnë si pasoje e ngjarjeve të motit;
- përcaktimi i masave të emergjencave civile për të shmangur/zbutur ndikimet nga kushtet ekstreme të motit
- Përcaktimi i kriterëve dhe politikave për futjen e teknologjive bashkëkohore në bujqësi si dhe praktikave me të mira të bujqësisë organike
- zbatimi i një politike parkimi kufizuese në zonat urbane;
- integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike në kuadrin politik dhe ligjor duke specifikuar institucionet dhe përgjegjësitë për identifikimin, zbatimin dhe monitorimin e masave zbutëse/përshtatësi ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

10.3.2 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Projektet specifike të Planit duhet të hartohen në një mënyre të tillë që të sigurojnë një përdorim efektiv të burimeve, që do të thotë se ndjeshmëria e infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive antropogjenike duhet të vërehet siç duhet. Kjo do të thotë se kur planifikohet infrastruktura, duhet të merren në konsideratë masa nga vlerësimet e rreziqeve, të cilat do të rrisnin elasticitetin e infrastrukturës

ndaj ndryshimeve klimatike në mënyrën e duhur, veçanërisht në lidhje me reshjet, përmytjet, temperaturat e larta dhe valët e të nxehtit, thatësitat, rritjet e nivelit të detit dhe stuhitë. Në këtë kuadër, është e nevojshme të:

- përgatitet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike;
- zbatohen masat dhe orientimet e bazuara në rezultatet e analizave të cilat përmirësojnë në mënyrën e duhur elasticitetin e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike.

Për të arritur objektivin mjedisor në lidhje me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duhet të sigurohen si me poshtë:

- në terma afatgjatë, infrastruktura duhet të jetë më pak e ndjeshme ndaj pasojave të reshjeve ekstreme (shirave, dëborës, apo edhe ngricave);
- gjatë planifikimit të çdo ndërtimi të ri apo zgjerimi të strukturave ekzistuese, duhet të kryhet një analizë ndjeshmerie e infrastrukturës së parashikuar në kushtet ekstreme të motit, dhe në baze të rezultateve të saj, duhet të përgatitet një plan masash për të reduktuar në mënyrë të përhershme pasojat e këtyre fenomeneve;
- zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj kushteve ekstreme të motit duhet të behet një detyrë qendrore e menaxhimit të çdo lloji infrastrukture. Qëllimi i zbatimit të këtyre masave duhet të bazohet sidomos në reduktimin e demit të shkaktuar për përdoruesit e infrastrukturës së ndjeshme ndaj motit, nëse ata nuk mund ta përdorin atë;
- duhet të përcaktohen qarte udhëzimet për metodologjinë, procedurat dhe realizimin e mbledhjes së informacionit mbi kushtet ekstreme të motit, si dhe për planifikimin dhe zbatimin e masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës së parashikuar ndaj kushtet ekstreme të motit.

Masa Zbutëse Specifike

- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
- Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore
- Dizajnimi dhe përcaktimi i kriterëve të ndërtimit të infrastrukturave nëntokësore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve të motit dhe në veçanti ndaj temperaturave të larta dhe lagështisë
- Ndalimi i ndërhyrjeve ilegale në infrastrukturën nëntokësore

Monitorimi i vazhdueshëm i kushteve ekologjike të mjediseve natyrore,

- Monitorimi i dinamikës së vijës bregdetare dhe nivelit të detit
- Monitorimi i nivelit të detit dhe cilësisë së ujerave në zonat ligatinore dhe ujërat nëntokësore
- Monitorimi i vijës bregdetare dhe sasisë së sedimenteve që vijnë nga lumenjtë
- Monitorimi i lëvizjes së tokës dhe tjetërsimit të saj
- Monitorimi i marrjes së zhavorreve nga shtretërit e lumenjve
- Përcaktimi i zonave të lejuara për ndërtim HEC-esh dhe digash për bujqësinë
- Monitorimi i gjendjes së monumenteve dhe veprave të trashëgimisë kulturore
- Monitorimi i lëvizjes së popullsisë në zonat urbane dhe rurale
- Zbatimi i kodeve të reja të ndërtimit për ndërtesat sociale dhe kulturore duke përdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve të motit

- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të mbetjeve të lëngëta urbane dhe industriale për të zvogëluar sasinë e lendeve ndotëse në mjediset ujore, tokësore dhe ajrore

Përcaktimi i zonave buferike për rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit të detit.

10.4 Uji

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 5

Në mënyre që të kufizohen efektet e presionit që do të ushtroje infrastruktura e parashikuar në burimet ujore dhe kështu të parandalohen ndikimet negative në cilësinë e ujit (sidomos ujit të pijshëm), duhet të shmangët integrimi hapësinor i infrastrukturës së re në zonat e mbrojtura ujore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së re, është e nevojshme që të shmangët integrimi i objekteve në zonat në rrezik nga përmbytjet dhe erozioni si pasoje e tyre. Në rast të ndërhyrjeve në këto zona, duhet të provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga përmbytjet në zonën përreth nuk do të rritet. Udhëzimi i lartpërmendur duhet të merret parasysh në mënyre që të reduktoje presionin e infrastrukturës së re në zonat në rrezik nga përmbytjet, dhe për të siguruar se niveli i rrezikut nga përmbytjet në zona të veçanta nuk do të rritet.

Kur planifikohen ndërhyrjet në zonat me rrezik jashtëzakonisht të lartë, shume të lartë dhe të lartë të akuifereve, është e nevojshme që të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit, si dhe në rastin e ngjarjeve të jashtëzakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme). Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të reduktoje probabilitetin e ndotjes nëntokësore, duke siguruar ndikime të kufizuara të presionit të infrastrukturës së re në ujërat nëntokësore.

Sa më shume që të jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyjë në toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, të zvogëlojnë basenet mbrojtëse ujore, dhe të prodhojnë ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimit të kësaj mase, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në baze të argumentimit të eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasoje e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të beje llogaritjen e kostove me të sakte dhe të balancuar. Duhet të priten më pak aktivitetet zonat bregdetare. Kjo do të parandalonte ndikime të rëndësishme negative në gjendjen ekologjike të rrjedhave ujore.

Në mënyre që të zvogëlohen ndjeshëm ndikimet negative në cilësinë e ujit të detit, duhet të merren masat e mëposhtme:

- të blihen pajisjet e duhura për t'u marrë me derdhjet e substancave të rrezikshme në det;
- të ndërtohet infrastruktura e duhur për të pritur dhe asgjësuar mbetjet nga anijet dhe strukturat portuale;
- të sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe kështu të parandalohet eutrofikimi përmes planifikimit të duhur dhe funksionimit të porteve.

Masa Zbutëse Specifike

- Në rast se zbatimi i një projekti specifik do të ndikojë ndjeshëm në ndonjë akuifer, gjatë hartimit të dokumentacionit të projektit duhet bërë edhe një vlerësim i dëmit ndaj ujerave nëntokësore. Vlerësimi duhet të përfshijë gjithashtu edhe një mënyrë për ta kaluar këtë zone (si p.sh. ndërtimin e një ure) për të garantuar mbrojtjen e ujit nëntokësor.
- Duhet bërë përcaktimi i zonave me specifike për qëllime të përdorimit të ujerave për HEC-e, rezervuare, për bujqësinë.
- Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative mbi ujerat e larjes, gjatë fazave të ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës, si dhe në rastet e ndodhive të jashtëzakonshme (p.sh. derdhjet e substancave të rrezikshme).
- Ndikimet e ndotjes do të shmangen duke adoptuar praktika të mira të menaxhimit të punës në terren, siç janë:
  - Nuk do të autorizohet depozitimi i produkteve të dëmshme në një distance më pak se 50 m nga brigjet e lumenjve si dhe do të kufizohet pranë rrjedhave të tjera ujore siç janë kanalet kulluese;
  - Ambientet e magazinimit duhet të rrethohen dhe mbulohen për të parandaluar derdhje të ndryshme;
  - Kanalet anësore do të ndërtohen përpara ndërtimit të rrugës, për të parandaluar derdhjen e rrjedhjeve të rrugës gjatë ndërtimit, në lume, apo kanalet kulluese;
  - Hedhja e betonit duhet të bëhet duke përdorur armaturën e duhur, për të shmangur ndotjen;
  - Kur derdhjet nga kantieri duhet të shkarkohen në një lume, norma e derdhjeve duhet të kontrollohet, në mënyrë që ajo të mos shkaktojë përmbajtje lokale në rrjedhën e ujit, apo erozioni;
  - Në rast se ka derdhje serioze të kimikateve apo lëngjeve gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të hartojë një program të masave për ujerat sipërfaqësore dhe nëntokësore. Marrja e mostrave të ujerave nëntokësore duhet të bëjë in situ matjen e pH, turbullirës dhe përcjellshmërisë elektrike. Të gjitha veprimet e kërkuara dhe, nëse nevojiten, analizat, duhet të bëhen në përputhje me legjislacionin shqiptar.

10.5 Mjedis Natyror

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 6 dhe 7

Për të ruajtur në mënyrë të përhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet të merren parasysh masat e mëposhtme:

- Shfrytëzimi i infrastrukturës ekzistuese ka përparësi mbi ndërtimin e infrastrukturës së re;
- Nëse aktivitetet në mjedisin e paprekur nuk mund të shmangen, duhet të shmangen aktivitetet në zonat e mbrojtura, zonat me rendësi mjedisore dhe zonat me karakteristika të çmuara natyrore;
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me më pak ndikim në rrugët e migrimit të kafshëve të egra (variante të cilat kalojnë më shume neper tunele dhe variante të cilat ndërpresin më pak rrugët e migrimit);

- Duhet të sigurohen pasazhe të përshtatshme për kafshët e egra, gjë që është në përputhje me praktikat me të mira evropiane. Para se të planifikohet çdo ndërtimi i ri, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen rezultatet e studimeve ekzistuese, të cilat do të lehtësonin integrimin në mënyrë të përshtatshme të një strukture të caktuar në një vend (formën, madhësinë, dhe sistemimin e objektit dhe rrethinave të tij). Planet duhet gjithashtu të parashikojnë pasazhe për kafshët e vogla (amfibet, gjitarët e vegjël, zvarranikeve) në baze të studimeve ekzistuese ose, nëse është e nevojshme, hulumtimeve shtesë.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmanget ndërhyrja e projekteve në zonat me karakteristika të çmuara natyrore. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë ruajtjen e llojeve dhe karakteristikave të vlefshme natyrore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmanget ndërhyrja e projekteve në zonat e mbrojtura. Nëse aktivitetet në zona të tilla nuk mund të shmangen, dhe nëse kjo është e lejuar në baze të aktit për mbrojtjen e një zone të caktuar, duhet të merren parasysh udhëzimet, bazat dhe kushtet për ruajtjen e zonave të mbrojtura të natyrës të cilat janë në regjim mbrojtjeje, të miratuar me aktet për mbrojtjen. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e zonave të mbrojtura.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, ndërhyrja e projekteve në zonat e Natura 2000 duhet të shmanget. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e lidhjes dhe integrimin të zonave të Natura 2000.

Periodha për zbatimin e projekteve duhet të rregullohet sipas cikleve jetësore të kafshëve dhe bimëve, dmth.:

- duke ju përshtatur kafshëve pa apo me aktivitete me një shtrirje në një masë të vogël, që përkon me periudhën kur kafshët kanë nevojë për qetësi, ose nuk mund të lëvizin larg, sidomos gjatë periudhës së riprodhimit, shumimit, rritjes, dhe dimërimit;
- duke ju përshtatur bimëve duke lehtësuar prodhimin e farës, mbjelljen natyrore dhe format e tjera të riprodhimit.

Respektimi i masës do të zvogëlojë shqetësimet për ciklet e jetës së kafshëve dhe bimëve dhe do të rrisë probabilitetin për të arritur apo ruajtur një gjendje të favorshme të popullsisë. Mundësitë e arritjes së objektivit për ruajtjen e biodiversitetit do të jenë më të larta.

Prandaj, ndërhyrja hapësinore e infrastrukturës së parashikuar në zonat e propozuara për mbrojtje duhet të shmanget për të parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative në arritjen e objektivave mjedisore të ruajtjes së natyrës.

Sa me shume që të jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyje në tokën bregdetare. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, për të zvogëluar basenet mbrojtëse ujore, dhe për të prodhuar ndikime kumulative mbi biodiversitetin dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimeve, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në baze të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasoje e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë llogaritjen e kostove me të sakta dhe në mënyrë të balancuar siç duhet në zonat bregdetare pritet të

zhvillohet me pak ndërhyrje, për të parandaluar kështu ndikime të rëndësishme negative në biodiversitetin e këtyre zonave.

Masa Zbutëse Specifike

Projektet specifike duhet të plotësohen me detyrën për të mbrojtur në mënyrë me adekuate llojet e veçanta të kafshëve prej rreziqeve që vijnë si pasoje e ndërtimit të infrastrukturës së re. Duhet të zbatohet masa zbutëse specifike: ***Sigurimi i korridoreve të migrimit dhe siguria e kafshëve***. Përmbajtja e kësaj mase duhet të jete si më poshtë:

- Të ulet fragmentimi i habitateve të llojeve, duke krijuar pasazhe për kafshët e egra në linjat ekzistuese të lëvizjes (veçanërisht për gjitarët dhe amfibet). Për këtë qëllim, fillimisht, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen të dhënat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmërisë së kafshëve të egra në rrugë. Pastaj, bazuar në gjetjet e studimit, do të krijohen lehtësira për migrimin e kafshëve të egra. Në kuadër të kësaj mase, do të përgatitet një liste prioritare e zonave "te zeza" ku kafshët rrezikohen me shume dhe në këto zona do të zbatohen masat zbutëse përkatëse (sistemim të vendkalimeve, gardhe anësore etj.). Gjithashtu kjo gjë ndikon pozitivisht në përmirësimin e sigurisë së trafikut.
- Në zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet të sigurohet ruajtja e rrugëve ekzistuese të migrimit, duke ndërtuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithë sistemimet e tjera për të parandaluar lëvizjen e kafshëve të egra (sidomos mishngrënësve, lakuriqëve të natës dhe amfibeve).

Këto masa do të lehtësojnë lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajnë rrugët e migrimit) të specieve dhe arrijnë e objektivat mjedisore që lidhen me mbrojtjen e natyrës.

10.6 Mbetjet

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 8

Zhvillimet e parashikuara padyshim që mbartin pasojën e gjenerimit të shtuar të sasisë së mbetjeve, të cilat mund të cenojnë integritetin e shtresave të ujërave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Nga ana tjetër mund të shkaktohen sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonës së ndotur. Pikat e vjetra e të nxehta përbejnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur. Gjenerimi i mbetjeve ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit si dhe në integritetin e zonave të mbrojtura mjedisore.

Masat zbutëse që duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve janë si më poshtë:

- Rehabilitimi/Inkapsulimi i hot-spot-eve mjedisore, rinovimi urban dhe ripërdorimi i tokës, duke i kthyer në zone të gjelbra me vlere rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë.
- Propozohet të studiohen të gjitha territoret e objekteve industriale që kane përdorur ose gjeneruar kimikate të rrezikshme për shëndetin dhe të ndahen mbi bazën e shkallës së rrezikut, duke zbatuar të gjitha direktivat e BE-së që lidhen me kontaminimin e rrezikshëm të tokës.
- Plani të përcaktojë dhe të ndajë zonat e ligjshme dhe të paligjshme të hedhjes së mbetjeve.

- Inventarizimi dhe diagnostifikimi i venddepozitimeve, si dhe përcaktimi i prioriteteve, planifikimi dhe duhet bërë dhe raportimi. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë.
- Hartimi i projekteve të standardizuara dhe mbështetja teknike duhet t'u ofrohen zonave të mbetjeve dhe autoriteteve lokale për të garantuar cilësinë e përshtatshme të planeve dhe që rezultatet e tyre të jenë të krahasueshme. në kuadrin e reformës territoriale bashkitë duhet të zgjerohet shërbimin në këto zona.
- Zhvillimi i infrastrukturës dhe përfshirja në planet rajonale e vendore të menaxhimit të mbetjeve
- Janë të domosdoshëm buxhete të mjaftueshme për menaxhimin e mbetjeve, që përfshijnë gjithashtu dhe sektorin privat
- Landfilli apo impianti i trajtimit mund të organizohet në nivel lokal apo rajonal.
- Të shihet mundësia e ngritjes së një landfilli industrial qendror për depozitimin e mbetjeve të ngurta industriale mbas trajtimit të tyre me metodat e përcaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre në landfillet urbane
- Planet duhet të saktësojnë orientimin drejt trajtimit të tyre sipas hierarkisë që është më praktikja dhe me e arritshmja në nivelet e ulta, të ndërlidhura me masa që varen shumë nga aktoret kryesore në qeverisjen Qendrore, politikat e saj dhe përgjegjësitë e prodhuesve. Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve duke vendosur standarde lokale, për të cilat kane rënë dakord të 3 nivelet.
- Duhet planifikuar zonat e përshtatshme për vendndodhjen e zonës së riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me përparësi ndikimin në mjedis.
- Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë (veçanërisht për fondet e BE-se) për të financuar infrastrukturën e nevojshme.
- Mobilizimi i një instrumenti financues nga niveli kombëtar, rajonal dhe lokal, me qëllim që të plotësohen funksionet e tij në fushën e menaxhimit të mbetjeve.
- Forcimi i mekanizmave për mbledhje me të mire të tarifave dhe zbatimi i sanksioneve

10.7 Zhurmat

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 9

Kur të planifikohen politikat për zhvillimin e infrastrukturës së parashikuar, në mënyrë që të zvogëlohet ndotja akustike në mjedis në përputhje me objektivat e përcaktuara në SKZHI II, është e nevojshme të sigurohen masa që kontribuojnë në:

- reduktimin e ekspozimit të zonave urbane ndaj ndikimeve negative;
- mbrojtjen e mjedisit.

Ndotja akustike është veçanërisht e lartë në qendrat urbane dhe në zonat e qendrave më të rëndësishme me zhvillime infrastrukturore. Prandaj është e domosdoshme që të merren masa për të zvogëluar ndotjen e mjedisit. Zbatimi i masave është i nevojshëm në zonat me ndotje të tepruar akustike në situatën aktuale, ndërsa duhet gjithashtu të merren masa zbutëse në të gjitha zonat ku Plani parashikon infrastrukture të re.

Gjatë përgatitjes së akteve hapësinore për projektet e infrastrukturës, duhet të respektohen udhëzimet e mëposhtme për të arritur objektivin e reduktimit të ndotjes nga zhurma:

- duhet të sigurohen për aq sa të jete e mundur, masa për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim (masa në rrjetin apo strukturën përkatëse infrastrukturore, automjetet në përdorim, masa logjistike, riorganizimin e përkohshëm ose të përhershëm

të lëvizjeve tranzite, reduktimi i orareve të punës apo zvogëlimi i shpejtësinë në zonat e ekspozuara ndaj zhurmës, etj.) ;

- në zonat ku tejkalohe tavanet e ndotjes, duhet të merren masa për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis (nëpërmjet barrierave të zhurmës dhe argjinaturave, galerive të mbuluara, etj.) dhe për të siguruar kushte të mira jetese në ndërtesa (mbrojtja pasive);
- duhet të shmanget sa me shume që të jete e mundur ndërhyrja në zonat e qeta të banuar dhe/ose në zona të cilat janë të përcaktuara në baze të legjislacionit për mbrojtjen nga zhurma si veçanërisht të ndjeshme ndaj zhurmës (ndërtesat e banimit, objektet e kujdesit shëndetësor, zonat turistike);
- duhet të shmanget sa më shume që të jete e mundur ndërhyrja në zonat e qeta në natyre (zonat e mbrojtura në përputhje me rregullat për ruajtjen e natyrës).

Masat për mbrojtjen e mjedisit nga zhurma në duhet të përqendrohet kryesisht në: (a) masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim; (b) masat për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis; dhe (c) nëse është e nevojshme, masa për krijimin e kushteve të përshtatshme të jetesës në ndërtesat e mbiekspozuara.

Masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim janë me të efektshme. Emetimet e reduktuara të zhurmës nga burimet e saj mund të arrihet kryesisht përmes modernizimit të logjistikes në përdorim, riorganizimit të flukseve të trafikut dhe orareve të kryerjes së ndërhyrjeve infrastrukturore, etj. Qëllimi i SKZHI II në lidhje me vlerat e zhurmës në vitin 2020 është të arrije objektivin e 56 dB/ditë dhe 45 dB/natë.

Masat për të parandaluar përhapjen e zhurmës në mjedis (barrierat e zhurmës / argjinaturat dhe mbrojtja pasive) janë përdorur kryesisht për të mbrojtur mjedisin nga zhurmat e shkaktuara prej sektorit të transportit. Masat janë të përshtatshme kryesisht për mbrojtjen e zonave me dendësi të madhe të popullsisë përgjatë rrjetit rrugor, ndërkohe që zbatimi i këtyre masave përgjatë rrugëve ekzistuese që kalojnë përmes vendbanimeve me një strukture urbane të formuar dhe të dallueshme tashme, është i arsyeshëm vetëm në raste të jashtëzakonshme.

Masat për të siguruar kushte të duhura jetësore (përmirësimi me hapësira mbrojtëse i izolimit nga zhurma i dritareve në ndërtesat e ekspozuara së tepërmi) janë të përshtatshme në zonat ku masat e tjera nuk janë teknikisht të zbatueshme apo ekonomikisht të qëndrueshme.

Masa Zbutëse Specifike

Rritje e ndikimeve të ndotjes akustike pritet gjithashtu gjatë zbatimit të aktiviteteve të infrastrukturës. Ndikimet e fazës së ndërtimit do të jene afatshkurtër dhe të kthyeshme. në veçanti, për të reduktuar ndikimet gjatë zbatimit të aktiviteteve, duhet të merren masat e mëposhtme zbutëse:

- Përdorimi i pajisjeve dhe makinerive të ndërtimit të prodhuara në përputhje me normat e emetimeve të zhurmës nga makinerive të ndërtimit, në përputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmës nga makineritë e përdorura në vende të hapura dhe në përputhje me direktivat përkatëse të BE-së;

- Do të ndiqen mënyrat më të mira të praktikueshme, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e duhur të impianteve, për të minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet në terren, dhe në të gjitha rastet, në përputhje me rregullat shqiptare;
- Sheshet e ndërtimit dhe rrugët e transportit duhet të zgjidhen në mënyre të tilla që ndotja akustike nga makineritë e transportit, funksionimi i pajisjeve në kantier dhe ndërtimet e objekteve, të mos tejkalojë vlerat kufi në ndërtesat me të afërta;
- Çdo impiant, i tilla si gjeneratorë apo pompa, që është i nevojshëm të përdoret para dhe pas orarit zyrtar të punës, do të jete i rrethuar nga një barrierë akustike apo reflektor portativ;
- Implementimi i masave të përkohshme për të mbrojtur nga zhurma zonat e populluara pranë kantierëve të ndërtimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkuluar vlerat kufi.
- Respektimi i afateve kohore për ndërtimin afër zonave të populluara;
- Publiku i gjerë dhe banoret e zonës do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurma të konsiderueshme;
- Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim të publikut për shkak të zhurmës;

10.8 Popullsia dhe asetet materiale

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 10

Zhvillimet e reja infrastrukturore (sidomos qendrat multimediale të transportit) pritet që të shkaktojnë një rritje të niveleve të zhurmës në mjedisin përreth tyre. Për të shmangur një përkeqësim të mjedisit ku jetohet në zonën përreth këtyre zhvillimeve, ky fakt duhet të mbahet në vëmendje kur të behet verifikimi i mundësive për zhvillim në fazat e mëvonshme, në kuadër të sigurimit të një lidhje multimodale në rajonin përreth.

Projektet specifike duhet të kenë në fokus edhe garantimin që infrastruktura e re vihet në dispozicion të të gjithë përdoruesve. Kjo pritet të inkurajojë përfshirjen me aktive të komunitetit në kuadër të sistemimeve infrastrukturore, në mënyrë që ta bëjë atë më të arritshme për të gjitha shtresat dhe kategoritë sociale.

Kur planifikohen politikat dhe projektet e reja, prioritet duhet t'i jepet përmirësimit të lidhjeve dhe zhvillimit në zonat më pak të zhvilluara. Zbatimi i projekteve të kësaj natyre do të përmirësojë aksesin, dhe kështu do të kontribuojnë në zhvillimin më të shpejtë ekonomik në zonat më pak të zhvilluara.

10.9 Trashëgimia kulturore

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 11

Zhvillimi i infrastrukturës së parashikuar mund të ndikojë të njëjtit dhe zonat kulturore, veçanërisht në aspektin e degradimit të karakteristikave të peizazhit të rrethinave të njëjtit të trashëgimisë kulturore, dëmtimit të objekteve të trashëgimisë kulturore, si dhe shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike nga vibrimet gjatë ndërtimit të objekteve të cilat mund të shkaktojnë dëme në objektet e trashëgimisë kulturore. Për të shmangur këto ndikime, duhet të merren parasysh si më poshtë:

- Prioritet është mos vendosja e infrastrukturës së re në zonat e trashëgimisë kulturore. Duhet të ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave të ndikimit të trashëgimisë arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike.

- Në kuadër të ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimi). Do të duhet të kryhen hulumtime të shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e të cilave do të duhet të merren parasysh kur të përcaktohet vendosja e infrastrukturës së re. Gjithashtu do të duhet të zbatohen masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike.
- Zbulimet e një rëndësie të madhe mund të kërkojnë ndryshimin e punëve përgatitore (projektit) për një detyrë të veçantë. Në rast të zbulimit të gjetjeve apo mbetjeve arkeologjike, do të njoftohet menjëherë autoriteti përkatës. Zona më pas do të studiohet dhe mundësisht do të rrethohet; duke mos lejuar asnjë zhvillim të mëtejshëm në atë zone derisa çështja të zgjidhet sipas procedurave të përcaktuara.
- Në rastet kur vendet arkeologjike mund të rrezikohen nga aktivitetet e ndërtimit, vendi do të jete i mbrojtur nga rrethimi për të parandaluar dëmtimin e paqëllimshëm ose si pasoje e neglizhencës ndaj arkeologjisë.
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.
- E gjithë puna e ndërtimit do të jetë e kufizuar brenda korridorit të punimeve. Në rast se nevojiten më shumë hapësira ose aktivite të lidhura me ndërtimin jashtë korridorit të punimeve, do të informohen paraprakisht autoritetet kombëtare përkatëse.

10.10 Peizazhi

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 12

Për të siguruar ruajtjen e peizazheve të jashtëzakonshme, zonave të peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar dhe një imazh të cilësisë së larte të peizazhit, duhet të ndiqen udhëzimet e mëposhtme:

- Ndërhyrjet e infrastrukturës së re nuk duhet të integrohen në zonat e veçanta të peizazhit apo peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Në integrimin hapësinor të projekteve specifike duhet të kërkohen vende jashtë zonave me peizazhe të veçantë apo zonave me peizazhe me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Duhet të zbatohen masat e duhura teknike për të siguruar një imazh të cilësisë së larte të peizazhit, veçanërisht në rastin e aktiviteteve në njësite e ruajtura apo të pasura kulturore të natyrës;
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

10.10.1 Strategjia e Peizazhit

Në rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonjë peizazhi ekzistues bujqësor apo rural, duhet të ndiqet një qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peizazhit përgjatë aneve të rrugës. Objektivat e punimeve peizazhiste:

- Të zhvillohet një peizazh, karakteristikat e të cilit lidhen me modelin, shkallen dhe diversitetin e karakteristikave të peizazhit ekzistues;
- Të minimizohen ndërhyrjet vizuale dhe të zvogëlohet natyra negative e çdo pengese vizuale;
- Për të mbrojtur, të rikthehen apo të zmadhohen elementet e peizazhit ekzistues, të prekur drejtpërdrejt nga propozimi;

- Të ndihmohet në krijimin e kushteve të këndshme e të sigurta të drejtimit të mjeteve;

10.10.2 Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit

Gjatë zgjedhjes dhe projektimit të detyrave të propozuara, konsideratë duhet t'i jepet shmangies së ndikimeve kudo që të jete e mundur në këtë kuadër, alternativa përfundimtare e miratuar për çdo projekt duhet të zgjidhet e tille që të minimizojë ku të jete e mundur ndikimin në karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemët dhe pyjet. Megjithatë, disa ndikime janë të pashmangshme, dhe masat e propozuara synojnë të zbutin natyrën negative të këtyre ndikimeve.

Në rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinatura të larta që krijojnë ndikime të rëndësishme në mjedis, këto përf forcime të larta nuk duket të jenë optimizuar. Ato duhet të jenë ku është e mundur, të reduktuara deri në nivelin e tokës apo 1m lartësi.

Masa të tjera të përgjithshme përfshijnë:

- Në skarpata, për të parandaluar rënien e shkëmbinjve, duhet të jenë më të preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndërmjetme. Skajet e skarpatave duhet të rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet të jenë më të preferueshme se sipërfaqet gjeometrike.
- Zbatimin e standardeve kombëtare shqiptare të rrugëve për pastrimin e kantierëve dhe rivegjetacionin, për të siguruar ruajtjen e komoditeve të nevojshme të peizazhit.
- Për mbushje, shpatet duhet ti nënshtrohen mbjelljes hidraulike me një përzierje fare që përfshin si farat e barit, ashtu edhe të shkurreve mesdhetare. Përveç kësaj, mbjellja në vendet e ndjeshme, veçanërisht në afërsi të ambienteve të banimit dhe rekreacionit, do të përdoret për të reduktuar apo zbutur pengesat vizuale të shkaktuara nga ngritja e argjinaturave të projektit, sidomos në kryqëzime.
- Për zonat potenciale në një nivel (pas optimizmin të lartësisë së projektit) bimësia e propozuar do të përmirësojë ndikimet negative të automjeteve, si dhe hapësirën vizuale të projektit të propozuar.
- Përgjatë gjatësisë së projektit përkatës do të trajtohen sipas rastit: venddepozitimet për mbeturinat, zonat e përkohshme të ndërtimit, zonat e peizazhit brenda kryqëzimeve, zonat e vogla të fushave të copëzuara, feramat apo pronat e tjera të siguruar për ndërtimin e projektit. Zonat e përkohshme të ndërtimit do të jene të rrethuara dhe të integruara vizualisht duke përdorur mbjelljen e bimëve sipas kërkesës.

10.10.3 Faza e ndërtimit

- Kontrata do të jetë e përshtatur për të siguruar praktika të mira të punës në mënyrë që të zvogëlojë çfarëdo ndikimi negativ që rrjedh nga ndërtimi në nivelin më të ulët të mundshëm dhe për të siguruar që makineritë veprojnë brenda zonës përkatëse të ndërtimit të projektit. Në të gjitha rastet, rregulloret kombëtare do të mbështeten kur të jete e mundur me udhëzime nga praktikat ndërkombëtare.
- Zonat e përkohshme të ndërtimit do të pozicionohen në një mënyrë të tille që të shmangin ndikimet e mëtejshme në pronat ekzistuese të banimit, pemët, gardhet, kanalet e kullimit etj. Këto zona, përpara ose në fund të kontratës së ndërtimit, do të rikthehen plotësisht në gjendjen e mëparshme.

- Lidhur shfrytëzimin e materialeve inerte, nxjerrja e zhavorrit nga shtretërit e lumenjve është e kontrolluar në përputhje me ligjin 10137/2009.
- Sa i përket zonave të magazinimit, kontraktori do të kërkohet të përgatisë dhe zbatojë një plan të magazinimit të përkohshëm në konsultim me punëdhënësin dhe Agjencinë përkatëse Rajonale të Mjedisit. Ky plan do të hartohet para fillimit të punimeve të dheut. Në këtë plan, kontraktori duhet të përcaktojë qarte sasinë e materialit që do të hidhet apo ruhet përkohësisht, para se të fillojnë punimet përfundimtare. Plani gjithashtu do të specifikojë llojin e materialit dhe burimin e tij p.sh. gërmim hendeqesh, dhé sipërfaqësor etj.
- Me përfundimin e çdo projekti përkatës, shpatet anësore, duke përfshirë gërmimet dhe argjinaturat, bankinat dhe sipërfaqet e tjera të buta do të përgatiten për t'u mbuluar me dhé, dhe do të mbillen apo vishen me bimësi mbrojtëse.

Masa Zbutëse Specifike

- Në zonat kodrinore/malore, hapësira që kërkon okupimin e tokës do të ruhet në minimum, me qëllim që të shmanget prerja e panevojshme e pemëve.
- Në zonat përgjatë brigjeve detare/lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona.
- Aty ku është e mundur, argjinaturat e projektit duhet të ulen në minimumin e mundshëm.
- Pjerrësitë e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhé, dhe ato do të mbillen me bime që mund të adoptohen në kushtet lokale.
- Në vendet ku rruga kalon pranë pronave privatë, do të ngrihen mbulesa bimore, me qëllim reduktimin e ndërhyrjes pamore.

SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS

Sistemi i monitorimit të ndikimeve në mjedis, të cilat do të shkaktohen nga zbatimi i Planit, është një mjet i thjeshtë për t'u përdorur për një monitorim efektiv.

Monitorimi i ndikimeve është jashtëzakonisht i rëndësishëm për zbatimin e Planit, dhe në përputhje me Ligjin 91/2013 dhe Direktivën 2001/42/EC, zbatimi i një program duhet të monitorohet, me qëllim që të identifikohen efektet negative të paparashikuara, në mënyrë që të krijohet mundësia për një reagim të hershem ndaj këtyre efekteve dhe të bëhen adaptimet e mundshme.

Në këtë kuadër, është hartuar edhe sistemi i monitorimit të ndikimeve kryesore në mjedis, të cilat pritet që të shkaktohen nga zbatimi i Planit. Këto ndikime janë identifikuar gjatë Vlerësimit të ndikimeve mjedisore të planit përkatës. Sistemi i monitorimit përfshin të gjithë indikatorët përkatës për çdo sektor mjedisor (biodiversiteti, cilësia e ajrit, ndryshimet klimatike, toka, uji, peizazhi, trashëgimia kulturore, etj.) dhe identifikon autoritetin dhe përgjegjësinë për matjen e çdo indikatorit mjedisor të propozuar.

Grumbullimi i të dhënave sugjerohet që të mbështetet në dy burime:

- (a) të dhënat e para që merren nga matja e parametrave të mjedisit;
- (b) Vlerësimi i indikatorëve mjedisore.

Procesi i mbledhjes së të dhënave përmes matjeve mund të realizohet duke përfshirë Autoritetet Rajonale (Qarqet), por edhe Institucionet Shtetërore (përmes Ministrisë së Mjedisit), Pushtetin Lokal, institucione kërkimore shkencore dhe ato profesionale, si dhe ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfillet, ujësjellës – kanalizime etj.). Matja e indikatorëve mjedisore është një proces kompleks; ai është një proces që kryhet rregullisht dhe për më tepër, në mënyrë të vazhdueshme.

Në këtë këndvështrim duhet që të bazohemi në eksperiencën dhe në sistemet e monitorimit që përdoren nga strukturat e tjera, duke theksuar, nga njëra anë, monitorimin e zbatimit të standardeve të nevojshme të matjeve nga strukturat e tjera, dhe kryesisht nga operatorët përkatës (përmes përfshirjes së tyre në procesin e nxjerrjes së lejeve përkatëse mjedisore), dhe nga ana tjetër, duke u përqendruar tek procesi i grumbullimit, përpunimit dhe shpërndarjes së të dhënave.

Autoritetet Rajonale duhet të luajnë një rol kyç në procesin e administrimit dhe shpërndarjes së të dhënave. Në këtë kontekst, autoritetet përkatëse duhet të planifikojnë dhe të veprojnë si një qendër mbledhjeje, analizimi dhe shpërndarjeje të informacionit. Me konkretisht, roli i Autoriteteve Rajonale duhet të përfshijë sa me poshtë:

- Mbledhjen e të dhënave prej matjeve që kryhen nga shërbimet publike dhe privatë rajonale, qoftë në mënyrë të përhershme, qoftë të përkohshme.
- Mbledhjen e të dhënave baze që kryhet nga ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfillet, ujësjellës kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit të zonave të mbrojtura etj.).
- Marrjen e të dhënave baze që mblidhen nga administrata publike (si p.sh. Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore, etj.).
- Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga institucionet kërkimore shkencore dhe organizata të tjera.
- Analizën dhe sintezën e të dhënave, me qëllim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit në një zone të caktuar.

- Ruajtjen e të dhënave dhe krijimin e intervaleve kohore me qëllim monitorimin e gjendjes së mjedisit në kohe të caktuara.
- Shpërndarjen e të dhënave përmes raporteve përkatëse, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Këto raporte synojnë që:

- (a) të plotësojnë kërkesat e legjislacionit,
- (b) të informojnë palët që marrin pjesë në procesin e planifikimit dhe monitorimit të zbatimit të Planit (vendim-marrësit),
- (c) të informojnë publikun që preket nga Plani.

Tabela me poshtë paraqet programin e monitorimit të ndikimeve mjedisore të Planit. Tabela është hartuar sipas sektorëve të mjedisit si me poshtë:

- ↳ Biodiversiteti
- ↳ Popullsia
- ↳ Shëndeti i njerëzve
- ↳ Fauna
- ↳ Flora
- ↳ Toka
- ↳ Uji
- ↳ Ajri
- ↳ Faktorët klimatike
- ↳ Asetet e prekshme
- ↳ Trashëgimia kulturore (përfshirë trashëgiminë arkitektonike dhe arkeologjike)
- ↳ Peizazhi
- ↳ Lidhja mes këtyre faktorëve

Për çdo sektor mjedisor janë dhënë indikatorët përkatës, strukturat përgjegjëse për monitorimin, parametrat mjedisore dhe frekuenca e monitorimit.

Siç u përmend edhe me sipër, theksohet që monitorimi i ndikimeve të Planit në mjedis do të realizohet, aty ku është e mundur, duke përdorur të dhëna që dalin nga:

- ✓ Sistemi ekzistues i monitorimit të parametrave mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione të tjera. Disa parametra që maten dhe japin të dhëna janë:
  - Cilësia e ajrit (niveli i ndotjes),
  - Cilësia e ujit (ujerat sipërfaqësore, ujerat nëntokësore, ujerat e plazheve në bregdet).
- ✓ Studime të veçanta dhe të pavarura për identifikimin e ndikimeve mjedisore në kuadër të programeve apo projekteve të tjera.
- ✓ Raportet e përgatitura nga kontraktorë/konsulentë të ndryshëm, me të dhëna të drejtpërdrejta ose të referuara nga VNM-te individuale të projekteve specifike infrastrukturore të financuara nga buxheti i shtetit apo donatorët e huaj

Tabela 11.1.1 Monitorimi i ndikimeve në mjedis prej zbatimit të planit

Nr.	ASPEKTET MJEDISORE	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENXA E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – fauna - flora	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sa habitate të rëndësishme janë në gjendje të kënaqshme? ■ Numri dhe /ose sipërfaqja me zona të mbrojtura ■ Përmasat e biodiversitetit, krahasuar me BE (Numri i specieve endemike dhe të rralla ■ Sipërfaqja e mbuluar me pyje ■ Numri dhe sipërfaqja e mbuluar me zona natyrore 	<p>Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura</p> <p>Administrata e Zonave të Mbrojtura</p> <p>Ministria e Mjedisit</p> <p>Drejtoria e Zhvillimit Rajonal & Integritetit</p> <p>Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Habitatet ■ Numri dhe/ose sipërfaqja me zona të mbrojtura ■ Numri i specieve endemike dhe të rralla ■ Sipërfaqja e mbuluar me pyje ■ Numri dhe sipërfaqja e mbuluar me zona natyrore 	Sipas Planit të Menaxhimit	Çdo vit
2	Popullsia - shëndeti i njerëzve	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme ■ Aksidentet në punë ■ Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Drejtoria e shëndetit Publik	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme ■ Aksidentet në punë ■ Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Çdo vit	
3	Toka	<ul style="list-style-type: none"> ■ Përqindja e tokës së degraduar ■ Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille ◆ Gjenerimi i mbetjeve për fryme dhe totali ■ % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Drejtoria Rajonale e Bujqësisë	<ul style="list-style-type: none"> ■ Përqindja e tokës së degraduar ■ Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille ■ Gjenerimi i mbetjeve për fryme dhe totali ■ % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Çdo vit	
4	Uji	<ul style="list-style-type: none"> ■ Cilësia e ujerave sipërfaqësore ■ Cilësia e ujerave nëntokësore ■ Përdorimi i ujit nga sektori ■ Përqindja e riciklimit të ujit ■ Përqindja e popullsisë së lidhur me shërbimin e trajtimit të ujerave të ndotur 	Autoriteti i Menaxhimit të Baseneve	<ul style="list-style-type: none"> ■ Total N, total P, BOD-et, COD, SS, TDS, pH, përcjellshmëria, etj. ■ pH, përcjellshmëri, fortësia, kloridat, sulfatët, COD, BOD, nitrati, nitriti, total P, metale, detergjentet, ngarkesa toksike e mikrobiologjike, etj. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kampionim dhe matje sipas miratimit të kushteve mjedisore për çdo ITUN. ■ Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujerave Sipërfaqësore ■ Programi i Monitorimit të cilësisë së ujit të bregdetit në plazhe 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sipas Ligjit nr. 34/2013 që amendon Ligjin nr 9115, datë 24.7.2003 ■ “Për trajtimin mjedisor të ujerave te ndotura” ■ Ligji nr. 9915, datë 12.05.2008 ■ “Për Kuadrin rregullator të sektorit të furnizimit me ujë dhe largimin e ujerave të ndotura”

Nr.	ASPEKTET MJEDISORE	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENXA E MONITORIMIT	KOMENTE
5	Ajri	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uji i Detit: Cilësia e ujit të bregdetit ■ Ditet kur tejkalojnë normat e cilësisë së ajrit¹⁸ ■ Shkarkimet sipas Burimit ■ Shkarkimet e Gazeve Sere <ul style="list-style-type: none"> - shkarkimet sipas burimit (%) ■ Zhvillimi i kërkesës për energji <ul style="list-style-type: none"> - ✓ Alokimi i prodhimit të energjisë sipas burimit ■ Përqindja e BER¹⁹ (%) ■ Evoluimi i numrit të automjeteve të udhëtarëve 	<p>Agjencia Kombëtare e Mjedisit</p> <p>Agjencia Kombëtare e Mjedisit</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Parametrat mikrobiologjike për ujin e bregdetit SO_x, NO_x, PM₁₀, gazet sere, Pb, CO 	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit të Ndotur
6	Faktorët klimatike	<ul style="list-style-type: none"> ■ Shkarkimet e Gazeve Sere <ul style="list-style-type: none"> - shkarkimet sipas burimit (%) ■ Zhvillimi i kërkesës për energji <ul style="list-style-type: none"> - ✓ Alokimi i prodhimit të energjisë sipas burimit ■ Përqindja e BER¹⁹ (%) ■ Evoluimi i numrit të automjeteve të udhëtarëve 	<p>Agjencia Kombëtare e Mjedisit</p> <p>Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore</p> <p>Enti Rregullator i Energjisë</p> <p>Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore</p> <p>Drejtoria e Përgjithshme e Transportit Rrugor</p>	<ul style="list-style-type: none"> SO_x, NO_x, PM₁₀, gazet sere, Pb, CO Përqindja e Energjisë nga BER (%) Numri i automjeteve të udhëtarëve 	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit të Ndotur
7	Asetet e prekshme – Trashëgimia kulturore (përfshirë trashëgiminë arkitektomike dhe arkeologjike) – Peizazhi	<ul style="list-style-type: none"> ■ Numri i godinave të ruajtura që restaurohen ■ Numri i vizitoreve ■ Gjelberim urban për fryme 	<p>Instituti i Monumenteve të Kulturës</p> <p>Bashkia dhe Ministria e Ekonomisë dhe Turizmit</p> <p>Bashkia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Numri i godinave të ruajtura që restaurohen ■ Numri i vizitoreve ■ Gjelberim urban për fryme 	Çdo vit	

¹⁸ Kufijtë Kombëtar për cilësinë e ajrit (SKZHI II)

¹⁹ BER-Burimet e Energjisë së Rinovueshme

SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta ka qenë një pjese integrale e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka dhënë kontributin në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-se, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim me të lehte dhe me të zbutur të projekteve përkatës.

Qëllimi i konsultimeve me grupet e interesit ka qenë i dyanshëm:

1. Krijimi i mundësisë për të gjitha grupet e interesit që, në mënyrë efektive dhe në kohën e duhur, të kontribuonin në procesin e VSM-se, duke dhënë opinionet dhe duke bere komentet përkatëse.
2. Marrja e informacionit, mbledhja e të dhënave dhe verifikimi i gjetjeve dhe konkluzioneve të VSM-se.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bere identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes.

Gjatë procesit të hartimit të VSM-së janë konsultuar grupet e mëposhtme:

- Ministritë e linjës
- Autoritetet mjedisore
- Njësitet e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjerë

Datë 16.06.2016 Dëgjesë publike Kurbin dhe Krujë

Prezantimi i pikave që do të trajtohen në VSM

Diskutim me publikun:

- 1- Pylli i Gështenjave të shpallet park natyror
- 2- A keni ndonjë parashikim se si do të ndikojë ngrohja globale tëk bregdeti?(Kurbin)
- 3- Rritja e nivelit të detit si do të ndikojë, pasi tokat kanë filluar të preken
- 4- Landfilli i propozuar në Zhej do të jetë Lokal apo rajonal?
- 5- Zonat me pisha që përfshijnë të gjithë zonën të rehabilitohen
- 6- Rehabilitimi i shtratit të lumit Mat
- 7- Bjeshkët e Trodhnës
- 8- Erozioni kodrinor në Kurbin, të meren masa
- 9- Rehabilitimi i plazhit të Patokut. Çfarë planesh keni?
- 10- Kurbin ka 13 lloje gjitarësh, 8 prej të cilëve janë rrezik zhdukjeje. Të meren masa për brojtjen e tyre
- 11- Marja e inerteve nga shtretërit e lumenjve të ndalet
- 12- Venddepozitim për mbetjet inerte
- 13- Shpallja si park natyror rajonal çfarë procedurash ka?

Dëgjese Publike

Faza e parë: Vlerësimi Strategjik Mjedisor Bashkia Krujë dhe Kurbin

Emri Mbiemri	Institucioni	Posticioni	Tel. / Cel.	E-mail
Aida Dedja	B. Erveç	Dr. PEZHT	0697570621	aida.dedja@yahoo.com
Adelina Riza	B. Kurbin	D.P.K.ZH.T	0637818535	adadelina/riza@hotmail.com
Sholanda Velhi	B. Kurbin	D.P.K.ZH.T	0685456815	sholandaVelhi@yahoo.com
Vlora Gega	B. Kurbin	DPK ZH T	0688454760	vlora.gega@tutuuil.it
Tleda Beqiri	Ministria e Mjedisit	specialist	0674085588	Tleda.Beqiri@moz.com
Anisa Llango	UTS-01	Inzhinieri Ndërtim	0695519234	anisa.llango@live.com
Silvia Voro	ARM Durrës	Specialist leje	0693802015	silvia.voro@produdent.info
Xhikente Dabaku	ARM Durrës	Specialist leje	0692107441	xhikente.dabaku@gmail.com
Deltion Maska	UTS-01	Europet Migrimi	0674666026	maska73@yahoo.com
Mjiris Struga	ETMI	President		mstruga@yahoo.com

Datë 18.08.2016 Dëgjesë publike, Fushë Krujë

Para datës së dëgjesës publike, konsulenti vuri në dispozicion të bashkisë dhe grupeve të interesit një kopje të raportit paraprak të Vlerësimit Strategjik Mjedisor së bashku me hartat shoqëruese, duke i publikuar ato në portalet përkatëse të bashkisë, Ministrisë së Mjedisit dhe në faqen zyrtare të UTS-01. U shpërndanë gjithashtu ftesa zyrtare institucioneve publike, ekspertëve dhe grupeve të tjera të interesit.

Në përfundim të hartimit të Raportit Paraprak, në datë 18 Gusht 2016, në ambientet e Kinemasë Fushë Krujë u realizua një takim me publikun. Gjatë takimit, përveç prezantimit të fazës së tre-të të planit, u prezantua edhe Raporti Paraprak i Vlerësimit Strategjikë Mjedisorë.

AKPT

Desember 2016

Taklim Publikum

Fase 6 (6): **Planit & Inovasi Teritorial dan Regulasi Lokal**

Visi dan Strategi Madsor Bahala Krui

Nama Madsor	Instansi	Pangkat	Telp / Cel	Email
Ulita Sulisty	Bahala Krui	Wakil Wali	081216100	ulitastulisty@gmail.com
Edwinda Tubasa	Bahala Krui	Ca: Sekretaris	0852219250	edwinda.tubasa@gmail.com
Anda Dedi	Bahala Krui	As. A. Tell	089357001	dediandedi@gmail.com
Setia Setiawan	Bahala Krui	As. Sekretaris	0820015314	setiawansetia@gmail.com
Putri Rizki	Bahala Krui	As. Sekretaris	088017330	putri_rizki@yahoo.com
Harit Rizki	Bahala Krui	As. Sekretaris	081216100	harit_rizki@yahoo.com
Thimo Sengul	Bahala Krui	As. Sekretaris	0891217662	thimo_sengul@yahoo.com
Yoni Sengul	Bahala Krui	As. Sekretaris	08884310	—
Yoni Sengul	Bahala Krui	As. Sekretaris	081216100	—
Wahid Rizki	Bahala Krui	As. Sekretaris	081216100	wahid_rizki@yahoo.com
Yoni Sengul	Bahala Krui	As. Sekretaris	081216100	—
Hamid Rizki	Bahala Krui	As. Sekretaris	08884310	hamid_rizki@yahoo.com
Yoni Sengul	Bahala Krui	As. Sekretaris	081216100	—

Taklim ras Publikum
Faza e tretë: Plani i Zhvillimit Territorial dhe Rregullorja Lokale
Vleresimi Strategjik dhe Monitor Bashkia Kruje

Emri Mbrost	Institucioni	Postioni	Tel / Cel	E-mail
BORGAGE JAST	AKPT	TURISTE	0690041062	borbagejast@plouf...
Fiona Gjergji	AKPT	GIS	06911257	fiona.gjergji@plouf...
Fiona Mali	AKPT	KONSTRUKTORI PPI	0694087303	fiona.mali@plouf...
Marijana Sacco	AKPT	KONSTRUKTORI	0692292375	marijana.sacco@plouf...
Arman Krasni	AKPT	ELIMINIMET	0687775618	arman.krasni@plouf...
Maria Stanga	ATMI	managjeri	0692435702	maria.stanga@plouf...
Orion Mado	UTS-01	Enxhetor	0670686084	orion.mado@plouf...
Lucretia Mucicaku	UTS-01	TRASH KURIMI	069335318619	lucretia.mucicaku@plouf...
MARINA KASANI	UTS-01	PROJEKTUES	0692949897	marina.kasani@plouf...
PERI ZHIGAJTI	UTS-01	KONSTRUKTORI	0692349278	peri.zhigajti@plouf...
GERGJIS SHERA	UTS-01	URRIMET	0692682233	gergjis.shera@plouf...
DIJAN ALIJEVA	UTS-01	managjeri	067531...	dijan.alijeva@plouf...
Arman Krasni	UTS-01	ELIMINIMET	0692247352	arman.krasni@plouf...

Taklim ras Publikum
Faza e tretë: Plani i Zhvillimit Territorial dhe Rregullorja Lokale
Vleresimi Strategjik dhe Monitor Bashkia Kruje

Emri Mbrost	Institucioni	Postioni	Tel / Cel	E-mail
Arman Krasni	AKPT	managjeri	0692247352	arman.krasni@plouf...
Orion Mado	B. Kruje	managjeri	0692031941	orion.mado@plouf...
Lucretia Mucicaku	Financa	managjeri	0691125730	lucretia.mucicaku@plouf...
Marijana Sacco	Financa	managjeri	0694087303	marijana.sacco@plouf...
VASSI GJERGJI	AKPT/Financa	managjeri	0693602141	vassi.gjergji@plouf...
Arman Krasni	B. Kruje	managjeri	0694087303	arman.krasni@plouf...
Arman Krasni	B. Kruje	managjeri	0694563634	arman.krasni@plouf...
Orion Mado	B. Kruje	managjeri	0692247352	orion.mado@plouf...
Lucretia Mucicaku	Financa	managjeri	0680329169	lucretia.mucicaku@plouf...
Arman Krasni	Financa	managjeri	0694087303	arman.krasni@plouf...
Marijana Sacco	AKPT/Financa	managjeri	0692292375	marijana.sacco@plouf...
Orion Mado	AKPT/Financa	managjeri	0694563634	orion.mado@plouf...
ERKON SHERA	B. Kruje	managjeri	0692031941	erkon.shera@plouf...
Arman Krasni	B. Kruje	managjeri	0692247352	arman.krasni@plouf...

Konsulenti: UTS-01

Grupi i punës

Dr. Alfred Lako

Prof. Asoc. Oltion Marko

Dr. Markel Baballëku

A blue ink signature, likely of Dr. Markel Baballëku, written in a cursive style.

Inxh. Anisa Llango

Inxh. Patris Martopullo

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
Ministria e Zhvillimit Ekonomik,
Tregtisë dhe Sipërmarrjes

LICENCË

LN-7564-03-2014	NUIS/NIPT: K91424007C
Subjekti: Alfred Lako	
Adresa: Tirane, TIRANE, Tirane, TIRANE, Rruga Medar Shtylla, Pallati 142, Shkalla 4, Apartamenti 53, 50 metra përballë KMY	
Kodi: III.2.A (1+2)	Kod tjetër:
Data e lëshimit: 03/03/2014	Afati i vlefshmërisë: Pa afat
Kategoria Shërbime ekspertize dhe/ose profesionale lidhur me ndikimin në mjedis	
Nënkategoria Veprimtaritë e ekspertizës lidhur me ndikimin në mjedis	
Veprimtari specifike 1. Ndikim në mjedis 2. Auditim mjedisor	
Specialiteti	

Emërtimi përshkrues i veprimtarisë Auditim mjedisor. Vlerësim i ndikimit në mjedis.
Kufizime specifike Licenca ushtrohet sipas kufizimeve në legjisllacionin në fuqi
Detyrime specifike Licenca ushtrohet sipas detyrimeve në legjisllacionin në fuqi
Vendi i kryerjes së veprimtarisë Në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë

Nënshkrimi i sportelit: Dajana Stojà

